

Univerzita Karlova v Praze

Filozofická fakulta

Ústav českého jazyka a teorie komunikace

Dějiny sportu českých neslyšících

Bakalářská práce

Autor: Petr Pánek

Vedoucí práce: Doc. ing. Jaroslav Hrubý, CSc.

Praha 2009

Jméno a příjmení autora: Petr Pánek

Název bakalářské práce: Dějiny sportu českých neslyšících (The History of Deaf Sport in the Czech Republic)

Pracoviště: Ústav českého jazyka a teorie komunikace na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy, Praha

Vedoucí bakalářské práce: Doc. ing. Jaroslav Hrubý, CSc.

Rok obhajoby bakalářské práce: 2009

Abstrakt:

Tato bakalářská práce mapuje dějiny sportu československých respektive českých neslyšících se zaměřením na aktivitu těchto sportovců na území českých zemí. Podává přehled vývoje sportu českých neslyšících od prvních písemných zpráv až po současnost. Přináší přehledné informace o účasti českých neslyšících sportovců na letních i zimních deaflympijských hrách. V neposlední řadě seznamuje čtenáře s vybranými našimi úspěšnými neslyšícími sportovci.

Samostatnou kapitolu tvoří vhléd do problematiky vlivu ztráty sluchu na výkon sportovce.

Má práce si neklade za cíl informovat o každé sportovní události neslyšících v českých zemích. Ani o každém klubu nebo úspěchu. Jejím cílem je však pokus o podání uceleného obrazu českého sportu neslyšících za posledních sto let.

Klíčová slova:

sport

historie

hluchoněmí

neslyšící sportovci

deaflympiáda

sportovní kluby

CISS

ČSNS

Prohlašuji, že jsem svou bakalářskou práci vypracoval pod vedením doc. ing. Jaroslava Hrubého, CSc. samostatně na základě vlastního bádání a s použitím literatury a informačních zdrojů uvedených v seznamu.

Souhlasím s půjčováním své bakalářské práce v rámci knihovních služeb.

V Praze dne 30. dubna 2009

.....
Petr Pánek

Poděkování

Rád bych využil své možnosti poděkovat na tomto místě všem lidem, kteří se svými užitečnými radami podíleli na této bakalářské práci.

Jsou to především sami neslyšící, kteří mi poskytli cenné konzultace. Za všechny bych si dovolil jmenovat alespoň Vladimíra Buberleho pro informace o nejstarší činnosti I. PSKH, Jaroslava Dědiče a Marii Bajzovou za náhled do dějin sportovní střelby neslyšících, Tomáše Chalupu za cenné materiály o sportu neslyšících v Plzni, Jaroslava Schmida za materiály o šachu a fotbalu neslyšících a Josefa Brožíka ml. za informace o zimní deaflympiádě v Seefeldu (1949). Děkuji rovněž několika dalším neslyšícím sportovcům, s nimiž jsem konzultoval kapitolu Vliv ztráty sluchu na výkon sportovce.

Janu Sůvovi, Františku Tichému st., Jaroslavu Schmidovi a Josefu Brožíkovi ml. děkuji za laskavé zapůjčení fotografií ze svých osobních i klubových archivů a kronik.

Mgr. Kristině Kratochvílové děkuji za praktické připomínky.

Především však děkuji doc. ing. Jaroslavu Hrubému, CSc. za trpělivé vedení mé práce, náměty a odborné připomínky.

Závěrem svého poděkování se musím omluvit všem, kdož museli číst tuto práci až do konce, za to, jak je dlouhá. Neměl jsem však čas ji napsat kratší.

Petr Pánek

Obsah

I. Úvod	8
II. Historie sportu	10
2.1. Co to je sport.....	10
2.2. Odkud sport pochází.....	10
2.3. Historie sportu ve světě.....	11
2.3.1 Významné mezinárodní sportovní soutěže.....	13
2.4. Historie moderního olympijského hnutí	14
2.5. Historie českého sportu.....	15
2.5.1 Sokol.....	16
2.5.2 Český olympijský výbor.....	16
2.5.3 Nejzajímavější okamžiky českého olympionismu	17
2.5.4 Deset nejslavnějších okamžiků českého sportu	19
III. Sport českých neslyšících v letech 1910 – 1949	20
3.1. Na úsvitu dějin.....	20
3.1.1 Středa 12. dubna 1922	20
3.1.2 Neděle 27. března 1910 – první turisté	22
3.1.3 Rok 1913 – založení „Prague“	24
3.1.4 Rok 1923 – deset let organizované turistiky	25
3.2. Dvacátá léta 20. století – doba rozkvětu	26
3.2.1 Založení Prvního pražského sportovního klubu hluchoněmých	26
3.2.2 První letní deaflympiáda – Paříž 1924	34
3.2.3 Krátce z deaflympijských dějin.....	40
3.2.4 Období 1925 – 1926	42
3.2.5 První řádný kongres CISS – Brusel, 1926.....	45
3.2.6 Rok 1927 – pět let fotbalu	46
3.2.7 Přípravy na druhou deaflympiádu	51
3.2.8 Druhá letní deaflympiáda – Amsterdam 1928	52
3.2.9 Slavný zájezd do Alžírsko – 1930	59
3.3. Třicátá léta 20. století – zlatý věk.....	64
3.3.1 Třetí letní deaflympiáda – Norimberk 1931	64
3.3.2 Mezi Norimberkem a Londýnem I.	66
3.3.3 SK hluchoněmých Brno – 1932	66
3.3.4 Tenisový klub LATECH – 1932	72
3.3.5 Mezi Norimberkem a Londýnem II.....	78
3.3.6 Čtvrtá letní deaflympiáda – Londýn 1935.....	79
3.3.7 Období druhé poloviny 30. let.....	80
3.3.8 Pátá letní deaflympiáda – Stockholm 1939.....	85
3.3.9 Spolkový život I. PSKH ve 30. a 40. letech	85
3.4. Sport neslyšících za druhé světové války	88
3.4.1 I. PSKH v letech 1940 – 1942.....	89
3.4.2 Dvacet let I. PSKH	93
3.4.3 Založení Sportovního klubu hluchoněmých v Plzni – 1943	94
3.5. Rozvoj sportu neslyšících po válce.....	97

3.5.1 Založení SKN Zlín – březen 1945.....	98
3.5.2 Založení SKN Hradec Králové – červenec 1945	100
3.5.3 Založení SKN Ostrava – 1946	102
3.5.4 I. PSKH v letech 1946 – 1951	104
3.5.5 SKH Brno v letech 1946 – 1951	108
3.5.6 První zimní deaflympiáda – Seefeld 1949	109
3.5.7 Šestá letní deaflympiáda – Kodaň 1949	112
IV. Sport českých neslyšících v letech 1950 – 1989	115
4.1. Založení TJN Slovan České Budějovice – 1955	115
4.2. Nový fenomén 50. let – Svazarm a sportovní střelba	116
4.2.1 Spartakiády neslyšících	117
4.2.2 Založení Automotoklubu neslyšících Praha – 1947	118
4.2.3 Mistrovství Evropy ve střelbě – Miláno 1956.....	121
4.2.4 Osmá letní deaflympiáda – Miláno 1957	122
4.3. Zlatá 60. léta.....	124
4.3.1 Devátá letní deaflympiáda – Helsinky 1961	124
4.3.2 Deset let Svazarmu neslyšících – 1964	126
4.3.3 Páté Mistrovství Evropy ve sportovní střelbě – Plzeň 1967	127
4.3.4 Jedenáctá letní deaflympiáda – Bělehrad 1969	127
4.4. Sedmdesátá léta – doba zapomnění	131
4.4.1 Mistrovství Evropy ve sportovní střelbě – Helsinky 1972.....	132
4.4.2 Dvanáctá letní deaflympiáda – Malmö 1973	133
4.4.3 Třináctá letní deaflympiáda – Bukurešť 1977.....	134
4.5. První PSKH v letech 1952 – 1987	135
4.5.1 Těžké období stěhování.....	135
4.5.2 Výročí 50 let I. PSKH	136
4.5.3 Finanční krize I. PSKH	137
4.6. Osmdesátá léta – doba československé stagnace	140
4.6.1 Čtrnáctá letní deaflympiáda – Kolín nad Rýnem 1981	140
4.6.2 Založení Evropské federace sportu neslyšících, EDSO – 1983	141
4.6.3 Patnáctá letní deaflympiáda – Los Angeles 1985	143
4.6.4 Šestnáctá letní deaflympiáda – Christchurch 1989	143
4.6.5 Výročí TJN Plzeň – 1983 a 1988	144
4.6.6 Padesát let sportu neslyšících v Brně – 1984	147
V. Sport českých neslyšících v letech 1990 – 2009.....	149
5.1. Devadesátá léta – doba obnovy	149
5.1.1 Dvanáctá zimní deaflympiáda – Banff 1991	149
5.1.2 Sedmnáctá letní deaflympiáda – Sofia 1993	150
5.1.3 Třináctá zimní deaflympiáda – Ylläs 1995	151
5.1.4 Osmnáctá letní deaflympiáda – Kodaň 1997	151
5.1.5 Čtrnáctá zimní deaflympiáda – Davos 1999	153
5.2. Ve 21. století	155
5.2.1 Devatenáctá letní deaflympiáda – Řím 2001	155
5.2.2 Patnáctá zimní deaflympiáda – Sundsvall 2003.....	160
5.2.3 Dvacátá letní deaflympiáda – Melbourne 2005	161
5.2.4 Šestnáctá zimní deaflympiáda – Salt Lake City 2007	164

5.2.5 První mistrovství světa neslyšících v atletice – Izmir 2008	167
5.2.6 Dvacátá první letní deaflympiáda – Taipei 2009	167
5.2.7 Sedmnáctá zimní deaflympiáda – Vysoké Tatry 2011	168
5.3. Dnešní sport neslyšících	169
5.3.1 Sportovní kluby neslyšících v ČR	169
5.3.2 Sport neslyšících v ČR	169
5.3.3 Celostátní sportovní hry dětí a mládeže	170
5.4. Český svaz neslyšících sportovců (ČSNS)	171
VI. České sportovní úspěchy neslyšících	174
6.1. České úspěchy z deaflympiád – shrnutí	174
6.1.1 Historické tabulky deaflympijských her	174
6.2. České světové a evropské rekordy v atletice neslyšících	180
6.3. Současné úspěchy české atletiky neslyšících	182
6.4. Fotbalové reprezentace ČSR, ČSSR, ČSFR a ČR – shrnutí	192
6.5. Hokejová reprezentace Československa – shrnutí	198
6.6. Šachy	200
6.7. Naše úspěchy v nedeaflympijských sportech	203
6.7.1 Karate	203
6.7.2 Kulturistika	204
6.7.3 Box	206
6.8. Deset nejslavnějších okamžiků českého sportu neslyšících	207
VII. Sport se sluchovým postižením	208
7.1. Vliv ztráty sluchu na výkon sportovce	209
7.2. Kritéria CISS, EDSO a ČSNS pro účast na mezinárodních soutěžích neslyšících	211
7.3. Některé odchylky v pravidlech sportu neslyšících	212
7.4. Porovnatelnost sportu neslyšících a slyšících	214
VIII. Závěr	217
IX. Resumé	218
X. Použitá literatura	220
XI. Použité zkratky	223

I. Úvod

Leží téměř v každém klubu, zaprášené kroniky v upomínku těch, kteří se o dnešní rozmach zasloužili. Stránky se jmény mužů, kteří v prachu ničeho postavili většinu dnešních spolků a klubů. Někteří tam mívají i své fotografie, vybledly časem, ale tváře jsou ještě k rozeznání: obyčejní lidé stvoření pro „obyčejný“ život, běžnou práci. Vzepřeli se však svému osudu a vydali se na dalekou cestu, která trvá už skoro sto let.

Tož, vydejme se jim společně v ústřety. Půjdeme proti proudu času až do dob dávno a dávno minulých, které nikdo z nás již nepamatuje...

Sport. Známe to slovo všichni. Někteří z nás sportují, mnoho dalších sleduje sport alespoň pasivně. Sportování dnes patří k nejběžnějším činnostem lidského konání, bez kterých bychom si moderní svět již stěží mohli představit. Sportují lidé na všech kontinentech, muži i ženy, bohatí i chudí, talentovaní i bez nadání, zdraví i nemocní. Sportuje se na špičkové úrovni i rekreačně, v létě i v zimě. Sportují lidé bez jakéhokoliv omezení i lidé s nějakým zdravotním handicapem. Ano, sportují také neslyšící.

Co dnes však zní jako holá pravda, nebylo ještě před sto lety automaticky dostupné běžným lidem. Se sportem v dnešním slova smyslu se lidé začali postupně seznamovat teprve v 19. století v Anglii. Než k tomuto poznání lidská společnost dospěla, prošli lidé mnoha staletími na cestě od pohybu za účelem přežití, ať už v přírodě nebo v bitvě, přes zábavu a pouťové atrakce, až k pohybu pouze pro radost či k dosažení výdělků.

Dějiny sportu českých neslyšících jsou přitom nahuštěny do ještě menšího prostoru, do ještě kratší doby. Muselo mu na to stačit 87 let, narušených přitom válkou, okupací i normalizací.

Je 87 let mnoho, či málo? Je to daleko více, než měli k dispozici další naši sportovci se zdravotním handicapem. Je to však také daleko méně, než měli sportovci slyšící. Druhou neblahou okolností, tentokrát však z pohledu lidské paměti, je v porovnání se sportem slyšících slabší existence písemných historických pramenů. Čtyři lidské generace postačily k tomu, aby dnes již nežil žádný sportovec z doby, kdy naši prarodiče byli ještě dětmi. První generace pamětníků již vymřela a ohledně „pradávná“ českých neslyšících sportovců tak nezbývá, než spoléhat na několik málo školních a spolkových kronik, prvorepublikový tisk a případně vzpomínky starších neslyšících.

Nazveme-li pro názornost období posledních zhruba pěti tisíc let, kdy lze mluvit obecně o historii „pohybu“, dobou přesně jednoho dne, pak dějiny sportu českých neslyšících se v něm objevily až ve 23 hodin a 35 minut. A první naši alespoň z části profesionální neslyšící sportovci přišli na scénu až šest minut před půlnocí.

Přesto bude tato necelá půlhodinka nabitá tolika poutavými událostmi, osudy různých lidí, vítězů i poražených, že by vydala na samostatnou knihu.

Přečtěme si z ní alespoň vybrané kapitoly.

II. Historie sportu

2.1. Co to je sport

Sport neslyšících u nás i jinde v Evropě, především ve svých počátcích, byl do značné míry ovlivněn sportem slyšících. Ať už to byli slyšící učitelé, funkcionáři nebo novodobé olympijské hry. Proto je tato kapitola Historie sportu věnována sportu všeobecně.

Vysvětleme si nejprve úvodem, co slovo sport znamená. Podle internetové encyklopedie Wikipedia je slovo sport anglosaského původu a odvozuje se od slova disport. Znamená obveselení, rozptýlení, vlastně útěk od práce, od povinnosti k zábavě. Pojmem sport je dnes obvykle označována pohybová (fyzická) aktivita provozovaná podle určitých pravidel a zvyklostí, jejíž výsledky jsou navíc měřitelné nebo porovnatelné s jinými provozovateli téhož sportovního odvětví.

Ve výše uvedené definici jsou důležitá tři omezení:

1. Jedná se o pohybovou aktivitu, což vylučuje činnosti, kde se soutěží pouze pomocí duševních schopností nebo štěstí – například deskové, počítačové nebo hazardní hry.
2. Aktivita má jasná pravidla, podle kterých se soutěží – to vylučuje z oblasti sportu například válku.
3. Aktivita má soutěžní charakter, dochází k poměrování jejích výsledků – to vylučuje například bojová umění, provozovaná nesoutěžním filosoficky zaměřeným způsobem, nebo jógu.

2.2. Odkud sport pochází

Než začali moderní lidé sportovat na stadionech, uplynulo od prvních a velmi vzdálených náznaků pohybové aktivity zhruba 5 000 let. Encyklopedie Wikipedia uvádí tento přehledný vývoj dějin sportu (*kráceno*):

Prvním ze zdrojů, ze kterých se sport vyvinul, je podle historiků potřeba výcviku armád, která vyústila v nejrůznější hry a soutěže zaměřené na bojové dovednosti a na fyzickou zdatnost (zápas, lukostřelba, jízda na koni). Druhým zdrojem jsou rituální aktivity, kdy byla určitá forma soutěže prováděna jako součást obětního rituálu nebo rituálu předpovídání

budoucnosti. Do první kategorie patří řecké olympijské soutěže, do druhé kategorie mayské obřadní míčové hry.

2.3. Historie sportu ve světě

Sport ve starověku

Známky provozování aktivit, které bychom dnes označili jako sport, byly nalezeny u řady starověkých civilizací. Konkrétně se jedná o Čínu, kde byla provozována (zřejmě z estetických než ze soutěžních důvodů) obdoba dnešní gymnastiky, a Persii, kde jsou doloženy bojové hry s přesnými pravidly. Nejznámějším případem je bezesporu starověké Řecko, ve kterém se z aktivity směřující k fyzickému sebezdokonalení stala filosoficky odůvodněná součást kulturního života a fyzická zdatnost byla považována za nedílnou součást dokonalosti. Výsledkem bylo pravidelné pořádání všeřeckých sportovních her v osadě Olympie, které se staly předobrazem moderních olympijských her.

Sport ve středověku

Počátky sportu lze v západní Evropě stopovat hluboko do středověku. Jeho charakter je ale obvykle podobný, jako u starověkých vojenských klání, jejichž účelem je fyzický výcvik pro válku.

První zdokumentované odchylky od tohoto účelu (tj. sport jako činnost čistě pro zábavu a potěšení jak přihlížejících, tak zúčastněných) lze najít v renesanční Itálii. Příkladem je Calcio Fiorentino, jehož pravidla poprvé publikovaná v roce 1580 již nápadně připomínají něco mezi dnešním ragby a fotbalem (www.wikipedia.cz).

Obrázek 1: Takto se hrál „fotbal“ před 300 lety na náměstí ve Florencii

(zdroj: www.wikipedia.cz)

Podobné příklady (pálkovací hry připomínající dnešní tenis ve středověké Francii nebo „ragby“ od vesnice k vesnici ve Skotsku) jsou ale obvykle místně (geograficky na kraj nebo sociálně skupinou lidí – například v rámci mladších příslušníků francouzské šlechty) omezené způsoby zábavy bez všeobecně uznávaných pravidel a velkých soutěží a turnajů v moderním stylu.

Počátky moderního sportu

Začátky sportu v dnešním smyslu toho slova jsou obvykle spojovány s technickou revolucí, jejíž vůdčí zemí byla v 19. století Anglie. Fyzická námaha, která není bezprostředně spojena se zajištěním přežití nebo válečným konfliktem, se v té době postupně stala běžně rozšířenou formou zábavy.

Do druhé poloviny 19. století (a ve velké většině případů právě do Anglie) spadá založení většiny dnes provozovaných nejoblíbenějších sportů.

V Anglii takto vzniká v roce 1863 „Fotbalová asociace“ jako spojení klubů hrajících „kopanou“ verzi ragby. V roce 1877 mistrovství v „královském tenisu“ ve Wimbledonu nebo v roce 1897 první verze psaných pravidel pro dnešní házenou (www.wikipedia.cz).

Obrázek 2: Zábava anglické šlechty při „královském tenisu“

(zdroj: www.wikipedia.cz)

A podobných příkladů (následně i za hranicemi Anglie – například v roce 1891 v Kanadě a USA počátek basketbalu) lze najít více.

Naprosto zásadní pro další rozvoj sportu bylo založení novodobých olympijských her, které je spojeno se jménem Pierra de Coubertina a rokem 1896. Sport se tím stává ze specifického a stále ještě menšinového způsobu zábavy kulturním a později i politickým fenoménem.

2.3.1 Významné mezinárodní sportovní soutěže

Olympijské hry

*Obrázek 3: Symbol olympijských her
(zdroj: www.wikipedia.cz)*

Mezi nejvýznamnější sportovní soutěže patří bezesporu olympijské hry. Tato akce se dělí na letní olympijské hry a zimní olympijské hry. Každé z nich se konají jednou za čtyři roky. Jedná se o celosvětové setkání špičkových sportovců ve většině nejoblíbenějších sportovních disciplín. Postupně organizátoři ustoupili od požadavku amatérismu jako podmínky účasti, takže lze dnes ve většině disciplín vidět opravdu nejlepší světové sportovce ve svém oboru.

Medaile z olympijských her je ve většině individuálních sportů (snad s výjimkou tenisu) považována za nejcennější trofej, jakou lze získat.

Fotbal

Sledovaností se olympijským hrám vyrovná mistrovství světa ve fotbale, konané rovněž jednou za čtyři roky. Jeho popularita souvisí s celosvětovou popularitou fotbalu jako takového a s faktem, že olympijského turnaje ve fotbale se neúčastní nejlepší hráči jednotlivých zemí.

Velice sledované je (díky největší koncentraci světových fotbalových velmocí) také mistrovství Evropy ve fotbale. Světově nejsledovanější pravidelnou soutěží je další fotbalová soutěž – evropská Liga mistrů.

Další významné sportovní soutěže

Mezi dalšími soutěží, u kterých lze mluvit o celosvětové popularitě a sledovanosti, jsou především:

- severoamerické profesionální ligy v mužských kolektivních sportech – hokeji, baseballu, americkém fotbalu a basketbalu;

- automobilové soutěže, především závody Formule 1 a rallye Paříž – Dakar;
- velké tenisové turnaje jako Wimbledon nebo French Open;
- golfové turnaje PGA Tour;
- cyklistické závody Tour de France a Giro de Italia;
- mistrovství světa v atletice.

2.4. Historie moderního olympijského hnutí

Když v osmdesátých letech 19. století navštívil staré řecké vykopávky v Olympii, které krátce předtím odkryla německá archeologická expedice, francouzský baron Pierre de Coubertin, bylo to spíše náhodou. Avšak když se vracel do Paříže, hlavou se mu začala honit myšlenka: „Německo vykopalo to, co ze staré Olympie ještě zbylo. Proč by Francie nemohla obnovit starou nádheru?“ (*www.wikipedia.cz*)

De Coubertinovi trvalo dalších deset let, než se mu podařilo přesvědčit francouzskou vládu i širokou veřejnost, aby si přípravu novodobé olympiády vzaly za své.

Na pařížském kongresu v červnu 1894 byl jmenován Mezinárodní olympijský výbor (Committee International Olympique), který měl do budoucna řídit všechny záležitosti olympismu. Mezi jeho 12 členy bylo vedle dvou Francouzů, dvou Britů a zástupců Řecka, Ruska, Švédska, Uherska, Spojených států, Argentiny a Nového Zélandu i jméno českého gymnaziálního profesora Jiřího Stanislava Gutha-Jarkovského (1861-1943).

Obrázek 4: Členové prvního Mezinárodního olympijského výboru. Náš Jiří Stanislav Guth-Jarkovský stojí hned první zleva (*zdroj: www.wikipedia.cz*)

Kongres také rozhodl, které sporty budou součástí programu olympijských her (OH). Vedle lehkotletických disciplín to byla i těžká atletika (vzpírání a zápas), vodní sporty (plavání, jachtink, veslování), dávné a stále oblíbené „rytířské“ sporty (jezdectví, střelectví, šerm) a také tehdy módní sporty gymnastika, cyklistika, bruslení a tenis. Olympijským heslem se stalo „Citius, Altius, Fortius“ – „Výše, silněji, rychleji“.

První moderní olympijské hry v Aténách v dubnu 1896 byly přijaty s obrovským nadšením. Další hry v Paříži (1900) a americkém Saint Louis (1904) však byly spojeny se světovými výstavami, byly roztaženy do několika měsíců a ztrácely svůj charakteristický rys. Teprve olympijské hry v Londýně (1908) a zejména hry ve Stockholmu (1912) se znovu staly svátkem a slavností světového sportu. Konání her VI. olympiády v roce 1916 zabránil světový válečný konflikt. Avšak olympijské hry v Antverpách (1920) byly důkazem, že olympijská myšlenka byla živá a naopak po válečné apokalypse nabyla na mnohem větším významu.

Na kongresu v Praze v roce 1925 bylo schváleno pořádání zimních olympijských her a na IX. olympijských hrách v Amsterdamu (1928) poprvé soutěžily také ženy.

Bohužel, olympijské hry nepřinášely sportovcům i divákům pouze radost, ale někdy i smutek. Stačí vzpomenout na obě německé olympiády – v Berlíně (1936) propagující fašismus a v Mnichově (1972) poznamenanou teroristickým útokem palestinského komanda na izraelské sportovce – nebo rozdělený sportovní svět v době studené války (Moskva 1980, Los Angeles 1984). (*Kolář, František, Dovalil Josef: Olympismus. Praha: Olympia, 2004*)

2.5. Historie českého sportu

Sport má v českých zemích (*Český olympijský výbor, www.cov.cz*) velmi dlouhou tradici, jejíž počátky bychom mohli hledat už ve čtrnáctém století za vlády Lucemburků. Tehdy se začala vzmáhat obliba nejrůznějších rytířských turnajů, jež můžeme označit za předchůdce sportovních klání. Úplně první písemná zmínka o nějaké „sportovní“ aktivitě je dokonce ještě starší. Petr Žitavský se ve své Kronice Zbraslavské zmiňuje o „zápolení v běhu“ na místě dnešního pražského Smíchova dne 2. června 1297 (*Jirka, Jan: Sto let královny. Praha, 1997. S. 20*). Konala se tu hostina na počest korunovace krále Václava II.

Od šestnáctého století se k oblíbeným aktivitám přidalo také sáňkování a bruslení.

A na přelomu patnáctého a šestnáctého století se objevují první halové sporty, respektive sporty pěstované v tzv. míčovnách. V takových míčovnách šlechtici hráli něco jako tenis a jiné míčové sporty, ale věnovali se například i lukostřelbě. Postupně se rovněž stávala

oblíbenou hru v kuželky. V sedmnáctém století vznikla Královská česká zemská stavovská šermírna, tady se zrodil sportovní šerm.

2.5.1 Sokol

Se skutečným sportem a jeho organizací se však setkáme až ve století devatenáctém, kdy byl roku 1862 založen Sokol pražský, jehož vůdčími osobnostmi byli Miroslav Tyrš a Jindřich Fügner. Po vzoru pražského Sokola se rodily i další sokolské jednoty v ostatních místech českých zemí, ale i mezi krajany v cizině.

Podle vzoru Tyršova a Fügnerova Sokola vznikla roku 1908 také katolická tělovýchovná jednota Orel.

Sokol však nebyla jen organizace tělovýchovná, ale razila i vlastenecké a demokratické myšlenky. Proto byla její činnost zastavena nejen v době první světové války, ale především v době nacistické okupace, a poté po roce 1948, kdy jej pohltila „sjednocená tělovýchova“. Rok 1948 byl rokem konání na dlouhou dobu posledního sokolského sletu.

Tato velkorysá sportovní vystoupení byla za komunismu nahrazena tzv. spartakiádami. Spartakiády se sice konaly již dříve, po roce 1948 se však staly jedinou možnou masovou sportovní akcí podbarvenou komunistickou ideologií.

Dnes sdružuje Česká obec sokolská (ČOS) téměř 1100 jednot a 190 000 členů. XIV. Všesokolský slet se uskutečnil v červenci 2006 (www.wikipedia.cz).

2.5.2 Český olympijský výbor

18. května 1899 byl založen z podnětu dr. Jiřího Gutha-Jarkovského, člena Mezinárodního olympijského výboru, a známého českého sportovního funkcionáře Josefa Rösslera-Ořovského Český olympijský výbor (ČOV).

ČOV měl plnit funkci výboru pro zajištění české účasti na II. olympijských hrách r. 1900 v Paříži. 7. března 1900 se přeměnil ve stálý orgán českého sportu, a patří tedy mezi nejstarší národní olympijské výbory trvalého charakteru.

V květnu 1945 Československý olympijský výbor obnovil svoji činnost a převzal uschovaný majetek. Jako spolek pracoval až do prosince 1951, kdy byl začleněn jako odbor do Jednotné tělovýchovné organizace (JTO).

V průběhu sametové revoluce v listopadu 1989 se Čsl. olympijský výbor osamostatnil a v dubnu 1990 byl zvolen nový výbor v čele se sedminásobnou olympijskou vítězkou ve sportovní gymnastice Věrou Čáslavskou.

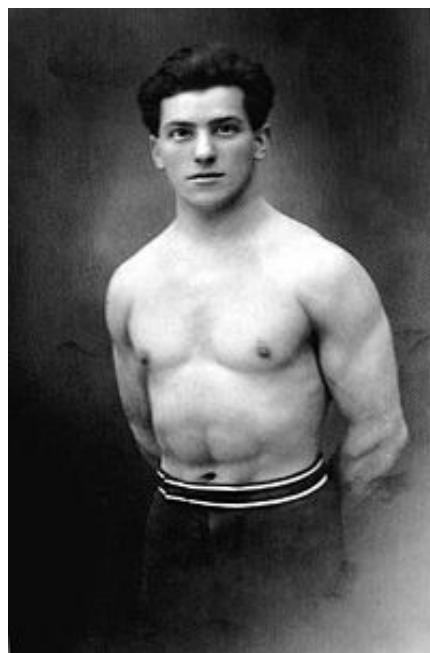
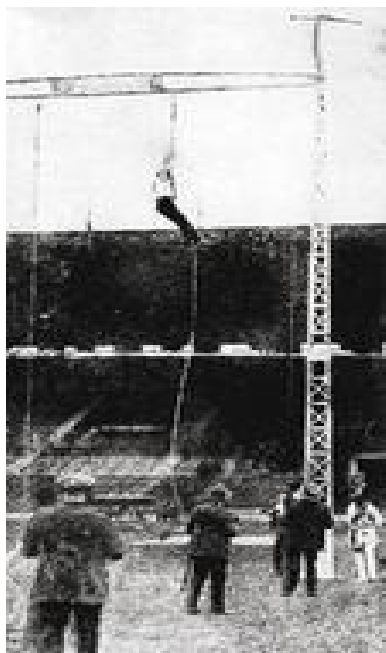
V Praze se v červenci 2003 konalo 115. zasedání Mezinárodního olympijského výboru, právě tady byl zvolen pořadatel zimních olympijských her 2010 – Vancouver (www.cov.cz).

2.5.3 Nejzajímavější okamžiky českého olympionismu

Vůbec prvního velkého olympijského úspěchu dosáhl na OH v Paříži v roce 1900 František Janda-Suk v hodů diskem, v němž výkonem 35,25 m obsadil 2. místo a získal tak pro naše barvy první olympijskou medaili. Janda-Suk získal medaili díky novému, osobitému stylu – hodů s otočkou, který brzy získal následovníky a nakonec v diskařském kruhu zdomácněl.

O první medaile pro Československo, vzniklé v roce 1918, bojovali českoslovenští sportovci na OH v Antverpách v roce 1920. První želízko v ohni znamenali hokejisté, kteří odehráli premiérový olympijský turnaj v ledním hokeji. V turnaji obsadili 3. místo a tím se také stali vůbec prvními medailisty samostatného Československa.

O první zlatou olympijskou medaili pro Československo se zasloužil v Paříži o 4 roky později ve šplhu na laně Bedřich Šupčík. Jeho čas 7,2 s na osmimetrovém laně bez přírazu byl v té době považován za světový rekord. Šupčíkovou zásluhou zazněla poprvé na olympijských hrách československá státní hymna a na nejvyšší stožár stoupala červenomodrobílá vlajka (www.wikipedia.cz; www.reflex.cz).

*Obrázky 5 a 6: Náš první olympijský vítěz, Bedřich Šupčík
(zdroj: www.reflex.cz)*

Na OH v Berlíně v roce 1936 byla poprvé mezi olympijské disciplíny zařazena kanoistika. Z třinácti našich vodáků, kteří do Berlína odcestovali, se jedenáct z nich v různých disciplínách umístilo do šestého místa. Vodáci se stali nejúspěšnější částí československé výpravy, která z Berlína přivezla dohromady tři zlaté a pět stříbrných medailí.

První poválečné OH se konaly v Londýně v roce 1948. Českoslovenští reprezentanti dokázali vybojovat šest zlatých, dvě stříbrné a tři bronzové medaile. Svou první zlatou medaili tu získal jeden z nejslavnějších československých atletů, běžec Emil Zátopek. Ten na dalších OH v Helsinkách získal tři zlaté v nejtěžších běžeckých atletických disciplínách – v běhu na 5000 m, 10 000 m a v maratónu. Jeho manželka Dana Zátopková získala zlato v hodu oštěpem.

Tokijské hry v roce 1964 předčily sportovní úroveň všechny hry předcházející. Československá výprava dosáhla dosud největšího úspěchu. Stejně jako v Helsinkách obsadila v celkovém hodnocení desáté místo, tentokrát ovšem v mnohem větší konkurenci a s větším ziskem medailí: pět zlatých, šest stříbrných, tři bronzové (www.cov.cz).

2.5.4 Deset nejslavnějších okamžiků českého sportu

Sportovní redaktoři deníku MF Dnes vybrali v roce 2006 těchto deset nejslavnějších okamžiků českého sportu:

1. Vítězství českých hokejistů na hokejovém turnaji století (zimní olympiáda v Naganu, 1998).
2. Tři zlaté medaile Emila Zátopka v bězích na 5 a 10 km a maratónu (letní olympiáda v Helsinkách, 1952).
3. Čtyři zlata, dvě stříbra a svatba gymnastky Věry Čáslavské na letní olympiádě v Mexiku, 1968.
4. Československé stříbro na fotbalovém mistrovství světa v Itálii, 1934.
5. Zlatá Panenkova penalta na fotbalovém evropském šampionátu v Bělehradě, 1976.
6. Vyhecované vítězství československých hokejistů nad Sovětským svazem půl roku po srpnové okupaci, 1969.
7. První z jedenácti titulů hokejových mistrů světa, pražská Štvanice, 1947.
8. Masopustův stříbrný gól favorizované Brazílii ve finále fotbalového mistrovství světa 1962 v Chile.
9. Tři zlata a jedno stříbro oštěpaře Jana Železného na čtyřech letních olympiádách po sobě.
10. Zlatý sprint Kateřiny Neumannové ve finiši závodu běžkařů na 30 km na zimní olympiádě v Turíně, 2006.

III. Sport českých neslyšících v letech 1910 – 1949

3.1. Na úsvitu dějin

3.1.1 Středa 12. dubna 1922

Ve středu 12. dubna roku 1922 bylo konečně po dvou týdnech dešťových přeháněk hezky. Pražané a s nimi i všichni další obyvatelé mladé Republiky československé mohli mít nejen kvůli počasí důvod k dobré náladě.

Také ranní vydání Lidových novin toho dne přineslo vesměs uklidňující články. Hlavním tématem nejen československých, ale i všech evropských novin byla Janovská konference. Konala se ve starém paláci San Giorgio a řídil ji zkušený předseda britské vlády, hrabě David Lloyd. Hlavním bodem dnešního jednání bude vystoupení ruské delegace. Pozitivně bude jednou také hodnoceno odpolední vystoupení francouzského ministra zahraničních věcí, Louise Barthoua, s jeho vstřícným krokem pro řešení evropského hospodářství.

Trochu do pozadí se tak dostala československá delegace, která zde vedla Malou dohodu. Jednání s Polskem přitom nebyla snadná. Polsko si už delší dobu nárokovalo úpravu společných státních hranic. Nebylo spokojeno s částí Těšínska, Oravy a Spišska. Rádo by si nechalo přiznat také Javořinu a část Vysokých Tater, pokud možno až k Popradu. Bez ohledu na výsledky mírové konference Saint-Germainské z roku 1919 by své hranice rádo posunulo až ke strategické košicko-bohumínské železniční trati. Ministr zahraničních věcí dr. Beneš musel ten den vynaložit mnoho ze svého diplomatického umění, aby v Janově nakonec úspěšně obhájil současné hranice mladé republiky.

Další zprávy ze zahraničí ten den v Lidových novinách již tolik radostné nebyly. V Užhorodě se vyostřil spor mezi Ruskou Krajinou maďarskou a Podkarpatskou Rusí o větší autonomii Maďarů v Republice Československé.

Zprávy z domova toho dne však již opět přinesly více klidu. Pomalu dohasínal nedávný spor prof. Pekaře s archivářem dr. Bretholzem o původu německých obyvatel v severočeském pohraničí, zda jsou kolonisty nebo starousedlíky.

Na zámku v Lánech mezitím přijmou prezident Masaryk, ministr národní obrany Udržal a předseda vlády Šámal nového rakouského velvyslance, dr. Ferdinanda Marka.

Kulturychtiví Pražané se ten den budou těšit na večerní představení do Národního divadla. Barevné plakáty v ulicích i černobílé v tisku je tam zvou na novou Čapkovu hru Ze života hmyzu. Také předchozí večery se vyplatilo trávit v Národním divadle. Nebývalý zájem o Janáčkovu operu Její pastorkyňa a zhudebněnou povídku Krásnohorské Z pohádky do pohádky dával tušit, že jednou budou všechny tři hry náležet do zlatého fondu československé literatury.

Jiné starosti trápily fotbalové fanoušky pražské Slavie, toho času nejlepšího československého fotbalového mužstva. Noviny přinesly referát o jejím chystaném turné po severní Evropě. Sehraje za pár dní několik zápasů s fotbalovými týmy Dánska, Švédska a Německa.

Největší sportovní událostí toho dne však byla senzační prohra ruského velmistra Alexandra Aljechina na silně obsazeném mezinárodním šachovém turnaji v Piešťanech. Do té doby neporažený Aljechin prohrál s bílými kameny s neméně vynikajícím polským šachistou, Saviellym Tartakowerem. Nebyl to ledajaký šachový turnaj, zúčastnili se ho například pozdější mistr světa dr. Max Euwe, velmistři Rubinstein, Spielmann nebo budoucí vítěz turnaje Bogoljubov. Československo na něm reprezentoval mladý, ale nesmírně talentovaný šachista Richard Réti. Předpovídal se mu jednou šachový trůn. Největší úspěch ho čeká za dva roky, kdy v New Yorku porazí po osm let neporaženého mistra světa, Kubánce Capablanku.

Nikdo nemohl vědět, že Richard Réti má před sebou už jen sedm let života a že spála nečekaně ukončí jeho výzvu o šachový trůn.

Stejně tak nikdo nemohl v ten osudný den, ve středu 12. dubna 1922, vědět, že se začíná psát nová kapitola československého sportu. Sportu neslyšících.

Daleko od šumu lázeňských Piešťan a ještě dál od ruchu janovské konference či maďarských nepokojů v Užhorodu sejde se ve stejnou dobu, ve stejný den, třicítka neslyšících mužů v kavárně „U červeného orla“ v Celetné ulici. Přivede je sem výzva v březnovém čísle časopisu Obzor hluchoněmých, aby se neslyšící zájemci o sport hlásili u Jaroslava Říhy, mladého neslyšícího dělníka.

Mnoho však nescházelo, aby i tato událost, stejně jako řada dalších, vešla v zapomnění. Rok 1922 byl doslova nabitý mnoha událostmi, které značně převyšovaly i výraznější počiny, než byla schůzka třicítky neslyšících nadšenců v jedné pražské kavárně. Svět ještě stále mluvil o nedávné volbě nového papeže, Pia XI., a diskutoval o čerstvě vyhlášené nezávislosti Egypta na Británii.

Nebude trvat dlouho, jen pár týdnů, a evropský tisk zaplní další senzace. Britský egyptolog Howard Carter objeví zanedlouho v egyptském Údolí králů hrobku krále Tutanchamóna, v Londýně se spustí poprvé rozhlasová stanice BBC, v Berlíně půjdou diváci do kina na první zvukový film *Žhář*, v Římě se chopí moci diktátor Benito Mussolini, v Polsku odstoupí z funkce prezidenta maršál Pilsudski. Ve Švédsku běželi lyžaři první ročník 90 km dlouhého Vasova běhu, Irsko vyhlásí svou nezávislost a v Rusku bude po skončení občanské války vyhlášen Sovětský svaz.

Také v Československu roku 1922 se dějí zajímavé věci. K Praze se připojí Dejvice, Holešovice a Vinohrady, v Brně se brzy uskuteční první Spartakiáda a v Ostravě vznikne nový fotbalový klub FC Baník. V Praze je založena Československá asociace fotbalová a Jaroslav Heyrovský publikuje svůj první článek o polarografu, za nějž později dostane Nobe-lovu cenu. Narodí se herečka Stella Zázvorková a politik Milouš Jakeš.

Je proto téměř až s podivem, že v konkurenci tolika událostí nezapadne v milosrdné zapomnění ani založení prvního československého sportovního klubu neslyšících. Zkrátka, rok 1922 je přelomem, od kterého se píše dějiny sportu českých neslyšících. Avšak, nepředbíhejme ještě dobu.

3.1.2 Neděle 27. března 1910 – první turisté

Pokud se vrátíme ještě o dvanáct let zpátky, ocitneme se v Zemích Koruny české a Praze roku 1910. První světový válečný konflikt je ještě v nedohlednu, zato zde nalézáme úplně první písemnou zmínku o nějaké sportovní, či spíše pohybové aktivitě českých neslyšících.

Kalendář ukazuje datum 27. března 1910, je to neděle, a členové Podpůrného spolku hluchoněmých sv. Františka Saleského v Praze právě na jedné ze svých nedělních procházek okolím Prahy zakládají „turistický odbor“ (*Obzor hluchoněmých, 1918, číslo 1, str. 2*).

Je zřejmé, že volné neděle využívali k pohybovým aktivitám a výletům neslyšící jistě už dříve, před rokem 1910. Na počátku 20. století existovaly v Království českém pouze dva spolky českých neslyšících a osm ústavů pro žáky se sluchovým postižením.

Ze spolků to byly již zmíněný Podpůrný spolek hluchoněmých sv. Františka Saleského v Praze (založen roku 1868) a Podpůrný spolek pro hluchoněmé z ústavu vystouplé (založen v roce 1906 v Ivančicích).

Ústavy pro neslyšící děti byly založeny v letech 1786 (Praha), 1832 (Brno), 1858 (Litoměřice), 1871 (České Budějovice), 1881 (Hradec Králové), 1894 (Ivančice a Lipník)

a 1907 (Šumperk). Ústav v Mikulově fungoval jen v letech 1844 – 1852, než se přestěhoval do Vídně (*Hrubý, Jaroslav: Velký ilustrovaný průvodce neslyšících a nedoslýchavých po jejich vlastním osudu. 1 díl, 2. vydání. Praha, 1999. S. 120.*).

Do roku 1910 však nemůžeme mluvit ani o organizovaném sportu českých neslyšících, ba ani o organizované turistice. Nenašel jsem nikde ani písemné zprávy o tom, že by neslyšící před rokem 1910 pořádali organizované výlety, byť se o tom můžeme domnívat. Jiná mohla být situace na školách, kde ústavní žáci podnikali se svými vychovateli a učiteli procházky po Praze. Dochoval se nám například ve školní kronice Pražského ústavu pro hluchoněmé zápis, že dne 30. května 1897 umírá (infarkt?) na výletě se svými žáky do Malé Chuchle učitel a zakladatel Podpůrného spolku hluchoněmých Václav Wilczek (*Hrubý, Jaroslav: Velký ilustrovaný průvodce neslyšících a nedoslýchavých po jejich vlastním osudu. 1 díl, 2. vydání. Praha, 1999.*).

Turistika (podle www.wikipedia.cz je turistika hobby spočívající v putování a poznávání prostředí, krajiny, památek, zvyků a lidí) ostatně provázela české neslyšící po celé dvacáté století a do dnešních dob se těší jejich velké přízni.

Neděle 27. března 1910 je však považována za začátek organizované turistiky českých neslyšících. Předsedou právě založeného „turistického odboru“ Podpůrného spolku hluchoněmých se stává Josef Vosyka. Ve výboru dále zasedají místopředseda Jan Schmidt, jednatel Antonín Brabec, pokladník Leopold Malich, revizor Jaroslav Čáp, náhradník Julius Baudisch (který je zároveň předsedou Podpůrného spolku), 2. revizor Václav Fišer a pořadatel Václav Hornof. Tento turistický klub se pravidelně scházel vždy první neděli v měsíci v restauraci „U Bubeníčků“ v Myslíkově ulici č. 8 o 7. hodině večerní. Úřední hodiny byly každou sobotu večer od 20 do 21 hodin (*Obzor hluchoněmých, 1918, číslo 1, str. 2*).

V roce 1918, kdy o tomto turistickém odboru vyšel v *Obzoru hluchoněmých* v rámci oslav 50 let trvání Podpůrného spolku kratší článek, měl tento turistický odbor Spolku 49 aktivních členů.

Pokračovatelem tohoto turistického klubu je v současné době klub turistiky při Pražském spolku neslyšících. Vedoucím zdejších turistů je dnes Josef Bezemek.

3.1.3 Rok 1913 – založení „Prague“

V roce 1912 odstoupil dlouholetý předseda Podpůrného spolku, Julius Baudisch. Novým předsedou Spolku se stává Karel Závodský, jenž byl zároveň posledním předsedou Spolku ze „staré školy“. O rok později, v roce 1913, zakládá Podpůrný spolek nový turistický klub.

Z písemné zprávy, která se nám dochovala v *Obzoru hluchoněmých (1918, číslo 1, strana 3)* však není zřejmé, zda se jedná o jiný turistický klub než ten, který ve Spolku fungoval již tři roky. Z kontextu okolních zpráv spíše vyplývá, že se původní „turistický odbor“ při Podpůrném spolku zcela osamostatnil a vytvořil nový spolek, jenž bude již v následujícím ročníku *Obzoru hluchoněmých (1919)* nazýván zpětně **Turistickým klubem hluchoněmých „Prague“**.

Tento nový turistický klub vznikl proto, „aby bylo podporováno mezi členy (Spolku) cestování po naší krásné vlasti“ (*Obzor hluchoněmých, 1918, číslo 1, str. 2*). Stalo se tak zásluhou schopného organizátora Jaroslava Čápa (1882 – 1961). Jaroslav Čáp se stal také prvním předsedou Turistického klubu hluchoněmých „Prague“. V roce 1916 pak vystřídal na dlouhou dobu Karla Závodského na místě spolkového předsedy. Předsedou turistů se po Čápovi znovu stal Josef Vosyka.

Turistický klub hluchoněmých „Prague“ byl v následujících válečných letech jedním z mála míst, kam mohli čeští neslyšící uniknout z těžké společenské doby. Každý měsíc pořádal výlety a hojně navštěvovanými se staly každoroční silvestrovské a v únoru či březnu i maškarní zábavy. Tyto zábavy turistů se konaly v oblíbené restauraci „U Bubeníčků“ v Myslíkově ulici.

Zvláště silvestrovská zábava v poslední den roku 1918 – a první ve svobodné republice – se velmi vydařila a navštívilo ji mnoho neslyšících z několika českých měst. „Zvláštního významu dodala slavnosti přítomnost paní Jitky Haunerové, naší přední bojovnice za práva hluchoněmých. Všichni přítomní uvítali srdečně vzácného tohoto hosta a vyznamenávali ho upřímnými ovacemi“, napsal *Obzor hluchoněmých (1919, číslo 1, str. 4)*. Tento zábavný silvestrovský večer roku 1918 byl ve znamení především alegorie na zániklou habsburskou monarchii.

Dne 1. března 1919 uspořádal turistický klub maškarní zábavu, která vynesla 704 Kč. Čtvrtina byla věnována Podpůrnému spolku, čtvrtina pozůstalým po padlých legionářích a zbytek odveden do klubové pokladny. Ve volbách na valné hromadě klubu o tři týdny později byl předsedou potvrzen Josef Vosyka a místopředsedou zvolen Václav Hornof.

V dalších letech podnikal Turistický klub hluchoněmých „Prague“ každý měsíc alespoň jeden výlet po Čechách. O svých výletech často psal do Obzoru hluchoněmých.

3.1.4 Rok 1923 – deset let organizované turistiky

Výrazněji dal o sobě Turistický klub hluchoněmých „Prague“ vědět až během oslav svého desetiletého trvání. Na velikonoční víkend 21. – 23. dubna 1923 uspořádal klub v Praze první turistický sjezd československých hluchoněmých. Sjezd všech neslyšících turistů se konal v restauraci „Měšťanské Besedy“ v pražské Vladislavově ulici. Hlavním cílem sjezdu bylo založení **Ústředního turistického klubu všech hluchoněmých v Republice československé** a navázání spolupráce s Klubem československých turistů (KČST).

Tento připravovaný Ústřední turistický klub hluchoněmých nakonec zůstal v praktickém životě našich neslyšících pouze na papíře, přestože sjezd dosáhl dílčích cílů. Avšak pro nedostatečný zájem především moravských neslyšících, kteří často v té době ještě ani neměli zkušenosti s turistikou, nedosáhl jednoho z hlavních cílů – získat od ministerstva železnic takto organizovaným neslyšícím turistům slevu na cesty vlakem. Po vzoru KČST chtěli také neslyšící turisté dosáhnout na slevy při vstupném do hradů, jeskyň nebo ubytování v hotelech. Podmínka alespoň 200 – 500 registrovaných turistů však byla tvrdým oříškem i pro nový a jinak schopný výbor „Prague“ – předsedu V. Hornofa, místopředsedu J. Kříže a jednatele Viléma Haunera, o němž bude ještě později řeč. Také z plánovaného vydávání „Turistické Hlídky“ jako samostatné přílohy Obzoru hluchoněmých nakonec z finančních důvodů sešlo.

Významnou úlohu pak sehrál Turistický klub hluchoněmých „Prague“ ještě o pět let později, kdy byl jedním ze spolupořadatelů Mezinárodního sjezdu hluchoněmých v Praze v roce 1928. Pro hosty ze zahraničí i celého Československa přichystal několik zajímavých turistických tras.

Turistický klub po celou dobu své předválečné existence spolupracoval i s Prvním pražským sportovním klubem hluchoněmých, s nímž pravidelně vždy v únoru pořádal maškarní ples. Tento ples se později stal tradicí a konal se vždy ve velkém sále paláce Merkur v Mikulášské třídě. Vstupné činilo 10 Kč. Společně se také pořádaly věcné tomboly u příležitosti 5. a 10. výročí Československé republiky.

3.2. Dvacátá léta 20. století – doba rozkvětu

3.2.1 Založení Prvního pražského sportovního klubu hluchoněmých

Již v kapitole 3.1.1 jsme se zmínili, že k nejvýraznějšímu počínu z pohledu neslyšících sportovců došlo v roce 1922. Od tohoto roku již můžeme hovořit o organizovaném sportu českých neslyšících.

Ve středu 12. dubna 1922 se v kavárně „U červeného orla“ v pražské Celetné ulici (*Jedná se o dům U červeného orla (čp. 593/21), naproti domu U Černé Matky Boží. V některých pramenech se mylně uvádí kavárna „U černého orla“. Jedná se však o zažitý omyl, vzniklý chybným zápisem Bohumila Hanuše do kroniky I. Pražského sportovního klubu neslyšících. Zatímco kavárna „U černého orla“ není nikde doložena, kavárna „U červeného orla“ se nacházela v Celetné ulici již od 19. století a navštěvoval ji například Karel Hynek Mácha. Dnes už namísto kavárny najdete v tomto domě zlatnictví – poznámka autora.*) konala ustavující schůze, na níž byl založen **Sportovní kroužek pražských hluchoněmých**. Zúčastnilo se jí kolem 30 neslyšících, kteří se přihlásili na výzvu, zveřejněnou v březnovém čísle Obzoru hluchoněmých v článku nazvaném „Sportovní zájmy hluchoněmých“. Vyzývali se zde pražští neslyšící ke vstupu do sportovního kroužku, kde by se pěstovala především kopaná, házená a lehká atletika.

Učitel hluchoněmých Stanislav Svačina, dlouholetý sekretář a kronikář tohoto sportovního klubu, o tomto historickém okamžiku o 40 let později napsal: „Mladý neslyšící dělník – rytec Jaroslav Říha, za podpory ředitele Prvního českého ústavu pro hluchoněmé v Praze Josefa Koláře a odborného učitele Václava Prinicha, získal řadu mladých nadšenců z řad sluchově vadných, s nimiž se rozhodl založit sportovní kroužek“ (*Svačina, Stanislav: 40 let sportovní činnosti neslyšících. Zpravodaj Svazu československých invalidů – vydání pro sluchově vadné, roč. XII, č. 4, duben 1962, str. 5*).

Předsedou Sportovního kroužku pražských hluchoněmých je zvolen nuselský rodák Jaroslav Říha. Jednatelům se stal K. Chmel, pokladníkem R. Crhan a prvním trenérem slyšící učitel V. Prinich, který později adoptoval neslyšící dceru. Zájem o sportovní kroužek mezi mladými neslyšícími z Prahy narůstal a v pátek 18. srpna 1922 je kroužek přeměněn na klub. Nový klub vystoupil na veřejnost pod názvem **I. pražský sportovní klub hluchoněmých (I. PSKH)**. Za klubové barvy byly původně zvoleny modrá a bílá. Členstvo klubu tvořili

výhradně mladí neslyšící dělníci a učňové. Z vlastní kapsy si hradili veškeré výdaje (*Lauermann, Luděk: 65 let kopané neslyšících v Praze, 1987*).

Podpůrný spolek SFS v Praze věnoval sportovnímu klubu vklad 500 Kč na zakoupení nejnnutnějšího inventáře. Jako první inventární číslo je zapsán v klubové kronice fotbalový míč. Tak byl dán počátek sportu hluchoněmých u nás (*Obzor hluchoněmých 1942, r. 25, č. 9, s. 1*).

Svou sportovní činnost zahájil klub v pátek 5. května 1922 v 18 h prvním tréninkem na Flóře a dne 20. srpna utkáním se S. K. Pedestriáni Vinohrady, na jejichž hřišti klub trénoval. První fotbalový zápas klubu skončil příznivě remízou 2:2. Prvními střelci klubu se stali Karel Pucherna a Eduard Pellant, povoláním vyučený pekař. Oba hráči se stali na dlouhá léta oporou mužstva a později i aktivními funkcionáři výboru.

Obrázek 7: Zřejmě úplně první doložená fotografie I. PSKH, 1922. Zcela vlevo stojí předseda Jaroslav Říha (s kloboukem v ruce), zcela vpravo stojí učitel Václav Prinich (v obleku). Třetí zprava v dolní řadě (v pokleku) Karel Pucherna. Autorem snímku je pravděpodobně Stanislav Svačina, Prinichův kolega z Prvního českého ústavu pro hluchoněmé (zdroj: kronika I. PSKH)

Obrázek 8: Erbovní znak I. PSKH

(zdroj: Spilková, Markéta: *Historie míčových her ve sportovních klubech neslyšících*. Olomouc, 2003, s. 18.)

V sobotu 2. září 1922 se v kavárně „Louvre“ na Národní třídě konala členská schůze, na které bylo zvoleno nové vedení (*Hrubý, Jaroslav: Velký ilustrovaný průvodce neslyšících a nedoslýchavých po jejich vlastním osudu. 1 díl, 2. vydání. Praha, 1999.*). Předsedou však zůstal neslyšící J. Říha. Místopředsedou se stal K. Pucherna, jednatelem a kapitánem mužstva F. Bechyně, pokladníkem K. Hyndrák. Byly zvoleny i nové klubové barvy – červená a žlutá, tj. barvy města Prahy. Klubové příspěvky činily 1 Kč pro učeně a 2 Kč pro ostatní (*Lauer-mann, Luděk: 65 let kopané neslyšících v Praze, 1987*).

Dalším ostrým zápasem a prvním mimopražským bylo utkání v Nymburce se silným mužstvem Sparty Nymburk dne 17. září. Porážka 2:11 byla za daných okolností přijatelná.

Jednou z prvních veřejných akcí Prvního pražského sportovního klubu hluchoněmých byla v roce 1922 mikulášská zábava. Její čistý výtěžek 1.200 Kč byl věnován na ošacení dorostu. O tři týdny později následovala i silvestrovská zábava, na níž se vydělalo 785 Kč. Peníze byly určeny na sportovní ošacení fotbalového mužstva.

V prvním roce své činnosti sehráli fotbalisté I. PSKH celkem 7 zápasů. V dalších letech bude průměr 25 zápasů za rok.

I. pražský sportovní klub hluchoněmých se stal šestým nejstarším sportovním klubem neslyšících v Evropě. Tabulka ukazuje, jak byly zakládány první sportovní kluby neslyšících v jednotlivých zemích:

Pořadí	Stát	Datum
1.	Rakousko	1901
2.	Německo	21. 8. 1910
3.	Švédsko	6. 11. 1913
4.	Francie	1918
5.	Finsko	20. 11. 1920
6.	Československo	12. 4. 1922
7.	Dánsko	28. 8. 1922
8.	Belgie	1922
9.	Norsko	25. 8. 1923
10.	Nizozemsko	4. 4. 1926
11.	Polsko	2. 1. 1927
12.	Itálie	1929
13.–14.	Švýcarsko	1930
13.–14.	Velká Británie	1930

Zdroj: http://www.deafsports-edso.eu/information/statistics_2006.xls

Z této tabulky vyplývá, že nejstarší kluby neslyšících sportovců byly zakládány ve střední a severní Evropě. Fotbalový klub neslyšících ve Vídni je nejstarším známým a dosud fungujícím sportovním klubem neslyšících v Evropě a zřejmě i na světě. Za dva roky oslaví 110. výročí. I. PSKN oslavil letos v dubnu 87. výročí.

Hned na neděli 4. února 1923 je svolána první řádná valná hromada klubu. Uskutečnila se na Žižkově, v restauraci „U Peruna“ v Orebitské ulici, kousek od místa, kde bydlel dlouholetý hráč klubu Karel Pucherna. Hlavním cílem této valné hromady měla být kromě volby výboru také dohoda o sestavení hracího plánu sportovců, především fotbalistů. Na valné hromadě byl zvolen tento výbor: předsedou Jaroslav Říha, jednatelem Karel Pucherna, pokladníkem Karel Hyndrák a dalších 8 členů výboru.

Předseda Říha zde poděkoval Spolku pro péči o hluchoněmé, Podpůrnému spolku a Svazu rodičů hluchoněmých dětí za materiální i finanční pomoc v minulém roce. Sportovci tak dosáhli celkového příjmu 5.838 Kčs, za něž si mohli nakoupit sportovní vybavení a hradit další výdaje. Počet členů dosáhl 47. Za rok 1922 sehráli fotbalisté 7 přátelských zápasů,

z toho 6 prohraných a 1 vítězný. Nutno dodat, že hráli vždy se slyšícími a silnějšími soupeři. Klub také ve spolupráci s turisty z „Prague“ podnikl několik společných vycházek po pražských památkách.

V roce 1923 si sportovci podali přihlášku do středočeské župy fotbalové s právem hrát mistrovské zápasy. S pravidelnými tréninky se také záhy dostavilo zlepšení hry – neslyšící fotbalisté již mohou porážet i slyšící mužstva. Za všechny jmenujme alespoň výhry 3:0 nad SK Záběhlicemi nebo 2:1 s klubem poštovních zřízenců. Z hráčů se rodil zárodek budoucí fotbalové reprezentace a především Eduard Pellant, Karel Pucherna nebo Bedřich Sigan se navždy zapíše mezi nejlepší střelce naší fotbalové reprezentace.

Není bez zajímavosti, že s klubem spolupracoval a později jej také nějaký čas trénoval i Emil Seifert, hráč mistrovské Slavie (*Obzor hluchoněmých, 1924, ročník 6, číslo 1, str. 4*). Měl totiž neslyšící rodiče.

Obrázek 9: První generace fotbalistů z I. PSKH, 1923

(zdroj: kronika I. PSKH)

Začátkem roku 1924 přichází do Prahy písemná pozvánka z Paříže od francouzské federace neslyšících sportovců. Zvací dopis nabízí našim neslyšícím sportovcům účast na

prvních Olympijských hrách hluchoněmých (Paříž, 9. – 18. srpna 1924), jak byla dnešní deaflympiáda tehdy nazývána.

Z pohledu nadcházejících Olympijských her hluchoněmých (či mlčenlivých, jak jsou v dobovém tisku někdy nazývány) je pro náš sportovní klub důležitá jeho 3. řádná valná hromada, konaná 9. března 1924 v pronajaté spolkové místnosti v Lazarské ulici. Na ní byli všichni členové klubu seznámeni předsedou Říhou s oficiální pozvánkou a bylo usneseno, že sportovci se těchto prvních Her zúčastní a vše podřídí přípravě na ně.

Trenérem fotbalového a lehkooatletického družstva a sekretářem I. PSKH se stal pětadvacetiletý slyšící učitel neslyšících Stanislav Svačina. Svačina byl také hned výborem vyzván, aby převzal výcvik a výběr závodníků pro Paříž. Kapitánem fotbalistů byl zvolen J. Micka. Hned o týden později, 16. března, se začalo s pravidelnou přípravou a cvičením. Sportovci se scházeli na pronajatém hřišti na Flóře.

Ve finanční zprávě I. PSKH za uplynulý rok 1923 se uvádí čistý příjem sportovního klubu 2.223 Kčs, uložených v Živnobance. Příspěvek sportovců do klubové poklady činil 3 koruny měsíčně.

I. PSKH se sice nakonec po půlroční intenzivní přípravě z finančních důvodů nemůže zúčastnit této první deaflympiády, ale klub je ještě před zahájením olympijských her přijat mezi ustavující „země“ nově založené Mezinárodní federace neslyšících sportovců (CISS).

Jaroslav Říha je v Paříži zvolen viceprezidentem. Ve výboru CISS pracoval čtyři roky (1924 – 1928).

Předsedou I. PSKH byl Jaroslav Říha osm let, až do roku 1930. Čestným předsedou byl až do své smrti v roce 1952, kdy mu bylo 72 let.

Obrázek 10: Jaroslav Říha (1880 – 1952) (zdroj: František Tichý st.)

Po Říhovi se druhým a třetím předsedou stali krátce František Mareš a Richard Crhan, bývalí hráči klubu. Výraznějším předsedou (1937 – 1942) I. PSKH se však stal až Karel Tomáš Sever, povoláním vyučený krejčí. K. T. Sever se po válce (1945) stane předsedou Pražského spolku neslyšících a vezme si za ženu (1947) známou neslyšící tanečnici a baletku Mobi Urbanovou.

Po druhé světové válce je ještě krátce předsedou (1947 – 1948) Jaroslav Kučera, ale ani on už nedokáže zabránit zániku samostatnosti Prvního pražského sportovního klubu hluchoněmých v nové společnosti. V roce 1948 byly všechny sportovní kluby neslyšících v Československu sjednoceny do zastřešující Tělovýchovné jednoty (TJ) Sokol neslyšících.

Pro úplnost ještě na tomto místě přináším tři přehledné tabulky:

První tabulka ukazuje všechny předsedy I. PSKH od založení po současnost.

Druhá tabulka ukazuje, jak se s dobou měnilo i jméno tohoto sportovního klubu.

Třetí tabulka ukazuje, kdy byly zakládány jednotlivé klubové oddíly.

Předsedové I. PSKH (*zdroj: kronika I. PSKH; Obzor hluchoněmých*):

1922 – 1930	Jaroslav Říha (1880 – 1952)
1930 – 1931	František Mareš (? – ?)
1931 – 1933	Richard Crhan (1903 – ?)
1933 – 1936	Jaroslav Říha
1937 – 1942	Karel Tomáš Sever (1906 – 1984)
1942 – 1946	Stanislav Mandelíček (? – ?)
1946 – 1947	Jaroslav Říha
1947 – 1948	Jaroslav Kučera (*1925)
1948 – 1952	činnost klubu stála, předsedou formálně Jaroslav Říha
1952 – 1961	činnost klubu stála, předsedou formálně Bedřich Sigan
1952 – 1972	Bedřich Sigan (1918 – 1983)
1972 – 1982	Václav Ptáček (*1948)
1982 – 1986	Luděk Lauermann (*1947)
1987 – 1991	Pavel Šturm (*1955)
1992 – 2001	Jiří Dvořák (*1950)
2001 – 2009	Jan Sůva (*1955)

Změny názvů I. PSKH (zdroj: www.ipsknpraha.estranky.cz):

- 1922 – 1922 Sportovní kroužek pražských hluchoněmých
- 1922 – 1938 I. pražský sportovní klub hluchoněmých (I. PSKH)
- 1938 – 1945 Ústřední spolek pražských neslyšících
- 1945 – 1947 I. pražský sportovní klub hluchoněmých (I. PSKH)
- 1948 – 1952 činnost stála
- 1952 – 1954 TJ Slavoj Praha
- 1955 – 1961 TJ Lokomotiva Praha
- 1961 – 1991 TJ Slovan Svoboda Praha
- 1992 – 2007 I. pražský sportovní klub neslyšících (I. PSKN)
- 2007 – 2009 I. pražský sportovní klub neslyšících, o.s. (I. PSKN, o.s.)

Poznámka autora: Pro lepší přehlednost budu po celou dobu uvádět původní název – První pražský sportovní klub hluchoněmých (I. PSKH).

Založení jednotlivých oddílů I. PSKH (zdroj: www.ipsknpraha.estranky.cz):

- 1922 - oddíly kopané, atletiky a házené
- 1928 - oddíl lyžování
- 1943 - oddíl stolního tenisu
- 1946 - oddíl ledního hokeje
- 1964 - oddíl šachu
- 1977 - oddíl kuželek
- 1983 - oddíl futsalu
- 1988 - oddíl plavání
- 1990 - oddíl volejbalu
- 1992 - oddíly turistiky a rekreačních sportů
- 1993 - oddíl horská kola
- 1996 - oddíly jokeru, šipek a orientačního běhu
- 1998 - oddíl bowlingu
- 2002 - oddíl badmintonu

3.2.2 První letní deaflympiáda – Paříž 1924

Byla to velká čest a sláva. O prvních Olympijských hrách hluchoněmých psal Obzor hluchoněmých dlouho dopředu a spolu se svým dopisovatelem – a trenérem pražských sportovců – Stanislavem Svačinou pečlivě sledoval přípravu Prvního pražského sportovního klubu hluchoněmých.

Naši neslyšící sportovci však neměli srovnatelné podmínky s neslyšícími ze západní a severní Evropy. Jak píše Stanislav Svačina v *Obzoru hluchoněmých* (květen 1924, ročník 6, číslo 5, str. 1, kráceno): „V cizině pěstují hluchoněmí sporty již dávno. Vydávají i své vlastní sportovní časopisy. V Paříži vychází takový sportovní časopis hluchoněmých. V něm se dočítáme, jak sport jest mezi francouzskými i hluchoněmými severních států velmi rozšířen. Pěstují běh o závod, skok, vrh oštěpem, diskem, koulí. Cvičí se ve střelbě, plavání, hrají fotbal a v zimě provozují zimní sporty: bruslení, lyžařství, sáňkování.

Hluchoněmí sportovci západních a severních národů pořádají však časté závody, ba i mezistátní zápasy. Takové závody byly ve Skandinávii v září 1921, v Lyonu ve Francii roku 1923. V loňském roce utkala se fotbalová mužstva Francie, Belgie a obsazeného Porúří. Letos 27. – 30. července, tedy těsně před mezinárodními hrami v Paříži, uspořádány budou závody mezinárodní v Norsku ve Frondhjen.

Sportovci hluchoněmí jsou však ve Francii též vládou hmotně podporováni. V r. 1923 dostala Federace hluchoněmých sportovců od ministerstva války 16.000 Kč a čtyři kluby největších měst francouzských 6.000 Kč (celkem 11.000 franků).“

Zajímavá je i další Svačinova poznámka ve stejném článku o plánech založit v zimě 1924 hokejový klub, jenž by vedle hokeje „pěstoval také lyžařství, sáňkování a bruslení“. K jeho založení však už nedošlo a historie odsune realizaci této myšlenky až na rok 1942. Podobně ztroskotala i další Svačinova myšlenka na založení poboček I. PSKH v Plzni, Budějovicích, Hradci Králové, Brně a Bratislavě. Tyto kluby vzniknou až ve 40. a 50. letech.

Na jaře 1924 dostává I. PSKH na svou přípravu finanční příspěvek od Spolku pro péči o hluchoněmé v RČS (2.000 Kč), od Kanceláře prezidenta republiky (3.000 Kč) a od předsedkyně Čsl. Červeného kříže, Alice Masarykové (2.000 Kč). Všechny tyto dotace pomáhala sportovcům zajistit svým organizačním talentem i konexemi Jitka Haunerová.

Potřebná částka na zaplacení účasti patnácti čl. sportovců na hrách v Paříži – 21.000 Kč – byla však stále v nedohlednu. Proto se výbor ještě před létem 1924 připravuje na druhou – skromnější – možnost, že vyšle do Paříže jen trojici svých funkcionářů.

Přesto ještě v květnu a červnu trénují fotbalisté pod vedením Stanislava Svačiny a jeho kolegy – učitele ze školního ústavu v Kateřinské ulici Antonína Šedó. Na tréninky se schází na hřišti, které výbor získal do podnájmu „laskavostí S. K. Nuselského, kdež třikrát v týdnu cvičí se členové klubu v atletice a kopané a sice tak, že během a atletice věnuje se cvičení pondělní, kopané ostatek. Každou neděli pak sehraje mužstvo zápas s některým klubem slyšících“, píše Stanislav Svačina do červnového vydání Obzoru hluchoněmých (1924).

Od března do června 1924 sehrál I. PSKH celkem 11 zápasů se slyšícími fotbalovými týmy, z toho první mužstvo 9 a druhé 2 zápasy. Z 9 zápasů první tým prohrál 5x a 4 zápasy vyhrál. Skóre branek bylo vyrovnané (22:23). Nejvíce byl ceněn zápas s S. K. Dobřichovci, za něž nastoupilo několik rezervních hráčů slavných pražských „S“ – Sparty a Slavie. Prohra 1:6 „se soupeřem naprosto prvotřídním“ (Svačina, Stanislav: *Obzor hluchoněmých*, 6/1924) byla zřejmě tehdejší maximem našich neslyšících fotbalistů.

O síle tehdejšího kádru první generace fotbalistů svědčí i slova trenéra Svačiny v Obzoru hluchoněmých v červnu 1924 (*kráceno*): „...Neznám umění fotbalových klubů hluchoněmých z cizích států. Dle zpráv však nejlepší (evropské) fotbalové mužstvo má Francie, která právě v minulých dnech při sjezdu hluchoněmých v belgickém Lutychu (9. 6.) porazila domácí Belgie 7:1. Delegáti naši, kteří hře byli přítomni, tvrdí, že mužstvo naše jest mnohem lepší belgického. Výhoda našich proti cizím mužstvům jest ta, že nejsou vybráni z hráčů několika klubů, nýbrž jsou to hráči jednoho klubu, kteří již delší čas pospolu na stejných místech hrají a jsou proto dobře sehráni.“

Pořadatelem první deaflympiády (*takto budu tyto Olympijské hry hluchoněmých (později OH neslyšících) jednotně nazývat, přestože oficiální název deaflympiáda pochází až z roku 2001. Předtím se dlouho používal termín Světové hry neslyšících a v anglicky mluvících zemích The Silent Games – poznámka autora*) byla francouzská Sportovní federace hluchoněmých pod patronací francouzského ministra války. Hned napoprvé se také konala ve stejném roce a na stejném stadionu, kde probíhala Velká VIII. Olympiáda (slyšících).

O tuto pařížskou deaflympiádu měli největší zásluhy redaktor sportovních novin hluchoněmých ve Francii („The Silent Sportsman“) Eugène Rubens-Alcais (1884–1963) a jeho kolega Antoine Dresse (1902–1998).

Eugène Rubens-Alcais byl automechanikem a závodním cyklistou, který byl znám pod přezdívkou „neslyšící baron de Coubertin“. Velmi respektovaný a skromný muž, jenž žil v malém bytě s minimem nábytku, věnoval veškerý svůj čas a úsilí neslyšícím lidem a neslyšícím sportovcům. Byl mužem číslo jedna ve výboru CISS (Le Comité des

Internationale Sports Silencieux), který založil, od jeho vzniku až do roku 1953. Zemřel o deset let později (www.ciss.org).

Antoine Dresse pocházel z rodiny bankéřů a průmyslníků z Liege v Belgii. Pokračoval v tradici své rodiny a stanul v čele brokerské firmy. Mimo to také běhal, úspěšně hrál tenis (reprezentoval Belgie) a sdílel společnou myšlenku s Eugènem Rubens-Alcaisem. Antoine Dresse se stal prvním generálním tajemníkem CISS. Tento post zastával 43 let až do svého odchodu do důchodu v roce 1967 (www.ciss.org).

*Obrázky 11 a 12: Eugène Rubens-Alcais (vlevo) a Antoine Dresse
(zdroj: www.ciss.org)*

Premiéra první deaflympiády se konala v Paříži od 9. – 18. srpna 1924. Protektorát nad ní měli francouzský ministr vojenství a primátor Paříže. Město Paříž a stát daly francouzským neslyšícím na pořadatelsví první deaflympiády přes 50.000 franků, což bylo tehdy 100.000 korun.

Pozvány byly všechny evropské státy, kromě Německa. Přijely dokonce i mimo-evropské delegace pozorovatelů, například z Turecka, Japonska nebo USA. Závodilo celkem 146 sportovců z 9 evropských zemí. Na programu bylo 6 sportů (atletika, fotbal, cyklistika, plavání, střelba a tenis) s celkem 31 různými závody.

Obrázek 13: Neslyšící sportovci závodili na stejném stadionu, kde krátce před nimi i slyšící sportovci (zdroj: www.wikipedia.cz)

Učitel Stanislav Svačina, přímý účastník her, napsal o této pařížské deaflympiádě reportáž. Z jeho dvou článků v *Obzoru hluchoněmých* v číslech 9/1924 (str. 4) a 10/1924 (str. 1) cituji (zkráceno): „...Závodníci jsou ubytováni zdarma v kasárnách v lesíku, zvaném Vincennes. Hry konají se ve dvou obrovských hřištích, a sice: ve Velodromu municipale – jízda na kole a v novém stadionu Pershingově, kdež čeští fotbalisté v r. 1922 vyhráli mistrovství Evropy. Tu konají se závody atletů a fotbalistů. Obě hřiště jsou za městem (asi půl hodiny elektrickou dráhou).

Závodů zúčastnilo se 9 států. Anglie vyslala 36 závodníků, Belgie 23, Holandsko 13, Francie 65, Polsko 5, Itálie, Litva, Rumunsko a Uhry po 1 závodníku. Nejlépe umístila se domácí Francie, která kromě plavby získala všechny první ceny.

Při závodech fotbalových porazila Francie Belgii 5:1, Anglie Belgii 4:1 a ve finále Francie Anglii 2:0. Škoda, že naši fotbalisté nemohli závodit. Neměli dostatek peněz, takže místo 15 závodníků, kteří se původně do Paříže chystali, vyslána byla pouze tříčlenná deputace (J. Říha, K. Hyndrák, S. Svačina). Jistě by se byli umístili buď na prvním nebo na druhém místě, jak bylo zřejmé ze zápasů podniknutých.

Celkově umístily se jednotlivé státy takto: 1. Francie s 252 body, 2. Holandsko s 69,5 b., 3. Belgie s 60 b., 4. Anglie s 35,5 b., 5. Itálie s 20 b., 6. Polsko se 7,5 b. Uhry, Rumunsko a Litva skončily bez bodu.

Po vykonaných zápasech konala se ustavující schůze Mezinárodního svazu hluchoněmých sportovců. Večer pak byl veliký banket. Následující den následovalo oficiální ukončení her a v pondělí, dne 18. srpna, konala se prohlídka města.

Nebylo v těch dnech v Paříži snad jedněch novin, které by nepodávaly zprávy o průběhu závodů. Byly i časopisy, které celé sloupce věnovaly zprávám o životě hluchoněmých. Denně přinášely obrázkové časopisy snímky ze závodů.

Do Paříže cestuje se velmi pohodlně. V 10 h ráno vsedneš na Wilsonově nádraží do vlaku a vystoupíš až druhý den v 5 h odpoledne v Paříži. Na nádraží nás čekal pan Rubens-Alcais a zavezl nás do hotelu „Speria“ na náměstí Bastilly, který v ty dny byl až po střechu obydlen hluchoněmými.

V pátek 16. srpna 1924 pořádán v kavárně hotelu de La Porte-Dorée, na 275. Avenue Dumesnil, mezinárodní kongres hluchoněmých sportovců. Utvořena mezinárodní federace (spolek) hluchoněmých sportovců. Předsedou zvolen Eugène Rubens-Alcais (Francie) a místopředsedy M. H. Kondys (Holandsko) a náš Jaroslav Říha.“

Úspěšné bylo i vystoupení Stanislava Svačiny v roli mezinárodního fotbalového rozhodčího. Pískal na deaflympiádě utkání Francie – Belgie. Podle jeho názoru zklamali fotbalisté Anglie, kteří se štěstím porazili Belgii a ve finále podlehli Francii, přestože si s sebou do Paříže přivezli dvě fotbalová mužstva, dva maséry a lékaře. Na první medaili si tak naši čl. fotbalisté museli počkat ještě další čtyři roky.

Z ostatních závodů zaujme ještě disciplína „v potápění nejdéle pod vodou“ (*Svačina, Stanislav: Obzor hluchoněmých, 10/1924*), již vyhrál Ital Di Marchi, nebo vítězství zřejmě jediné ženy na této deaflympiádě, Holanďanky de Heyden, v plavání na 100 m znak, kde porazila muže. Zajímavé byly také oba cyklistické závody (časovka na velodromu a závod na 150 km), které byly zároveň i mistrovstvím Francie, nebo tenisový turnaj, kde neměli Angličané těžkou konkurenci. Belgii tu reprezentoval mj. i Antoine Dresse, budoucí dlouletý generální tajemník CISS.

Stanislav Svačina (1898 – 1992), ačkoliv slyšící, strávil většinu svého života mezi neslyšícími, především mezi sportovci a žáky Výmolova ústavu. Narodil se v Kolovči u Domažlic do učitelské rodiny a práce učitele se mu také stala profesí. Po maturitě na učitelském ústavu absolvoval v roce 1920 kurs pro učitele neslyšících a v r. 1921 učil ve třídě pro hluchoněmé v Kateřinské ulici v Praze. Dva roky po pařížské deaflympiádě nastoupil do Výmolova ústavu a zůstane mu věrný 32 let, až do svého odchodu do důchodu v r. 1958. Po válce vystuduje VŠ pedagogickou, obor tělesná výchova a r. 1967 obhájí na Univerzitě Karlově disertační práci (PhDr.). V r. 1970 se bude podílet na založení České logopedické společnosti.

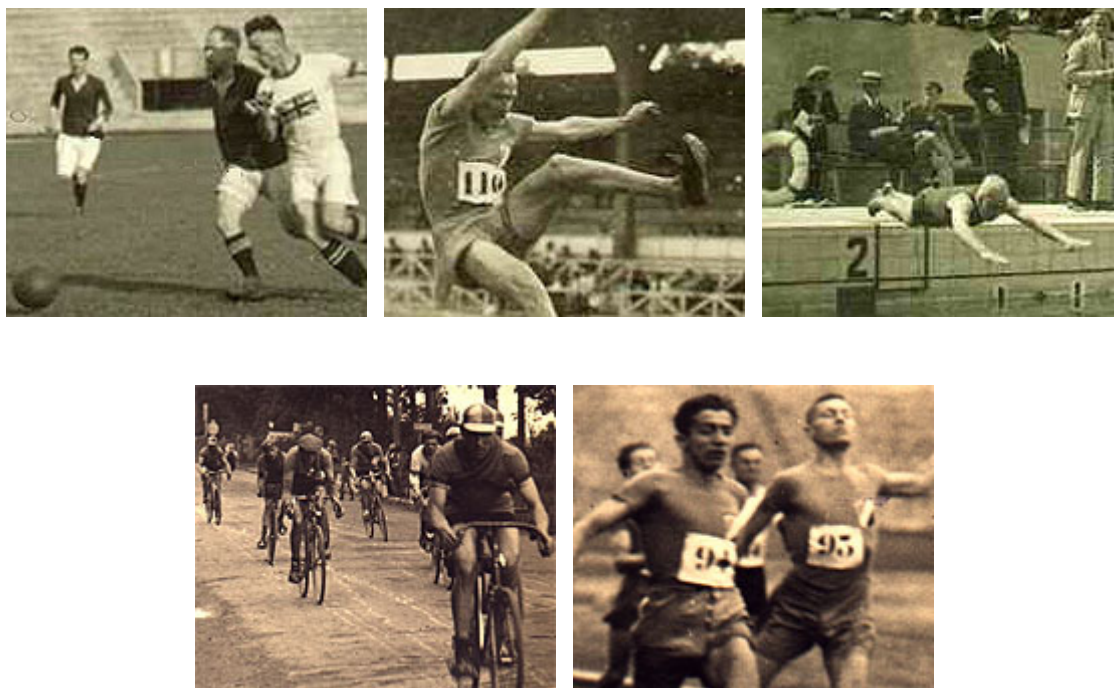
Svačina byl všestranným člověkem. Byl trenérem, funkcionářem, sekretářem, kronikářem, redaktorem a dopisovatelem několika časopisů, samoukem, hudebníkem, ale hlavně uznávaným učitelem neslyšících dětí. Ve 20. a 30. letech podnikl řadu studijních cest po evropských ústavech pro hluchoněmé.

Přesto však patřil k největším zastáncům orální metody a znakový jazyk se nikdy nenaučil.

Obrázek 14: Stanislav Svačina (1898 – 1992)

(zdroj: časopis Gong)

Obrázky 15, 16, 17, 18 a 19: Sportovci na první deaflympiádě, Paříž, 1924

(zdroj: www.deaflympics.com)

3.2.3 Krátce z deaflympijských dějin

Deaflympiády byly prvními hrami určenými pro skupinu lidí se zdravotním postižením.

Přímo během úspěšné pařížské deaflympiády je založen Mezinárodní výbor pro sport neslyšících (Le Comité des Internationales Sports Silencieux, CISS), jehož oficiální název byl později přeložen do angličtiny na International Committee of Sports for the Deaf (ICSD). *(Poznámka autora: Vzhledem k faktu, že i dnes se v oficiálních tiskových zprávách Českého svazu neslyšících sportovců běžně používá vžitý termín CISS, budu se jej ve své práci držet i já, přestože oficiální termín je ICSD.)* Také ústředí CISS (= ICSD) se několikrát stěhovalo a dnes jeho sekretariát najdeme v americkém městě Frederick ve státě Maryland. Možná proto, že zde sídlí nejstarší škola pro neslyšící na americkém kontinentě. Muzeum CISS však zase najdeme v Římě. Bylo založeno v roce 1974 u příležitosti 50 let od pařížské deaflympiády.

Zakládajícími „státy“ CISS byly sportovní svazy z Francie, Belgie, Velké Británie, Nizozemska, Itálie, Maďarska, Polska, Rumunska a Československa.

Mezinárodní olympijský výbor (MOV) se dlouho k deaflympiádám nechtěl hlásit a CISS přijal do své olympijské rodiny až v roce 1955. Na první oficiální návštěvu předsedy MOV si však neslyšící sportovci museli počkat až do Kolína nad Rýnem roku 1981, kam zavítal Juan Antonio Samaranch.

Prvního klání her se v Paříži zúčastnilo 148 sportovců z devíti evropských zemí. Na zatím poslední letní deaflympiádě v roce 2005 v australském Melbourne soupeřilo 2049 sportovců ze 64 zemí.

Na prvních zimních deaflympijských hrách, které hostil rakouský Seefeld v roce 1949, soutěžilo jenom 34 sportovců z 5 zemí. V roce 2007 se 16. zimní deaflympiády v americkém Salt Lake City zúčastnilo 298 sportovců z 23 zemí.

Žádné hry se kvůli druhé světové válce nekonaly v letech 1939 až 1949.

První hry mimo Evropu byla letní deaflympiáda v americkém Washingtonu v roce 1965. První země mimo Evropu, které se deaflympiády zúčastnily, byly v roce 1935 Japonsko a Spojené státy americké. V USA se také deaflympiády konají nejčastěji, celkem už 4x.

Od r. 1924 do r. 2009 se konalo zatím celkem 20 letních a 16 zimních deaflympiád. Letos, v září 2009, bude tchaj-wanské město Taipei hostit 21. letní deaflympiádu. Po ní se 17. zimní deaflympiády ujmou naši sousedé – Slovinci a přijmou v únoru 2011 neslyšící sportovce

ve Vysokých Tatrách. V srpnu 2013 se 22. letní deaflympiáda poprvé uskuteční v řeckých Aténách.

Dnes je členem CISS 96 národních sportovních federací neslyšících. Heslem CISS je motto „**Per ludor aequitias**“ – Rovni prostřednictvím sportu.

Zmíním se ještě o rozdílu mezi deaflympiádou a paralympiádou, které ještě stále řada lidí zaměňuje. Paralympiáda je pro sportovce s tělesným, mentálním a senzorickým zdravotním postižením. Koná se krátce po skončení olympijských her, na stejném místě. Letní paralympiády se konají teprve od roku 1960 (Řím), zimní až od roku 1976 (Örnsköldsvik).

Přehled všech deaflympijských her:

Rok	Letní deaflympijské hry	Zimní deaflympijské hry
1924	Paříž, Francie	
1928	Amsterdam, Nizozemsko	
1931	Norimberk, Německo	
1935	Londýn, Velká Británie	
1939	Stockholm, Švédsko	
1949	Kodaň, Dánsko	Seefeld, Rakousko
1953	Brusel, Belgie	Oslo, Norsko
1955		Oberammergau, Německo
1957	Miláno, Itálie	
1959		Montana, Švýcarsko
1961	Helsinky, Finsko	
1963		Åre, Švédsko
1965	Washington, USA	
1967		Berchtesgaden, Německo
1969	Bělehrad, Jugoslávie	
1971		Adelboden, Švýcarsko
1973	Malmö, Švédsko	
1975		Lake Placid, USA
1977	Bukurešť, Rumunsko	
1979		Meribel, Francie
1981	Kolín, Německo	

1983		Madonna di Campiglio, Itálie
1985	Los Angeles, USA	
1987		Oslo, Norsko
1989	Christchurch, Nový Zéland	
1991		Banff, Kanada
1993	Sofia, Bulharsko	
1995		Ylläs, Finsko
1997	Kodaň, Dánsko	
1999		Davos, Švýcarsko
2001	Řím, Itálie	
2003		Sundsvall, Švédsko
2005	Melbourne, Austrálie	
2007		Salt Lake City, USA
2009	Taipei, Tchaj-wan	
2011		Poprad, Slovensko
2013	Atény, Řecko	

Obrázek 20: Logo deaflympijských her od r. 2003 (v barvách modré, žluté, zelené a červené) (zdroj: www.deaflympics.com, autor: Ralph Fernandez)

3.2.4 Období 1925 – 1926

Během podzimu po první deaflympiádě sehrál fotbalový klub I. PSKH celou řadu mistrovských zápasů ve středočeské župě. Výsledky byly poměrně vyrovnané, padalo však už mnohem méně gólů, neboť obrana I. PSKH se zlepšila. Za zmínku stojí výrazné vítězství neslyšících fotbalistů nad SK Čelákovice v listopadu 1924, poslední zápas v tomto roce.

I. PSKH zvítězil před početnou návštěvou 10:0. Celkem klub v roce 1924 sehrál 26 zápasů, z toho 14 prohraných, 10 vyhraných, 2 hrány nerozhodně, skóre 46:76.

V té době 20. let trénovali hráči I. PSKH především na hřišti SK Žižkov a později v Nuslích. Vlastní hřiště neměli. O tom, že si získali sympatie a reputaci i mezi slyšícími fotbalisty, svědčí článek v březnovém vydání Obzoru hluchoněmých 1925. Popisuje maškarní ples, jenž klub pořádal 14. února 1925 v paláci Merkur. Přišlo na něj mnoho neslyšících z různých měst a „i některé prvotřídní sportovní kluby pražské vyslaly své zástupce“.

Na 3. valné hromadě klubu, 8. března 1925, je po V. Prinichovi a S. Svačinovi zvolen v pořadí třetí fotbalový trenér klubu – aktivní hráč Eduard Pellant. Trenéry atletiky a házené se stali p. Jelínek, Pirner, Medřický a Kemr. Svačina byl zvolen mezinárodním sekretářem. Na jaře 1925 se také začalo s cílenou přípravou fotbalistů na jejich plánovanou účast na druhé deaflympiádě r. 1928 v Amsterdamu. Hned první zápas roku, 5. dubna, však I. PSKH nevyšel. S SK Braníkem prohrál vysoko 0:8. Velké cti se však neslyšícím fotbalistům dostalo na velikonoční neděli 1925. Hráli poprvé na Letné, na slavném hřišti AC Sparta Praha. S výběrem Old Boys (stará garda) Sparty prohráli jen těsně 1:2.

Z jara 1925 pochází také první zmínky o dalších sportovních, nejen fotbalových, aktivitách pražských neslyšících. V únorovém čísle Obzoru hluchoněmých, v článku „Tělocvičné vyučování hluchoněmých“, se píše o tom, jak probíhala tělesná výchova chovanců Prvního českého ústavu pro hluchoněmé v Praze (pozdější Výmolův ústav), který v té době sídlil v podnájmu Mariánského kláštera v Ječné ulici. Protože ústav v té době ještě neměl vlastní tělocvičnu, docházeli neslyšící žáci do blízké sokolovny, kde „cvičí zároveň s ostatními žáky, což přispívá nemálo k usnadnění styků jejich se slyšícími“ (*Obzor hluchoněmých, ročník 7, číslo 2, str. 2*).

A v květnu 1925 píše Obzor hluchoněmých o šachovém turnaji, který pořádal Podpurný spolek hluchoněmých. Zvítězil v něm Jan Myška. „Velmi inteligentní a přitom skromný neslyšící, jenž pracoval jako dělník na soustruhu v Resslerově továrně, psal od 30. let také zápisy z našich schůzí I. PSKH“ (*Vladimír Buberle, osobní sdělení, 2006*).

V srpnu 1925 to vypadalo, že se I. PSKH zúčastní „Sportovních zápasů hluchoněmých v Berlíně“, kam byli hráči pražského klubu také pozváni (*Obzor hluchoněmých, 1925, r. 7, č. 6, s. 2*). Jednalo by se o první zájezd klubu do zahraničí a první mezinárodní zápas. Berlínské hry se konaly 25. – 28. srpna 1925, ale nakonec bez naší účasti. Na svůj první zápas v zahraničí si tak hráči I. PSKH museli počkat ještě jeden rok.

V lednovém a únorovém vydání Obzoru hluchoněmých z roku 1926 přináší Vilém Hauner reportáž ze svého působení v Paříži, kde byl jako vyučený knihař na stáži od září 1924

do října 1925. V této reportáži také zmiňuje mezistátní tenisový turnaj v Paříži (21. května 1925), kterého se účastnili nejlepší neslyšící tenisté z Francie a Belgie (vítězem se stal Antoine Dresse). Vilém Hauner zde naváže cenné kontakty a po vzoru belgických tenistů později (1932) v Praze založí tenisový klub neslyšících LATECH (Lawn Tennis Club Hluchých). O LATECH i o Haunerovi se ještě zmíním později. Do Prahy také posílá Hauner pozvánku pro I. PSKH, aby se v létě 1927 účastnil v Paříži přátelských fotbalových zápasů s pařížským sportovním klubem „L'Étoile Sportive des Sourds-Muets“ (Sportovní hvězda hluchoněmých). Tento nejstarší pařížský sportovní klub oslaví v roce 1927 deset let své existence (*Obzor hluchoněmých, 1926, r. 8, č. 2, str. 3*).

V březnovém a dubnovém Obzoru hluchoněmých 1926 přináší pak Vilém Hauner reportáž z Londýna. I zde měl možnost sportovat a popisuje „společnou hru na tenisu a cricketu“.

Mezitím hraje I. PSKH na jaře 1926 své první fotbalové zápasy. Oba vyhrává, když poráží SK Hlubočepy 3:2 a Rudou Hvězdu v Košířích 5:3. Sportovci také pilně trénují, neboť obdrželi pozvánku z Vídně od rakouských neslyšících fotbalistů. Navíc měl 4. června přijet do Prahy výběr francouzských neslyšících fotbalistů a sehrát zde přátelský zápas, avšak z tohoto utkání nakonec sešlo.

Úplně prvním mezinárodním fotbalovým zápasem se tak po čtyřech letech existence stává pro I. PSKH fotbalový zápas u našich jižních sousedů. Do Vídně odjela naše sedmnáctičlenná výprava v sobotu 26. června 1926 vlakem z Wilsonova nádraží. V neděli 27. června sehrála zápas se svými hostiteli – klubem Taubstummen Fussball Club und Turnverein Wien 1901 (Fotbalový a tělocvičný spolek hluchoněmých Vídeň 1901), jenž v té době oslavoval 25 let své existence (založen r. 1901). Vídeňský klub hrál v té době dokonce 3. rakouskou ligu, disponoval třemi fotbalovými mužstvy a vlastním hřištěm. Zápasu přihlíželo četné obecenstvo. V prvním poločase se domácí ujali vedení 1:0, ale po změně stran nabyli Pražané převahy a vítězství si udrželi až do konce. Vídeň podlehla Praze 2:4. O první góly do sítě zahraničního soupeře se podělili Pucherna (2), Macháček a Vlasatý. Zahraniční premiéra se I. PSKH povedla. Odpoledne se konala společná prohlídka Vídně a večer na počest Čechů divadelní představení. Domů si Pražané v pondělí 28. června odváželi upomínkový stříbrný pohár, první klubovou trofej z budoucí bohaté sbírky (*Obzor hluchoněmých, 1926, r. 8, č. 7, s. 4; kráceno*).

O tom, jak cenná trofej to byla, vypovídají například dva zápasy tohoto vídeňského klubu v předešlém roce 1925. Doma porazili výběr neslyšících fotbalistů Paříže 5:0 a Buda-

pešť 3:2. Na nuselskou adresu bytu předsedy J. Říhy, která zároveň sloužila i pro klubovou korespondenci, začaly chodit pozvánky k dalším mezinárodním zápasům.

Ve stejném měsíci, ještě o dva týdny dříve, se konal v Praze osmý všesokolský slet a velké pocty se na něm dostalo také neslyšícím žákům Prvního českého ústavu pro hluchoněmé v Praze. Jeho chovanci zde před 100 000 diváky cvičili 13. června 1926 sokolskou sletovou sestavu.

3.2.5 První řádný kongres CISS – Brusel, 1926

Ve dnech 30. října až 2. listopadu 1926 se konalo v hlavním belgickém městě Bruselu I. oficiální zasedání a kongres Mezinárodního výboru pro sport hluchoněmých (CISS). Patronát nad sjezdem převzal belgický ministr zahraničních věcí. Ustavující kongres proběhl v srpnu 1924 v Paříži, ihned po skončení první deaflympiády. Do Bruselu jeli také dva zástupci I. PSKH – sekretář Stanislav Svačina a předseda Jaroslav Říha, který byl zároveň místopředsedou CISS. Spolu s nedávným fotbalovým zápasem ve Vídni to byla třetí zahraniční výprava I. PSKH za poslední dva roky.

O tomto kongresu podal reportáž v *Obzoru hluchoněmých* 12/1926 a 1/1927 sekretář spolku, S. Svačina (*kráceno*): „V neděli 31. října o 10. hodině ranní byl kongres oficiálně zahájen v sálu paláce „Taverne Royale“. Schůzi předsedal Eugène Rubens-Alcais. Po svém boku měl funkcionáře CISS: místopředsedu Jaroslava Říhu (ČSR), pokladníka – sekretáře Antoine Dresse (Belgie), A. Basconla (Francie) a V. Deckera, místopředsedu Svazu belgických hluchoněmých.

Sekretář A. Dresse nás informoval, že CISS má nyní už 9 řádných členů: Německo (které má nejvíce neslyšících sportovců – organizovaných ve 36 (!) sportovních klubech), Anglii (9 klubů), Francii (9), Belgii (5), Itálii (5), Polsko (4), Nizozemsko (1), Maďarsko (1) a ČSR (1). Dalších 6 evropských států (= klubů) projevilo zájem o přijetí do CISS – Švýcarsko, Rakousko, Dánsko, Norsko, Švédsko a Finsko.“

Hlavním bodem tohoto I. kongresu CISS byla diskuse o přípravách na druhou deaflympiádu. Bylo dohodnuto, že se uskuteční na stejném místě a ihned po skončení 9. olympijských her slyšících (konaly se 28. 7. – 12. 8. 1928 v nizozemském Amsterdamu). Přípravný výbor pro tuto II. deaflympiádu dostal za úkol informovat se na možnost ubytování a stravování neslyšících sportovců na místě olympijské vesnice.

Svačina reportáž otištěná v *Obzoru hluchoněmých* 1/1927 pokračuje (*kráceno*): „Po skončení kongresu nastalo vyjednávání mezi delegáty různých států o mezinárodní utkání jejich mužstev. Nám v tom ohledu dařilo se přímo skvěle, neboť o vítěze nad Vídní byl zájem u všech delegací. V r. 1927 účastní se naše fotbalové mužstvo čtyřmáče: Francie – Belgie – Nizozemsko – ČSR v belgickém Liege a zajede k sehrání zápasu s mužstvem Maďarska do Budapešti. V Praze pak má se utkat s loňským mistrem francouzských hluchoněmých – Lyonem a německým mužstvem z Norimberka. Rovněž Německo a Polsko se o náš team zajímají. Program pro r. 1927 tedy velmi krásný, záleží nyní jen na našich borcích, aby se k mezinárodním zápasům důkladně připravili. Bude to dobrý training na Amsterdam!“

Jak už to však bývá, z důvodu nedostatku peněz z většiny plánů sešlo a I. PSKH v nastávajícím roce 1927 nikam do zahraničí nevyjel. Pouze francouzská jedenáctka z mistrovského Arnicale Sportive de Lyon v srpnu následujícího roku skutečně přijela.

3.2.6 Rok 1927 – pět let fotbalu

V lednu 1927 zveřejnil sportovní klub výzvu, že přijímá do svých řad další „dorostenecce od 14 do 18 let pro pěstování footballu a lehké atletiky. Přijímá též přihlášky dívek a dam, neboť chce zřídit v jarní sezóně odbor dámské házené“ (*Obzor hluchoněmých*, 1927, r. 9, č. 1, s. 4).

V lednu t. r. zahájil I. PSKH také celoroční šachový turnaj o mistrovství klubu pro rok 1927. Turnaj se hrál dvoukolovým systémem (= každý s každým sehrál dvě partie). Přihlásilo se do něj celkem 16 hráčů, z toho 4 slyšící, kteří závodili mimo turnaj. Vítězem turnaje se nakonec 13. května stane Eduard Pellant, jenž dosáhne 17,5 b z 30 partií. Absolutním vítězem ale byl Stanislav Svačina, jenž z 30 her jenom jednou remizoval a 29x zvítězil.

13. února 1927 se konala pátá valná hromada klubu. Členové sportovního klubu se sešli ve své nové „klubové místnosti“ v restauraci U zlatého hřebene ve Štupartské ulici. Na schůzi se začalo mluvit o přípravách oslav 5. výročí I. PSKH v srpnu t. r. Přijet měl také francouzský mistr z Lyonu. Nezapomínalo se ani na přípravy na amsterdamskou deaflympiádu v srpnu příštího roku. Proběhly volby do výboru: předsedou zůstal J. Říha, místopředsedou zvolen F. Mareš, jednatelem K. Pucherna, sekretářem S. Svačina, pokladníky p. Hyndrák a Crhan, zapisovatelem a knihovníkem J. Myška. Také spolková pokladna šetřením bohatla a čisté jmění klubu tak v únoru činilo 18.345 Kč. Přesto byla zrušena účast fotbalistů na veliko-nočním fotbalovém turnaji v belgickém Liege, poněvadž klubu nebyla udělena sleva

jízdného přes Německo. Náklady spojené jenom s výpravou do Belgie by tak dosáhly 15.000 Kč.

Dva týdny poté pořádali sportovci svůj IV. maskarní ples v paláci Merkur. Zlatým hřebem večera bylo vystoupení teprve 13leté velice talentované neslyšící tanečnice Mobi Urbanové (1914 – 1988).

První fotbalový zápas roku se hráli neslyšící Pražané v neděli 13. března na hřišti rezervního týmu ligové Viktorie Žižkov – a prohráli 0:5 a jen díky skvělému výkonu nového brankáře Grünhuta nedostal spolek více gólů. Druhé jarní utkání (27. 3.) dopadlo už lépe – s Viktorií Vinohrady remizovali 2:2. Během jara se hráli klub kolem deseti ostrých soutěžních zápasů se slyšícími ve středočeské fotbalové župě. Soupeři byli většinou nad síly neslyšících a Pražané nejednou prohráli skórem o několik branek. Potěšilo proto cenné vítězství 4:3 s SK Uhlířské Janovice, vítězem poháru Posázaví. Dne 5. července se I. PSKH účastní oslav 10 let trvání plzeňského Podpůrného spolku hluchoněmých „Oul“ a při té příležitosti hraje se silným plzeňským týmem I. třídy SK Český Lev 1:2. V Obzoru hluchoněmých vychází o úspěšných výkonech fotbalistů čím dál častěji delší články a sekretář Svačina také referuje o zahraničním sportu neslyšících, především opět o fotbale.

Nejslavnější fotbalový zápas roku však přišel teprve na sklonku léta. I. PSKH pořádal v srpnu menší oslavy svého pětiletého působení. K té příležitosti přijel silný tým – francouzský mistr z Lyonu – Quiveale Arnicale Sportive de Lyon. Během pětileté existence I. PSKH to byl teprve druhý mezinárodní zápas a první na domácí půdě.

Utání se hrálo v neděli 28. srpna 1927 na hřišti SK Nusle. Francouzi přijeli o den dříve, v Chebu je čekal sekretář Svačina, na pražském Wilsonově nádraží celý výbor klubu. Hosté po večírku na uvítanou přespali v novém Výmolově ústavu v Radlicích. V neděli se od 17 h konal zápas za krásného počasí a četné návštěvy (přes 400 osob). Před zahájením zápasu se obě mužstva pozdravila předáním vlajek.

A opět jsme zvítězili, hosté z Francie se nedokázali prosadit proti přízemní hře domácích na jeden dotek míče. Tentokrát vyhrál I. PSKN dokonce 5:0, především zásluhou kvalitní obrany (Vaněk, Pucherna, Světlík), proti níž se jinak dobří Francouzi nedokázali prosadit. Zejména náš brankář Vaněk z Brna připomínal slavného Pláničku v nejlepších letech. Branky dali Pellant (2), Pucherna, Vlach a Tichý (*Lauermann, Luděk: 65 let kopané neslyšících v Praze, 1987*).

Obrázky 21, 22 a 23: Ze zápasu I. PSKH vs. Quiveale Arnicale Sportive de Lyon, v Praze r. 1927 (zdroj: kronika I. PSKH)

Večer se konal banket v hotelu Paříž. Druhý den přinesly o tomto zápase referáty dokonce i některé celostátní deníky, některé i se snímkem ze zápasu. Čtyřstránková reportáž vyšla také ve francouzském časopise „Sportsman Silencieux“. Francouzi zůstali hosty Pražanů ještě další tři dny.

V mužstvu, které 28. 8. 1927 nastoupilo proti francouzskému Lyonu, hráli tito hráči: Tancibudek, Vlasatý, Vaněk, Škrlant, Tichý, Grünhut, Pucherna, Patejdl, Slánský, Vlach, Světlík, Pellant (kapitán) a Zoubek.

Na podzim 1927 sehrál sportovní klub další mistrovské zápasy, v nichž například Union Vršovice porazil rozdílem třídy 5:0. Během podzimu dovršili hráči Pucherna a Vlach 100 zápasů za I. PSKH.

Během pěti let své existence sehrál I. PSKH celkem 113 zápasů (109 soutěžních nebo přátelských, 2 mezižupní (v Plzni a Janovicích) a 2 mezistátní (s Rakouskem 4:2 a s Lyonem 5:0). Z těchto zápasů hráli 31 vítězně, 12 nerozhodně a 70 jich prohráli (20 z nich rozdílem jediné branky). Celkové skóre gólů činilo 220:405.

Následující tabulka podává přehled všech zápasů v jednotlivých letech:

Rok	Zápasy celkem	Vyhrané	Nerozhodné	Prohrané	Skóre branek
1922	7	1	0	6	16:50
1923	17	3	3	11	17:54
1924	26	10	2	14	46:76
1925	14	2	2	10	19:51
1926	19	7	0	12	43:70
1927	30	8	5	17	79:104
Celkem	113	31	12	70	220:405

Z těch, kteří v r. 1922 nastoupili k prvnímu zápasu, hráli o pět let později ještě čtyři hráči: Pellant, Pucherna, Slánský a Vlach. Shodou okolností hráli všichni čtyři tehdy v útoku. Nejvíce zápasů sehráli Pucherna (113, nevynechal jediný zápas!), Vlach (102), Pellant (93), Slánský (91), Tichý (78). Nejvíce branek nastříleli Pucherna (47), Pellant a Tichý (oba 29).

Nejstarší hráč, Karel Pucherna, nejen že sehrál všechny zápasy v uplynulém pětiletí a vstřelil nejvíce branek, ale také to byl on, kdo vstřelil první branku v prvním zápase a první branku v obou mezistátních zápasech proti Rakousku a Francii (*Obzor hluchoněmých, 1927, r. 10, č. 12, s. 4*).

Ve stejnou dobu, 9. října 1927, se konaly v Rotterdamu první mezinárodní plavecké závody neslyšících (bez české účasti), předchůdci budoucích mistrovství Evropy.

V Československu se neslyšící sportovci věnovali kromě fotbalu rekreačně především turistice, lyžování a tenisu. Skutečných neslyšících sportovců nebylo u nás mnoho. „V I. PSKH bylo kolem 20 aktivních členů. Loňského roku (1927) utvořila se při Čechii – Karlín „XI. hluchoněmých“. Tento kroužek měl 15 členů. Ve zbytku republiky je v klubech slyšících kolem dalších 20 hluchoněmých sportovců. Celkové číslo dosahuje maximálně 50 – 60 sportovců z celé republiky“ (*Obzor hluchoněmých, 1928, r. 10, č. 3, s. 4*).

V tomto článku nacházíme další zmínku o sportovním kroužku českých neslyšících – „**jedenáctce hluchoněmých**“ **při Čechii Karlín**. Z kontextu dalšího článku v *Obzoru hluchoněmých* ze stejného roku (1928) vyplývá, že se zřejmě jednalo o bývalé hráče I. PSKH, kteří v tomto klubu nebyli spokojeni a z I. PSKH vystoupili. Po roce 1928 však již o tomto oddíle v Čechii Karlín není žádná zmínka. Patrně měl buď tento sportovní kroužek v Čechii Karlín krátké trvání nebo se o něm v *Obzoru hluchoněmých* již dále záměrně nepsalo.

3.2.7 Přípravy na druhou deaflympiádu

Deaflympijský rok 1928 zahájil I. PSKH tradičním maškarním plesem (11. února) v paláci Merkur. Dnes už jen těžko představitelná zpráva v Obzoru hluchoněmých z března 1929 zaznamenala vedle neslyšících také početnou delegaci ostatních (slyšících) fotbalových klubů ze středočeské župy a zástupce Svazu fotbalových soudců. Emil Seifert, hráč mistrovské Slavie a čsl. internacionál, na plese daroval neslyšícím nový fotbalový míč.

Na 6. valné hromadě, 26. února, se hodnotil úspěšný rok 1927. Rozvíjela se také korespondence s ostatními státy. Ze zahraničí během roku 1927 došlo 49 dopisů, 45 jich bylo odesláno do ciziny. Sportovní klub odebíral některé sportovní časopisy, např. Sportsman Silencieux z Francie, Swiat z Polska, Deutsche Taubstummen Sport Zeitung z Německa a italský Il Giornale del Sordomuto. Stav jmění dosáhl 28.575 Kč. Vzniká boxerský oddíl, do něhož se hlásí 11 členů. K výcviku boxu se nabídl učitel z Výmolova ústavu, Miloš Malý, člen Boxing Klubu Smíchov. Přijat byl i návrh, aby se každý měsíc konaly klubové atletické závody, jako příprava pro Amsterdam (*Obzor hluchoněmých 1928, r. 10, č. 4, s. 4*).

Mistrovské zápasy středočeské župy zahájil I. PSKH 4. března porážkou 1:4 s jedenáctkou Slavoje. Další zápasy se hrály každou neděli. Za utkání jara je považována výborná remíza 2:2 se silným jinonickým SK Walter, jenž týden předtím porazil silné mužstvo II. třídy Butovice. V zápase poprvé nastoupí na levém křídle mladík Václav Bahenský, jenž bude později patřit k oporám neslyšících fotbalistů.

V březnu a dubnu se hrál 2. ročník šachového turnaje o mistrovství klubu pro rok 1928. Obhájcem titulu byl Pellant. V Obzoru hluchoněmých vycházejí výzvy k přihlášce nových členů – mladých dorostenců. V případě zájmu se také uvažovalo o založení dámské házené.

Také žáci Výmolova ústavu se věnovali fotbalu. 24. června sehráli chovanci tohoto Prvního českého ústavu pro hluchoněmé přátelský fotbalový match se žáky butovické školy. Zvítězili 3:0 a blýskli se především žáci Ptáček, Cmunt, Duchek a Fiala, kteří budou za pár let hájit úspěšně barvy I. PSKH.

Ve dnech 3. – 10. července 1928 se uskutečnil v Praze **Mezinárodní sjezd hluchoněmých**. Konal se u příležitosti 60. výročí vzniku Podpůrného spolku hluchoněmých (1868) a 10. výročí samostatného Československa (1918). Na organizaci sjezdu se podílel také

I. PSKH, který pozval do Prahy neslyšící fotbalisty z Vídně, aby si zopakovali vzájemný zápas z r. 1926.

V dobovém tisku je zápas označován jako mezinárodní utkání ČSR – Rakousko, kdy ČSR reprezentuje I. PSKH a Rakousko Taubstummen Fussball und Turnverein in Wien 1901. Zápas se hrál v pátek 6. července 1928 od 17 h na hřišti radlického AFK, přišlo několik set diváků. Hráči I. PSKH zvítězili i ve svém teprve třetím mezinárodním utkání, přestože soupeř měl více zkušeností s mezistátními zápasy, kdy porazil například Budapešť 3:2, Paříž 5:1 nebo s Norimberkem, mistrem Německa, hrál nerozhodně 0:0.

Pražané měli tentokrát štěstí, neboť celý druhý poločas hráli v silném protivětru a v deseti, bez zraněného záložníka Jiřího Tichého. Přesto zvítězili brankami Tichého a Pellanta (2) 3:2 a obdrželi na večírku, pořádaném na počest rakouských sportovců, od předsednictva sjezdu krásný pohár.

Poslední dva dny Mezinárodního sjezdu hluchoněmých, který vyplnily především přednášky a konference, uspořádal Turistický klub hluchoněmých „Prague“ dva výlety vyhlídkovým autobusem. První vedl v pondělí na Karlštejn, Lány a Křivoklát, druhý v úterý do Brna, na Výstavu soudobé kultury. Tento byl spojen s výletem na Macochu.

A za měsíc se už jelo poprvé na deaflympiádu, tentokrát do Nizozemska.

3.2.8 Druhá letní deaflympiáda – Amsterdam 1928

Druhá deaflympiáda se konala v hlavním nizozemském městě, Amsterdamu. Probíhala od 18. do 26. srpna 1928 a zúčastnilo se jí 212 sportovců z 10 států: Belgie, Československo, Francie, Maďarsko, Německo, Nizozemsko, Polsko, Rakousko, Švýcarsko, Velká Británie. Každého závodu se za jeden stát mohli zúčastnit jen 4 závodníci.

A stejně jako před čtyřmi lety v Paříži, i zde v Amsterdamu se soutěžilo v atletice, cyklistice, fotbalu, plavání a tenisu. Jednotlivých disciplín však už bylo 38, přestože z programu vypadla střelba.

Československo vyslalo 15 sportovců, kteří reprezentovali ve fotbale, ve štafetovém běhu na 4x 100 m, ve vrhu koulí a v hodu diskem. Naši sportovci řazení abecedně, v závorce datum narození: Václav Bahenský (1909), Karel Fára (1906), Josef Janovský (1902), Jaroslav Kupsa (1903), Leo Patejdl (1905), Eduard Pellant (1905), Karel Pucherna (1898), Jaroslav Slánský (1899), Karel Světlík (1909), Václav Tancibudek (1908), Jiří Tichý (1908), Antonín Troníček (1904), Rostislav Vaněk (1909), František Vlach (1904) a Josef

Vokurka (1906). Doprovod tvořili Jaroslav Říha (místopředseda CISS) a Stanislav Svačina (sekretář klubu).

Soutěžilo se na stejných hřištích, na nichž se 14 dní předtím konala i olympiáda slyšících. Ležela nedaleko středu města, odkud k nim jezdily tramvaje elektrické dráhy. Patronát nad touto deaflympiádou převzal primátor Amsterdamu, W. de Vlugt.

Hry byly velmi pečlivě uspořádány, avšak přesný program her byl některým státům zaslán až na poslední chvíli a Čechoslováci na to málem doplatili.

Celá čl. výprava měla 24 členů. Vedle sportovců a doprovodu jeli také paní Bublová se svou 14letou dcerou Mobi, která měla vystoupit na kulturním večírku her. Dále jeli klubový pokladník Karel Hyndrák, budoucí předseda spolku Karel Sever, člen výboru p. Rožtok, umělecký knihař a budoucí zakladatel tenisového klubu Vilém Hauner a předseda Ústředního spolku židovských hluchoněmých a nedoslýchavých v ČSR Richard Poláček. Celá výprava se na cestu vydala vlakem z Masarykova nádraží. Vyjžděli v pátek 17. srpna v 15 h a do Amsterdamu dorazili cestou přes Drážďany, Lipsko, Magdeburg, Hannover a Osnabrück druhý den ve 12 h.

V reportáži sekretáře Stanislava Svačiny v *Obzoru hluchoněmých* (1928, r. 10, č. 9, s. 4) se píše (*kráceno*): „Na amsterdamském nástupišti očekává nás starý známý, p. Dronkers, který vítá nás však zprávou, po níž nám nebylo do smíchu: Sděluje nám, že 17. 8. večer byly propozice her změněny. Fotbalový turnaj začíná o den dříve a my jsme byli vylosováni k prvnímu utkání, s Rakouskem. Zápas začíná už za 2 hodiny.

To znamená – nejíst, neodpočívat a rovnou na stadion. P. Dronkers usadil nás do autobusu, který nás dopravil do naší noclehárny – kasáren v Laurier u amsterdamského přístavu, nocleh se snídání zde stojí 2,25 holandských zlatých (= 31 Kč). Odtud telefonujeme na stadion. Mluvíme s p. Jongem. Vytýkáme mu, proč nás neupozornil na posunutí turnaje. Ale odpověď je málo potěšitelná: „Musíte hrát, jinak se pokládejte za vyloučeny z turnaje“. Necháváme rozhodnout hráče. Chtějí hrát, nebojí se, třebaže jsou hladoví a nevyspalí. A tak, aniž bychom se posadili, naházíme zavazadla do noclehárny a odjíždíme s p. Dronkersem na stadion. Přesně ve 2 h odpoledne, posilnivše se pouze kávou, představují se naši hoši soudci van de Leeovi a rakouskému soupeři. Na hřišti nás čeká další překvapení. Rakušané jsou tady již 3 dny, byli informováni včas.

Po celou první půli jsou naši v drtivé převaze, ale ani jedna z četných střel nezatřepe se v síti Rakušanů, jejichž gólman hrál skvěle. V druhé půli je už na našich patrná únava. Ochabují, někteří i vyčerpaností padají. Rakousko nasazuje ostré tempo, hraje tvrdě, a když

soudce jejich časté fauly přehlíží, i surově, takže v 70. minutě je zraněn náš hráč Janovský tak, že je v bezvědomí odnášen ze hřiště. Přesto však až do konce hry udrželi naši nerozhodný stav 0:0. Podle olympijských pravidel nutno hned pokračovat v zápase 2x 15 minut, až do konce rozhodnutí. Zatím, co jsme s p. Říhou u zraněného Janovského v ambulanci, kde lékař konstatoval výron krve v koleni, dohrávají naši nastavených 30 minut v 10 hráčích, potlučení, hladoví a unavení tak, že po hřišti pouze chodí. Podléhají 0:2. V kabině po zápase div nepláčí nad způsobem, jímž jsou z turnaje vyřazeni.“

Obrázek 24: Karel Pucherna (vlevo) odkopává v utkání s Rakouskem (0:2) míč od naší branky (zdroj: archiv Jaroslava Schmida)

Naštěstí pro Československo, při následné kontrole pasů bylo zjištěno, že za Rakousko nastoupili také dva zahraniční státní příslušníci – jeden maďarský a jeden slovenský hráč. Češi podali protest k výboru CISS, o němž se jednalo ještě týž večer – a byl uznán. Rakousko bylo z celé 2. deaflympiády ostudně vyloučeno. Výbor CISS určil, že ČSR nastoupí 20. srpna proti Německu.

Druhý den, v neděli dopoledne, začaly plavecké závody. Mezi muži kralovali Němci, kteří zvítězili ve všech plaveckých disciplínách. Mezi ženami dominovala jediná maďarská závodnice, která také pro Maďarsko získala všechny medaile.

V neděli odpoledne pokračoval fotbalový turnaj. Ve 2 h nastoupila Anglie proti Belgii. Angličané zesměšlili svého soupeře 12:0. Ve večerním zápase utkali se Nizozemci s Francií. Francie, první deaflympijský vítěz ve fotbale, překvapivě podlehla 2:3.

V pondělí, 20. 8., došlo opět na naše fotbalisty, kteří měli dokázat, že sobotní porážka s Rakouskem byla náhodná. Zápas začal ve 3 h odpoledne a již od prvních minut byla zřejmá převaha Čechoslováků. Přestože naši dokončují zápas v devíti (pro zranění odstoupili záložník Tichý a útočník Janovský), poráží Německo jednoznačně 5:2. Branky dali Janovský (2), Pellant (2) a Tichý. Návštěva asi 3000 diváků.

Obrázek 25: Momentka ze zápasu ČSR – Německo, 5:2

(zdroj: archiv Jaroslava Schmida)

Úterní volný den využili naši sportovci k výletu do mořských lázní v Haarlemu. Úterní večer, středa a čtvrtek byly věnovány atletice. Naše „fotbalová“ štafeta na 4x 100 m byla bohužel vyřazena už v rozběhách, neboť neměla s vrcholnou atletikou žádné zkušenosti. Ve vrhu koulí se však naši umístili velmi čestně, neboť brankář Vaněk obsadil sedmé a útočník Pellant osmé místo. Celkem v atletických disciplínách zvítězili o 7 bodů Francouzi (celkem 58 bodů) před favorizovanými Němci (51 b.). Třetí Anglie nasbírala v atletice 17 b. za jedinou zlatou medaili – v překážkovém běhu.

Ve středu pokračoval fotbalový turnaj. Ve druhém semifinále porazila Anglie Nizozemce hladce 5:0, ač se nijak nenamáhalo. Tenisový turnaj opanovali tenisté Francie a Belgie.

Jedinou medaili získala favorizovaná Anglie v ženské čtyřhře. Středeční večer byl vyplněn kulturním programem. Miláčkem publika se záhy stala naše čtrnáctiletá tanečnice Mobi Bublová – Urbanová. Zatančila tanec Gavottu, Janáčkovu Jarní píseň a Straussův valčík a nadšené obecenstvo ji zahrnuje gratulacemi a žádostmi o podpis. Pořadatelé her pak věnovali malé Mobi kytky růží a umělecký stříbrný věnec s věnováním.

V pátek se konal II. řádný kongres CISS, jehož se účastnili delegáti všech států, za ČSR J. Říha a S. Svačina. Po debatách, kdy se nepodařilo dohodnout na místě dalších, třetích, deaflympijských her, proběhla volba nového výboru CISS. Předsedou opět zvolen Francouz Rubens-Alcais, sekretářem Belgičan Antoine Dresse. Oba dva budou o rok později jmenováni čestnými členy I. PSKH. Novými místopředsedy se na místě našeho Říhy stali Němec Spielmann a Nizozemec Zegerius. Za nové členy CISS byly přijaty Jugoslávie a Švýcarsko.

Druhý den, v sobotu 25. 8., v poslední deaflympijský den, hrálo se finálové utkání ve fotbale. Nastoupili proti sobě favorizovaná Anglie a ČSR, za něž se sebezapřením nastoupil také skvělý Vlach, jenž měl zraněnou ruku. Po dvou zápasech měla Anglie skóre 17:0 a to mluvilo samo za sebe. V hledišti bylo 10 000 diváků. Naši však byli silné Anglii dlouho vyrovnaným soupeřem a poločas končí 1:1, když naši branku vstřelil ve 37. minutě Pellant. Po změně stran měli naši několik vyložených šancí před odkrytou anglickou brankou, ale své šance nevyužili Pellant, Tichý ani Vlach. V 65. minutě nám dávají Angličané po chybě naší obrany svůj druhý gól a tento stav se nám už nepodařilo otočit. Finále deaflympijského fotbalového turnaje tak skončilo těsně 2:1 pro Anglii.

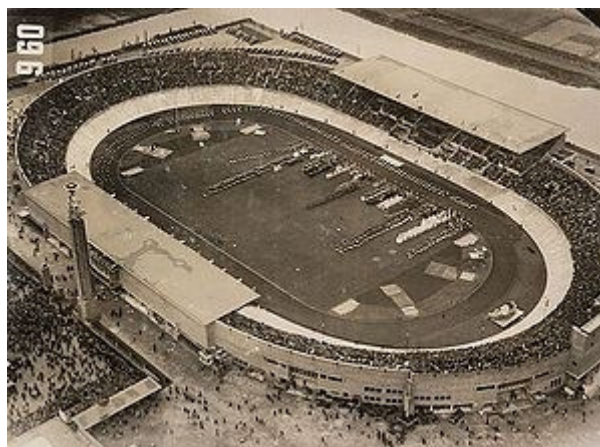

Obrázky 26 a 27: Finále ČSR – Anglie, 1:2

(zdroj: archiv Jaroslava Schmida)

Teprve později, po skončení této deaflympiády, vyjde najevo, že za Anglii nastoupilo několik profesionálních hráčů, což pravidla CISS zakazovala. Bohužel, výsledek už nešlo zpětně anulovat. Vítězové z Anglie tak obdrželi deaflympijský pohár a každý z jejích hráčů stříbrnou medaili. Naše mužstvo získalo stříbrnou plaketu a každý z hráčů bronzovou medaili za druhé místo. Čsl. státní vlajka byla vztyčena po pravé straně vlajky anglické.

Obrázek 28: Olympijský stadion v Amsterdamu, kde se hrálo fotbalové finále II. letní deaflympiády (zdroj: www.wikipedia.cz)

Tímto zápasem byla druhá deaflympiáda oficiálně zakončena. Fotbalový turnaj vyhrála Anglie, druhá ČSR, třetí Nizozemsko, na 4. – 6. místě Belgie, Francie a Německo. Celkové umístění států: 1. Německo (125 bodů), 2. Francie (105 b.), 3. Anglie (35 b.), 4. Belgie (28 b.), 5. Polsko (16 b.), 6. Maďarsko (13 b.), 7. Nizozemsko (10 b.), 8. ČSR (3 b.) a 9. Švýcarsko (1 b.). Rakousko z této deaflympiády diskvalifikováno.

Zajímavostí je, že severské státy nebyly poměrně dlouho členem CISS, ale každé léto pořádaly vlastní Skandinávské sportovní hry neslyšících. Také v Rusku existovalo v té době několik sportovních klubů neslyšících, především v Moskvě a Petrohradě. Ty se však zúčastňovaly svých vlastních tzv. dělnických olympiád – budoucích spartakiád.

Naše úspěšná výprava odjela ještě v sobotu večer vlakem přes Německo s přestupem v Drážďanech zpátky do Prahy, kam slavně přijela v neděli 26. 8. ve 22 h.

Obrázky 29, 30, 31, 32 a 33: Sportovci na II. letní deaflympiádě, Amsterdam, 1928

(zdroj: www.deaflympics.com)

Po návratu z nizozemské deaflympiády se život našich neslyšících sportovců vrátil do zajetých kolejí všedního dne. Během podzimní části fotbalové ligy sehrál I. PSKH ve středočeské župě řadu zápasů, s vyrovnanými výsledky, většinou však s neúplným mužstvem. Nastoupil nový hráč, František Eichler, jenž se ve 30. letech stane jednou z opor mužstva.

Posledním zápasem roku byla remíza 0:0 s Unionem Žižkov. Přišla také pozvánka od polských fotbalistů k účasti na fotbalovém mezinárodním turnaji ve Varšavě na jaře 1929, kterého se však I. PSKH z finančních důvodů nezúčastnil. Podobně se tak neuskutečnilo ani plánované mezistátní utkání mezi ČSR a Maďarskem, buď v Praze nebo Budapešti.

Celková fotbalová bilance za rok 1928 byla poměrně úspěšná. I. PSKH sehrál během roku celkem 35 soutěžních utkání, z toho 4 mezistátní. Vyhrál jich 6, prohrál 22 a 7 skončilo nerozhodně. Skóre 59:128. Nejvíce branek nastříleli Pellant (19), Pucherna (10) a Tichý s Jankovským (po 9). V mezinárodních zápasech dal Pellant 5 gólů a Tichý s Jankovským po 2. Nejvíce zápasů sehráli obránci Pucherna a Světlík – všech 35. Pellant a Patejdl 34, Slánský, Tichý a Vlach po 31 (*Obzor hluchoněmých 1928, r. 10, č. 12, s. 4*).

3.2.9 Slavný zájezd do Alžírsko – 1930

Fotbalovou sezónu roku 1929 (tehdy se fotbalová liga hrála na rozdíl od poválečné doby systémem jaro – podzim) zahájil I. PSKH v březnu vítězstvím nad tradičním soupeřem, AFK Radlice. Zvítězil 4:2. V prvním ostrém soutěžním zápase župy však podlehl silnému týmu AFK Kbely vysoko 0:6. Ani podzimní část sezóny se klubu příliš nepovedla, klub navíc provázela smůla v podobě několika zranění klíčových hráčů. Mužstvo proto nikdy nenastoupilo v kompletní „deaflympijské“ sestavě. Poslední zápasy roku skončily proto vysokými porážkami 1:8 od SK Smíchova, 0:4 od Sparty Řeporyje a remízou 2:2 s pražským Slavojem.

V dubnu 1929 přišel dopis od sportovní federace italských neslyšících s pozvánkou k účasti na mezistátním fotbalovém zápase Itálie – ČSR. Hrál by se v listopadu v Miláně. Přestože Italové nabídli příznivé podmínky (odvetu o rok později v Praze, slevu na dráze přes italské území a nocleh se stravou po 3 dny pro 16 osob zdarma), museli naši odmítnout. Hráči by nedostali od svých zaměstnavatelů dovolenou. Nikdo nemohl vědět, že do Itálie neslyšící fotbalisté z Prahy skutečně jednou vycestují. Bude to však až o 43 let později, v r. 1972, a s úplně jinou sestavou hráčů.

Ve stejnou dobu přichází i lákavá pozvánka z Paříže. Zvala naše fotbalisty k zájezdu do Francie o svatodušních svátcích v červnu. Na programu by byla čtyři utkání: ČSR – Francie, s oběma týmy pařížských neslyšících (Club Sportif Paris a l'Étoile Sportive de Paris) a s mužstvem l'Amicale de Lyon. Na zpáteční cestě byla předpokládána zastávka v Německu, k fotbalovému utkání s mistrovským Norimberkem. Opět zde však byl problém dovolené a tak sekretář spolku, S. Svačina, odpovídá žádostí o přeložení těchto utkání na dobu mezi

4. – 10. červencem. Zájezd je nakonec odložen o rok a uskuteční se, i když v poněkud jiném složení, v červnu 1930. Nevyšel ani plánovaný květnový mezistátní zápas v Praze mezi ČSR a Polskem. Tento zápas je nejprve odložen na 13. listopadu, později zrušen zcela, tentokrát ze strany Polska. Ačkoliv mělo Polsko již v té době několik sportovních klubů neslyšících, na mezinárodní scénu se dostávalo pomaleji než I. PSKH.

Na jaře 1929 se hrál 3. ročník šachového turnaje o mistrovství klubu. Za účasti osmi členů I. PSKH se vítězem šachového turnaje stane R. Crhan, s 11 body ze 14 možných. Šachy se postupně stávaly oblíbenou hrou neslyšících. Vlastní oddíl šachu bude ale založen až o 35 let později (1964).

10. – 13. srpna 1929 se konal 3. mezinárodní kongres neslyšících sportovců. Po Bruselu a Amsterdamu tentokrát v Berlíně. Zúčastnili se ho delegáti z Německa, Rakouska, Francie, Nizozemska, Maďarska, Itálie, Švýcarska, Anglie a Polska. Z členů CISS se omluvily Belgie, Jugoslávie a naše ČSR. Za členy CISS byly nově přijati Finsko, Norsko, Dánsko a Švédsko.

Následující kongresy CISS proběhnou v Norimberku (1931), Kodani (1933, členem CISS se tam stává USA), Londýně (1935, za člena je přijato Japonsko), Budapešti (1937) a Stockholmu (1939, Bulharsko se stane 19. členským státem CISS). Další rozvoj CISS je pozastaven druhou světovou válkou. První poválečný kongres CISS (v pořadí IX.) se konal ve dnech 11. – 14. července 1946 v Paříži. Na něm byly obnoveny všechny mezinárodní vztahy a za člena CISS je přijato Španělsko. Přijat bude rovněž návrh Rakušana H. Prochazky, aby se konal také zimní cyklus deaflympiád (první zimní deaflympiáda proběhne ve dnech 26. – 30. ledna 1949 v rakouském Seefeldu, 6. letní deaflympiáda pak ve dnech 12. – 16. srpna 1949 v Kodani). (*Volejníková, Miroslava a kolektiv: Sport neslyšících v České republice a bývalém Československu. I. díl. Plzeň: Český svaz neslyšících sportovců, 1999.*)

Během léta a podzimu 1929 chodili sekretáři klubu, S. Svačinovi, další nabídky k sehrání přátelských utkání doma i v Evropě. Zájem o finalisty amsterdamské deaflympiády byl veliký. Přestože finanční situace klubu nebyla špatná (u Živnobanky měl klub uloženo 29.000 Kč), většina mezinárodních kontaktů se jen omezovala na korespondenci. K uskutečnění většiny z nabídek scházelo kromě peněz také vhodný termín, neboť hráči, většinou dělníci v továrnách nebo u soukromníka, si kromě léta nemohli vybírat dovolenou. Nemohli se proto účastnit například prvního neoficiálního klubového mistrovství Evropy, na

něž byli rovněž pozváni. Proběhlo na Velikonoce 1930 ve Francii za účasti fotbalových týmů z Lyonu, Budapešti, Vídně a Amsterdamu.

V zimě roku 1930 však přišla nabídka, která se neodmítá. Francouzská sportovní federace neslyšících, jmenovitě její člen a předseda CISS Rubens-Alcais, pozvala I. PSKH na léto 1930 na společné fotbalové turné do Francie a afrického Alžírsku, k sehrání řady zápasů. Program zněl lákavě: 8. června 1930 by se v Lyoně hrál mezistátní zápas Francie – ČSR, 11. a 12. června utkal by se I. PSKH ve dvou zápasech v Marseilli s mužstvy slyšících fotbalistů. Odtud by se Pražané přeplavili do afrického přístavu Alžír, kde by se hráli ve dnech 15. a 16. června dva zápasy se silným týmem SC Galií. V případě vítězství jsou Češi pozváni do měst Blida a Oran, nedaleko marockých hranic. V těchto městech by I. PSKH sehrál dvě utkání se slyšícími fotbalisty. Celkové cestovné pro našich 14 hráčů bylo vyčísleno na 14.670 Kč. I přes tyto obrovské náklady nakonec výbor I. PSKH souhlasil a nabídku francouzské federace přijal. Toto africké turné, i když bude nakonec z technických a finančních důvodů zkráceno o polovinu zápasů, bylo pro čl. neslyšící fotbalisty velikou poctou a do klubové kroniky je navždy zapsáno zlatým písmem.

Nakonec sehrál I. PSKH v Alžírsku jenom dva zápasy – s reprezentačním mužstvem alžírských slyšících (sestaveno z hráčů SC Gallia, mistrem severního Alžírsku, a SC Eugene, mistrem hlavního města Alžíru) a na zpáteční cestě s francouzským týmem Amicale SC de Lyon.

O slavném zájezdu do Alžírsku je v kronice I. PSKH napsáno: „Před zájezdem do Afriky uspořádal klub vyhledávací zápas mezi žáky Výmolova ústavu a žáky jeho učňovské školy. K velkému překvapení zvítězili žáci 3:0. Objevily se nové fotbalové naděje Duchek, Cmunt, Lukeš a Mandelíček. Duchek a Lukeš mohli být zařazeni do mužstva až po souhlasu rodičů – byli ještě žáky školy.

22členná výprava (z toho 13 hráčů) odcestovala vlakem 10. června 1930 přes Norimberk, Kehl a Strasbourg, kde výprava vinou přednosta stanice zmeškala vlak a ve městě se zdržela půl dne. Byla provedena členy tamního spolku hluchoněmých a pohoštěna předsedou spolku. Po další jízdě vlakem přes Lyon nás v Marseille již očekával Rubens-Alcais, který nás provedl po městě. Po prohlídce jsme se nalodili na parník „Lamorcier“ do Alžíru, jenž převážel transport všech účastníků mezinárodního kongresu hluchoněmých z Evropy. Tento kongres (14. – 21. června 1930) se konal v Alžíru u příležitosti stoletého trvání samostatného Alžírsku. Naši výpravu vedli Jaroslav Říha a Vilém Hauner, tlumočnický a dobrý organizátor. Ve výpravě byli hráči Škrdlant, Vokurka, Pellant, Světlík, Slánský, Eichler, Sojka, Pucherna,

Tichý, Janovský, Štrunc, Bahenský a 15letý Duchek. Po bouřlivé plavbě, během níž řada hráčů onemocněla mořskou nemocí, přistála loď v Alžíru, hlavním městě Alžírsko“ (*Lauermann, Luděk: 65 let kopané neslyšících v Praze, 1987*).

13. června po poledni přistál parník u alžírských břehů. Výpravu přivítalo předsednictvo kongresu a naši účastníci se setkali s čsl. konzulem Stanislavem Kovarem. Vedoucí naší výpravy byli odvedeni na čsl. vyslanectví a tam pohoštěni. Hráči noclehovali v hotelu „Galland“. Druhý den byl věnován odpočinku a prohlídce města.

První zápas se hrál 15. června ve 3 odpoledne proti kombinovanému reprezentačnímu mužstvu SC Galia a SC Eugen. SC Eugen porazil předtím pražský Rapid 2:1 a remizoval se Spartou Košíře 2:2. Naši podlehli 2:4, což byl čestný výsledek. Naším fotbalistům uškodilo přímo tropické vedro, na které nebyli ze střední Evropy zvyklí. Hráči předvedli před 9000 diváky velmi solidní hru, jež byla kvitována často bouřlivým potleskem obecnostva a po zápase gratulací čsl. konzula, jenž byl s výkonem neslyšících hráčů velmi spokojen. Obě branky dal náš nejlepší hráč, Bohumil Duchek. Po zápase na banketě, jehož se zúčastnil i čsl. vyslanec, obdržel předseda I. PSKH, Jaroslav Říha, jako upomínku na zápas, pro klub krásnou bronzovou, vykládanou a bohatě rytou velkou vázu. Dnes tento pohár zaujímá ve vitríně klubovny I. PSKN v Modřanech čestné místo.

Výprava se zdržela v Alžíru do 19. června, takže účastníci měli možnost prohlédnout si důkladně nejen město Alžír, ale i jeho okolí.

22. června na zpáteční cestě hostovala jedenáctka pražských fotbalistů v Lyonu, kde remizovali s místním SC Amicale 3:3. Všechny tři góly opět vstřelil talentovaný Duchek. Přesto byl tento zápas považovaný za nepovedený, neboť stejného soupeře porazili v Praze v srpnu 1927 vysoko 5:0.

Výprava I. PSKH se vrátila do Prahy v pořádku v úterý 24. června 1930 večer. Na svou dobu to byl zcela unikátní zájezd, jenž se nejen v dobovém tisku, ale i do klubové kroniky zapsal oprávněně písmem nesmazatelným (*Obzor hluchoněmých 1930, r. 13, č. 7-8, s. 4*).

Obrázek 34: Fotbalisté I. PSKH v ulicích Alžíru, 1930

(zdroj: archiv Františka Tichého st.)

Po úspěšném návratu z Alžíru nastaly ve vedení I. PSKH změny. Předseda klubu, Jaroslav Říha, jenž vedl klub nepřetržitě od jeho založení v r. 1922 do r. 1930, vzdal se z rodinných důvodů (narození syna) své funkce a stal se čestným členem. Za jeho vedení prosperoval sportovní klub výtečně, jak po stránce sportovní, technické i finanční. Jméno klubu, uložené v hotovosti ve vinohradské Živnobance, vzrostlo na 30.000 Kč. Největším sportovním úspěchem za jeho éry je finále deaflympijského turnaje v Amsterdamu 1928. Po této deaflympiádě získal klub mezinárodní renomé. Čtyři roky byl místopředsedou CISS, zastupoval Československo na kongresech CISS v Paříži a Bruselu.

Funkci po něm až do zasedání valné hromady v únoru 1931 převzal dosavadní místopředseda František Mareš. Po něm bude dva roky předsedou Richard Crhan a v letech 1933 – 1936 znovu Jaroslav Říha.

Zájezdem do Francie a Alžírska v červnu 1930 završil fotbalový I. PSKH osm let své bohaté klubové činnosti. Během 20. let 20. století sehrál klub přes 200 soutěžních zápasů a získal si v celé Evropě uznání a respekt mezi neslyšícími sportovci.

3.3. Třicátá léta 20. století – zlatý věk

Třicátá léta 20. století patří k nejúspěšnější době předválečného Československa. Platí to také o sportu čsl. neslyšících. Vzniknou tu nové sportovní kluby neslyšících (r. 1932 fotbal v Brně a tenis v Praze) a I. PSKH sehraje řadu úspěšných fotbalových utkání. Přesto je toto období ohraničeno dvěma událostmi, které se velmi negativně podepsaly na sportu čsl. neslyšících. Jsou to celosvětová hospodářská krize v letech 1929 – 1932 a především pak druhá světová válka. Hospodářská krize způsobila ve sportu neslyšících útlum aktivit, který se projevil například menším počtem společenských akcí. Například tradiční maškarní únorové plesy se již nikdy nebudou konat v paláci Merkur v Pařížské ulici, ale na několika jiných místech. Vstupné na ně bude dokonce levnější – místo 10 Kč jenom 8.

Mnohem tragičtější následky bude mít druhý celoevropský válečný konflikt. Ten je však zatím v nedohlednu a sport čsl. neslyšících prožívá stále ještě úspěšné období, nastartované na jaře roku 1922...

V Plzni je 4. května 1930, dvacet let po pražském, založen náš druhý Turistický klub hluchoněmých. V lednu 1932 je založen fotbalový oddíl v Brně a tenisový klub v Praze. O dva roky později je založen Československý sportovní svaz hluchoněmých a v polovině 30. let také první sportovní klub neslyšících na Slovensku – při ústavu pro hluchoněmé v Kremnici.

3.3.1 Třetí letní deaflympiáda – Norimberk 1931

Třetí deaflympijské hry se konaly v Německu. Rozhodnutím výboru CISS byly posunuty dopředu, aby se již od příště nekryly s olympiádou slyšících (ta desátá proběhne o rok později, v létě 1932 v americkém Los Angeles).

Třetí deaflympiáda se konala ve dnech 19. – 23. srpna 1931 v německém Norimberku. Přestože byla poznamenána velkou hospodářskou krizí, zúčastnilo se jí 14 států (Anglie, Belgie, Československo, Dánsko, Finsko, Francie, Itálie, Maďarsko, Německo, Nizozemsko, Norsko, Rakousko, Švédsko a Švýcarsko), které na ni vyslaly svých 316 sportovců. Soutěžilo se v sedmi sportech (atletika, cyklistika, plavání, potápění, fotbal, sportovní střelba a tenis), jež nabídly divákům vedle fotbalového turnaje dalších celkem 43 různých závodů.

Československo reprezentoval opět I. PSKH, který vyslal 22 svých členů: Richarda Crhana (1903), Bohumila Duchka (1915), Františka Eichlera (1911), Ladislava Cmunta

(1914), Františka Hornofa (1905), Josefa Jankovského (1902), Prokopa Lukeše (1914), Stanislava Mandelíčka (1914), Adolfa Nebřenského (1912), Leo Patejdla (1905), Eduarda Pellanta (1905), Karla Puchernu (1898), Karla Severa (1906), Jaroslava Slánského (1899), Jana Sojku (1903), Karla Sommera (1911), Karla Světlíka (1909), Václava Tancibudka (1908), Jiřího Tichého (1908), Rudolfa Umlaufa (1907), Rostislava Vaňka (1909) a Josefa Vokurku (1906). Soutěžili ve fotbale, atletice a tenise (Nebřenský). Výpravu vedli členové výboru Richard Crhan a Jan Myška.

Naši atleti a tenista jeli opět sbírat zkušenosti, které využijí ještě později. V Norimberku nezískají žádnou medaili. Zato fotbalové družstvo bylo opět velmi úspěšné a vybojovalo další medaili – tentokrát bronzovou. Zlato brali Němci, stříbro Belgičané. Klubová kronika I. PSKH o tomto fotbalovém deaflympijském turnaji zaznamenává:

„Hned první zápas jsme hráli proti favoritu turnaje Anglii (*která nás před třemi lety v Amsterdamu porazila těsně 2:1 – poznámka autora*). V normálním hracím čase skončil zápas 0:0, v prodloužení rozhodl gólem náš nejmladší sportovec Duchek. Vyhráli jsme 1:0. Téhož dne porazila Francie Nizozemsko 3:2 (*vrací tak Nizozemcům stejným výsledkem svou porážku z minulé deaflympiády – pozn. autora*). Pak ale přišly na řadu protesty, které byly uznány a druhého dne se začínalo znovu. Angličané nenastoupili, vyhráli jsme proto kontumačně 3:0. Francouzi opět porazili Nizozemce, tentokrát 1:0.

V semifinále jsme nastoupili proti domácímu Německu (*které se od minulé deaflympiády velmi zlepšilo – pozn. autora*). Němci hráli za blahovolné asistence rozhodčího velmi tvrdě, přesto jsme však vedli střelou Duchka 1:0. Vedení se nám však ubránit nepodařilo. Již ve 21. minutě bylo vyrovnáno a po trestném kopu vyhráli Němci 2:1.

V utkání o 3. místo jsme nastoupili proti Francii, která podlehla ve druhém semifinále Rakousku 1:2. Zápas jsme vyhráli 6:1 brankami Duchka (3), Cmunta (2) a Mandelíčka (1).

Největší postavou utkání byl jediný mimopražský hráč Rostislav Vaněk, brankář přezdívaný jako hluchoněmý Plánička. K fotbalu ho ve Výmolvě ústavu přivedl učitel Václav Prinich. Později po přestěhování do Brna hrál za SK Židenice. Poprvé byl nominován v r. 1927. Vaněk byl spolu s předsedou Zemské ústřední jednoty hluchoněmých Františkem Kopřivou i spoluzakladatelem oddílu kopané neslyšících v r. 1932 v Brně“ (*Lauermann, Luděk: 65 let kopané neslyšících v Praze, 1987*).

Ve fotbalovém finále se deaflympijskými vítězi 1931 stali domácí Němci, kteří porazili Rakousko vysoko 4:1.

Obrázky 35, 36, 37, 38 a 39: Sportovci na III. letní deaflympiádě, Norimberk, 1931
(zdroj: www.deaflympics.com)

3.3.2 Mezi Norimberkem a Londýnem I.

Činnost sportovního klubu pokračovala aktivním společenským i sportovním životem i po návratu z norimberské deaflympiády. Některé společenské změny se však nevyhnuły ani I. PSKH. Na 10. valné hromadě klubu, konané 28. února 1932, je novým předsedou I. PSKH zvolen Richard Crhan, který tak oficiálně vystřídal po deseti letech prvního úspěšného předsedu, Jaroslava Říha. Již o rok později, r. 1933, je však staronovým předsedou opět zvolen Říha. Místopředsedou je zvolen Jan Myška, tajemníkem Karel Pucherna, kapitánem týmu Eduard Pellant a zapisovatelem Karel Sever, budoucí čtvrtý předseda klubu.

Hostem na této valné hromadě je František Kopřiva, jenž v r. 1932 zakládá Sportovní klub hluchoněmých v Brně.

3.3.3 SK hluchoněmých Brno – 1932

Druhým ryze sportovním klubem neslyšících v Československu byl **Sportovní klub hluchoněmých v Brně**. Založen byl 1. ledna 1932.

Snahy o jeho založení sahají ještě dále, až do roku 1927, kdy do Brna přijeli fotbalisté z I. PSKH a propagovali myšlenku založení sportovního klubu mezi brněnskými neslyšícími. Dvacetiletý neslyšící brněnský sportovec, Rostislav Vaněk, byl také přizván I. PSKH, aby hájil branku čsl. reprezentace na obou úspěšných deaflympiádách – v Amsterdamu 1928 a Norimberku 1931. Avšak pro nedostatek hráčů, v době nezaměstnanosti a blížící se hospodářské tísně se založení tehdy ještě neuskutečnilo.

Sportovní klub hluchoněmých v Brně byl založen až v lednu roku 1932 jako **SK hluchoněmých při AFK Žižka Brno**. I. PSKH zapůjčil neslyšícím sportovcům z Brna 2.000 Kč na zakoupení rekvizit. Zpočátku hráli neslyšící v barvách AFK Žižka Brno. Pro neslyšící však bylo obtížné zasedat na společných výborových schůzích se slyšícími sportovci. Proto se o dva roky později, r. 1934, tento oddíl osamostatnil jako Sportovní klub hluchoněmých Brno. První samostatná valná hromada se konala dne 22. dubna 1934 v restauraci pana Aujezdského. Schůze se zúčastnilo 31 členů a 8 hostů. Prvním předsedou SK hluchoněmých byl zvolen František Kopřiva (*Spilková, Markéta: Historie míčových her ve sportovních klubech neslyšících. Postupová práce. Olomouc, 2003. S. 19.*).

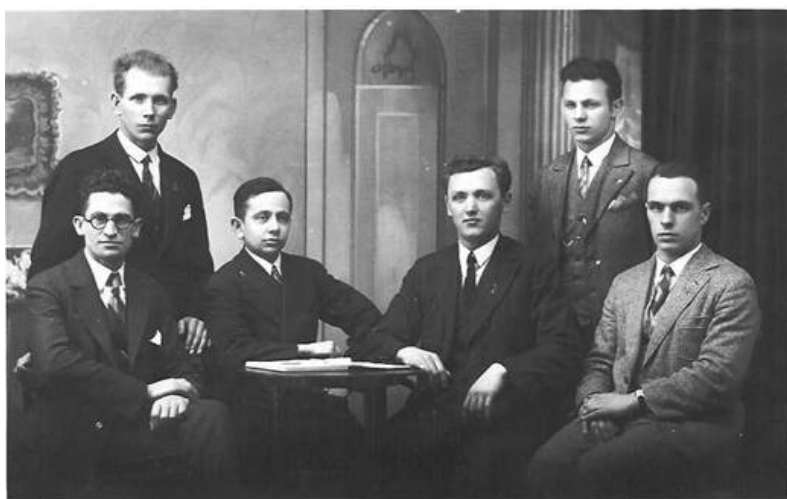
František Kopřiva (1903 – 1970) pocházel z Lipovce u Blanska. Narodil se jako slyšící, ale v sedmi letech ohluchl. Absolvoval ústav v Ivančicích, kde byl jeho učitelem Josef Kovář, pozdější ředitel Prvního českého ústavu pro hluchoněmé v Praze. Za manželku si Kopřiva vzal neslyšící Marii Provazníkovou a později spolu žili ve velkém hospodářském stavení v Pustiměři u Vyškova.

Kopřiva byl velmi podnikavý člověk. Ve 30. letech se stal předsedou Zemské ústřední jednoty hluchoněmých pro Moravu v Brně (ZÚJH), šéfredaktorem a vydavatelem novin *Zájmy hluchých*, předsedou Družstva hluchoněmých v ČSR v Brně a správcem Domova hluchoněmých v Brně, jenž pomáhal zakládat (*Hrubý, Jaroslav: Velký ilustrovaný průvodce neslyšících a nedoslýchavých po jejich vlastním osudu. 1. díl, 2. vydání. Praha, 1999. S. 215.*).

Hned první rok existence SKH Brno byl úspěšný. Brněnští fotbalisté byli pozváni roku 1932 na zájezd do Vídně na oslavy 10 let činnosti tamního mistra z Vídně. A hned napoprvé vyhráli. Tím vzrostlo jejich sebevědomí a pustili se do dalších zápasů s vybranými jedenáctkami slyšících. Dobře si vedli v Kroměříži, Přerově, Ostravě i doma v Brně. Získali si oblibu u klubů slyšících i přezdívku „populární jedenáctka hluchoněmých“ (*Spilková, Markéta: Historie míčových her ve sportovních klubech neslyšících. Postupová práce. Olomouc, 2003. S. 19.*).

Výkonnostní rozdíl mezi neslyšícími fotbalisty z Prahy a Brna byla však stále patrný. Při prvním historickém měření sil v r. 1932 v Brně zvítězili Pražané vysoko 10:1, odvěta o tři roky později v Praze je už mírnější. Brno prohrává 0:4. Teprve o 40 let později, na jaře 1974 (během oslav 40. výročí založení ČsSSH), poprvé fotbalisté Brna porazí Prahu, a to hned vysoko 5:0.

Činností SK hluchoněmých byl převážně fotbal a tak je tomu až dodnes. Teprve po druhé světové válce postupně přibudou oddíly turistiky, stolního tenisu, ledního hokeje, volejbalu, kuželek, šachů, házené, bowlingu a lyžování. Po válce také projde SK hluchoněmých v Brně velkou změnou a několikrát změní název. Od roku 2003 je používán název **Sportovní klub neslyšících Brno**. Klubová vlajka má tři modré a dva červené široké pruhy. Hráči hrají většinou v dresech červených, modrých nebo modročervených. Sídlo klubu je dnes ve stacionáři v brněnské Vodově ulici, kde také najdete ve velkém sále vystavené sportovní trofeje klubu (www.sknbrno.net).

Obrázek 40: Funkcionáři SK hluchoněmých Brno v r. 1932. Zprava: Rostislav Vaněk (fotbalový brankář), Vladimír Lipovský, František Kopřiva (předseda; třetí zprava), Eduard Poláček, Josef Bukovský, Ferdinand Marek (zdroj: www.sknbrno.net)

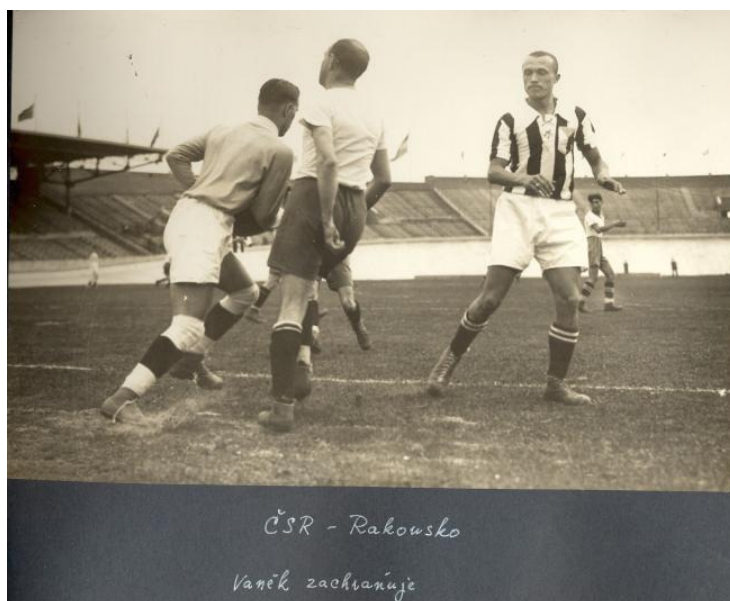
Velké zásluhy na založení SKH v Brně měl fotbalista – brankář **Rostislav Vaněk**. Narodil se r. 1909 na Ukrajině v české osadě Hulči na Volyňsku v rodině českých učitelů. Rodina se po první světové válce i s Ros'ou stěhovala do Prahy. Jako jedenáctiletý začal svou sportovní kariéru v karlínském Sokole. Brzy se dostal do žákovského družstva Čechie Karlín.

Rostislav Vaněk navštěvoval třídu pro neslyšící na Janském náměstí v Praze. Zdejší učitel Václav Prinich, bývalý hráč Slávie Praha, si všiml jeho talentu a když je r. 1922 založen I. PSKH, přivádí sem i tehdy třináctiletého Rost'u.

Zanedlouho se však rodina Vaňkových stěhuje služebně do Brna. Mladý Vaněk se stává hráčem SK Židenice, s nímž se hned stává mistrem ČSR v dorostenecké lize. V r. 1927 je osmnáctiletý Rostislav Vaněk nominován do národního mužstva tvořeného hráči I. PSKH. O rok později pak na druhé letní deaflympiádě v Amsterdamu získá stříbrnou medaili ve fotbale. Branku I. PSKH hájil také o tři roky později, na třetí deaflympiádě v Norimberku 1931. Odtud si přivezl bronzovou medaili. V r. 1932 zakládá s několika dalšími neslyšícími v Brně XI. hluchoněmých při AFK Žižka, z níž se r. 1934 stává SKH Brno.

Rostislav Vaněk byl všestranný sportovec, jenž se vedle fotbalu zajímal také o atletiku, vzpírání a box, kde rovněž dosáhl pozoruhodných výsledků. Jako dorostenec například obsadil na vzpěračském mistrovství Moravy první místo a v boxu při mistrovství Brna druhé místo. V r. 1929, ve dvaceti, byl postaven do boxerského družstva Moravy v zápase proti Polsku. V Poznani si vybojoval zápas proti mistru Polska Arskému, který boxoval s populární „českou mlátičkou“ Františkem Nekolným, naším nejlepším boxerem v meziválečném Československu.

Mezi jeho koníčky patřila i turistika, kromě Evropy procestoval také Egypt a Kavkaz. V r. 1972, u příležitosti výročí 50 let čsl. fotbalu neslyšících, patřil Vaněk k významným Zlatým odznakem za zásluhy. Celý život pracoval jako typograf v brněnské tiskárně Tisk. Zemřel v Brně ve věku 84 let r. 1993 (*Gong 1972, r. 1, č. 4, s. 58*).

Obrázek 41: Rostislav Vaněk (vlevo), přezdívaný „hluchoněmý Plánička“, pokrývá míč v zápase s Rakouskem (Amsterdam, 1928) (zdroj: archiv Jaroslava Schmida)

Pro úplnost přináším tři přehledové tabulky:

První tabulka ukazuje všechny předsedy SKH Brno od založení po současnost.

Druhá tabulka ukazuje, jak se s dobou měnilo i jméno tohoto sportovního klubu.

Třetí tabulka ukazuje, kdy byly zakládány jednotlivé klubové oddíly.

Přehled historie volených předsedů SKH Brno:

1932 – 1945	František Kopřiva (1903 – 1970)
1945 – 1946	Josef Strouhal (? – ?)
1946 – 1951	František Truksa (1910 – 1988)
1952	Josef Olšan (1916 – 1995)
1953	Jindřich Pokora (? – ?)
1954	Vojtěch Mesaroš (1916 – 1993)
1955 – 1960	Josef Olšan
1961 – 1962	Rostislav Vaněk (1909 – 1993)
1963 – 1966	Josef Olšan
1967	Vladimír Šváb (1923 – 2005)
1968	Rostislav Vaněk
1969 – 1975	Svatopluk Žamboch (* 1937)
1976 – 1985	Josef Olšan
1986	Josef Šafář
1986	Svatopluk Žamboch
1987	Miroslav Jeglík (* 1943)
1988 – 2001	Jiří Maňák (* 1949)
2002 – 2009	Jiří Bělohávek (* 1965)

Přehled historie názvu SKH Brno:

1932 – 1934	SK hluchoněmých při AFK Žižka Brno
1934 – 1948	Sportovní klub hluchoněmých Brno
1949 – 1952	TJ Sokol Husovice Brno – odbor neslyšících
1953 – 1957	Sokol neslyšících při MěNV Brno
1958 – 1965	Slovan ÚNV Staré Brno
1966 – 1993	TJ Moravská Slávia Brno – oddíl neslyšících

- 1994 – 2003 Sportovní klub neslyšících Moravská Slávia Brno
 2003 – 2006 Sportovní klub neslyšících Brno
 2006 – 2009 Sportovní klub neslyšících Brno, o. s.

Poznámka autora: Pro lepší přehlednost budu po celou dobu uvádět původní název – Sportovní klub hluchoněmých (SKH) Brno.

Přehled historie založení sportovních oddílů SKH Brno:

1932	- fotbal
1950 – 56, 1996	- šachy
1950 – 60, 2007	- lyžování
1951 – 66, 1993	- stolní tenis
1954 – 57, 1981	- lední hokej
1955 – 63, 1990	- volejbal
1955 – 1961	- házená
1990	- klub mládeže
1990	- turistika
1991	- kuželky
2000	- bowling
2001	- badminton

Z přehledu vyplývá, že neaktivnějším oddílem byl fotbalový klub SKH Brno. Ve 30. letech však hrál především přátelské zápasy. Mistrovské soutěže začal hrát až po válce, od r. 1948. V bohaté klubové kronice SKH Brno jsou zapsána všechna fotbalová utkání, s výjimkou let 1954 – 62, kdy se zápisy nedochovaly.

SKH Brno sehrál v letech 1932 – 2001 s různými soupeři celkem 1976 zápasů (skóre 3973:5501). Ve fotbale se vystříдалo v těchto letech 359 hráčů. Nejvíce zápasů sehrál za SKH Brno Milan Sklenák, nastoupil celkem 730x. Nejlepším střelcem v letech 1932 až 2001 byl Zdeněk Kloc, který dal 199 branek.

V mistrovských soutěžích městského přeboru sehráli neslyšící od roku 1948 do roku 1999 celkem 1145 utkání, z toho 389 vítězných, 170 nerozhodných a 586 prohraných.

Meziměstských zápasů s celky neslyšících (přátelské, přebornické, turnajové a mezinárodní) v letech 1932 – 2001 bylo sehráno 368, z toho 197 vítězných, 61 nerozhodných a 110 prohraných.

Největšími úspěchy od vzniku samostatné České republiky (1993) jsou čtyři tituly mistra ČR (1993, 1994, 1995, 1996). V předcházející době společného Československa byl SKH Brno celkem 11x korunním princem (vicemistrem), nikdy však nedosáhl na titul fotbalového mistra Československé republiky.

Mezi úspěšné reprezentanty na deaflympiádách nebo mistrovstvích Evropy patřili tito hráči SKH Brno: Rostislav Vaněk, Alois Schinágál, Július Horváth, Daniel Mikula, Robert Váňa, Pavel Verner, Zdeněk Kloc, Radek Probošt a Jan Ryšánek (*www.sknbrno.net, kráceno*).

Obrázek 42: SKH při AFK Žižka Brno v roce 1932 na hřišti Horymír. Stojící zleva: slyšící, Stoklasa, Truksa, Strouhal, Crha, slyšící. Sedící zleva na lavici: Kopřiva (předseda), Richter, Caiska, Vaněk, Bukovský, Viktor Blatný, Lipovský, Poláček.

Sedící zleva na zemi: Josef Olšan, Pantůček, Vojtěch Blatný

(zdroj: www.sknbrno.net)

3.3.4 Tenisový klub LATECH – 1932

Ve stejnou dobu, kdy je v Brně založen Kopřivou a Vaňkem fotbalový SKH Brno, zakládají v Praze jiní mladí neslyšící první tenisový klub. Stalo se tak 1. ledna 1932, kdy byl zemským úřadem potvrzen, a klub je nazván zkratkou **LATECH** (úřední název byl **Lawn-tennis Club Hluchých**). Přípravný výbor pracoval již od 26. září 1931. Důležitým motivem k založení klubu byla návštěva neslyšícího tenisového šampióna Francie Charlese Boisselota z Paříže. Prahu navštívil na Haunerovo pozvání po skončení norimberské deaflympiády v srpnu 1931

a mladým tenisovým nadšencům z Prahy poskytl praktické rady. Ostatně, Vilém Hauner měl již své vlastní zkušenosti, načerpané během svého dvouletého pobytu v Paříži na sklonku dvacátých let, kdy také sám hrál tenis s pařížskými neslyšícími.

V prvním roce své činnosti měl klub 7 členů, kteří provozovali především tenis a v zimě ping-pong. Těmito členy byli Vilém B. Hauner (předseda), Miroslav Röschl (jednatel a pokladník), Miloš Kubát, Karel T. Sever, Adolf Nebřenský, Mobi Urbanová a Marie Nedvědová. Počet členů kolísal ve 30. letech mezi 10 – 20 hráči, většinou muži.

Již od svého vzniku je LATECH členem Československé Lawn-Tennisové Asociace (ČsLTA) a o dva roky později se stane zakládajícím členem Československého Sportovního Svazu Hluchoněmých (ČsSSH).

Členové LATECH se scházeli na tenisovém kurtu Na Růžku v Podbabské třídě v Praze 9. Později, po válce, se budou na tréninky scházet ve Stromovce a ve Strašnicích – naproti židovským hřbitovům. Ping-pong trénovali v pronajaté školní místnosti Ústavu sociálně zdravotní péče o hluchoněmou mládež v Radlické ulici, později také v Haunerově vlastním ateliéru. Scházeli se tam každou sobotu odpoledne od 16 – 20 h a každou neděli dopoledne od 9 – 13 h. LATECH se stává hned v prvním roce své existence členem Československé tenisové asociace s příspěvkem 50 Kč ročně.

V prvním roce své činnosti se LATECH zúčastňoval mistrovských zápasů pražské župy ČsLTA, ale s nevalným úspěchem pro nezkušenost svých hráčů, kteří nemohli konkurovat slyšícím tenistům. Hráči jako Karel Koželuh nebo po válce Jaroslav Drobný či Vladimír Černík byli pro ně nedostižným vzorem. V prvním roce své činnosti měl LATECH skóre svých zápasů 0:54, v r. 1934 nehrál, r. 1935 byl výsledek 9:54, podobně o rok později.

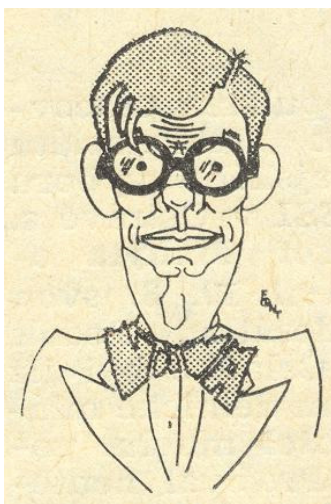
Rovněž ze zahraničí, především z Paříže a Belgie, chodily pozvánky na turnaje neslyšících tenistů, ale LATECH musel vždy z finančních důvodů odmítnout.

Druhá valná hromada LATECH se konala 15. ledna 1933 v Národním domě na Smíchově a moderoval ji Vilém Hauner. Vedle členů se jí zúčastnilo také několik hostů, například Jitka Haunerová-Staňková, ředitel Ústavu sociálně-zdravotní péče o hluchoněmou mládež Antonín Šedó, předseda I. PSKH Rostislav Crhan, předseda Spolku německých neslyšících v ČSR J. Herglotz, zástupci turistického klubu „Prague“ a další. Přečteny byly došlé blahopřejné telegramy od neslyšících tenistů z Bristolu v Anglii, z Paříže a Belgie. Hauner seznamuje přítomné s úmyslem vytvořit jakousi evropskou tenisovou ligu, jíž by se zúčastňovali neslyšící tenisté z celé Evropy. Myšlenka se nakonec sice neujme, ale i tak Hauner předběhl svým organizačním talentem dobu.

Klub LATECH měl k 31. 12. 1932 čisté jmění 900 Kč. V nových volbách je předsedou zvolen Miloš Kubát, Vilém Hauner se stává místopředsedou a tajemníkem, Adolf Nebřenský trenérem.

Zakladatel LATECH, **Vilém Bohumír Hauner** (1903 – 1982), byl velice zajímavou postavou první poloviny 20. století. Narodil se do rodiny vojenského historika Viléma Haunera a Jitky Haunerové-Staňkové. V raném dětství ohluchl po meningitidě. Vystudoval uměleckou knižní vazbu na státní grafické škole a také se naučil anglicky, francouzsky a částečně německy. Po dokončení studií pracoval dva roky v Paříži, kde se stal členem Mezinárodního salonu hluchých umělců. Navštívil lodí Spojené státy americké (pravděpodobně jako první český neslyšící), mj. i Gallaudetovu univerzitu ve Washingtonu.

Po návratu z Francie otevřel vysněný vlastní ateliér pro uměleckou vazbu knih. Také se podílel na spolkovém životě neslyšících a stál u zrodu tenisového klubu neslyšících LATECH. Dopisoval si s neslyší Němkou Gertrudou Jacobovou ve francouzštině a v roce 1938 si ji vzal. Měli spolu dvě děti, starší syn Milan je dnes světoznámým historikem. Za druhé světové války byl nacisty popraven jeho otec a mladší bratr Edgar, právník. Komunistický režim nedovolil V. B. Haunerovi aktivnější činnost, omezil se jen na knižní vazbu (www.wikipedia.cz).

Obrázek 43: Vilém Bohumír Hauner. Karikaturu nakreslil roku 1934 neslyšící Američan F. Font (zdroj: časopis Gong)

Pět let své činnosti oslavil LATECH v listopadu 1937 společenským tanečním večerem spojeným s tombolou a mikulášskou zábavou. Konala se v sobotu 13. 11. od 20 h v Národní kavárně na Národní třídě.

Rok 1937 byl pro LATECH úspěšným rokem, neboť v létě se poprvé zúčastnili jeho hráči mezinárodního tenisového turnaje neslyšících. Konal se od 31. července do 1. srpna 1937 v Paříži u příležitosti Mezinárodního sjezdu hluchoněmých a Světové výstavy. Pořadatelem byla Francouzská federace hluchoněmých sportovců FSSMF (Fédération Sportive des Sourds-Muets de France), která připravila na stadionu Union Sportive Métropolitaine na Croix de Berny, nedaleko Paříže, sportovní závody neslyšících. Zúčastnili se jich sportovci z Belgie, Francie, Nizozemska, Norska, Rakouska, Švýcarska a naši fotbalisté z Československa. S nimi jeli na zájezd také dva nejlepší tenisté LATECH – Miloš Kubát a Adolf Nebřenský. Za tenisový klub jel také tajemník Vilém Hauner.

Při své mezinárodní premiéře byli oba čl. tenisté úspěšní. Ve dvouhře sice oba prohráli hned v prvním kole (Kubát prohrál lehce s Francouzem Boisselotem 0:6 a 1:6 a Nebřenský s dalším Francouzem Pétrym 3:6 a 4:6), ale v mužské čtyřhře byli úspěšní. V semifinále porazili francouzský pár Boisselota a Daclu 6:0, 1:6 a 7:5. Své přemožitele našli až ve finále, kde podlehli dalším Francouzům Pétrymu a Rinchevalovi 1:6 a 1:6. Za úspěšné druhé místo tak brali stříbrné medaile.

Ve smíšené čtyřhře prohrál náš Nebřenský s Francouzkou Mille Bertrandovou z Lyonu belgickému páru Dresse – Hamiová 3:6 a 0:6.

Na tomto pařížském turnaji navázal LATECH další kontakty a pozval zahraniční tenisty do Prahy, kde plánoval uspořádat o rok později svůj první vlastní mezinárodní tenisový turnaj.

Tento v Praze první mezinárodní tenisový turnaj neslyšících se uskutečnil ve dnech 2. – 6. července 1938 u příležitosti X. všesokolského sletu. V sobotu 2. července 1938 se konalo přivítání a seznamovací večírek zahraničních účastníků v kavárně Bellevue na Masarykově nábřeží, s krásným výhledem na Hradčany. V neděli a pondělí 3. a 4. července se konal tenisový turnaj na moderním hřišti L.T.C. Praha na Letné. V úterý 5. července navštívili tenisté i jejich hosté všesokolský slet a večer se konal společenský banket, opět v kavárně Bellevue. Ve středu se sportovci zúčastnili průvodu Sokolů Prahou, prohlídky Prahy a odpoledne shlédli cvičení vojska na sletišti. Večer se rozloučili v kavárně Bellevue.

Turnaje se zúčastnilo celkem 12 tenistů – 6 z Prahy (Fojtová, Hauner, Kubát, Nebřenský, Pešáková, Röschl), 3 z Francie a 3 z Belgie. V pondělním finále tenisové pánské dvouhry se střetli náš Adolf Nebřenský s Pétrym, mistrem Francie. Nebřenský porazil předtím

v prvním kole Kubáta, ve druhém Francouze Gardissala. Ve finále vyhrál Pétry, jenž měl nesrovnatelně více mezinárodních zkušeností – 6:1 a 6:3. Mezi ženami kralovala Belgičanka A. Maerová, jejíž hra měla místy ráz exhibice. Ve finále dámské dvouhry porazila naši Fojtovou dvakrát 6:0.

Velkým úspěchem však byla výhra našeho Miroslava Röschla ve finále mužské čtyřhry. Česko-belgický pár Röschl – Dresse porazil favority turnaje Francouze Pétry – Gardissal, kteří v 1. kole porazili Čechy Kubáta s Nebřenským, 6:3 a 6:1. Vítězem smíšené čtyřhry se stali šampióni Belgie Maerová, Dresse. Naši Fojtová s Nebřenským podlehlí již v prvním kole belgicko-francouzské dvojici Hamiová – Gardissal 4:6 a 5:7.

Turnaj byl hrán před poměrně slušnými návštěvami a po stránce sportovní se vydařil nad očekávání dobře. Také společensky byl zdařilý a splnil své propagační poslání (http://ctsn.ruce.cz/index.php?co=zobrazit&id_clanek=20).

Po druhé světové válce již nový režim v Československu bílému sportu nepřál a po emigraci několika čl. tenistů byl LATECH (od r. 1944 mezitím součást I. PSKH jako jeho tenisový oddíl) v r. 1949 zrušen. Jedním z posledních turnajů pořádaným LATECH se stal klubový přebor, hraný v září 1948. Muži v něm hráli pět zápasů (každý s každým), ženy čtyři zápasy. Na tomto turnaji zvítězil mezi muži Adolf Nebřenský, po válce již předseda tenisového klubu. Vyhrál všech pět zápasů, skóre setů měl také jednoznačné 10:0 a skóre míčů 61:19. Druhý se umístil Vojtěch Vacek (na zápasy 3:2, na sety 6:5, na míče 56:46), třetí Miloš Kubát (3:2, 6:5, 51:50), čtvrtý Boris Masník (3:2, 7:5, 55:52), pátý Bárta (1:4, 2:8, 34:59) a šestý Josef Slabý (0:5, 2:10, 41:72).

Mezi ženami vyhrála Růžena Vacková (na zápasy 4:0, na sety 8:0, na míče 48:16), druhá se umístila Zdenka Pešáková (1:3, 6:2, 45:31), třetí Marelová (1:2, 2:4, 27:32), čtvrtá Alžběta Pokorná (1:3, 2:6, 24:39), pátá Nebřenská (0:3, 0:6, 10:36) (*ABC neslyšících, 11/1948, s. 4*).

Poslední akcí, které se tenisté LATECH zúčastnili, byla o rok později šestá letní deaflympiáda v Kodani.

Zajímavý byl osud jednoho z našich nejlepších neslyšících tenistů té doby – **Vojtěcha Vacka**. Během nacistické okupace za války emigruje jeho manželka do Spojených států amerických, Vacek však zůstává, neboť si tu najde druhou ženu. Po válce ještě reprezentuje Československo spolu s A. Nebřenským na deaflympiádě v dánské Kodani (1949) a spolu vybojují ve čtyřhře bronzové medaile. Krátce nato však opouští komunistické Československo

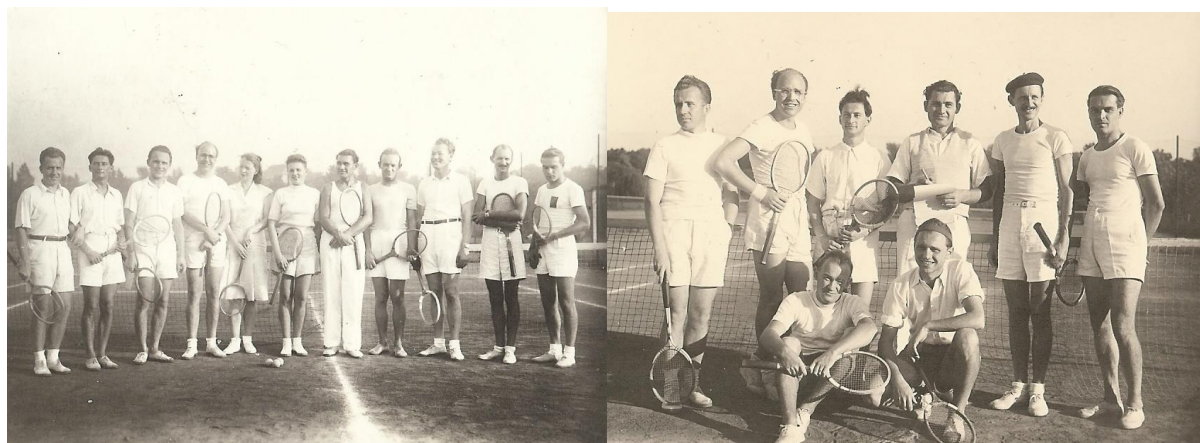
i on a žije sám nějakou dobu v Paříži. Později navštěvuje USA a vrací se ke své první ženě, která žije v americkém Dallasu. Umírá však už první měsíc svého pobytu v USA, zřejmě na infarkt. Bylo mu 58 let. Pohřbu tohoto významného tenisty se účastní pouze jeho první manželka.

*Obrázky 44 a 45: Členové LATECH při svém tréninku na Podbabě
(zdroj: http://ctsn.ruce.cz/index.php?co=zobrazit&id_clanek=20)*

*Obrázky 46 a 47: Tenisté LATECH při tréninku ve Strašnicích, 1946
(zdroj: kronika I. PSKH)*

*Obrázky 48 a 49: Tenisté LATECH při tréninku ve Stromovce, 1947
(zdroj: kronika I. PSKH)*

3.3.5 Mezi Norimberkem a Londýnem II.

Vraťme se ještě do Prahy první poloviny 30. let. V červenci 1932 se konal v Praze IX. sokolský slet, jehož se zúčastnilo i mnoho neslyšících, především z turistického klubu „Prague“, Podpůrného spolku SFS v Praze i Spolku hluchoněmých „Jirsík“ z Českých Budějovic. Přijeli také 4 neslyšící z Bělehradu.

Mezinárodní styky pěstoval fotbalový klub I. PSKH i nadále, byť v důsledku hospodářské krize již ne tak intenzivně. V létě r. 1932 si zajel fotbalový klub do Vídně pro vítězství nad TFC Wien 3:1.

Dne 11. února 1933 pořádal I. PSKH svůj už 10. jubilejní maškarní ples, jehož se zúčastnilo mnoho neslyšících. Novinkou se stala půlnoční volba královny plesu. Historie ji zaznamenala v Obzoru hluchoněmých jako Růženu Fojtovou, členku LATECH.

Ve dnech 12. – 15. srpna 1933 proběhly velké oslavy 20letého trvání Českého turistického klubu hluchoněmých „Prague“. Úvodní oslavy v hotelu Bellevue se v sobotu 12. srpna zúčastnilo na 250 osob z celé země, hosty byli např. Jaroslav Čáp, předseda Podpůrného spolku SFS v Praze, Karel Hyndrák z I. PSKH, Miloš Kubát, předseda LATECH, J. Herglotz, předseda Svazu německých spolků hluchoněmých, p. Koňas z Ústředního spolku židovských hluchoněmých v ČSR, Karel Závodský, předseda Východočeského podpůrného spolku, František Kopřiva, předseda Zemské ústřední jednoty hluchoněmých pro Moravu, p. Reindl, předseda turistického klubu hluchoněmých v Plzni a další.

Druhý den, v neděli 13. srpna, se účastníci sešli dopoledne v Kinského zahradě a podnikli společný výšlap na Petřín, kde se dali vyfotografovat. Po obědě se zúčastnili jako diváci fotbalového zápasu mezi I. PSKH a SKH Brno. Utkání se hrálo na hřišti AFK Radlice a zvítězili Pražané (3:0). Odměnou jim byl pohár věnovaný turistickým klubem. Večer se konal v Národním domě na Smíchově slavnostní banket.

V pondělí podnikli neslyšící společný výlet na Karlův Týn a odtud na Křivoklát a do Lán. V úterý si prohlédli společně historické památky Prahy a navštívili novou zoologickou zahradu v Tróji, otevřenou před dvěma lety (1931).

Významným bodem z pohledu československých neslyšících je rok 1934. V době druhého mistrovství světa ve fotbale, které se konalo v Itálii r. 1934, vzniká **Československý sportovní svaz hluchoněmých** (ČsSSH) se sídlem v pražském Haunerově bytě (v ulici Na Růžku 7, Praha 4). Prvním výkonným generálním sekretářem se stává Vilém Hauner, tajemník tenisového klubu LATECH. O čtyři roky později, r. 1938, je ČsSSH oficiálně přijat do členství CISS se zpětnou platností od r. 1924, kdy byl I. PSKH zakládajícím členem CISS. Od r. 1938 tak již všechny sportovní aktivity neslyšících na domácí i zahraniční scéně zastupoval ČsSSH. Do tohoto roku existovaly v Čsl. jenom čtyři kluby neslyšících sportovců: I. PSKH, SKH Brno, LATECH a ve slovenské Kremnici, kde vznikl oddíl ve 30. letech. Z jednotlivých sportů zastřešoval ČsSSH „letní“ sporty fotbal, atletiku, plavání, tenis, cyklistiku a házenou, ze „zimních“ sportů lyžování a ping-pong (*Obzor hluchoněmých 1938, r. 20, č. 3, s. 4*).

Nástupnickou organizací ČSSN je od rozdělení Československa r. 1993 **Český svaz neslyšících sportovců** (ČSNS) se sídlem v Plzni (o něm více viz kapitola 3.7 – ČSNS).

3.3.6 Čtvrtá letní deaflympiáda – Londýn 1935

Čtvrtá deaflympiáda se konala ve dnech 17. – 24. srpna 1935. Původně měla proběhnout ve Vídni, což by bylo pro československé sportovce velmi výhodné. Nakonec ale bylo pořadatelství svěřeno Londýnu, neboť v Rakousku nastala po nástupu Hitlera v sousedním Německu k moci nejistá politická situace. O přemístění her z Vídně do Londýna rozhodl pátý kongres CISS během zasedání v r. 1933 v Kodani. Pro Československo to byla škoda, neboť se jí z finančních důvodů tentokrát nemohlo zúčastnit. Přesto se naši fotbalisté na jaře připravovali i na tuto možnost reprezentace.

V Londýně se tak nakonec představilo 293 sportovců z 12 států. Jedenáctku evropských zemí doplnily poprvé Spojené státy americké. Premiéru zde měli také sportovci Dánska, Finska, Norska a Švédska. Poprvé zde také ve větším množství závodily i ženy. Soutěžilo se tentokrát jen v pěti sportech: v atletice, cyklistice, plavání, fotbalu a tenisu.

Pro srovnání, v době londýnské deaflympiády bylo členem CISS 15 států se 127 kluby, jež měly celkem 3250 členů.

*Obrázky 50, 51, 52, 53 a 54: Sportovci na IV. letní deaflympiádě, Londýn, 1935
(zdroj: www.deaflympics.com)*

3.3.7 Období druhé poloviny 30. let

Těžká doba hospodářské krize dolehla na naše čl. sportovce především v polovině 30. let, kdy se nemohli z finančních důvodů zúčastnit čtvrté deaflympiády v Londýně (1935). Museli také omezit své mezinárodní aktivity. Sportovní a společenský život čl. neslyšících tak nevybočil z běžného průměru. I nadále se fotbalisté v Praze i Brně scházeli především v neděli, aby sehráli zápasy ve středočeské župě (I. PSKH) nebo přátelský zápas s jiným týmem (SKH Brno).

Také v dobovém tisku a v časopisech pro neslyšící nenacházíme skoro žádné informace o větších sportovních aktivitách v letech 1935 a 1936. Je to však způsobeno také

společenskými změnami, které přinesl život. Například *Obzor hluchoněmých*, jenž přinášel dosud pravidelné reportáže ze života čl. sportovců, věnoval v roce 1935 velký prostor volbě nového prezidenta republiky, dr. Eduarda Beneše. A pak, především, dvěma úmrtím - Karla Závodského, předsedy Podpůrného spolku pro hluchoněmé v Hradci Králové, a zejména úmrtí dr. Karla Výmoly, zakladatele Prvního českého ústavu pro hluchoněmé v Praze. *Obzor hluchoněmých* mu věnoval celá dvě čísla a sportovní rubrika musela ustoupit.

Také po sportovní stránce patřil rok 1935 k nejslabším v historii I. PSKH. Nebyl ani jediný mezinárodní zápas, přátelských jen 10. Forma hráčů i kázeň upadaly (*Vzpomínky Stanislava Svačiny, Gong 1972, r. 1, č. 8, s. 119*).

V následujícím roce 1936 zase přináší *Obzor hluchoněmých* několikadílnou rozsáhlou reportáž „150 let péče o hluchoněmé v Čechách“. Ústav na Smíchově v tom roce slaví 150 let své existence a na výsledky neslyšících sportovců opět nezbyvá prostor.

Teprve od roku 1937 opět přibývá zpráv v *Obzoru hluchoněmých*. Čtvrtým předsedou I. PSKH se mezitím stal Karel T. Sever, jenž po volbách vystřídal staronového předsedu Jaroslava Říha. V této souvislosti je zajímavý fakt, že Jaroslav Říha byl zvolen předsedou celkem 4x. Sportovní klub vede prvních devět let od založení a potom ještě krátce ve 30. letech (1933 – 1936) a po 2. světové válce (1946 – 1947 a 1948 – 1952). Podobné to bude po válce také s Josefem Olšanem z Brna, jehož zvolí předsedou SKH Brno rovněž 4x.

Během roku 1936 sehrál I. PSKH celkem 26 zápasů přátelských a 2 mezinárodní. Zatímco přátelské zápasy byly většinou prohrány s nepříznivým skórem branek 74:93, v mezinárodních zápasech, v nichž tento fotbalový klub reprezentoval Prahu, byla bilance velice příznivá – 11:2. Oba dva zápasy se hrály proti vídeňskému klubu TFC. Nejprve přijela v září 1936 TFC Vídeň do Prahy pro těžkou porážku. I. PSKH vyhrál jednoznačně 9:0 (poločas 2:0). Čestným výkopem zahájila toto utkání Mobi Urbanová. Zápas se hrál u příležitosti oslav 150 let Pražského ústavu pro hluchoněmé na Smíchově. V odvetném zápase ve Vídni skončil zápas remízou 2:2 (poločas 2:1). V tomto zápase byli vídeňští posílení čtyřmi novými hráči. Hráli neobyčejně ostře a zranili několik nejlepších hráčů Prahy. Rozhodčí na tento zápas vůbec nestačil, útoky Pražanů neustále zastavoval a 2 minuty před koncem zápasu neuznal vítěznou branku Prahy (*Obzor hluchoněmých 1937, r. 19, č. 1, s. 4*).

Při této návštěvě Vídně se I. PSKH utkal rovněž s jedenáctkou bývalých rakouských internacionálů (slyšících) a podlehl 3:8.

V mužstvu se objevila nová jména. 17letý Bedřich Sigan a 22letý Oldřich Braborec, tvrdý obránce. B. Sigan se stane po válce pátým předsedou I. PSKH a v této funkci bude celých 30 let. Nejúspěšnějšími střelci branek se v barvách I. PSKH stali za rok 1936 Prokop

Lukeš (30 gólů) a nejmladší hráč, Bedřich Sigan (20 gólů). Následoval veterán Karel Pucherna s 9 vstřelenými brankami.

O rok později, na přelomu července a srpna 1937, podnikl I. PSKH úspěšný zájezd do Francie. Pařížský sportovní klub Etoile Paris uspořádal mezinárodní fotbalový turnaj. Konal se u příležitosti Světové výstavy a Mezinárodního sjezdu hluchoněmých v Paříži. Turnaje se zúčastnila dvě pařížská mužstva (Etoile Paris a Club de Paris), jedno belgické (Sportif Club s.-m. de Gant) a čsl. I. PSKH. Fotbalisté z Prahy byli po pět dnů hosty pořádajícího klubu, zúčastnili se banketu, plesu neslyšících, prohlédli si Paříž a navštívili výstavu. Do Francie odjela vlakem početná výprava – 14 hráčů, předseda spolku Karel Sever, za LATECH tenisté Kubát a Nebřenský a řada hostů.

Na pařížském turnaji sehrál I. PSKH obě utkání s pořádajícím klubem Etoile Paris, jemuž naši věnovali v upomínku křišťálový pohár. Zápasu byl přítomen čsl. konzul v Paříži Vaněk a tajemník konzulátu Havlík.

První zápas s Etoile Paris prohrál I. PSKH smolně 0:1 gólem ze 30. minuty, který lze připsat nepozornosti brankáře Podzimka. Ve druhém poločase měli čsl. fotbalisté herně navrch, mladý talent Sigan se dvakrát dostal do vyložené šance, ale pokaždé je faulován a rozhodčí to nechává bez povšimnutí. Po zápase navíc vyjde najevo, že domácí klub hrál se čtyřmi slyšícími a profesionálními hráči.

Druhý zápas, tentokrát se Sportif Club de Paris, se Pražanům naopak velmi vydařil a zapsal se do spolkových dějin mezi přední a čestná utkání. Klubová kronika o něm poznamenala: „Již v první minutě nastřeluje Lukeš před přeplněným hledištěm tyč. V dalším útoku po vzorné přihrávce Janovského je již Lukeš úspěšný. Po jeho krásné hlavičce vedeme 1:0. Ve 25. minutě je hra přerušena pro skrumáž, ve které odnášejí zraněného Ptáčka na ošetřovnu. Vzápětí přihrává Lukeš Siganovi, ten se probíjí obranou soupeře a vedeme 2:0. Ve 28. minutě předvádí Lukeš se Siganem ukázkou české fotbalové školy „tukes“, Sigan obchází tři hráče a vedeme 3:0. Čtvrtý gól dal Sigan přímo během hry z voleje. Zvítězili jsme jednoznačně 4:0, když téměř celý druhý poločas hrajeme na půlce soupeře. Hlediště uctivě tleská a spolu s ním i čsl. konzul v Paříži. Francouzům nebyli tentokrát nic platní ani čtyři profesionálové“ (*Lauermann, Luděk: 65 let kopané neslyšících v Praze, 1987*).

I. PSKH si z tohoto pařížského turnaje přivezl medaili a pohár.

Obrázky 55, 56 a 57: Fotbalisté I. PSKH v ulicích Paříže (*nahoře*) a se stříbrným pohárem za druhé místo na turnaji (*dole*), 1937 (*zdroj: archiv Františka Tichého st.*)

V září 1937 oslavil tento klub 15 let své existence dalším mezinárodním utkáním – tentokrát do Prahy přijeli hosté z Drážďan. Na hřišti ligových Bohemians vyhráli v neděli 26. září Pražané 3:2. Večer předtím, v sobotu 25. září, uspořádali na počest drážďanských hostů společenský večer v Národní kavárně. Zápasu předcházela v neděli dopoledne slavnostní valná hromada, na níž přišlo mnoho hostů i z ostatních organizací neslyšících. Oslavy byly trochu zastíněny nedávným úmrtím prvního čsl. prezidenta „Osvoboditele“, T. G. Masaryka. Patronát nad fotbalovým zápasem i celými oslavami převzala Středočeská župa fotbalová, jejímž I. PSKH byl od svého založení.

Během 15 let své existence sehrál I. PSKH celkem 16 mezinárodních zápasů, z toho 9 vítězných, 5 prohraných a 2 nerozhodné. Skóre činilo 55:30. Náklady spojené se zahraničními zájezdy si vyžádaly částky 54.000 Kč. Na dotacích od prezidenta republiky, Českého červeného kříže a Spolku pro péči o hluchoněmé v ČSR dostal sportovní klub jen 9.000 Kč, zbylých 45.000 Kč si spolek musel uhradit sám. Přátelských a mistrovských zápasů ve středočeské župě bylo sehráno 342, z toho 105 vyhraných, 192 prohraných a 45 nerozhodných. Skóre gólů 987:1149.

Pan Mottl, zástupce Středočeské župy fotbalové, vyzdvihl, že sportovní klub neslyšících Pražanů je jeden z mála klubů, které vznikly v době popřevratové sportovní horečky a nezanikly. Předal členům I. PSKH čestné diplomy župy a záslužné odznaky. Také klub odměnil své zasloužilé členy. Zvláštního poděkování se dostalo především Karlu Puchernovi, nejstaršímu hráči klubu, jenž v r. 1937 odehrál za klub své 300. utkání (*Obzor hluchoněmých 1937, r. 19, č. 11, s. 4*).

O půl roku později, ve dnech 22. – 23. ledna 1938, se konaly v rakouském Gaisberku u Salzburku I. mezinárodní lyžařské závody neslyšících. Zvažovaná účast našich čsl. lyžařů se nakonec neuskutečnila.

V létě 1938 oslavoval Turistický klub hluchoněmých „Prague“ 25 let svého trvání. Oslavy se uskutečnily ve dnech 4. – 6. června 1938. V sobotu 4. 6. se konal společenský večírek v restauraci Koruna v Černé ulici. V neděli 9. 6. ráno navštívili účastníci oslav Muzeum národního osvobození (dnešní Armádní muzeum) a památník na Žižkově. Po společném obědě si prohlédli Hradčany a chrám sv. Víta s hrobkou českých králů. Večer se konal slavnostní banket v restauraci Bristol v Dlouhé třídě. Za vstupné, banket, tombolu a hudbu k tanci zaplatili celkem 14 Kč. Oslavy byly zakončeny v pondělí 6. června společným výletem do Lán, kde položili věnec na hrob prezidenta Osvoboditele (*Obzor hluchoněmých 1938, r. 20, č. 5, s. 4*).

Předsedou turistického klubu „Prague“ byl v té době Leopold Malisch, jednatelem Ferdinand Mitura. Zanedlouho bude předsedou zvolen Vilém Hornof, jenž zůstane ve funkci i v těžkých dobách druhé světové války.

Ve stejnou dobu, v červenci 1938, se v Praze konal X. sokolský slet, na němž vystoupilo také dvacet neslyšících sokolů vedených Annou Černíkovou z Českých Budějovic, která vedla družstvo sokolů při cvičení s míči.

3.3.8 Pátá letní deaflympiáda – Stockholm 1939

Páté deaflympijské hry neslyšících se konaly v předvečer druhé světové války. Uskutečnily se ve Švédsku, v hlavním městě Stockholmu, ve dnech 24. – 28. srpna 1939. Těchto her se zúčastnili neslyšící sportovci z 15 států – Anglie, Belgie, Dánska, Estonska, Finska, Francie, Litvy, Maďarska, Německa, Nizozemska, Norska, Polska, Rumunska, Švédska a USA.

Vítězem fotbalového turnaje se stala podruhé Anglie, Finové vítězili v atletice a Němci v plaveckých disciplínách. Nejúspěšnější zemí se celkově stalo Německo (s 286 body), druhé se umístilo Švédsko (266 b.), následované třetí Francií (130 b.) a čtvrtým Finskem (117 b.) (*Obzor hluchoněmých 1940, r. 23, č. 1, s. 5*).

Těchto her se kromě členských států CISS Itálie, Švýcarska a Jugoslávie opět nezúčastnili neslyšící sportovci z Československa. Tentokrát nesměli. Svět se v předvečer války změnil a demokratické Československo je už půl roku Protektorátem Čechy a Morava. Československému sportovnímu svazu hluchoněmých se nepodařilo na německých okupačních úřadech vyjednat pro své sportovce cestovní pasy a nezbytné valuty.

Přítom fotbalový klub se nacházel ve skvělé formě. Za dosavadních 18 let činnosti obdržel klub 9 pohárů, z nich 7 mezinárodních, získal 7 vlajek, 2 župní diplomy, 2 deaflympijské diplomy a 2 deaflympijské medaile (stříbrnou a bronzovou).

Nikdo nemohl vědět, že další svobodné deaflympijské hry neslyšících se uskuteční až o deset let později a z předválečné doby se jich z našich sportovců zúčastní už málokdo. Pár dní po skončení švédské deaflympiády vypukne druhá světová válka a připraví úspěšné čl. sportovce, především silné fotbalové mužstvo I. PSKH, o možnost čestně a úspěšně zápolit o další medaile a poháry. Po válce nastoupí již nová generace fotbalistů a tahouny jako Puchernu, Pellanta, Duchka nebo tragicky zastřeleného kapitána Světlíka zahalí doba zapomnění.

3.3.9 Spolkový život I. PSKH ve 30. a 40. letech

Vladimír Buberle (1925 – 2009), zakladatel České unie neslyšících, byl od svých 13 let (1938) až do roku 1952 členem I. PSKH a poznal jako hráč, funkcionář i tlumočnick dokonale spolkové poměry. Mnohem později v rozhovoru pro Unii (2006) na dobu svého působení v I. PSKH vzpomínal takto:

„Ve druhé polovině 30. let 20. století byl I. pražský sportovní klub hluchoněmých nejsilnějším a hlavně nejživějším zájmovým spolkem neslyšících v Československu. Předsedou se v té době stal Karel Tomáš Sever a I. PSKH měl 250 aktivních členů. Přitom žádné hřiště a žádnou klubovnu. To je dodnes rarita. Vše si sportovci museli pronajímat. Hráli jsme tak na různých pražských hřištích – v Radlicích, na Kavčích horách, kam jsme museli chodit z Podolí pěšky nahoru do kopce, na Žižkově, tam, kde dnes hraje Viktorka Žižkov. Posledním hřištěm za mého působení v I. PSKH bylo T. J. Lokomotivy Praha na Vinohradech. To bylo až do roku 1952, kdy jsem se spolu s Josefem Pivoňkou začal věnovat Divadlu neslyšících.

Už od dětství jsem se zajímal o sport, toužil jsem hrát hlavně fotbal. Odehrál jsem za I. PSKH několik zápasů, ale moc mi to nešlo. Tak to nakonec dopadlo úplně jinak. V té době byl sekretářem I. PSKH Karel Pucherna, jenž byl jeho dlouholetým členem, už od založení klubu v roce 1922. Karel Pucherna chodil vyjednávat fotbalové zápasy na Kozí plácek, jak se říkalo dnešnímu Kozímu náměstí v centru Prahy. Sídlila tam totiž fotbalová župa, kde se scházeli funkcionáři z celého Středočeského kraje. A protože jsme tehdy bydleli kousek od Kozího plácku, tak jsem tam několikrát ze zvědavosti zašel a pozoroval pana Puchernu, jak ty naše fotbalové zápasy vyjednává. Chodili tam slyšící funkcionáři ostatních fotbalových klubů a jen on sám neslyšící.

K mému úžasu se za zápas platilo v průměru 10 Kč. A když získal za vystoupení našeho mužstva 20 Kč, pak to byl úspěch. Když jsem viděl, že pan Pucherna nějak neporozuměl, tak jsem se do toho vložil, to jsem ještě lépe slyšel, a panu Puchernovi tlumočil. Jednou jsem se osmělil a nabídl utkání našich fotbalistů za 30 Kč. Oni se na mě nevěřícně podívali a říkali, že to je moc. Ale odpověděl jsem jim, že I. PSKH je slavný klub, který má za sebou i zahraniční utkání, a že na nás chodila vždy početná návštěva. Povedlo se a od té doby si mě pan Pucherna bral na Kozí plácek už pravidelně. To mi bylo 14 roků. Později, již jako člen výboru I. PSKH, jsem tam už také chodil sám. Jako učeň v obchodě jsem to však neměl jednoduché, protože se pracovalo i v sobotu do 13 hodin a na fotbalové zápasy zbyla jen volná neděle.

Náš sportovní klub se scházel na různých místech, podle toho, jak je majitel restaurace laskavě nechal v místnosti. Ale byla také jiná doba. Za První republiky byly většinou restaurace a takové lokály prázdné. Lidé neměli peníze. Nejčastěji jsme se proto scházeli v restauraci „U Červeného orla“ v Celetné ulici, v „Perle“ v Perlové ulici, „Na Sklenářce“ na Žižkově, v Národním domě na Smíchově nebo přímo u Pucherny v jeho bytě na Žižkově. A po válce to skončilo v klubovně T. J. Lokomotivy Praha na Vinohradech. Tak to je putování našeho nejslavnějšího sportovního klubu neslyšících po Praze.

Přítom I. PSKH neměl v té době vůbec žádný majetek. Jen jeden psací stroj, pár přepraných dresů a několik kopaček, věnovaných bohatšími kluby. Naším kustodem byl dlouhá léta Jaroslav Kupsa, bývalý reprezentant. Kupsa byl známou neslyšící figurou předválečného období. Velký nadšenec a obětavý člen našeho klubu, který vždy s obrovským kufrem plným kopaček a dresů jezdil s námi kluky každou neděli na zápasy. Po každém zápase nám obětavě vypral a vyžehlil dresy nebo opravoval boty. Povoláním byl totiž švec.

Dále jsem byl členem Podpůrného spolku hluchoněmých sv. Františka Saleského. Jeho členové, především starší neslyšící, se scházeli v restauraci „U Tří bojovníků“ na Vyšehradě. Hráli tam nejčastěji kulečnick a karty.

Po tak dlouhé době, když se podívám zpátky, jak se chovali hráči v tehdejší I. PSKH, zasluhují všichni obdiv. Na zápasy jsme jezdili za své vlastní peníze a hlavně za války jsme museli často putovat na místo zápasu několik kilometrů pěšky a pak zpátky domů. Vyjednávači často slíbili, že pro nás na nádraží přijedou, ale skoro nikdy nepřijeli. Jen jednou žebříňák, do které jsme s radostí naskákali. Ale po deseti minutách jsme z něj zase vyskákali, protože se v něm při tom silném kodrcání vůbec nedalo vydržet sedět. Zbylých 5 km jsme pak raději došli pěšky. Naši fotbalisté neměli v zápasech s kluby slyšících fotbalistů příliš velké úspěchy. Ale šlo jim hlavně o to, aby si zahráli. Já hrál jen párkrát, hlavně jako brankář, ale moc mi to nešlo. V klubu bylo mnoho lepších fotbalistů než já.

Často vzpomínám na ty krásné zápasy. Například na utkání proti jedenáctce československých reprezentačních internacionálů, která cestovala po celé ČSR a hrála přáteláky. Utkání jsme sice prohráli 0:6, ale bývalým reprezentantům se zápas s námi líbil a pochválili například Karla Hanzlíka, Vláďu Konvičku a několik našich dalších fotbalistů, že by mohli hrát i ve vyšší soutěži, než je jen středočeská župa. Další nádherný zápas byl v Holešovicích proti uhlířům. Přišlo se na nás podívat 2 000 slyšících diváků. Vyhráli jsme 4:2 a do kabiny k nám po zápase přišel na kus řeči i Antonín Janda-Očko, tenkrát velice populární hráč Železných Sparty. To už ale byl starším pánem.

V té době 40. let 20. století, to už bylo krátce po válce, působil také Československý svaz neslyšících sportovců. Jeho jedinečným organizátorem byl Bedřich Sigan, jenž byl velice iniciativní a schopný. Podařilo se mu sestavit výběr národního fotbalového mužstva neslyšících ČSR. Hráli v něm samí výteční fotbalisté z celého Československa, jako třeba Ježek z Plzně, Čelko z Brna, Slovák Révucký nebo Vladimír Polívka, skvělý technik a hlavičkář. Mnoho výborných hráčů jsem přitom nejmenoval, protože už si holt jejich jména ani nepamatuji. Bohužel, nikdo z aktivních fotbalistů této krásné éry 30. a 40. let už nežije. Naši

fotbalisté z I. PSKH často hráli tzv. předzápasy ligové Sparty na Letné. Dokonce zápasy I. PSKH byly i v Sazce, normálně se na naše zápasy sázelo! Dnes něco nemyslitelného.

Mé působení u národního fotbalového mužstva neslyšících skončilo v roce 1949. V tom roce jeli poprvé od skončení druhé světové války naši neslyšící sportovci na deaflympiádu. V roce 1949 se konala v dánské Kodani. Letěli jsme poprvé v životě letadlem a hned na letišti v Kodani jsme byli velmi dojatai, když jsme viděli úplně jiné lidi, spokojené a dobře oblečené. Pamatuji si, že nás překvapilo, jak tam lidé mohou nakupovat potraviny bez lístků, zatímco u nás se některé potraviny sháněly jen těžko.

Dánská deaflympiáda však pro naše fotbalisty bohužel neskončila dobře. Vypadli jsme hned v prvním kole, prohráli jsme s Belgií. Hlavním důvodem bylo to, že ani jeden jediný náš hráč neměl možnost si před touto deaflympiádou zahrát se zahraničním soupeřem. Malou útěchou může být jen to, že pár přátelských zápasů, které jsme si v průběhu deaflympiády vyjednali, jsme pak později všechny v Praze vyhráli.

S našimi fotbalisty jeli na dánskou deaflympiádu i dva tenisté – Vacek a Nebřenský. Vybojovali společně třetí místo ve čtyřhře a Vacek přidal ještě stříbro za dvouhru.

Do roku 1952 jsem ještě pracoval ve výboru I. PSKH. V tom roce jsem skončil, protože došlo k velkému chaosu, když veškeré sportovní kluby po celé republice nuceně přebral Sokol. Kluby se začaly přejmenovávat a Bedřich Sigan začal pracovat přímo na ústředí TJ Sokol jako úředník pro záležitosti neslyšících sportovců. Ovšem i tam musel skončit a nastoupil aspoň do Svazu invalidů. Sportu se pak věnoval i nadále.

A já? Já jsem v roce 1952 začal spolupracovat s rodícím se Divadlem neslyšících. A to už pak byla jiná kapitola...“ (*Unie 2009, r. 18, č. 3-4, 5-6; kráceno.*)

3.4. Sport neslyšících za druhé světové války

Když začala v září 1939 druhá světová válka, dolehla pochopitelně také na spolkový i osobní život neslyšících v Protektorátu Čechy a Morava. I nadále se neslyšící scházeli u sportu, avšak jejich aktivity byly značně omezeny. A po heydrichiádě ustanou téměř úplně. Na pět let utichnou fotbalové stadiony. Mnoho vynikajících lidí zemře v koncentračních táborech, na daleké frontě, vzdálení od svých domovů, nebo bude popraveno.

Budou umírat také neslyšící. Vynikající tanečnice a taneční akrobatka Melitta Guthová bude v r. 1942 umučena nacisty v Osvětimi. Karel Kaska, brankář sportovního klubu hluchoněmých v Plzni, zahyne na sklonku války při bombardování plzeňské Škodovky, když je

zasazen také spolkový dům neslyšících. Karel Světlík, místopředseda I. PSKH, a B. Molša, další člen tohoto sportovního klubu, padnou v květnovém povstání v Praze na barikádách. V Brně zahyne Josef Martinásek, nejlepší fotbalista SKH Brno. Popraveni budou i otec a bratr Viléma Haunera. A mnoho dalších.

I. PSKH se stane dočasně členským spolkem Ústředního spolu neslyšících v Čechách a na Moravě, ale ani to nezabrání útlumu jeho spolkové činnosti. Přesto zůstává sport jednou z mála příležitostí pro společná setkání neslyšících v Praze...

3.4.1 I. PSKH v letech 1940 – 1942

První valná hromada I. PSKH v době druhé světové války se konala 3. března 1940. Zúčastnilo se jí 89 členů (z celkových 140 je 19 členek) a 71 hostů. Ve volbách bude potvrzen dosavadní výbor – předseda K. Sever, místopředsedové F. Mařík a K. Světlík, jednatel K. Pucherna, tajemník S. Svačina, pokladník L. Cmunt, kapitány V. Podzimek a V. Ptáček, náčelník B. Sigan. Zájem o členství v pražském sportovním klubu se postupně zvyšuje, oddíl má už dvě fotbalové jedenáctky – „A“ a „B“. A protože je nedostatek fotbalových soupeřů, ke slovu se také více dostávají další sporty, především atletika, házená a v zimě i hokej, bruslení, šachy a stolní tenis (*Obzor hluchoněmých 1940, r. 23, č. 6, s. 6*).

Klub také podniká vlastivědné vycházky po Praze a jejím nejbližším okolí. V květnu 1940 navštíví Strahovský klášter s knihovnou, v červnu zoologickou zahradu v Tróji. Stále nesplněným snem je vlastní fotbalové hřiště.

V prosinci 1940 se klub „stěhuje“ – za další sídlo pro spolkovou činnost si výbor zvolil kavárnu „Příkopy“ v samém centru Prahy. Ulicí Na Příkopech tehdy jezdila elektrická dráha, takže kavárna byla dobře dostupná i ze vzdálenějších částí města. Klub měl v kavárně k dispozici tři prostorné místnosti. První akcí, jíž se spolek v novém sídle uvedl, se stala mikulášská zábava, konaná v neděli 8. prosince 1940 večer. Zúčastnilo se jí přes 300 neslyšících.

V zimě 1940 – 1941 uspořádal klub opět šachový turnaj a aktivní byl také hokejový odbor. Hokejisté z I. PSKH trénovali na sokolském cvičišti na Smíchově (Mrázovka).

Pokračovala také snaha o sjednocení českých spolků neslyšících, především těch z Prahy. Pro začátek je vytvořen **Ústřední spolek neslyšících v Čechách a na Moravě**, jenž měl mít odbory tvořené dosavadními spolky v Praze (podpurný, sportovní, turistický a tenisový). Praktickému uvedení do života však brání mnoho věcí, především válka, finance

i neschopnost domluvit se mezi sebou. Jako „sportovní odbor“ Ústředního spolku neslyšících nemůže I. PSKH také ani hrát soutěžní zápasy řízené Českou fotbalovou asociací.

V sobotu 15. února 1941 pořádal sportovní klub ve svých spolkových místnostech v kavárně „Příkopy“ společenský večírek za účasti mnoha pražských neslyšících. Hned na druhý den odpoledne, neděli 16. února, byla svolána informační porada všech pražských organizací hluchoněmých. Účelem porady bylo dohodnout se na směrnicích a cílech nově vytvářeného Ústředního spolku hluchoněmých. Porady se zúčastnilo více než 300 osob.

Mezitím sportovci nadále trénují a hrají zápasy především mezi sebou. Aktivní je teď především hokejový klub, vedený Bedřichem Siganem, od r. 1942 p. Frýdlem. V přípravném zápase zvítězili neslyšící hokejisté nad Sokolem Smíchov 15:8 a 15:2. V prvním vážném zápase se utkali se silným hokejovým odborem Sokola Jinonice a podlehli 1:9. V druhém zápase prohráli 1:2 s hokejisty HC Blesk. Jediným střelcem za neslyšící byl fotbalový útočník Vladimír Konvička. Další chystané zápasy se následkem náhlé oblevy už nemohly konat. Za hokejisty nastupovali nejčastěji Sigan, Kabela, Frýdl. V prvním útoku Reichl, Förstr, Píša a ve druhém útoku Ptáček, Konvička, Jun. Hokejový odbor I. PSKH se ve třetím roce války zaregistroval v hokejovém Svazu a od r. 1942 měl hrát soutěžní zápasy o mistrovství Protektorátu. Ani k tomu však již v době heydrichiády nedojde a hokejisté budou až do konce války hrát pouze přátelské zápasy.

*Obrázek 58: Hokejisté I. PSKH v zimě 1941 (?) na břehu Vltavy
(archiv: František Tichý st.)*

*Obrázky 59 a 60: Hokejový (nahore) a fotbalový (dole) oddíl I. PSKH v r. 1941
(zdroj: archiv Františka Tichého st.)*

Někteří sportovci z I. PSKH se věnovali také lyžování. Úspěchů dosáhl především Josef Brožík st., který se zúčastnil řady lyžařských závodů pořádaných Svazem lyžařů a SK Slavií. V mistrovství Protektorátu v běhu na 18 km se umístil čestně jako 70. mezi 150 vybranými závodníky z Čech a Moravy. Při klubových závodech v běhu na 12 km v Čerčanech byl časem 1:16:57 h 23. z 54 závodníků, ve sjezdu ve Frýdštejnu 58. z 63 časem 1:49 min., ve slalomu 48. z 55 (99 s a 71,6 s) a v kombinaci 22. z 29 (*Obzor hluchoněmých 1941, r. 24, č. 4, s. 3*).

Ostatní lyžující členové I. PSKH vyjížděli každou neděli na celodenní výlety – „prkynkářské“ zájezdy – do pražského okolí, nejčastěji do Senohrab. Bruslaři se scházeli nejčastěji na zamrzlé Vltavě.

Fotbalisté hráli v uplynulém roce 1940 ve dvou mužstvech. Od fotbalové sezóny r. 1941 nehráli soutěžní zápasy ani fotbalisté I. PSKH. Hrály se jen přátelské zápasy, a to docela s úspěchem. Za zmínku stojí například vítězství nad silnými týmy Viktorie Štěrboholy 5:3, nad SK Modřany (kteří hráli vyšší třídu) 4:3 nebo remíza s SK Libeň, která byla hodnocena jako nejlepší výsledek roku. Sezóna r. 1941 byla zakončena porážkou 3:4 se Spartou Dejvice. V tomto utkání oslavil hráč Lukeš svůj 200. zápas v klubových barvách.

První „A“ mužstvo sehrálo během roku 18 zápasů se skórem 37:86, druhé 11 zápasů se skórem 11:67. Největší počet zápasů za první mužstvo sehráli Podzimek a Veselý (17), za druhé Kabela (11). Nejvíce branek nastřílel Konvička (8) a Lukeš (7). V zimní přestávce trénovali sportovci v tělocvičně Pražského soukromého ústavu pro hluchoněmé v Holečkově ulici. Tady trénovali vždy ve středu odpoledne.

Nesportující členové I. PSKH navštěvovali každou neděli muzea, výstavy a další pražské památky. Zavedly se také pro členy kurzy němčiny a češtiny. Počet členů dosáhl na jaře 1941 174 osob, z toho 42 žen a 132 mužů.

Společenské vyžití nacházeli neslyšící Pražané ve svých pravidelných schůzkách každou sobotu a neděli večer v kavárně „Příkopy“ v ul. Na Příkopech 17. V prvním patře, ve třech spolkových místnostech sportovců, se konaly různé přednášky, kurzy němčiny a češtiny, prstové abecedy, hráli zde šachy, stolní tenis, konverzovali. Dne 7. prosince 1941 uspořádal zde I. PSKH mikulášský večírek, na který přišlo přes 400 lidí. Na konci roku 1941 měl I. PSKH již 217 členů.

Během roku 1941 sehrálo první fotbalové mužstvo celkem 18 zápasů, 4x zvítězilo, ve 12 zápasech bylo poraženo, 2x hrálo nerozhodně, s aktivním skórem branek 65:37. Nejlepším střelcem se stal Konvička se 7 vstřelenými góly. Nejvíce zápasů za mužstvo sehráli Sigan a Konvička, celkem 17. Druhý tým sehrál celkem 7 zápasů, 2x vyhrál, 4x prohrál, 1x remizoval, rovněž s aktivním skórem 30:25.

Za uplynulých 19 let sehrál I. PSKH celkem 414 zápasů. 97x zvítězil, 269x odešel poražen a 48x hrál nerozhodně. Nejvíce zápasů za klub sehráli K. Pucherna (333) a K. Pellant (311). Oba hájili nepřetržitě barvy klubu od jeho založení r. 1922. Za nimi v počtu sehraných zápasů následovali Janovský (222), Cmunt (210) a Lukeš (207). Nejúspěšnějšími střelci klubu byli Lukeš (115 gólů) a Pellant (94). Mezinárodních zápasů sehrál I. PSKH během uplynulých 19 let celkem devět. Pět bylo vítězných, 2 prohrané a 2 nerozhodné. Největšími úspěchy se

stalo stříbro na deaflympiádě v Amsterdamu (1928), bronz o tři roky později v Norimberku a stříbro na mezinárodním turnaji v Paříži (1937).

V zimní přestávce přezuli fotbalisté kopačky za brusle a hrál se hokej, opět ve dvou týmech. Většina hráčů byli výborní bruslaři, kteří dosáhli kvality také v kombinaci a střelbě. Obtíže jim zatím dělalo jen technické vedení hole. V lednu 1942 sehráli hokejisté několik přátelských zápasů se slyšícími hokejisty. Začalo se hrát hned na Nový rok, kdy sezónu zahájili porážkou 1:3 s HC Bašť (*Obzor hluchoněmých 1942, r. 25, č. 2, s. 4*). Během zimní sezóny 1941 (od ledna do března) sehrají amatérští hokejisté celkem 9 přátelských zápasů. Z nich jeden vyhrají (s HC Roztoky 5:2), jednou remizují a sedmkrát prohrají, většinou rozdílem třídy. Celkové skóre branek bude 20:60, průměr na zápas 2:7. Nejvíce branek vstřelí Konvička (6) a Reichl (5).

3.4.2 Dvacet let I. PSKH

Jubilejní 20. valná hromada I. PSKH se konala dne 8. března 1942. Přestože se jednalo o výroční schůzi, zůstala ve stínu úmrtí bývalého ředitele Josefa Koláře, jenž zemřel jen tři dny předtím a patřil mezi spoluzakladatele klubu. Zúčastnilo se jí přes 200 členů.

V nových volbách výboru je Karel Sever zvolen čestným předsedou a novým úřadujícím předsedou se stává Stanislav Mandelíček. Novinkou jsou také první ženy ve výboru – Myšková, Siganová a Hřebíková, které mají na starosti organizovat program pro ženy. Těch je už 75 z celkového počtu 235 členů. Klubové diplomy obdrželi hráči, kteří dosáhli v uplynulé fotbalové sezóně 1941 200 odehraných zápasů (Cmunt a Lukeš) a 100. zápas (Sigan). Vedle sportu se členové sportovního klubu také scházeli u přednášek, na kurzech a vycházkách po Praze i do jejího okolí. Současně s valnou hromadou sportovců se konala i 29. valná hromada Turistického klubu hluchoněmých „Prague“. Obě dvě proběhly v Pražském soukromém ústavu na Smíchově.

Jarní část fotbalové sezóny 1942 se hraje se střídavými úspěchy. Došlo ke generační obměně obou fotbalových týmů I. PSKH (například v brance vystřídal dlouholetého reprezentanta Podzimka mladý hráč Hanzlík), ubylo také soupeřů. I. PSKH vystoupil i na pohárovém turnaji pořádaném SK Kačice. Turnaj se konal 9. srpna 1942 za účasti zástupců Českého svazu fotbalu. Vítězem turnaje, jehož se zúčastnily čtyři týmy, se stali domácí a za nejlepší utkání turnaje je vybrán jejich zápas právě s neslyšícími fotbalisty (4:3). Mezi sportovci je

také čím dál více cyklistů a uvažuje se o založení oddílu cyklistů, ke kterému však už nedojde.

V září 1942 si klub I. PSKH připomíná 20 let své úspěšné činnosti. S ohledem na těžkou válečnou situaci se však žádné oslavy nekonají.

V březnu 1943 vychází za vedení šéfredaktora Stanislava Svačiny poslední válečné číslo časopisu Obzor hluchoněmých (další vyjde až v dubnu 1946). Časopis vycházel předtím nepřetržitě 24 let a je velice cenným zdrojem informací o spolkovém životě nejen českých sportovců.

V létě 1943 vyhráli Pražané v Plzni 2:0 nad nově založeným Sportovním klubem hluchoněmých Plzeň. A rok poté, r. 1944, při utkání I. PSKH s Brnem (Pražané vyhráli 3:1) byl zápas na půl hodiny přerušen pro nálet na Prahu (*Lauermann, Luděk: 65 let kopané neslyšících v Praze, 1987*).

3.4.3 Založení Sportovního klubu hluchoněmých v Plzni – 1943

Přestože doba nacistické okupace patří k nejtemnějším obdobím nejen pro sport neslyšících, najdeme přece jen jednu světlou výjimku – rok 1943. V tomto roce je založen v Čechách teprve čtvrtý sportovní klub neslyšících (pokud za sportovní klub nepočítáme Turistický klub hluchoněmých „Prague“ z roku 1913 a sportovní klub neslyšících ve slovenské Kremnici založený ve 30. letech při tamější škole). Po I. PSKH (1922), SKH Brno (1932) a tenisovém klubu LATECH (1932) je v roce 1943 v Plzni založen čtvrtý český SK neslyšících – **Sportovní klub hluchoněmých Plzeň**.

V publikaci Plzeň a hluchoněmí (Pokorný, Vladislav – Hladík, Oldřich – Hanzlíček, Miroslav: Rozvoj tělovýchovy a sportu neslyšících na Plzeňsku. In: *Plzeň a hluchoněmí*. Plzeň: Československý svaz sluchově postižených – Základní organizace neslyšících v Plzni, 1972) se o založení SKH v Plzni mj. píše (*kráceno*):

V létě r. 1942 mělo několik mladých plzeňských hluchoněmých zájem na tom, aby měli také možnost sportovat, a hlavně hrát kopanou. Proto se mladí pod vedením **Františka Šilhánka** (1913 – 1990) rozhodli ustavit vlastní sportovní klub hluchoněmých v Plzni a v roce 1942 podali žádost na příslušné ministerstvo o povolení k ustavení klubu. V té době existoval v Plzni pouze jediný spolek neslyšících – Podpurný spolek hluchoněmých „OUL“, založený r. 1916. Tento měl však v těžkých poměrech druhé světové války pouze charitativní poslání.

Nebyly však dresy, kopačky a další sportovní rekvizity, neboť v těžké době nacistické okupace se nedostávalo zboží. Po dlouhém jednání se podařilo získat bez přidělových bodů dresy pro 11 hráčů. O kopačkách však nemohla být ani řeč, a proto si hluchoněmí obstarali ke hře staré pracovní boty. Aby měli na tyto rekvizity peníze, složil každý zakládající sportovec 250 korun. A tak vznikl první kapitál na zakoupení dresů, které koupili u plzeňského obchodníka Soukupa. Byly to modré trenýrky a bílé košile se znakem města Plzně a s velkým písmenem „H“ uprostřed. V r. 1943 přichází konečně povolení k ustavení SK hluchoněmých v Plzni.

Současně však dochází k nedorozumění mezi vedením Podpůrného spolku „Oul“ a sportovním klubem. Nakonec dochází ke kompromisu, když dosavadní funkcionáři spolku odešli a byl zvolen nový výbor, který spravoval obě organizace zároveň. Předsedou tohoto výboru byl zvolen třicetiletý František Šilhánek. Šilhánek se narodil jako neslyšící, jeho rodiče byli neslyšící a jemu se po válce také narodí neslyšící děti. Dnes žijí i děti jejich dětí a jsou – opět neslyšící. Jmenují se Chalupovi a je to již pátá generace neslyšících. Šilhánkuv pravnuk Tomáš Chalupa je dnes úspěšným českým reprezentantem v lyžování neslyšících (závodí za SK Skivelo Olomouc).

První fotbalová jedenáctka plzeňských hluchoněmých byla složena z těchto zakládajících hráčů: Lavička – Šilhánek – Polívka – Peter – Světlík – Vopalecký – Svoboda – Fakan – bratři Ježkové – Šulka – Fajer. Bylo sehráno hned několik přátelských zápasů (například s I. PSKH a SKH Brno) a hluchoněmí dostávali další a další nabídky.

V době, kdy se již blížilo osvobození Československa, byl SKH Plzeň postižen ztrátou svého člena, brankáře Karla Kasky, slyšícího syna neslyšících rodičů. Zemřel při náletu v dubnu 1945 přímo ve spolkovém domě hluchoněmých. Dům byl zasažen během náletu na Škodovy závody a z poloviny zničen.

Postupně přibývali další členové klubu, např. slyšící sekretářky a tlumočnice Marta Raichlová a Milena Suchá, obě dcery hluchoněmých rodičů.

Skutečný rozvoj sportu plzeňských hluchoněmých nastal však až po skončení druhé světové války. Dne 21. dubna 1946 se utkaly v odvetném zápase fotbalisté SKH Plzeň se SKH Brno. Na hřišti Olympie Plzeň zvítězili plzeňští 4:2 brankami Polívky (2), Jar. Ježka a Rady. Za hosty snížili E. Čelko a Stündl. Před 300 diváky a za přítomnosti tajemníka ČsSSH Bedřicha Sigana oplatila Plzeň Brnu porážku 1:3 z r. 1944. Po zápase se konala schůze neslyšících sportovců Plzně, Prahy a Brna a večer taneční zábava. V r. 1947 pořádá SKH Plzeň u příležitosti 30 let trvání Podpůrného spolku „OUL“ v Plzni první celostátní fotbalový turnaj neslyšících klubů. Kromě již existujících klubů I. PSKH, SKH Brno a SKH

Plzeň se jej zúčastní také nové kluby založené v r. 1945 – Hradec králové, Zlín, Bratislava a Topolčany.

V r. 1950 měl klub již několik desítek členů a v tomto roce jsou založeny oddíly stolního tenisu, lyžování, turistiky a odbíjené.

Vyskytla se však překážka, neboť SK hluchoněmých neměl své vlastní hřiště, které nutně potřeboval k pravidelným tréninkům a k mistrovským utkáním, k nimž se klub zatím přihlásil. Klub se pokusil získat pozemek pro vlastní hřiště, ale tato myšlenka musela být odložena pro zrušení bývalých sportovních klubů a vznik tělovýchovné jednoty Sokol. Hluchoněmí sportovci z Plzně byli na základě této reorganizace zařazeni do TJ Sokol Skvrňany. Avšak již o rok později, r. 1949, je pro neshody a nepochopení ze strany slyšících ustaven samostatný TJ Sokol Hluchoněmých. V r. 1950 jednal s pozemkovým referátem v Plzni o přidělení pozemku u Křimic, na kterém stála stará cihelna, v níž se již nepracovalo. Po přidělení pozemku se hluchoněmí dali do práce a cihelna mizela z povrchu země opravdu rychle. Sám odstřel komína byl téměř slavnostní. Když byla cihelna zbořena téměř celá, přišlo sdělení, že na uvedeném pozemku bude stavět Energostav rozvodnu pro vysoké napětí. Celá demoliční práce tak přišla pro sportovce vniveč. Náhradou sice dostali pozemek sousední, ale ten svou polohou sliboval ještě více práce pro svůj velký sklon.

Tehdejší STVS, aby hluchoněmým pomohl, poskytl jim dotaci ve výši 500.000 korun (staré měny), aby hluchoněmí při úpravě terénu mohli použít mechanizace. Velké pracovní nasazení všech členů klubu v podobě mnoha brigádnických prací bylo korunováno úspěchem v r. 1952 otevřením vlastního hřiště. První zápas na něm byl sehrán s jedenáctkou nábytkářského podniku Jitona. Neslyšící fotbalisté podleli 4:5.

Dnes však toto hřiště již opět neexistuje, po osmiletém trvání muselo být zrušeno. Muselo ustoupit nově stavěnému železničnímu přecladišti pro plzeňské obchody u stanice Křimice. A od té doby se hluchoněmí v Plzni svého vlastního hřiště nedočkali.

Tím skončila první velká kapitola sportu plzeňských neslyšících. Svou práci předsedy sportovního klubu skončil r. 1959 po šestnácti letech i František Šilhánek. Novým předsedou byl po roční přestávce zvolen r. 1960 Václav Novák.

*Obrázek 61: Fotbalisté SKH Plzeň, 1943
(zdroj: Pokorný, Vladislav a kol.: Plzeň a hluchoněmí)*

3.5. Rozvoj sportu neslyšících po válce

Aktivity nejen neslyšících sportovců se v roce 1945 rozbíhaly jen pozvolna. Skončila druhá světová válka a lidé zase začínali žít normálním životem. Ožíval znovu i zájem o sport. Pomalu jsou zakládány další sportovní kluby neslyšících. Přesto činnost I. PSKH v té době představovala 90% sportovního života neslyšících v ČSR. V roce 1945 jsou založeny sportovní kluby neslyšících ve Zlíně a Hradci Králové, na Slovensku v Bratislavě a Topolčanech (zde 1946). O rok později v Ostravě, v r. 1947 (*Markéta Spilková ve své postupové práci Historie míčových her ve sportovních klubech neslyšících, Olomouc, 2003, na s. 28 uvádí rok 1955. Údaj o roku 1947 pochází z Obzoru hluchoněmých – poznámka autora*) v Liberci (zásluhou Karla Frýdla a Františka Richtera) a deset let po válce v Českých Budějovicích.

V létě 1946 se sejde první poválečný kongres CISS. Symbolicky opět v Paříži, kde byl před 22 lety založen. V lednu 1949 se uskuteční v Rakousku první zimní deaflympiáda, ale Čechoslováci zůstanou bez medaile. Úspěšná bude až sportovní výprava na letní deaflympiádu do dánské Kodaně v srpnu 1949. Zároveň to však bude nadlouho poslední reprezentace čsl. neslyšících sportovců na západě.

V roce 1947 bylo v Československu 9 sportovních klubů neslyšících – Praha (I. PSKH, LATECH), Brno, Bratislava, Hradec Králové, Ostrava, Plzeň, Topolčany a Zlín –,

kteří registrovaly 352 členů (298 mužů a 57 žen). Pěstovaly čtyři sporty – fotbal, hokej, lyžování a tenis (*Volejníková, Miroslava a kolektiv: Sport neslyšících v České republice a bývalém Československu, 1999, s. 6*).

3.5.1 Založení SKN Zlín – březen 1945

Sportovní klub neslyšících ve Zlíně je pátým nejstarším sportovním klubem neslyšících v Česku. Založen byl na sklonku druhé světové války – 27. března 1945 pod názvem **Sportovní klub hluchoněmých ve Zlíně**.

Počátky snah zlínských neslyšících o založení sportovního klubu spadají však ještě do období první republiky. Už roku 1931 z iniciativy Josefa Sýkory (1909 – 1973) a dalších dochází k utvoření přípravného výboru **SK neslyšících Baťa Zlín**. V březnu 1932 se ustavuje tento spolek, který se však hned měsíc nato rozpadá. Je hospodářská krize a Baťa propouští zaměstnance včetně neslyšících. Teprve r. 1944 je počet neslyšících zaměstnanců u Bati dostatečný k tomu, aby byl ustaven nový přípravný výbor SK neslyšících. Každý z funkcionářů výboru věnuje 1.000 korun na základ. Podaří se také přesvědčit úřady, což v době války není snadné. Tělovýchov-ná a sportovní činnost zlínských neslyšících začíná fungovat založením klubu dne 27. března 1945.

Na ustavující členské schůzi 24. června 1945 je prvním předsedou zvolen Josef Sýkora. Předsedou zůstane dlouhých 28 let, až do své smrti r. 1973. Dalšími předsedy se stanou Josef Slováček (1973 – 1985) a Miloslav Stündel (1985 – 1992). Od r. 1992 dosud je předsedou Vladislav Hotař (*1955), místopředsedou je Jaroslav Darebník.

Jeden z prvních fotbalových zápasů sehraje SKN Zlín s SK Pohořelice. Výsledek 2:2 byl považován za velký úspěch neslyšících. Branky za SKN Zlín vstřelili Mand'ok a Drobný.

V 50. letech se klub jmenuje **Svit neslyšících Gottwaldov** (1950 – 1952) a **Sokol neslyšících Gottwaldov** (1952 – 1954). Současný název klubu (od r. 1992) je **TJ Slovan neslyšících Zlín**.

Jako první začíná rozvíjet činnost oddíl kopané. Úspěšně si vede až po nástupu mladých hráčů, odchovanců učňovské obuvnické školy n. p. Svit. Roku 1954 končí TJ Slovan ligovou sezónu ve IV. třídě na druhém místě, v dalším roce postupuje do II. třídy.

V odboru tělesné výchovy za vedení nadějných neslyšících gymnastů Jana Bachyně, Graci a později Petráše a Bielikové-Petrášové začínají členové s nácvičkou prostných. Roku 1955 se v Gottwaldově uskuteční I. spartakiáda neslyšících za řízení Jana Šaldy. Další dvě se

uskuteční v Praze a Bratislavě. V současné době však už oddíl gymnastiky při TJ Slovan neexistuje.

Odbor turistický měl původně náplň spíše rekreační. Později se zaměřuje na orientační turistické závody (*Spilková, Markéta: Historie míčových her ve sportovních klubech neslyšících, postupová práce, Olomouc 2003*).

TJ Slovan neslyšících Zlín patřil k největším čl. sportovním klubům neslyšících a je dobře hodnocen jak ve zlínském regionu, tak i v Českém svazu neslyšících sportovců. Má velkou řadu sportovních odvětví. Vedle tradičního fotbalu to jsou dále lední hokej, volejbal mužů i žen, stolní tenis, tenis, cyklistika, horská kola, atletika, lyžování, nohejbal, bowling a sálový fotbal. Největším, nejpočetnějším a nejúspěšnějším oddílem je fotbalový klub. Na začátku 21. století se stane několikrát po sobě mistrem České republiky ve fotbale neslyšících. Mistrem republiky se stanou několikrát také hokejisté TJ Slovanu Zlín. V současné době má TJ Slovan necelých 200 členů (www.tjslovan.zlin.cz).

Někteří z nich úspěšně reprezentovali ČR na deaflympiádách, například v cyklistice (Jan Čapek, Josef Merunka) nebo fotbale (David Holý).

Od roku 1976 se členové TJ Slovan mohou scházet na své vlastní chatě Slovan Tesák, kterou si postavili svépomocí v letech 1971 – 1975. Nachází se v obci Tesák v Hostýnských vrších.

V červenci 1985 oslavil TJ Slovan neslyšících Gottwaldov své 40. jubileum. V sobotu 13. 7. 1985 dopoledne proběhla slavnostní schůze, spojená s výstavou fotografií o historii a činnosti oddílu kopané. Zasloužilí dlouholetí funkcionáři, zakladatelé a hráči na ní obdrželi pamětní diplomy.

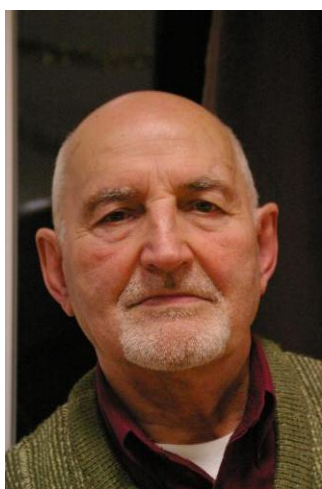
Odpoledne 13. 7. 1985 se hrál turnaj v házené žen, který vyhrála Bratislava před Olomoucí „A“. Třetí skončila Olomouc „B“, čtvrtý domácí Gottwaldov. Následovalo přátelské fotbalové utkání starých gard Gottwaldov – Bratislava (4:6). Z připravovaného přátelského mezinárodního utkání Gottwaldov – Gottbus nakonec sešlo, neboť hosté nepřijeli. Večer se konala velká taneční zábava v hotelu Moskva.

Od svého založení v r. 1945 sehráli neslyšící fotbalisté Zlína – Gottwaldova až do r. 1985 (k 30. 6. 1985) celkem 1210 zápasů, z toho 424 vítězných, 152 remíz a 634 porážek. Z tohoto celkového počtu bylo 291 zápasů (soutěžních, turnajových, pohárových a přátelských) s čl. oddíly neslyšících. Zlíňští z nich 134 vyhráli, 46x hráli nerozhodně a 111 prohráli. Aktivní skóre v nich činilo 718:521 branek.

Se slyšícími fotbalisty sehrál klub v okresní soutěži v letech 1948 až 1984 celkem 718 mistrovských zápasů, z toho 232 vítězných, 84 nerozhodných a 402 prohraných. Pasivní skóre branek bylo 1495:2244.

Z 19 mezinárodních zápasů s neslyšícími fotbalisty z Bulharska, Maďarska, NDR, Polska, Rakouska, Belgie, Švédska a Dánska vyhráli 9. 8x prohráli a 2x remizovali s aktivním skórem 51:43.

Nejvíce zápasů za TJ Slovan neslyšících Zlín – Gottwaldov sehrál během 40 let Miloslav Stündel (560 zápasů) a nejvíce branek soupeřům vstřelil Jiří Goldefus (360 gólů) (*Zpravodaj neslyšících Plzeň, 1985, č. 3, s. 3 – 5*).

Obrázek 62: Miloslav Stündel, dlouholetý fotbalista TJ Slovan neslyšících Zlín a v letech 1985 – 1992 jeho předseda (zdroj: archiv autora)

3.5.2 Založení SKN Hradec Králové – červenec 1945

Ve stejném roce jako ve Zlíně je založen další sportovní klub neslyšících – v Hradci Králové. Klub vzniká 5. července 1945 pod názvem **Sportovní klub hluchoněmých v Hradci Králové**.

Ustavující schůze se zúčastnilo 45 členů. Byla přítomna i delegace Československého svazu hluchoněmých sportovců. Zakladateli klubu byli Karel Oubrecht a Karel Rais. V té době existoval v Hradci Králové pouze jeden spolek neslyšících – Východočeský podpůrný spolek hluchoněmých z r. 1919. Proto se po válce rozhodl Karel Oubrecht s mladými sportovci založit vlastní sportovní klub, aby měli neslyšící možnost také sportovního vyžití.

Po osvobození republiky r. 1945 začala vlastní činnost neslyšících sportovců kopanou, stolním tenisem a šachy. Oddíl kopané se zúčastnil soutěže Východočeské župy II. třídy, měl propůjčené hřiště u staré nemocnice. R. 1947 se hradečtí fotbalisté zúčastnili turnaje ve fotbale v Plzni. Dále se tohoto turnaje účastnila mužstva z Prahy, Brna, Zlína, Topolčan, Bratislavy a Plzně. V roce 1948 oddíl kopané vystoupil ze soutěže pro nedostatek hráčů a roku 1953 se sloučil se Slovanem Hradec Králové (dnešní SK Slavie Hradec Králové).

V r. 1959 dojde ke sloučení s TJ Sokol Malšovice a r. 1968 s TJ sportovců invalidů – Čechie Hradec Králové. Od r. 1992 existuje samostatný klub **Sportovní klub neslyšících Hradec Králové**.

Od r. 1964 hrál oddíl kopané neslyšících v okresní soutěži Královéhradecka a to do r. 1974. Od r. 1983 se rozvíjel také klubový mezinárodní styk se zahraničními sportovci. V letech 1985 – 1996 měli hradečtí neslyšící sportovci pronajaté fotbalové hřiště TJ Montas Kukleny. Členové také odpracovali několik stovek brigádnických hodin na zimním stadionu a finance byly použity na činnost oddílu ledního hokeje. Dále za odpracované hodiny na hřišti TJ Montas Kukleny dostali slevu nájmu.

Nejstaršími oddíly ve SKN Hradec Králové jsou fotbalový, stolního tenisu a šachový (všechny tři od r. 1945). Dalšími oddíly jsou lední hokej (od r. 1980), házená (1984 – 1989), kuželky (1994), volejbal (1995), futsal (1996), bowling (1999), šipky (2002) a beachvolejbal (2006).

V současné době má klub kolem 300 členů a patří v Česku k největším (www.sknhk.cz).

Předsedové SKN Hradec Králové:

1945 – 1962 Karel Oubrecht (1916 – 1973)

1963 – 1966 Jan Šalda (1924 – 200)

1967 – 1970 Karel Rais (1920 – 1990)

1971 – 1972 Jiří Černošous (*1940)

1973 – 1974 Vilém Riesner st. (*1940)

1975 – 1995 Jiří Černošous

1996 – 2000 Marie Krejčí (*1961)

2001 – 2005 Zdeněk Kaplan (*1970)

2006 – 2009 Marie Krejčí

3.5.3 Založení SKN Ostrava – 1946

Sedmým klubem neslyšících sportovců u nás se v roce 1946 stává **Sportovní klub neslyšících Ostrava**.

V r. 1946, třicet let po založení Podpůrného spolku hluchoněmých v Moravské Ostravě, byl klub založen jako samostatný klub neslyšících sportovců. Zakladatelem byl **Alois** (na jiném místě se uvádí křestní jméno Antonín – pozn. autora) **Scheich** z Plešné u Děhylova u Ostravy. Po něm převzal vedení klubu v r. 1947 Karel Lukašík.

V letech 1948 – 1955 se klub jmenuje **Sportovní klub neslyšících Ostrava**. V r. 1948 je začleněn pod Sokol Ostrava, kde je do r. 1950. Činnost oddílu byla velmi slabá v důsledku malého počtu členstva. Po reorganizaci přešel klub do Baníku Ostrava – Vítkovice, kde však fungoval pouze lyžařský oddíl. Tehdy měl klub jenom 15 členů v čele s Karlem Lukašíkem, který byl velmi aktivním členem výboru klubu. Lukašík nebyl nikdy aktivním sportovcem, ale věnoval práci v oddíle neslyšících polovinu svého života. Po něm se vystřídali ve vedení klubu Vladimír Kaplan, Bohuslav Schneider a další. Dnes vede klub Lubomír Hykl st.

Po různých společenských změnách přechází klub definitivně r. 1956 do **Tělovýchovné jednoty Vítkovické železářny Klementa Gottwalda (TJ VŽKG)**. Od r. 1990 dosud je klub členem **Sdružení sportovních klubů Vítkovice (SSK Vítkovice)**.

Nejúspěšnějším klubovým oddílem jsou fotbalisté. SSK Vítkovice – oddíl neslyšících se zúčastnil několika fotbalových turnajů a samozřejmě také mistrovství ČSR neslyšících a hraje městský přebor Ostravy. Nejúspěšnějšími fotbalovými roky byla léta 1968, 1969, 1970, 1971 a 1998, kdy se klub stává 5x mistrem republiky.

Kromě fotbalu jsou ještě v r. 1946 založeny i další oddíly, šachový a stolního tenisu. Tyto sporty však neměly aktivní trvání, ale hrají se dodnes rekreačně. V r. 1979 vzniká turistický oddíl a r. 1984 házené a atletiky. V revolučním roce 1989 jsou zakládány oddíly futsalu a tenisu, o rok později volejbalu. V r. 1998 se přidávají šipky, o rok později bowling.

Na mezinárodním poli byli za SSK Vítkovice úspěšní především fotbalisté a volejbal žen. Zúčastňovali se turnajů v Itálii (Reggio Emilia), ve Francii (Štrasburk), Německu, Anglii (Londýn), ve Švýcarsku (Lucern), Polsku, Švédsku (Halmo), Belgii (Turhoku), Maďarsku (Miškolc) a dalších státech.

V současné době je nejúspěšnějším oddílem atletika a to díky několikanásobné deaflympijské vítězce Pavlíně Maléřové (vrh koulí, hod diskem) (www.sskvitkovice.cz).

Předsedové SSK Vítkovice – klub neslyšících:

1946 – 1947	Alois Scheich (1899 – 1981)
1947 – 1955	Karel Lukašík (1915 – 2000)
1956	Vladimír Kaplan (1902 – 1981)
1957 – 1958	Karel Lukašík
1958 – 1959	Bohuslav Schneider (1909 – 2009)
1960	Karel Lukašík
1961 – 1963	Bohuslav Schneider
1964 – 1970	Květoslav Konečný (*1928)
1971 – 1977	Jaromír Václavek (*1944)
1978 – 1987	Jan Šedivý (1938 – 1995)
1988 – 1990	Josef Kianička (*1934)
1991	Petr Lach (*1965)
1992 – 1994	Květoslav Konečný
1995 – 2009	Lubomír Hykl st. (*1958)

Výraznou postavou ostravských neslyšících sportovců byl bývalý předseda **Bohuslav Schneider** (1909 – 2009). Bohuslav Schneider se narodil r. 1909 v Ostravici na Ostravsku, kde byl jeho otec řídícím učitelem. Obecnou školu navštěvoval v Ostravici (1916 – 1918), Lipníku nad Bečvou (1918 – 1919), a ve Valašském Meziříčí (1919 – 1926). Ve Frenštátě pod Radhoštěm se pak vyučil knihařem. V r. 1942 se oženil s Annou Kasprzykovou a narodily se jim dvě neslyšící dcery – Anna a Bohumila.

Přes 70 let (od r. 1930) byl členem několika moravských spolků neslyšících, kde se aktivně zapojoval do činnosti klubů – ve Valašském Meziříčí, Kroměříži, Zlíně a od r. 1950 v Ostravě, kam se přestěhovali. V Ostravě prošel v letech 1950 – 2004 několika organizacemi – Svazem invalidů, Svazarmem, Českou unií neslyšících (ČUN). Nejdéle (1954 – 1994) byl členem v TJ VŽKG Ostrava – Vítkovice. Patnáct let (1975 – 1989) pracoval ve Svazarmu jako rozhodčí při nejrůznějších automobilových soutěžích. V ČUN Ostrava byl dlouholetým vedoucím klubu turistů. Na horské túry chodil až do svých 94 let. Horská turistika se stala jeho koníčkem a nedělalo mu problém ujít celodenní pochody v hornatém terénu.

Bohuslav Schneider zemřel ve věku nedožitých sto let, zřejmě jako nejstarší neslyšící v České republice.

3.5.4 I. PSKH v letech 1946 – 1951

Sportovní činnost se po válce rozbíhala jen zvolna a to přesto, že mimo I. PSKH bylo na území ČSR dalších 8 klubů neslyšících sportovců – fotbalisté v Brně, Plzni, Zlíně, Ostravě, Hradci Králové, Topolčanech, Bratislavě a tenisový klub LATECH (*Lauermann, Luděk: 65 let kopané neslyšících v Praze, 1987*). Vedle fotbalu, tenisu a turistiky se hrál i hokej, stolní tenis, lyžování a šachy.

První valnou hromadu po osvobození uspořádal I. PSKH v roce 1946. Předsedou klubu je po delší odmlce opět Jaroslav Říha, ale za rok jej vystřídá Jaroslav Kučera, i když jenom do r. 1948. Potom přijdou čtyři pasivní roky, kdy se klubová činnost prakticky zastaví. Až zase od r. 1952 je klub obnoven, když se předsedou stane dlouholetý člen a hráč hokeje i fotbalu Bedřich Sigan. Dalšími členy výboru se r. 1946 stali Sigan, Buberle, Kučera, Šulc, Pucherna a Svačina.

První úplná fotbalová liga se po osvobození hrála v r. 1946. Ke své původní sportovní činnosti se vrátil i nejstarší čl. sportovní klub – První pražský sportovní klub hluchoněmých. Jarní část mistrovských zápasů ve středočeské župě mu vyšla úspěšně. 14. dubna 1946 zvítězil nad AFK Karlín 4:0 brankami Cmunta (3) a Hroudy. O týden později porazil silné Modřany 2:1 góly Cmunta a Sigana. Následovala 1. května porážka s Čechoslovanem Chuchle (1:2) a 9. května remíza 4:4 se Spartou Davle.

Pražané nastupovali po válce v pozměněné sestavě, z níž odešly předválečné opory Pucherna, Pellant, Světlík nebo Tichý. Nastoupila nová generace hráčů: Hrouda – Förster, Čáp – Kabela, Duchek, Veselý – Hanzlík, Lukeš, Sigan, Cmunt a Konvička. Později další úspěšní reprezentanti Škalák, Matoušek, Hanuš nebo Holubec.

Rozvíjela se záliba i v dalších sportech. Například cyklisté z turistického odboru I. PSKH si vyjeli 23. dubna 1946 za vedení p. Frýdla do Lán. Prohlédli si zde zámek, sídlo našich prezidentů, a navštívili hrob prezidenta Osvoboditele. Za vedení Jaroslava Kučery navštívili turisté 26. dubna výstavu „Partyzáni v boji za svobodu jugoslávské vlasti“ ve Valdštejnském sále Pražského hradu. O dva dny později si vyjeli parníkem do Zbraslavi, kde si spolu s okolím prohlédli také zámek a jeho muzeum. V červnu ještě turisté uskuteční tři zájezdy spojené s výletem – do Lidic, Průhonice a Davle. Klubové schůze I. PSKH se konaly každou neděli večer v Národním domě na Smíchově.

Dne 4. května 1946 navštívilo 30 členů klubu v čele s výborem hrob hrdinů na hřbitově v Praze – Ďáblicích. Uctili zde památku tragicky zesnulého Karla Světlíka, místo-

předsedy I. PSKH, dlouholetého člena a věrného fotbalistu. Na jeho hrob byly položeny květiny a věnec se stuhami ve státních a klubových barvách. Světlík padl před rokem (7. 5. 1945) ve věku 35 let v bojích o Trojský most. Dodnes jeho památku připomíná pamětní deska na holešovické straně Mostu Barikádníků, jak se tento most dnes jmenuje.

O svatodušních svátcích v červnu 1946 pořádal I. PSKH „Sportovní dny“. V sobotu 8. června večer proběhl seznamovací večírek v obou restauracích Národního domu na Smíchově. V neděli 9. června od 10:30 se hrál fotbalový zápas mezi SK neslyšících Zlín (vznikl o rok dříve) a I. PSKH. Uskutečnil se na Dannerově stadionu ve Vršovicích, kde dnes hraje FC Bohemians 1905. Po společném obědě se opět v Národním domě na Smíchově konal Společenský taneční večer. V pondělí 10. června, ve výroční den jejich vypálení, se konal pietní zájezd do Lidic. Zúčastnilo se jej mnoho neslyšících z Čech i Moravy (*Obzor hluchoněmých 1946, r. 27, č. 3-4, s. 5*).

V neděli 9. června 1946, u příležitosti sportovních oslav I. PSKH, svolal Československý sportovní svaz neslyšících (ČsSSN) schůzi delegátů. Této schůze se zúčastnili zástupci všech sportovních klubů neslyšících v ČSR: I. PSKH, SKH Brno, SKH Plzeň, LATECH i nově založených SKH ve Zlíně, Hradci Králové a Moravské Ostravě. Na schůzi byly členské kluby seznámeny s novými stanovami a domluvila se nová fotbalová soutěž. Od léta 1946 se mělo pravidelně hrát fotbalové mistrovství ČSR o titul mistra republiky odděleným systémem v Čechách a na Moravě. Vítězové skupin se měli utkat ve dvoukolovém finále. Vítěz by se stal mistrem neslyšících fotbalistů v ČSR. Na svého prvního mistra republiky si však fotbalisté museli počkat ještě dalších pět let, až do r. 1951.

O měsíc později, ve dnech 11. – 14. července 1946, se v Paříži konal první poválečný kongres CISS, v pořadí celkem IX. Na něm byly obnoveny všechny mezinárodní vztahy a je přijat návrh Rakušana H. Procházky, aby se konal také zimní cyklus deaflympiád.

V roce 1947 uspořádal I. PSKH oslavy 25. výročí svého založení. Čtvrtstoletí existence přišlo oslavit 200 hostů. Klub vydal zasloužilým sportovcům čestné diplomy a sestavil pamětní fotoalbum. Ve stejném roce se klub také vrátil do mistrovských zápasů Pražské (dříve nazvané Středočeské) fotbalové župy. Například v r. 1947 v ní hrál III. třídu a obsadil v ní 9. místo. Získal také do pronájmu hřiště bývalého SK Plicner Vítkov (dnes hřiště Viktorie Žižkov). Na úpravách hřiště odpracovali členové klubu přes 1000 hodin, a za to získali na čtyři roky právo bezplatného pronájmu. Bylo založeno družstvo dorostenců a jeho vedoucím byl až do r. 1955 bývalý dlouholetý hráč Karel Pucherna (zemřel r. 1958).

Karel Pucherna (1898 – 1958) se narodil v Praze na Žižkově, kde také celý život bydlel. Slyšel až do svých 20 let, než v r. 1918 ztratil sluch na italské frontě v bitvě na Piavě po výbuchu granátu (*Hrubý, 1999, s. 224*). V letech 1912 – 1915 byl hráčem dorostu Viktorie Žižkov, stejně jako jeho bratr. Členem I. PSKH byl již od založení klubu v r. 1922.

*Obrázek 63: Karel Pucherna, dlouholetý hráč a člen výboru I. PSKH
(zdroj: archiv Františka Tichého st.)*

Po únorových událostech roku 1948 je klub přejmenován na Sokol Žižkov neslyšících.

V r. 1948 navázal I. PSKH na své předválečné sportovní styky se zahraničními kluby. V červenci 1948 přijeli do Prahy neslyšící fotbalisté z SCS Etoile de Paris – v odvetu za rok 1937 v Paříži. Obě mužstva byla poznamenána válkou a okupací. Zápas v Praze skončil 6. července výrazným vítězstvím domácích 6:1. Pražané hráli v omlazené sestavě a překvapivě dobře. V srpnu je klub pozván do Budapešti ke klubovému utkání. Po příjezdu (10. srpna 1948) však Pražané zjišťují, že zápas je oznámen pod hlavičkou Maďarsko – ČSR, tj. jako mezistátní. Po tvrdém boji zvítězil pražský Sokol Žižkov neslyšících 2:1. O rok později se v Praze hraje odvěta. Výběr ČSR, kde byli zastoupeni i Pražané, podlehl Maďarsku 4:5. O tři dny později hraje proti Maďarsku samostatně klub Sokol Žižkov a remizuje 5:5.

V poválečné době narůstá obliba bleskový turnajů. V r. 1946 hrálo dva dny 6 mužstev systémem každý s každým 2x 20 minut. První byly Topolčany, Praha obsadila druhé místo.

SKH Topolčany, ačkoliv byl založen teprve v r. 1946, se velmi rychle rozvíjel. Mužstvo Topolčan zvítězilo také r. 1947 při bleskovém turnaji na oslavu 30. výročí Podpůrného spolku „Oul“ v Plzni.

Na druhém turnaji v Praze bylo již pořadí obrácené. I. PSKH vyhrál i turnaj sedmi mužstev ve Zlíně v r. 1947. Druhé místo obsadil ŠK Bratislava, Topolčany byly až třetí (*Lauermann, Luděk: 65 let kopané neslyšících v Praze, 1987*).

Během příprav na VI. letní deaflympiádu v Kodani (1949) se utkala kombinovaná jedenáctka neslyšících s mistrem II. třídy pražské župy SK Zaměstnanci dopravy. Neslyšící zvítězili 4:0. Dostavily se však také porážky. V r. 1949 přijeli do Prahy neslyšící fotbalisté z Bulharska a výběr hráčů ČSR na ně nestačil. ČSR prohrála zbytečně a vysoko 0:4 před 20 000 diváky. Hrál se jako předzápas ligového utkání Slávia – Teplice (*Vzpomínky Stanislava Svačiny, Gong 1972, r. 1, č. 9, s. 137*).

Další písemné zprávy o I. PSKH se vyskytují až z r. 1951. To se již klub jmenuje **Tělovýchovná jednota Sokol (TJS) neslyšících Praha**. V *Obzoru hluchoněmých 1951, r. 32, č. 3, s. 1* je zpráva o valné hromadě TJS neslyšících Praha, která se uskutečnila 24. února 1951 ve Staré zbrojnici v Praze 3. Schůze byla četně navštívena členy i hosty, např. z TJS neslyšících Plzeň nebo obvodního národního výboru Prahy 11. Na úvod se zahrála čsl. a sovětská státní hymna.

Bedřich Sigan, v té době starosta TJ Sokola neslyšících Praha, podal referát o zprávě jednatelské a náčelnické. Ve zprávě jednatelské se objevila kritika některých členů i nesoulad ve spolupráci s Ústřední jednotou invalidů. Poukázalo se také na rozdíly mezi sportem před válkou a v současné sjednocené tělovýchově. Ve zprávě náčelnické informoval o činnosti klubu za uplynulý rok 1950.

V jednotě fungovalo 6 oddílů, z nich ale jen 5 vyvíjelo svou činnost: kopaná, lyžování, tenis, stolní tenis a turistika. Lední hokej pro nedostatek ledu v letech 1949 – 1950 činnost nevyvíjel. Podobně tak tenistům se v r. 1950 nepodařilo sehnat potřebné tenisové dvorce ke svým tréninkům.

Oddíl kopané měl dvě mužstva a mužstvo dorostenců. I. mužstvo hrálo IV. třídu Tyršova kraje a umístilo se v horní polovině tabulky. Fotbalisté se úspěšně zúčastnili fotbalového zájezdu na Karlovarsko a do Gottwaldova, kde porazilo tamní novou jedenáctku neslyšících. Reprezentovali také neslyšící z Čech v zápase s Moravou, který skončil nerozhodně. Devět členů I. mužstva bylo zařazeno do vítězného týmu z Čech v zápase se Slovenskem.

Činorodý byl také oddíl ping-pongu, přestože hráči neměli svou vlastní hernu. Stolní tenisté sehráli dva vítězné zápasy s neslyšícími z Plzně. Jinak hráli stolní tenisté většinou mezi sebou.

Turistický oddíl TJS neslyšících Praha uspořádal v r. 1950 kromě řady vycházek do pražského okolí i tři větší autokarové zájezdy – do Teplicko-adršpašských skal a do Krkonoš, do Českosaského Švýcarska a do Doks, kde se stavili u Máchova jezera. Ve třetím zájezdě navštívili západočeské lázně.

V r. 1951 se také koná v Gottwaldově první mistrovství ČSR v kopané neslyšících. V turnaji šesti mužstev s normální hrací dobou 90 minut zvítězil ŠK Bratislava před Prahou, Košicemi, Brnem, Zlínem a Ostravou. O prvenství Bratislavy rozhodl vzájemný zápas, ve kterém Pražané přes velkou převahu ve druhém poločase stačili jen snížit na 2:3 (poločas 0:3) (*Lauermann, Luděk: 65 let kopané neslyšících v Praze, 1987*).

ŠK Bratislava se v r. 1951 stala prvním fotbalovým mistrem neslyšících v ČSR. V éře poválečného Československa se mistrem republiky stane Bratislava celkem 18x (naposledy v r. 1985) a bude tak nejúspěšnějším čl. týmem neslyšících fotbalistů.

3.5.5 SKH Brno v letech 1946 – 1951

Druhý nejstarší český fotbalový klub neslyšících – SKH Brno – konal dne 13. ledna 1946 svou 12. řádnou valnou hromadu v Besedním domě v Brně. Zúčastnilo se jí celkem 80 osob. Připomněli si výročí tragicky za války zemřelého Josefa Martináska, nejlepšího hráče klubu. Při volbách do výboru je novým předsedou zvolen František Truksa, místopředsedou Josef Strouhal, tajemníkem Rostislav Vaněk.

Fotbalovou sezónu r. 1946 zahájil SKH Brno ještě na sněhu, 24. února, zápasem s AFK Žižka s výsledkem 1:11. Po remíze 2:2 s divizním klubem SK Elektrický podnik města Brna následovaly v březnu porážky od mnohem silnějších a zkušenějších soupeřů – od Viktorie Brno 1:5, od SK Pozořic 4:6, v Dědicích u Vyškova 1:7, ve Tvarožné 1:6.

Vedle fotbalu pěstovali členové SKH Brno také stolní tenis, za vedení nového hráče V. Mesaroše, kterého klub získal z ŠK Zámorovce na Slovensku (*Obzor hluchoněmých 1946, r. 27, č. 3-4, s. 5*).

Postupně přibývají další sporty, mezi zimními se těší oblibě především lední hokej a lyžování. Ve dnech 3. – 4. března 1951 se konají jedny z prvních oficiálních lyžařských závodů čsl. neslyšících. Proběhnou u Štrbského plesa ve Vysokých Tatrách. Vítězem závodů se stala TJ Sokol neslyšících Gottwaldov, jež získala křišťálový pohár míru. Druhá byla Plzeň, třetí Brno.

V běhu na 18 km se umístili: 1. Döller (Bratislava), 2. Mand'ok (Gottwaldov), 3. Bolcek (Gottwaldov), 4. Vestenický (Gottwaldov), 5. Brožík (Praha). Štafeta na 4x 8 km: 1. Gottwaldov, 2. Plzeň, 3. Brno. Slalom: 1. Bolcek (Gottwaldov), 2. Ježek (Plzeň), 3. Vetchý (Praha). Sjezd se nekonal (*Obzor hluchoněmých 1951, r. 32, č. 3, s. 1*).

3.5.6 První zimní deaflympiáda – Seefeld 1949

Během zasedání 9. kongresu CISS v Paříži, v červenci 1946, navrhl a současně schválil výbor CISS pořádat na počest budoucího 25. výročí CISS také zimní cyklus deaflympijských her. První zimní olympijské hry neslyšících se proto uskutečnily o tři roky později, v rakouském Seefeldu v tyrolských Alpách. Konaly se od 26. – 30. ledna 1949 a napoprvé se jich zúčastnilo pouze 34 sportovců z 5 zemí. Vedle Rakouska, Švýcarska, Finska a Švédska také jediný stát mimo lyžařské velmoci – Československo.

Na programu těchto první zimních deaflympijských her neslyšících byl trénink v terénu (22. – 25. ledna), přijetí tyrolským hejtmanem v Innsbrucku (26. ledna), společenský banket (30. ledna) a mezitím vlastní závody.

Československý svaz neslyšících sportovců (ČsSNS) vyslal do Rakouska čtyři čsl. lyžaře – našimi premianty na zimních deaflympiádách byli Vladimír Blažek, Josef Brožík st., Zdeněk Soumar (všichni z Prahy) a Slovák Eman Vestenický (z Topolčan). Závodili v alpské kombinaci (součet sjezdu a slalomu), skoku na lyžích, běhu na lyžích v jednotlivcích na 16 km a štafetovém běhu. Vedoucím výpravy byl Bedřich Sigan.

Podle archivu Josefa Brožíka mladšího, syna našeho prvního reprezentanta na této zimní deaflympiádě, měl Josef Brožík starší na Seefeld r. 1949 rozporuplné vzpomínky. Československo, v té době již pevně v rukou komunistické strany, nemělo původně v Rakousku vůbec vystupovat. Teprve po usilovném jednání Stanislava Svačiny s ministerstvem vnitra se podařilo udělit vybraným sportovcům výjimku. Mezi původně nominovanými byl také Richter z Liberce. Těsně před odjezdem přišel do Prahy telegram, že se nemůže zúčastnit zimních her, a tak byl nominován náhradník. Jenže v den odjezdu na

hlavní nádraží přijel Richter (aby přestoupil na vlak do Rakouska) a velice se divil, co se dělo. Nakonec se s pláčem vrátil zpět do Liberce. Svačina podezřívá onoho náhradníka, že poslal fingovaný telegram. Ale Brožík st. byl přesvědčený o jeho nevině, podle něho telegram poslal jiný liberecký neslyšící, který mu záviděl cestu do Rakouska. Přitom cestu i ubytování si naši sportovci museli hradit sami.

Účast Československa v Seefeldu však nebyla šťastná. Ve štafetovém běhu družstev vypadl na poslední chvíli jeden z členů našeho týmu běžců na lyžích. Bedřich Sigan proto postavil Brožíka st. do dvou úseků ve štafetě. A naši doběhli na třetím místě a brali by bronz. Jenomže po protestu ostatních závodníků byli čsl. sportovci z tohoto štafetového běhu diskvalifikováni, neboť dle pravidel každý závodník smí běžet pouze svůj vlastní úsek štafety. Bedřich Sigan se dostal do sporu s rakouskými organizátory a výsledkem bylo, že Československo se na protest nezúčastnilo závěrečného ceremoniálu a dalších doprovodných deaflympijských akcí.

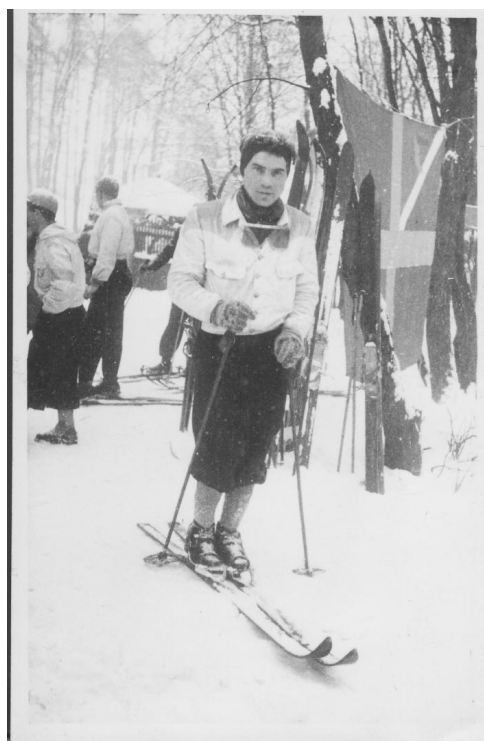
Nakonec tak nejlepším čsl. výsledkem na této deaflympiádě zůstává sedmé Brožíkovo místo v alpské kombinaci. Čsl. účast v Seefeldu pak měla ještě dohru po návratu do Prahy. Komunisté našim lyžařům zakázali další účast v zahraničí. Brožík st. se přestal po Seefeldu zúčastňovat sportovních akcí neslyšících a nadále lyžoval za svůj klub SK Slávia Praha, kde byl dlouholetým členem. Posledního závodu se zúčastnil ještě ve svých 45 letech – bylo to lyžařské mistrovství ČSR v Kremnici r. 1956. Také Svačina byl za své „angažmá“ v I. PSKH odměněn a po vyvolaném sporu musel z výboru odejít. Dnes již ze všech čsl. aktérů této první zimní deaflympiády žije pouze Zdeněk Soumar.

Na své zimní premiéře před 60 lety tak Československo nezískalo žádnou medaili. Účast však je o to cennější, že další zimní deaflympiády se Čechoslováci zúčastní až o 42 let později – r. 1991 v kanadském Banffu, kde už bude o medaile soupeřit 175 sportovců (z nich ale pouze 2 Češi) ze 16 zemí. A teprve na 13. zimní deaflympiádě ve Finsku (1995) dosáhnou Češi lepšího umístění zásluhou lyžařky Gabriely Ungerové (bronz). To už ale bude naše účast podstatně větší – 24 zimních sportovců. Vedle lyžařů zde budou mít svou premiéru i naši hokejisté.

Obrázky 64, 65, 66 a 67: Lyžaři na první zimní deaflympiádě, Seefeld, 1949

(zdroj: www.deaflympics.com)

Obrázky 68 a 69: Lyžař Josef Brožík st. v době seefeldské deaflympiády

(zdroj: *archiv Josefa Brožíka ml.*)

Druhá zimní deaflympiáda se konala v norském Oslu o čtyři roky později, od 20. – 24. února 1953. Neslyšící lyžaři soupeřili v alpské kombinaci, severské kombinaci, v běhu na lyžích a skocích na lyžích. Oslo byla poslední zimní deaflympiáda, která se konala ve stejném roce, jako ta letní. Od německého Oberammergau (1955) se už budou zimní a letní deaflympiády míjet o dva roky, stejně jako olympijské hry slyšících.

V Oslu se sešlo 44 lyžařů ze šesti evropských zemí, ale Čechoslováci mezi nimi už nebyli. Protože se Češi opět začnou zimních deaflympiád zúčastňovat až od roku 1991, vrátím se k zimním deaflympiádám později.

Obrázky 70, 71 a 72: Sportovci na druhé zimní deaflympiádě, Oslo, 1953

(zdroj: www.deaflympics.com)

3.5.7 Šestá letní deaflympiáda – Kodaň 1949

Půl roku po první zimní deaflympiádě (26. – 30. ledna 1949 v rakouském Seefeldu) se konala v srpnu 1949 v Kodani 6. letní deaflympiáda. Ve dnech 12. – 16. srpna 1949 se sjelo do Dánska 405 sportovců ze 14 zemí a závodilo zde v devíti sportech.

Československo je zde spolu s Jugoslávií jediným státem z nově utvořeného východního politického bloku. Reprezentují nás zde fotbalisté a dva tenisté – Adolf Nebřenský a Vojtěch Vacek.

Fotbalisté neměli v Kodani úspěch, přestože měli kvalitní přípravu zakončenou týdenním soustředěním v Klánovicích krátce před odletem do Dánska. Hned v prvním zápase vypadávají ze hry o medaile po porážce s Belgií (0:3). Belgie nakonec postoupila až do finále, kde podlehla Anglii až v nastaveném čase 4:6. V tzv. soutěži útěchy pak naši porazili Švédsko 7:1 a Finsko vysoko 12:0. Celkově se fotbalisté ČSR umístili v Kodani na pátém místě. Shodou okolností, úplně stejného umístění – 5. místa – se dočkají jejich následovníci na 18.

letní deaflympiádě o 48 let později – opět v Kodani. Ve finále fotbalového turnaje pak 16. 8. 1949 porazila Anglie Belgie 6:4.

Tenisté přivážejí dvě medaile – Vacek stříbrnou v singlu a spolu s Nebřenským ještě bronzovou za čtyřhru. Je to dosud stále jediný úspěch neslyšících čl. tenistů na mezinárodní scéně. Od r. 1949 během dalších 60 let nejen, že nezískají naši tenisté žádnou medaili, ale dokonce se už nezúčastní žádného mezinárodního turnaje.

Na delší dobu to je zároveň také poslední vystoupení čl. neslyšících sportovců na deaflympijské scéně. Sedmé deaflympiády v belgickém Bruselu (srpen 1953) se už nezúčastní. Deaflympiáda v Bruselu je do jisté míry zlomovým okamžikem. Poprvé zde vystoupí sportovci z jiné než evropské země a USA. Přijedou neslyšící Australané. Bude to naposledy, kdy se ve stejném roce uskuteční letní a zimní deaflympiády. A Francouz Eugène Rubens-Alcais, prezident CISS, se zde na 12. kongresu rozloučí po 29 letech s deaflympijským hnutím.

Od r. 1953 se ve funkci prezidenta CISS postupně vystřídají Švéd Oscar Ryden, Dán K. P. Nielsen, Francouz Pierre Bernhard, Američan Jerald Jordan a Australan John Lovett.

Obrázek 73: Čsl. výprava sportovců na šesté letní deaflympiádě v Kodani, 1949. Mezi fotbalisty a vedením výpravy jsou také naši jediní medailisté – tenisté Adolf Nebřenský (pátý stojící zprava) a Vojtěch Vacek (šestý stojící zprava)

(zdroj: archiv Jaroslava Schmida)

Obrázky 74, 75 a 76: Sportovci na šesté letní deaflympiádě, Kodaň, 1949

(zdroj: www.deaflympics.com)

IV. Sport českých neslyšících v letech 1950 – 1989

4.1. Založení TJN Slovan České Budějovice – 1955

Dalším sportovním klubem neslyšících, který se objevil na sportovní mapě Československa, byl **Sportovní klub neslyšících v Českých Budějovicích**. Založen byl r. 1955 jako devátý nejstarší sportovní klub neslyšících v českých zemích – po dvou klubech v Praze a jednom v Brně, Plzni, Zlíně, Hradci Králové, Ostravě a Liberci.

Přehled nejstarších českých sportovních klubů neslyšících:

Rok založení	Původní název	Město	Původní sportovní činnost
12. 4. 1922	I. Pražský sportovní klub hluchoněmých	Praha	fotbal
1. 1. 1932	SK hluchoněmých při AFK Žižkov	Brno	fotbal
1. 1. 1932	Lawn-tennis Club Hluchých	Praha	tenis, stolní tenis
1943	SK hluchoněmých v Plzni	Plzeň	fotbal
27. 3. 1945	SK hluchoněmých ve Zlíně	Zlín	fotbal
5. 7. 1945	SK hluchoněmých v Hradci Králové	Hr. Králové	fotbal, stolní tenis, šachy
1946	SK neslyšících Vítkovice	Ostrava	fotbal, stolní tenis, šachy, lyžování
1947	SK neslyšících v Liberci	Liberec	šachy (?)
podzim 1955	SK neslyšících v Českých Budějovicích	Č. Budějovice	stolní tenis, šachy

Na podzim roku 1955 seskupil tehdy 62letý **Bohumil Bažil** deset neslyšících sportovců, kteří se začali aktivně věnovat stolnímu tenisu. Bohumil Bažil působil ve funkci předsedy, vedoucího a nadšeného sportovce celých pět let.

V r. 1956 se sportovní aktivity rozšířily o šachy, r. 1974 o nohejbal a kopanou, r. 1978 o kuželky a za dalších pět let o futsal.

Obrázky 77 a 78: Bohumil Bažil (1892 – 1962), vlevo, a první výbor SKN České Budějovice, vpravo. Zleva: F. Bažilová, B. Bažil, S. Gebr, J. Kropík, M. Gebrová, A. Polzer, F. Drexler, K. Prázdny (zdroj: www.bskn.estranky.cz)

Přehled předsedů TJN Slovan České Budějovice:

1955 – 1960	Bohumil Bažil (1892 – 1962)
1961 – 1973	Stanislav Gebr (1927 – 1984)
1974 – 1979	Václav Vokůrka
1980 – 1989	Oldřich Čuta
1990 – 1994	Zdeněk Kadlec
1995 – 2009	Viktor Sersen

Přehled vývoje názvů TJN Slovan České Budějovice:

1955	TJN Slovan České Budějovice
1956 – 1973	TJN Slavoj České Budějovice
1974 – 1994	TJN Sokol České Budějovice
1995 – 2009	Budějovický sportovní klub neslyšících

4.2. Nový fenomén 50. let – Svazarm a sportovní střelba

V souvislosti s komunistickým převratem v Československu v Únoru 1948 dochází v naší republice k velkým společenským změnám. Nevyhnou se ani neslyšícím sportovcům,

především po neúspěchu našich fotbalistů na dánské letní deaflympiádě r. 1949. Celá padesátá léta jsou ve znamení změn. Po komunistickém převratu ukončila svou činnost řada starších hráčů I. PSKN. Někteří z výkonnostních důvodů, jiní nevyhovovali novému prototypu sportovního funkcionáře. Činnost I. PSKN je na několik let uměle přerušena a předseda Bedřich Sigan je odvolán na dvouletou brigádu do Ostravy. Najednou není dobré hlásit se k tradici nejstaršího sportovního klubu neslyšících...

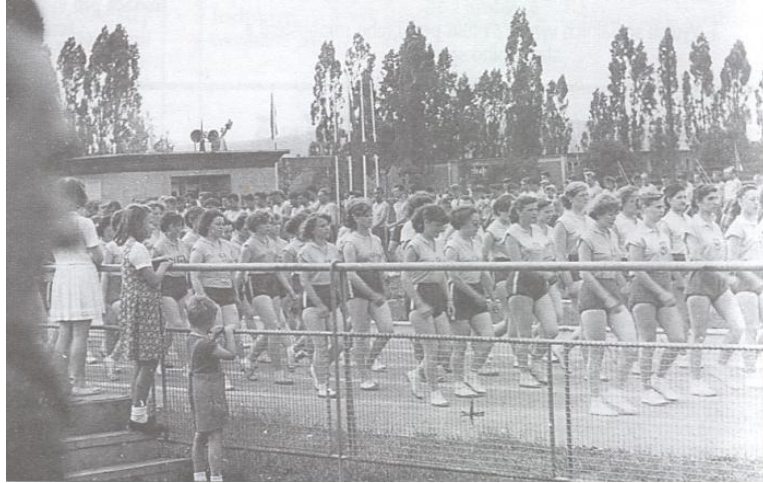
4.2.1 Spartakiády neslyšících

V 50. letech 20. století se konaly ve Zlíně a v Praze jediné dvě české spartakiády neslyšících (poslední, třetí, pak ještě v Bratislavě). Jmenovaly se **Celostátní sportovní dny neslyšících**.

První spartakiáda se uskutečnila v červnu 1955 ve Zlíně, čerstvě tehdy pojmenovaném po našem prvním komunistickém prezidentovi Klementu Gottwaldovi. Zúčastnilo se jí více než 100 neslyšících sportovců z několika zemí tehdejšího socialistického tábora. Nejvíce samozřejmě Čechoslováků.

O pět let později, v květnu 1960, byla uspořádána ještě druhá spartakiáda, II. Celostátní sportovní dny neslyšících. Ta tentokrát proběhla v Praze – v Karlíně. Kromě ukázkových gymnastických cvičení a sestav vybraných neslyšících cvičenců se konaly také sportovní zápasy v několika míčových sportech. Například zápas v odbíjené žen mezi výběrem Prahy a Bratislavy. Praha prohrála 0:2. Na programu byly i závody v plavání, cyklistice nebo šachový turnaj neslyšících.

Obě spartakiády měly velký úspěch a slyšícím i neslyšícím divákům se jistě líbily. Přesto potom Svaz invalidů už žádnou další spartakiádu neslyšících nepořádal, na rozdíl od slyšících. Přitom většina neslyšících je chápala jako oprostění od starostí všedních dnů. Těšili se na neslyšící přátele z celé republiky i ze zahraničí (*Unie 1999, r. 8, č. 6, s. 20*).

Obrázky 79 a 80: Neslyšící cvičenci na I. spartakiádě ve Zlíně, 1955
(zdroj: archiv Unie, foto: Klaudie Podlešáková)

4.2.2 Založení Automotoklubu neslyšících Praha – 1947

Dne 21. listopadu 1947 je v Praze založena nová sportovní organizace – **Automotoklub neslyšících Praha**. Prvním předsedou se stává neslyšící obuvník **Josef Kubík** (1904 – 1966) a první klubovnu získávají od Okresního národního výboru Prahy 8 – ve Střížkové ulici v Libni. Původním posláním Automotoklubu je výuka autoškoly pro neslyšící. Konají se také školení o údržbě auta, besedy o motoristickém sportu, později i školení civilní obrany, jízdy zručnosti a oblíbené branně-orientační automobilové soutěže, kterých se přijedou zúčastňovat každoročně třeba neslyšící motoristé z NDR – Lipska.

Počátky „motorismu“ neslyšících však můžeme vysledovat již ve dvacátých letech, kdy i neslyšící začínají jezdit na kole. Oblíbenými se stávají především nedělní cyklovýlety na hrady a zámky, na koupaliště i do okolí měst. Počátkem třicátých let se objevují první neslyšící majitelé motocyklů – například Josef Kubík, Karel Světlík, Oldřich Pěnkava nebo Karel Celivoda. Celivoda se dostal v r. 1931 i na světový sjezd neslyšících do Paříže. Na své motorce zn. Praga jezdil od r. 1929.

Dne 6. července 1931 se Karel Celivoda vydal se svým kamarádem Josefem Herglotzem na mezinárodní sjezd neslyšících do Paříže, který se tam konal u příležitosti koloniální výstavy. Potřebovali k tomu kromě své motorky Praga také odvalu, neboť jeli načerno. V té době existoval v Československu i ve většině evropských zemí zákon, který neslyšícím zakazoval řízení motorového vozidla. Dne 7. července dorazili do Norimberka,

o den později ujeli dalších 400 km až do Strasburgu a 9. července přijeli přes Nancy do Verdunu. Po celou cestu jim stále přšelo nebo bylo hodně proměnlivé počasí.

V Paříži se zdrželi 6 dní. Jejich zpáteční cesta z Paříže přes Brusel, Liege, Kolín nad Rýnem, Paderborn, Braunschweig, Berlín a Mladou Boleslav do Prahy v délce 2893 km vzbudila pozornost i tehdejšího denního tisku (*Buberle, Vladimír: Význam motorismu pro neslyšící. 50. výročí založení Automotoklubu neslyšících Praha 1947 – 1997. S. 9; Ostatková, Petra: Kulturní dědictví neslyšících v ČR. Diplomová práce. Praha, 2000*).

Dne 23. července 1935 se do Prahy sjelo dvanáct motocyklistů. Přijeli před budovu ministerstva zdravotnictví. Tady přednesli své požadavky, aby byl upraven zákon o silničním provozu, který zakazoval neslyšícím řízení motorového vozidla. Přijal je ministerský rada, kterému předali překlad dopisu z USA, ve kterém byla zpráva z amerického tisku o Karlu Celivodovi z Hořovic, jenž v létě r. 1931 procestoval západní Evropu na své motorce bez jediné nehody. Ministerský rada přislíbil přímluvu u pana ministra i u poslanců Národního shromáždění, kteří měli o novele zákona hlasovat. Protest neslyšících motoristů byl úspěšný a od r. 1935 smí neslyšící u nás řídit motorová vozidla.

Teprve po druhé světové válce začali neslyšící v ČSR poprvé jezdit i osobními auty. Prvním majitelem automobilu se v r. 1946 stává neslyšící továrník Miroslav Resl, jenž vlastnil vůz zn. Škoda – Populár.

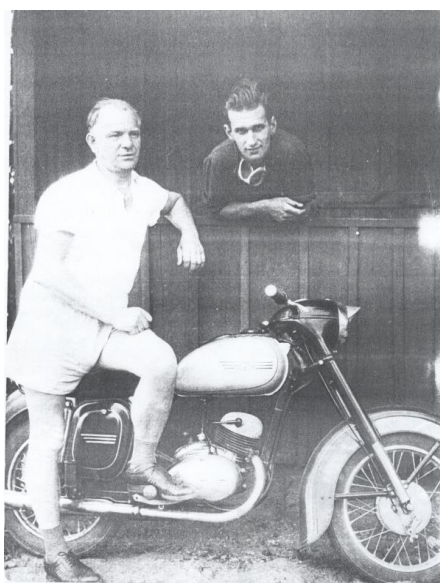
Později se oblíbenými stávají autokarové zájezdy i do zahraničí. Ve spolupráci s Čedokem a Autoturistem pořádá Automotoklub neslyšících Praha, přejmenovaný 8. srpna 1954 na **Svazarm neslyšících**, automobilové zájezdy do Itálie (1972), Švýcarska (1974), Jugoslávie (1975), ale především každoročně do Lipska a do Maďarska – k Balatonu.

Po smrti Josefa Kubíka (1966) se na místě předsedy Svazarmu neslyšících vystřídal několik dalších funkcionářů – Jaroslav Kučera, Jaroslav Dědič, Václav Macháček, František Pecánek, Oldřich Štěpánek, Vladimír Buberle, Jan Suchý, Miloš Dyršmíd, Josef Šedivý a Petr Suchánek. Velkým úspěchem byl pro naše motoristy rok 1966, kdy tehdejší předseda Svazarmu, Vladimír Buberle, zakládá v Praze **FIAMS – Mezinárodní federaci neslyšících motoristů** (funguje dodnes) a stává se na 5 let jejím prvním prezidentem.

Dnes se Svazarm jmenuje opět Automotoklub neslyšících Praha a klubovna se nachází na pražském Smíchově – v Erbenově ulici 19.

Josef Kubík se narodil r. 1904 v Porubě na Valašsku. Od r. 1926 žil v Praze. Aktivně se účastnil společenského života pražských neslyšících, od 30. let pracoval například ve výboru Podpůrného spolku hluchoněmých svatého Františka Saleského v Praze. Po druhé světové válce byl několik let jeho předsedou.

Velkou vášní mladého Kubíka byl motorismus. Byl jedním z prvních, kdo vlastnil řidičský průkaz. Shromáždil kolem sebe další neslyšící sportovní nadšence motorismu a přišel s myšlenkou založit vlastní motoristickou organizaci. To se mu podařilo až po válce, r. 1947, kdy založil Automotoklub neslyšících Praha.

*Obrázek 81: Josef Kubík (vlevo) a Jaroslav Dědič (první neslyšící učitel autoškoly)
(zdroj: Výbor AMK: 50. výročí založení Automotoklubu neslyšících Praha, 1947 – 1997)*

Přestože se Automotoklub neslyšících věnoval především výuce autoškoly, různým školením a motoristickým soutěžím (oblíbené byly především Memoriál Oldřicha Štěpánka a Memoriál Josefa Kubíka), založil také nové sportovní oddíly – střelecký, vodácký a turistický. Vychoval celou řadu vynikajících sportovců, kteří se v padesátých a šedesátých letech zúčastňovali mezinárodních soutěží. Absolutně nejúspěšnějším sportem čsl. neslyšících se v padesátých letech stává sportovní střelba.

4.2.3 Mistrovství Evropy ve střelbě – Miláno 1956

V roce 1954 je Automotoklub neslyšících Praha přejmenován a začleněn do nové organizace – **Svazarmu neslyšících**. Svazarm sdružoval celkem zhruba 460 členů ve svých pobočkách – základních organizacích – v Praze, Brně, Gottwaldově, Ostravě, Bruntálu a v Bratislavě.

Kromě vzniku Svazarmu neslyšících byl rok 1954 důležitý ještě z jiného důvodu – založením oddílu sportovní střelby neslyšících při Svazarmu neslyšících. Náš nejslavnější čl. neslyšící sportovní střelec, Jaroslav Dědič, na tento rok později vzpomínal v rozhovoru pro časopis Unie (*Unie 1998, r. 7, č. 6, s. 4*):

„Asi od osmi let jsem rád střílel ze vzduchovky. S libovolnou malorážkou jsem začínal v r. 1954. To mi už bylo 24 let. V r. 1955 k nám přijel do Prahy tehdejší prezident CISS, dr. Vukotič z Jugoslávie. Setkal se zde s Václavem Macháčkem, Jiřím Bublou, Alžbětou Bublovou – Pokornou a mnou. Pověděl nám o prvním mistrovství Evropy neslyšících ve sportovní střelbě, které se plánovalo na r. 1956. Všichni jsme se dali dohromady, dostali jsme materiální zabezpečení a trenéra Honce z krajského střeleckého klubu Praha. O rok později jsme už vyjžděli do Itálie.“

Další naše úspěšná závodnice ve sportovní střelbě, Marie Bajzová ze Zlína, na rok 1956 vzpomínala v jiném rozhovoru pro Unii (*Unie 2008, r. 17, č. 7-8, s. 12*):

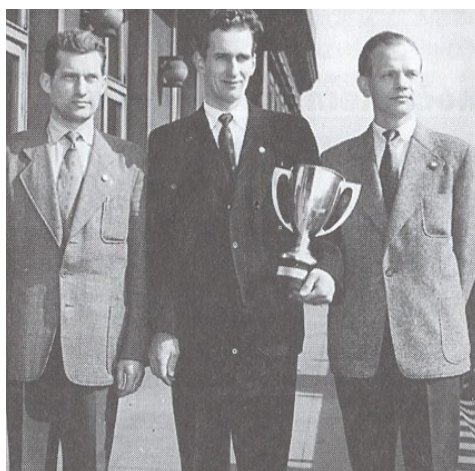
„Ke sportovní střelbě jsem se dostala doslova náhodou. V r. 1955 za mnou přišel Václav Nudný. Nabídl mi, jestli se k nim nechci přidat do party. Do té doby jsem neměla pušku v ruce. Když jsem cvičně vystřílela svůj první terč, hned mi říkal, že mám talent. Tak jsem se k nim přidala. V naší zlínské partě byli Václav Nudný, Eduard Mand'ok a Josef Kašpar. Všechny jsem je dobře znala z práce, také pracovali u Bati, kterého komunisté přejmenovali na Svit. Učil nás Václav Nudný, jenž byl z nás nejzkušenější, byl o dvanáct let starší než já. Trénovali jsme 1 – 2x týdně na staré střelnici. Ta byla naproti dnešní klubovny ČUN Zlín v Burešově.

Rychle jsme se zlepšovali a o rok později jsme měli první reprezentační soustředění v Praze. Tam s námi trénovali další střelci – Jaroslav Dědič, Věra Macháčková, Jaroslav Kučera z Prahy a Jaroslav Burýšek z Brna. Ještě v tom roce 1956 jsme odjeli do Itálie. V Miláně – Lago di Como se konalo ve dnech 6. a 7. října 1956 první Mistrovství Evropy neslyšících ve sportovní střelbě. Získala jsem tam čtyři medaile – tři zlaté a jednu bronzovou. Zlato za střelbu v leže a kleku a za celé družstvo. Bronzovou za střelbu ve stoje.

Velkým úspěchem skončila celá naše výprava. Pro celý sportovní svět to bylo překvapení, když tam přijeli neznámí sportovci z komunistického Československa a hned na své první mezinárodní sportovní účasti vybojovali mnoho medailí.“

Do Milána odjelo reprezentační družstvo složené ze střelců z Prahy, Zlína a Brna. A skutečně byli výborně připraveni. Ke všeobecnému překvapení střelci z ČSR zvítězili a získali všechny hlavní ceny. Bilance – 12 zlatých, 12 stříbrných a 2 bronzové medaile. Přitom konkurence nebyla malá – tohoto ME se zúčastnilo šest států o dvanácti družstvech s 33 střelci. Kromě titulu mistrů Evropy překvapil také suverénní náskok našeho družstva. Například v disciplíně ve střelbě na terč 3x10 m obsadili střelci ČSR všechna první místa. A v soutěži družstev v této standardní disciplíně zvítězilo ČSR s výsledkem 816 z 900 možných bodů před Itálií, Německem, Jugoslávií a Švýcarskem.

Dobový italský tisk se vyjadřoval o výkonech čsl. neslyšících střelců velmi pochvalně a nadšeně. Po návratu z velmi úspěšné reprezentace byli všichni neslyšící střelci vyznamenáni předsednictvem ÚV Svazarmu zlatými odznaky „Za obětavou práci I. stupně“.

Obrázek 82: Mistři Evropy z Milána, 1956. Zleva: Bohumil Navrátil, Jaroslav Dědič, Václav Nudný (zdroj: archiv Jaroslava Dědiče)

4.2.4 Osmá letní deaflympiáda – Miláno 1957

Rok po velice úspěšném prvním mistrovství Evropy neslyšících ve sportovní střelbě se ve stejném městě, italském Miláně, konala i osmá letní deaflympiáda. Proběhla ve dnech 25. – 30. srpna 1957 a zúčastnilo se jí už 628 sportovců z 24 států. Kromě tradičních evropských

zemí se jí zúčastnily také USA a poprvé i Nový Zéland, Izrael a Írán. Soutěžilo se v 11 různých sportech.

Československo reprezentovalo 21 sportovců: Marie Bajzová (1929), Michal Baninec (1936), Václav Čich (1938), Jaroslav Dědič (1930), Vladimír Fritz (1928), František Hamrák (1934), Bohumil Hanuš (1932), Štefan Hudec (1937), Jaroslav Ježek (1927), Eduard Mand'ok (1930), Jiří Matušek (1932), Bohumil Navrátil (1927), Václav Nudný (1917), Václav Penc (1935), Adolf Pinkava (1936), Alois Schinagl (1937), Jiří Škalák (1933), Ladislav Šučík (1934), Karel Svoboda (1929), Ignác Trgina (1936) a Ladislav Weiss (1934).

Naši fotbalisté nehráli špatně a obsadili stejně jako před osmi lety v Kodani konečné 5. místo. Ze tří zápasů prohráli jen ten první, s pozdějšími deaflympijskými vítězi z Jugoslávie 2:5 (poločas 1:3). Další dva zápasy v Miláně už vyhráli – Maďarsko porazili 4:2 (2:0) a Rakousko 2:1 (1:1.), což stačilo na celkové páté místo. Vítězem turnaje se stala Jugoslávie, když ve finále porazila domácí Itálii vysoko 6:0. Poslední, devátá, skončila Anglie.

Naše družstvo sportovních střelců ve složení Marie Bajzová, Jaroslav Dědič, Václav Nudný bylo úspěšnější a dosáhlo jednoho z největších úspěchů v dějinách sportu čsl. neslyšících. Čsl. družstvo střelců si zde na hrách vystřílelo 1640 body celkové první místo. Střelci přivezli z Milána celkem 14 deaflympijských medailí – 8 zlatých, 3 stříbrné a 3 bronzové. Rovná polovina medailí byla za střelbu v družstvech. Nejúspěšnějším sportovním střelcem se nejen v Miláně, ale i v historii deaflympiád stal Jaroslav Dědič. Z Milána 1957 si přivezl celkem 13 deaflympijských medailí! 7 zlatých, 3 stříbrné a 3 bronzové. Žádný jiný český sportovec už nikdy nepřivezl z jedné deaflympiády více medailí než Dědič. Václav Nudný si vystřílel 10 deaflympijských medailí (8 – 2 – 0) a Marie Bajzová dvě – zlatou medaili za trojboj (leh – stoj – klek) a stříbrnou za střelbu v kleku (*Výbor AMK: 50. výročí založení Automotoklubu neslyšících Praha 1947 – 1997; Rozhovor s Marií Bajzovou, Unie 2008, r. 17, č. 7-8, s. 12*).

Úspěch medailistů podtrhli ještě naši stolní tenisté, kteří zde měli svou premiéru. Jiří Škalák s Karlem Svobodou získali stříbrnou medaili ve čtyřhře a univerzální fotbalista Jiří Škalák ještě bronzovou medaili za dvouhru.

Miláno 1957 se stalo z historického hlediska celkově nejúspěšnější deaflympiádou českých neslyšících sportovců. Sportovní střelci se v Miláně velmi zasloužili o dobré jméno našich neslyšících sportovců ve světě. Proto byla velká škoda, že jim komunistický režim neumožnil za osm let, kdy byly ve vrcholné formě, reprezentaci na desáté deaflympiádě v americkém Washingtonu (1965).

Obrázky 83, 84 a 85: Fotbalisté, běžci a medailisté na osmé letní deaflympiádě, Miláno, 1957 (zdroj: www.deaflympics.com)

O tři roky později, v létě 1960, se konalo II. ME ve sportovní střelbě. Opět v italském Miláně. A naše favorizované mužstvo sportovních střelců ČSR opět nezklamalo. Trojice Jaroslav Dědič, Václav Nudný a Jaroslav Burýšek získala pohár mistrů Evropy, 3 zlaté, 8 stříbrných a 1 bronzovou medaili.

Mistři Evropy 1960 Dědič, Nudný a Burýšek byli po návratu do Prahy slavnostně přijati na ministerstvu národní obrany, kde je přijal náměstek ministra, generálporučík Čeněk Hruška (*Výbor AMKN: 50. výročí založení Automotoklubu neslyšících Praha (1947 – 1997). Praha: AMKN, 1997*).

Po těchto úspěších zájem o sportovní střelbu skutečně rostl.

4.3. Zlatá 60. léta

60. léta 20. století můžeme považovat za jednu z nejúspěšnějších ér čsl. neslyšících sportovců. Reprezentační družstvo našich sportovních střelců přivezlo tolik deaflympijských medailí, jako ostatní naši sportovci ze všech dalších deaflympijských sportů dohromady. Především devátá letní deaflympiáda ve Finsku se navždy zařadí mezi naše nejúspěšnější sportovní akce.

4.3.1 Devátá letní deaflympiáda – Helsinky 1961

Čtyři roky po velice úspěšné italské deaflympiádě sešel se sportovní svět neslyšících v severní Evropě. Ve dnech 4. – 10. srpna 1961 se konala devátá letní deaflympiáda ve finském hlavním městě – Helsinkách. Této deaflympiády se zúčastnilo rekordních 671 sportovců

z 24 států světa. Svou premiéru zde měli například sportovci Kanady nebo Turecka. Sportovalo se ve 12 různých disciplínách.

Československo zde reprezentovalo 31 sportovců: Anna Bartošová (1935), Pavel Bernát (1941), Václav Čich (1938), Julius Cilling (1936), Jaroslav Dědič (1930), Rudolf Gyurek (1941), František Hamrák (1934), Irena Harsová (1935), Alexandr Hlušek (1941), Jan Holubec (1935), Štefan Hudec (1937), Jaroslav Ježek (1927), František Kala (1927), Eduard Mand'ok (1930), Julius Matovčík (1941), Ondřej Mráz (1941), Bohumil Navrátil (1927), Václav Nudný (1917), Václav Penc (1935), Bohuslav Polášek (1934), Jaroslav Primas (1928), Ladislav Říha (1940), Václav Scheichl (1933), Alois Schinágl (1937), Ladislav Sučík (1934), Karel Svoboda (1929), Libuše Svobodová (1940), Slavomír Sýkora (1938), Jiří Škalák (1933), Ignác Trgina (1936) a Ladislav Zoller (1924).

Spolu s fotbalisty odletělo do Finska také reprezentační družstvo sportovních střelců a stolních tenistů.

Největšího úspěchu dosáhli opět naši sportovní střelci. Od Milána 1957 se mezitím zlepšilo jejich materiální vybavení. Na helsinské deaflympiádě byli již vybaveni malorážkami ZKM 456 a Dědič jako naše střelecká špička sovětskou zbraní MC 12. Deaflympijskou premiéru zde měla také střelba z armádní pušky na terč vzdálený 300 metrů.

V klasické střelecké disciplíně (střelba z malorážky 3x 20 ran na terč vzdálený 50 metrů) se náš reprezentační tým střelců (Jaroslav Dědič, František Kala, Václav Nudný) umístil na druhém, stříbrném místě. V jednotlivcích byl Dědič bronzový se ziskem 568 bodů. V disciplíně 20 ran z malorážky v leže se deaflympijským vítězem stal Dědič se ziskem 192 bodů, v pozici 20 ran malorážkou ve stoje zvítězil Nudný (179 b.) před druhým Kalou (170). V pozici 20 ran z kleku byl Nudný (180 b.) stříbrný a Bohumil Navrátil bronzový (177). Největšího sportovního úspěchu ve Finsku jsme dosáhli v trojkombinaci střelba z malorážky leh – klek – stoj, kdy se tým ČSSR (Dědič, Kala, Nudný) stal deaflympijským vítězem se ziskem 1588 bodů. Mezi jednotlivci v této disciplíně zvítězil Nudný s 541 body (*Výbor AMK: 50. výročí založení Automotoklubu neslyšících Praha, 1947 – 1997*).

Velkého úspěchu dosáhl v Helsinkách náš cyklista Slavomír Sýkora, který v cyklistickém závodě na 100 km vybojoval stříbrnou medaili (za čas 2:35:02).

Na své předválečné úspěchy z Amsterdamu a Norimberku navázali i naši fotbalisté. Tým ČSSR ve složení Schinágl, Gyurek, Mráz, Holubec, Hamrák, Matovčík, Penc, Ciling, Čich, Škalák, Trgina, Říha, Sučík, Ježek a Hlušek obsadil třetí místo a bral bronz. ČSSR porazila po prodloužení Itálii 2:1 (1:1, 1:0) a prohrála s Belgií 1:3 (1:0). V rozhodujícím

utkání o 3. místo jsme porazili Anglii po bezbrankovém prodloužení na penalty 10:5. Vítězem se stala opět Jugoslávie, která porazila ve Finále Belgii.

Celková bilance ČSSR z Helsinek 1961: 4x zlato – 4x stříbro – 3x bronz.

Obrázky 86, 87 a 88: Fotbalisté a běžci na deváté letní deaflympiádě, Helsinky, 1961
(zdroj: www.deaflympics.com)

Dva roky po Helsinkách, r. 1963, se Jaroslav Dědič zúčastnil mistrovství Československa ve střelbě – mezi slyšícími. V konkurenci 41 slyšících sportovců, mezi nimiž byli také špičkoví armádní střelci, zvítězil Dědič jako jediný neslyšící v disciplíně ve střelbě z malorážky 60 ran v leže. Neslyšící se stal mistrem ČSSR. Byl to jeden z jeho největších sportovních úspěchů kariéry (*Unie 1998, r. 7, č. 6, s. 4*).

4.3.2 Deset let Svazarmu neslyšících – 1964

V říjnu 1964 proběhly v Praze oslavy desátého výročí Svazarmu neslyšících. Vedle soutěží v jízdě zručnosti, kterých se zúčastnili řidiči z ČSR, NDR a Rakouska, a společenských akcí uspořádal Svazarm také mistrovství republiky ve střelbě. Konalo se na střelnici v pražských Kobylisích. Střílelo se za špatných povětrnostních podmínek, deště a zimy. O to více vyniká úspěch mistra sportu Jaroslava Dědiče, který zvítězil jak v libovolné malorážce – 60 ran v leže, tak i v náročné disciplíně – libovolná malorážka standard 3x20. V kategorii družstev zvítězil z pěti přihlášených týmů Svazarm Praha.

Oslavy 10. výročí Svazarmu neslyšících byly slavnostně zakončeny Společenským večerem v Kulturním domě pracujících na Smíchově. Zúčastnilo se ho 500 neslyšících z ČSR, NDR, Polska, Maďarska, Bulharska a Rakouska (*Výbor AMK: 50. výročí založení Automotoklubu neslyšících Praha 1947 – 1997*).

4.3.3 Páté Mistrovství Evropy ve sportovní střelbě – Plzeň 1967

Páté Mistrovství Evropy ve sportovní střelbě neslyšících se konalo ve dnech 13. – 15. června 1967 v Plzni, na moderním střeleckém stadionu v Lobzích. Tento armádní střelecký stadión patřil svým technickým vybavením k nejmodernějším v Evropě. Pro závody ve sportovní střelbě z libovolné malorážky na 50 m bylo k dispozici 64 střeleckých stavů a pro střelbu velkorážní terčovnicí na 300 m dokonce 72 střeleckých stavů. Organizátory tohoto ME byly ÚV Svazarmu, ZO Svazarmu Automotoklubu neslyšících Praha, Svaz invalidů a ČSTV.

Přijela družstva z 11 evropských zemí. Jugoslávie, Polsko a ČSR vyslaly do závodů také ženy. Evropská střelecká špička se mezitím od Helsinek již vyrovnala. Nejlepší neslyšící evropští střelci v té době pocházeli z Itálie, Západního Německa, Jugoslávie a ČSR. Zvláště se to ukázalo u družstev Itálie a Československa, která mezi sebou sváděla ve všech disciplínách velmi těžké boje jak v jednotlivcích, tak i v týmech.

Nejúspěšnějšími střelci tohoto ME se stala dvojice italských střelců Endrizzi a Calissano. Stali se mistry Evropy ve střelbě z malorážky 60 ran v leže, malorážky 3x 20 ran, ve velkorážní terčovnici 3x 20 ran a v bodování zemí v disciplínách malorážka 60 ran v leže a malorážka 3x 20 ran.

Z Čechů byla nejúspěšnější Karla Kyselová, která se stala novou mistryní Evropy v malorážce 3x 20 ran a byla stříbrná v malorážce 60 ran v leže. Tým ČSR se stal mistrem Evropy v disciplíně ve střelbě z velkorážní terčovnice 3x 20 ran. Mezi muži se umístil nejlépe Jaroslav Dědič stříbrný v malorážce 60 ran v leže (na nového mistra Evropy, Itala Endrizziho, měl ztrátu pouhého jednoho bodu) a čtvrtý ve velké terčovnici 3x 20. František Kala vybojoval bronzovou medaili ve velkorážní terčovnici 3x 20.

4.3.4 Jedenáctá letní deaflympiáda – Bělehrad 1969

Desáté letní deaflympiády v hlavním městě USA Washingtonu 1965 se ČSSR z politických i finančních důvodů nemohla zúčastnit, a tak se naši reprezentanti mohli se světovou sportovní špičkou sejít opět až po dlouhých osmi letech, v Jugoslávii 1969. Jedenáctá deaflympiáda se konala v hlavním jugoslávském městě Bělehradu od 9. – 16. srpna 1969.

Počet sportovců se v Bělehradě poprvé v historii deaflympiád přehoupl přes tisíc. 1188 sportovců reprezentovalo 33 států světa. Svou premiéru zde měli například sportovci

Argentiny, Austrálie, Kolumbie, Mexika a Venezuely. Poprvé zde také vystoupili sportovci rozděleného Německa – z NDR a NSR.

Pro Československo byl Bělehrad 1969 po sportovní stránce opět úspěšnou deaflympiádou. Přijelo sem rekordně 48 našich sportovců a několik desítek dalších neslyšících Čechoslováků v roli diváků. Celkově se počet neslyšících diváků v Bělehradě odhaduje na 8 000. Nevšední zájem byl také ze strany slyšících obyvatel hlavního města Jugoslávie, kteří bělehradské ulice slavnostně vyzdobili vlajkami a velkými nápisy XI. Svetske igre gluvih. Zahajovacímu i závěrečnému ceremoniału této deaflympiády byl osobně přítomen jugoslávský prezident Josip Broz Tito.

Většina výprav byla ubytována v hotelu Slavija, v jehož blízkosti se nacházel Dům neslyšících, jenž se stal centrem společenského dění během této deaflympiády. Závěrečný banket se konal v luxusním hotelu Jugoslavia, nejdražším a největším hotelu v tehdejší Jugoslávii, ležícím na soutoku Sávy a Dunaje. Na závěrečný banket se platilo na tu dobu obrovské vstupné 125 dinárů (1 dinár = 3 Kčs), přesto přišlo 3 500 neslyšících.

Kromě našich fotbalistů se jugoslávské deaflympiády zúčastnilo tradičně i čsl. reprezentační družstvo sportovních střelců, stolních tenistů a premiérově také házenkářky. Střelci byli doplněni o nové talenty, například mistryni Evropy z Plzně 1967 Karlu Kyselovou, později provdanou Mervartovou. Její autentické vzpomínky na Bělehrad můžete vidět v Televizním klubu neslyšících, v díle nazvaném Historie a současnost špičkového sportu českých neslyšících (vysílán 14. dubna 2005). Také z Bělehradu, při své třetí deaflympijské účasti, přivezli naši střelci deaflympijské medaile. Družstvo střelců z ČSSR (Jaroslav Dědič, Josef Pernica, Karla Kyselová) se stalo deaflympijskými vítězi v disciplíně střelba z malorážky 3x 20 ran v leže. Mezi jednotlivci byl ve stejné disciplíně Dědič stříbrný (581 b.) a Pernica bronzový (580).

Nečekaného úspěchu dosáhly při své deaflympijské premiéře československé házenkářky. Tým ČSSR ve složení Otčenášková, Klčová, Vjačková, Dvořáková, Šranoková, Klementová, Žižková, Karásková, Kollarová, Krátká a Stasiková vybojoval v deaflympijském finále stříbrné medaile. Ve finále se naše házenkářky, složené především z hráček Prahy, Bratislavy a Kremnice, utkaly s Jugoslávkami. Naše házenkářky byly považované za favorita, neboť Jugoslávii už předtím několikrát porazily. Ale finálový zápas se čsl. házenkářkám nepovedl a domácím Jugoslávkám podlehly 4:11. Třetího účastníka turnaje, Itálii, porazily naše házenkářky předtím 24:5.

Stolní tenisté Marie Ježková z Plzně a Slovák Štefan Hudec obsadili ve smíšené čtyřhře 4. místo.

Naši fotbalisté sehráli na této deaflympiádě pět kvalitních zápasů a jen nezasloužená porážka ve skupině od domácí Jugoslávie 0:1 je připravila o medailové boje. Utkání se totiž vinou špatné časomíry hrálo pouze 83 minut čistého času! Naši podali protest proti předčasnému ukončení zápasu rozhodčím, avšak protest byl zamítnut a výsledek zůstal nezměněn. Přitom čsl. fotbalisté se po dvou jasných vítězstvích v základní skupině řadili k hlavním favoritům turnaje. Ve skupině postupně porazili Itálii 5:0 (2:0) a Turecko 3:0 (0:0). V dalších finálových bojích jsme pak porazili Anglii 7:5 (4:1) a Rumunsko 4:2 (2:0) a obsadili jsme konečné 4. místo. Vítězem deaflympijského fotbalového turnaje se stala domácí Jugoslávie, která ve finále porazila SSSR 1:0. Třetí skončilo Maďarsko, jež podlehl v semifinále SSSR 2:5. Pro Jugoslávii to byl již třetí titul deaflympijských fotbalových vítězů za posledních dvacet let.

Celková bilance z Bělehradu 1969: 1 zlato, 2 stříbra a 1 bronz.

Spolu s deaflympiádou zasedal v Bělehradě také kongres CISS. Jeho hlavním bodem bylo určit dějiště příští letní deaflympiády. Pro nás je zajímavý fakt, že vážným kandidátem na pořádání XII. letních deaflympijských her bylo hlavní město Československa – Praha. V Bělehradě podali zástupci Československého sportovního svazu neslyšících oficiální kandidaturu, kterou měli do šesti měsíců písemně potvrdit. Pozdější jednání s ČSTV však nedopadla příznivě. Nebyla finanční záruka. Nakonec svou kandidaturu stáhly i další dva uchazeči – Itálie a Argentina. XII. letní deaflympiáda tak na poslední chvíli připadla do švédského přístavu v Malmö (*Houkačka, časopis Automotoklubu neslyšících Praha, 1969, r. 1., č. 1, s. 6*).

Obrázky 89, 90 a 91: Sportovci na bělehradské letní deaflympiádě, 1969

(zdroj: www.deaflympics.com)

Bělehrad 1969 byl však také na dvacet let posledním větším výjezdem a výraznějším úspěchem našich sportovců na mezinárodní scéně. Řada československých neslyšících, kteří

přijeli do Bělehradu jako diváci, tam totiž už rovnou zůstala. Bylo to rok po okupaci Československa armádami Varšavské smlouvy. Poměrně jednoduše odsud emigrovali do Itálie a Rakouska a ze zdejšího uprchlického tábora nedaleko Vídně se dostávali buď do Západního Německa nebo rovnou do Spojených států amerických. Byli mezi nimi dokonce i rodinní příbuzní našich sportovců, které za to čekal po návratu do Prahy kázeňský postih.

Jedním z takto potrestaných byl právě náš nejúspěšnější střelec, Jaroslav Dědič. Z Bělehradu se už nevrátil jeho syn Petr. Komunistický režim za to odměnil Mistra sportu Jaroslava Dědiče, mnohonásobného deaflympijského vítěze, mistra Evropy, mistra ČSSR a držitele 54 medailí z mezinárodních závodů okamžitým a doživotním vyloučením z československé reprezentace, vyloučením ze všech funkcí ve Svazarmu, zabavením cestovního pasu a zákazem dalšího vycestování ze země. Na další sportovní kariéru musel ze dne na den zapomenout.

Poslední dva větší úspěchy našeho reprezentačního týmu sportovních střelců byly medailové účasti na mistrovství Evropy ve střelbě v Helsinkách (1972) a na další deaflympiádě ve švédském Malmö o čtyři roky později (1973). Z našich střelců se ho zúčastnili Štefan Hudec, František Kala, Eduard Mand'ok, Bohumil Navrátil a Josef Pernica.

Ani účast střelců na této deaflympiádě však již nezadržela postupný výkonnostní ústup ze slávy. Začal také pozvolna opadat zájem mladších neslyšících o sportovní střelbu. Poslední výraznější postavou našich neslyšících sportovních střelců byl Jiří Wohlmuth (1940 – 2007), jenž byl členem střeleckého oddílu dlouhých 37 let. Stal se zároveň posledním předsedou střeleckého oddílu Svazarmu neslyšících. V r. 1994, kdy se měly konat oslavy 40. výročí Svazarmu neslyšících, střelecký oddíl pro nezájem neslyšících zanikl.

V rozhovoru pro časopis Unie na to Jiří Wohlmuth vzpomínal: „Je to velká škoda, protože střelba byla nejúspěšnější sportovní disciplínou československých neslyšících. Na deaflympiádách a mistrovstvích Evropy jsme ve střelbě získali během 20 let okolo jednoho sta (!) medailí. Dobrou polovinu z nich nasbíral Jarda Dědič“ (*Unie 1999, r. 8, č. 5, s. 4*).

Neslyšící z Československa, v 50. a 60. letech střelecké světové velmoci číslo 1, tak v r. 1994 uzavřeli možná zbytečně jednu ze svých nejkrásnějších kapitol.

Jaroslav Dědič se narodil v Praze roku 1930 do úřednické rodiny. Přesto neměl za války jednoduché dětství. Jeho strýc, pplk. gen. št. František Dědič, byl za heydrichiády popraven za svou odbojovou činnost a jeho otec, Jaroslav Dědič st., úředník na ministerstvu spojů a železnic, skončil ve vězení. Jaroslav Dědič vychodil osmiletou školu pro neslyšící

v ústavu na Smíchově a poté se vyučil jemným mechanikem. Při zaměstnání si ještě postupně rozšířil kvalifikaci na elektromechanika a strojního zámečníka. Přes 40 let pak patřil k nejlepším zaměstnancům v ČKD. Vyráběl tam satorové cívky elektromotorů a generátorů pro všechny typy diselektrických lokomotiv a tramvají.

Vedle sportovní střelby byl také v 50. a 60. letech členem výboru ve Svazarmu. Zastával tam řadu funkcí, v nichž prokázal svou univerzálnost – byl závodníkem, trenérem, rozhodčím, instruktorem, učitelem autoškoly, pořadatelem závodů v jízdě zručnosti, předsedou střeleckého oddílu i celého Automotoklubu neslyšících Praha, pokladníkem, revizorem, opravářem – ať se někde rozbila elektrika, vodovod nebo auto. Podle názoru pamětníků zastal práci za deset lidí.

Spolu se sportovní střelbou se Dědičovou druhou sportovní vášní stal motorismus. Stal se naším prvním neslyšícím učitelem autoškoly a instruktorem teoretického i praktického výcviku pro jízdu na motocyklu i v automobilu. Ve svém starém autě Škoda Oktávia a s motorkou Jawa najezdil celkem přes 750 000 km.

Kromě deaflympijských medailí a několika světových rekordů, z nichž některé byly překonány až v 80. letech, se největšího ocenění dostalo Dědičovi v r. 1964, kdy byl za svou úspěšnou reprezentaci ve sportovní střelbě oceněn čestným titulem Mistra sportu. Dědič se stal prvním neslyšícím Mistrem sportu v ČSR.

4.4. Sedmdesátá léta – doba zapomnění

Po návratu z Bělehradu 1969, ačkoliv se zařadil mezi naše sportovně úspěšné deaflympiády, se život čsl. neslyšících sportovců změnil. Některým byla zakázána další sportovní činnost, ostatní byli vystaveni zvýšenému dozoru ze strany komunistických vedoucích pracovníků ČSTV a ÚV Svazarmu. Zatímco na příští deaflympiádu ve švédském Malmö (1973) byli vybraní neslyšící čsl. sportovci uvolněni až po složité korespondenci s ministerstvem vnitra a směli tam vycestovat pouze v doprovodu „zodpovědných“ funkcionářů, do západoněmeckého Kolína nad Rýnem (1981) už nesměl od nás nikdo.

Došlo také k postupné generační výměně, takže v 70. letech se setkáváme s novými jmény.

4.4.1 Mistrovství Evropy ve sportovní střelbě – Helsinky 1972

V létě r. 1972 se koná ve finském hlavním městě Helsinkách další Mistrovství Evropy ve sportovní střelbě. Zúčastnilo se jej šest států, mezi nimi naposledy také Československo. Češi přijeli ve složení František Kala, Josef Kostka, Eduard Mand'ok a Josef Pernica.

Střílelo se ve třech disciplínách – libovolná malorážka 60 ran vleže, libovolná malorážka 3 x 20 ran (stoj – leh – klek) a velkorážová terčovnice.

Ve střelbě z malorážky 60 ran v leže se družstvo ČSSR umístilo druhé s 1736 b. Zlato brala Itálie s 1744 b. Třetí NSR dosáhlo 1730 b. V jednotlivcích byl také stříbrný Mand'ok s 586 b. Z celkem 23 střelců se dále umístili Kostka pátý, Pernica šestý a Kala devátý. Mistrem Evropy se stal Ital Endrizzi s 589 b.

Druhý den se střílela kombinace stoj – leh – klek, celkem každý 3 x 20 ran. Tentokrát se mistry Evropy stali Češi. Družstvo ve složení Pernica, Mand'ok, Kala si titul mistrů Evropy vystřílela 1634 body. Druhá Itálie měla o sedm bodů méně, třetí skončili opět Němci. V jednotlivcích je znovu mistrem Evropy Ital Endrizzi s 553 body (196+171+186), stříbrný je opět náš Mand'ok s 547 body (194+168+185). Bronzový Pernica má pouze o jeden bod méně. Kala je šestý, Kostka třináctý, z celkem 23 závodníků.

Třetí den se střílelo v nejtěžší disciplíně – s velkorážovou terčovnicí, s níž českoslovenští střelci běžně na domácích závodech nestříleli. Mistrem Evropy mezi jednotlivci se stal Němec Reckel před Italy Endrizzim a Kosslerem. Čtvrtý byl náš Pernica, Kala šestý a Mand'ok sedmý. V družstvech zvítězila Itálie s 1576 body, ČSSR byla stříbrná s 1515 b. a třetí Finsko s 1455 b.

Bilance našich střelců v těsné evropské špičce byla úspěšná: jeden titul mistrů Evropy, dvakrát stříbro a mezi jednotlivci přidal Eduard Mand'ok jedno stříbro a Josef Pernica jeden bronz. Celkem pro Československo pět medailí (1 – 3 – 1) (*Gong 1972, r. 1, č. 12, s. 186*).

Obrázky 92 a 93: Jeden z našich nejlepších střelců, Bohumil Navrátil z Brna
(zdroj: archiv časopisu Unie)

4.4.2 Dvanáctá letní deaflympiáda – Malmö 1973

Dvanáctá letní deaflympiáda se konala po 34 letech opět ve Švédsku, tentokrát ve městě Malmö od 21. – 28. července 1973. Podobně jako o čtyři roky dříve v Bělehradě, i v Malmö se her zúčastnilo přes 30 států světa, ale o něco méně sportovců – 1113. Svou premiéru zde měli například sportovci z Indie.

Československo zde reprezentovalo celkem 16 sportovců: 9 stolních tenistů, 3 atleti a naposledy na deaflympiádě také 4 sportovní střelci. A ti se opět zasloužili o naše jediné dvě deaflympijské medaile. Ve střelbě z malorážky 3x 20 ran na terč vzdálený 50 m získal tým ČSSR ve složení Eduard Mand'ok, Josef Pernica a Josef Kostka stříbrné medaile za dosažených 1744 bodů. První byla Itálie a třetí střelci z NSR. Druhou medaili, tentokrát bronzovou, získalo Československo v disciplíně 3x 20 ran velkorážní kulovnicí na vzdálenost 300 m. Trio Josef Pernica, František Kala, Eduard Mand'ok si bronz vystřílelo za 1475 bodů.

Úspěšná zde byla také reprezentace našich stolních tenistek – Milada Čechurová a Marie Ježková (obě z Plzně) se jen těsně neumístily na stupních vítězů a obsadily 4. místo.

Švédské stříbro a bronz se stalo na dlouhých 20 let našimi posledními deaflympijskými medailemi. Až teprve v r. 1993 přivezou naši atleti ze Sofie další cenné kovy.

V červenci 1972 proběhly v Praze menší oslavy 25 let trvání Automotoklubu neslyšících. Ve dnech 14. a 15. července 1972 se konaly na Strahově mezinárodní jízdy zručnosti v jízdě automobilem. Večer se konal v Domě kultury a kovoprůmyslu na pražském Smíchově Mezinárodní společenský večer.

4.4.3 Třináctá letní deaflympiáda – Bukurešť 1977

Osm let po Bělehradu se sportovní svět neslyšících sešel v další socialistické zemi – Rumunsku. Hry se v hlavním rumunském městě Bukurešti konaly od 17. – 27. července 1977. Zúčastnilo se jich 1151 sportovců z 32 států světa. Zahajovacího ceremoniálu se na stadionu Dynamo Bukurešť před návštěvou 30 000 diváků zúčastnil bukurešťský primátor.

ČSSR vyslala na svou reprezentaci celkem 19 svých sportovců, poprvé byla většina z nich Slováků. Tentokrát však naši sportovci vyšli naprázdno, ČSSR zde nezískala žádnou deaflympijskou medaili. Výsledek byl zklamáním, očekávalo se medailové umístění od fotbalistů. Ti totiž vyhráli 3. kvalifikační skupinu, která se jako jednorázový turnaj hrála na podzim 1976 v polském městě Bialystok. Turnaji byl přítomen viceprezident CISS, Kazimir Diehl z Polska, který turnaj zahájil.

V této kvalifikační skupině jsme měli Polsko a Maďarsko. Polsko jsme porazili 3:1 (poločas 1:1) a Maďarsku jsme podlehli těsně 0:1 (0:1). Naším nejlepším hráčem v této kvalifikaci byl slovenský útočník Galovič. Ve třetím zápase porazilo Polsko na penalty Maďarsko 7:6 a tento výsledek posunul fotbalisty Československa na třináctou letní deaflympiádu do Bukurešti, přestože všechny tři státy měly shodný počet dvou bodů. Rozhodlo naše lepší skóre. Spolu s námi postoupili do Bukurešti i další vítězové svých evropských kvalifikačních skupin – Švédsko, Irsko, Západní Německo a Bulharsko. K nim se přidali vítěz asijské kvalifikace Turecko (porazil Írán dvakrát 1:0) a vítěz americké kvalifikace Argentina, která hrála s Mexikem 1:0 a 1:1. Automaticky postoupili bez boje domácí Rumunsko a SSSR (vítěz předchozí deaflympiády v Malmö, 1973).

Na rumunské deaflympiádě jsme hráli ve skupině B s domácím Rumunskem, Argentinou, Západním Německem a Švédskem. Všechny tyto zápasy ve skupině však byly naším hořkým zklamáním. Postupně jsme prohráli s NSR 2:3, se Švédskem 4:5, s Rumunskem 0:2 a s Argentinou 1:3 a skončili jsme na posledním místě. Nejen ve skupině, ale i v celém turnaji – na 9. místě. Ve finále fotbalového turnaje zvítězilo Rumunsko nad Bulharskem 2:0 a v boji o 3. místo SSSR nad NSR 4:3.

V házené mužů zvítězila Jugoslávie, ve vodním pólu Maďarsko, v atletice mužů dominovali především sportovci z USA a v ženách se nejlépe dařilo sovětským závodnicím (*Gong 1977, r. 5, č. 10, s. 155*).

4.5. První PSKH v letech 1952 – 1987

4.5.1 Těžké období stěhování

Zatímco se sportovní střelba úspěšně rozvíjela, od 50. let dochází v Praze ke stagnaci fotbalu. Po roce 1951 sportovní činnost I. PSKH, před válkou nejúspěšnějšího čl. sportovního klubu, stála. Řada starších hráčů – fotbalistů ukončila na začátku 50. let svou činnost. Současně byl předseda klubu, Bedřich Sigan, odvolán na dvouletou brigádu do Ostravy. I. PSKH neměl žádného funkcionáře, schopného organizačně zabezpečit chod oddílu. Zápasů se nehrály, činnost stagnovala.

Teprve na podzim 1953 převzala klub TJ ÚNV Praha. Vedoucím mužstva a trenérem se stal devětatřicetiletý Prokop Lukeš, bývalý úspěšný hráč a reprezentant z Norimberka 1931. Lukeš ve funkci vedoucího fotbalového družstva, byť jím formálně byl Bedřich Sigan, zůstal až do r. 1961.

Již o rok později, r. 1954, došlo k další změně a I. PSKH byl přiřčen pod TJ Slavoj Praha. Za další rok (1955) přišla TJ Slavoj o hřiště z důvodu výstavby sídliště na Kačerově. Oddílu se ujala TJ Lokomotiva Praha a neslyšící fotbalisté z Prahy měli po šest let, až do r. 1961, zdarma k dispozici hřiště a cestovné vlakem. K dispozici byla i tělocvična, rozvíjely se i oddíly turistiky, stolního tenisu a odbíjené.

V r. 1961 došlo na výroční schůzi ke konfliktu s vedením jednoty. Na doporučení Jaroslava Paura, tehdejšího předsedy TJ Slovan Svoboda Praha a pozdějšího tajemníka Svazu invalidů, přešli neslyšící do této jednoty. Rozloučení s TJ Lokomotiva nebylo nijak přátelské, I. PSKH potom postrádal 30 kusů předválečných pohárů, které měl v TJ Lokomotiva uschován.

Do TJ Slovan Svoboda Praha byly převedeny všechny oddíly pražských neslyšících sportovců. Zpočátku měli dobré podmínky jako fotbalisté, tak i házenkáři. Jak Praha rostla, mizela i hřiště. Zmizelo hřiště na kopanou, zmizelo i házenkářské hřiště v Kirovově (dnešní Štefánikově) ulici na Smíchově. Turisté přešli pod hlavičku Základní organizace neslyšících

Praha na Janáčkově nábřeží. Házenkáři nějaký čas dojížděli na vzdálené hřiště v Chuchli a oddíl postupně zanikl.

Fotbalisté vystřídali celou řadu hřišť, na kterých platili pronájem. Hráli v Motole, Na Cibulce, v Chuchli, v Kyjích u Prahy, v Uhříněvsi, Na Klamovce, v Lipencích... Zatímco ceny pronájmů rostly rok od roku, dotace na sportovní činnost stále klesaly. Např. roční nájemné za hřiště v Uhříněvsi stoupl v letech 1971 – 1981 ze 3.000 Kčs na 10.000 Kčs.

I v těchto těžkých podmínkách se fotbalisté scházeli k tréninkům a hráli zápasy. Pod vedením trenéra Breburdy dosáhl klub v r. 1964 úspěchu, když postoupil ze III. třídy kopané do II. třídy a udržel se v ní sedm let, až do r. 1971. Vedle trenéra měli na tomto výkonostním vzestupu podíl i hráči – zejména Matoušek, Škalák, Holubec, L. Říha, Smolík, Jilm, Pánek, Brandner, Hejna, Čihák, Dvořák, Wiesner a Švarc.

4.5.2 Výročí 50 let I. PSKH

V r. 1972 oslavil slavný oddíl 50 let od svého založení. Při této příležitosti uspořádal klub ve dnech 27. – 30. října 1972 mezinárodní fotbalové zápasy se dvěma kluby – z Itálie a NDR. Lipsko Pražané porazili 3:2, s italskou Gorizii (mistrem Itálie 1972) prohráli 0:3. Zápas Lipsko – Gorizia skončil v Praze s výsledkem 1:2. Součástí oslav byly také zápasy ve stolním tenisu za účasti hostů z Maďarska, NDR a Plzně a šachový turnaj, jehož se zúčastnili naši šachisté z Pražského spolku neslyšících, polských Katovic, švédského Göteborgu a německého Lipska. Večer 30. října se konal společenský večer ve velkém sále paláce Žofín.

Ve dnech 13. – 19. prosince 1972 vycestoval I. PSKH k odvetě do Itálie, ale ani napodruhé nebyli Pražané úspěšní a s Gorizii opět prohráli, tentokrát 0:2. Na zpáteční cestě se autokar zastavil v Benátkách, Terstu a nedaleké jugoslávské Lublani.

Během oslav 50. výročí I. PSKH v říjnu 1972 byla na slavnostní oběd pozvána žada hostů, i starých veteránů sportu neslyšících. V nových volbách byl předsedou I. PSKH zvolen Václav Ptáček mladší, Bedřich Sigan se stává tajemníkem.

Několik dalších let činnost oddílu kopané stagnovala. O deset let později (1982) se novým předsedou I. PSKH stává ve volbách ing. Luděk Lauermann. Bedřich Sigan je zvolen čestným předsedou, ale vážná nemoc stále více odčerpávala jeho zdraví a již o rok později Sigan umírá. Jeho památka však žila nadále a jeho jméno po deset let připomínal fotbalový turnaj „Memoriál Bedřicha Sigana“.

Bedřich Sigan (1918 – 1984) patřil k nejvýznamnějším a nejvýraznějším osobnostem sportu československých neslyšících. Dlouhých dvacet let (1952 – 1972) byl předsedou I. PSKH. Bedřich Sigan se vyučil hodinářem, ale většinu života se hodinkám a mechanickým hračkám věnoval jen jako koníčku. Od 50. let 20. století pracoval na Svazu invalidů jako referent. V 60. letech působil také jako předseda Československého svazu neslyšících sportovců (ČSNS) a sekretář ČSTV v komisi neslyšících sportovců. Jako aktivní hráč I. PSKH sehrál Bedřich Sigan v barvách klubu 344 zápasů a nastřílel 119 branek. V r. 1969 jej ve funkci předsedy ČSNS vystřídal Slovák Ján Began (předsedou byl do r. 1990).

Patřil také k výborným tlumočnickům znakového jazyka, neboť měl zbytky sluchu.

Obrázky 94 a 95: Bedřich Sigan (1918 – 1984) jako hráč I. PSKH (vlevo) a jako funkcionář ČSNS (vpravo)

(zdroj: archiv Františka Tichého st. (vlevo) a časopisu Gong (vpravo))

4.5.3 Finanční krize I. PSKH

V osmdesátých letech sice dochází k mírnému sportovnímu oživení, ale stále převládá problém s financováním klubu. Sportovci se snaží tento problém řešit například pořádáním tanečních zábav, ale je stále obtížnější najít prostředky na zaplacení pronájmu hřiště. Například za hřiště se škvárovým povrchem se platilo za zápas nebo trénink 300 – 500 Kčs, za travnaté dvakrát tolik.

Po sportovní stránce pořádá klub v 80. letech každoročně zhruba 3 – 4 fotbalové turnaje za účasti neslyšících z celé republiky. V r. 1984 se I. PSKH pokusil založit i dívčí

jedenáctku fotbalistek. Na exhibiční zápas dorazilo ženské družstvo Slávie Praha, které neslyšící fotbalistky porazilo 7:0.

Mezinárodní styky se omezují na náhodná setkání. V r. 1981 se v Praze zastavili na zpáteční cestě z letní deaflympiády v Kolíně nad Rýnem sportovci Kuvajtu. V narychlo zorganizovaném utkání prohráli neslyšící fotbalisté Prahy 1:4. O čtyři roky později se v Praze zastavili neslyšící fotbalisté z Lybie. Hrál se v listopadu za teploty -15°C na Spartakiádním stadionu na Strahově. Afričané nastoupili v trenýrkách, Pražané v teplácích. Zápas skončil nerozhodně 1:1 (*Lauermann, Luděk: 65 let kopané neslyšících v Praze, 1987*).

Následující dvě tabulky ukazují vybrané fotbalové statistiky současného I. PSKN v letech 1922 – 2006 v počtu odehraných zápasů a počtu vstřelených branek:

1. Dvacet hráčů s největším počtem zápasů za I. PSKN v letech 1922 – 2006:

Pořadí	Jméno	Počet zápasů za I. PSKN
1.	Pavel Wiesner	702
2.	Josef Čihák	686
3.	František Švarc	607
4.	Jiří Dvořák	576
5.	Jan Holubec	550
6.	Jan Brandner	527
7.	Pavel Čich	456
8.	Martin Čechovský	456
9.	Pavel Šturm st.	447
10.	Jiří Škalák	424
11.	Karel Saitl	408
12.	Josef Smolík	397
13.	Zdeněk Matheisl	388
14.	Bedřich Sigan*	375
15.	Karel Hrdina	370
16.	Ladislav Cmunt*	368
17.	Eduard Pellant*	360
18.	Prokop Lukeš*	358
19.	Ladislav Říha	355
20.	Karel Hanzlík	342

Poznámka:

Hráči označení * (B. Sigan, L. Cmunt, E. Pellant a P. Lukeš) hráli za I. PSKH již před druhou světovou válkou.

2. Dvacet nejlepších střelců branek I. PSKN v letech 1922 – 2006:

Pořadí	Jméno	Počet branek za I. PSKN
1.	Martin Čechovský	421
2.	Josef Čihák	258
3.	Josef Smolík	225
4.	Prokop Lukeš*	193
5.	Karel Saitl	169
6.	Jiří Škalák	149
7.	Pavel Čich	134
8.	Bedřich Sigan*	125
9.	Ladislav Říha	120
10.	Penc	119
11.	Ladislav Cmunt*	103
12.	Eduard Pellant*	101
13.	Bohuslav Duchek*	100
14.	Vladimír Konvička	98
15.	Karel Juda	94
16.	Mikuláš	83
17.	František Tichý st.	82
18.	Pavel Wiesner	79
19.	Jan Brandner	75
20.	Jiří Matoušek	74

Poznámka:

Hráči označení * (P. Lukeš, B. Sigan, L. Cmunt, E. Pellant a B. Duchek) hráli za I. PSKH již před druhou světovou válkou.

Zdroj obou tabulek:

http://www.ipsknpraha.estranky.cz/clanky/kopana/historie---zapasy-a-strelci-i_pskn

4.6. Osmdesátá léta – doba československé stagnace

4.6.1 Čtrnáctá letní deaflympiáda – Kolín nad Rýnem 1981

Po Paříži (1924), Londýně (1935), Stockholmu (1939), Bruselu (1953) a Washingtonu (1965) se stal Kolín šestou letní deaflympiádou, které se Čechoslováci nemohli zúčastnit. Zatímco první a čtvrté deaflympiády v Paříži a Londýně se naši nemohli zúčastnit z finančních důvodů, dalších čtyř her z důvodů politických. Do Stockholmu je nepustily německé protektorátní úřady, do Bruselu, Washingtonu a Kolína komunisté.

Přesto se do Západního Německa vydalo na vlastní pěst dost neslyšících Čechů v roli turistů. Řada z nich, celkem 25 osob, zde pak už zůstala, jako například Roman Melka, náš úspěšný neslyšící automobilový závodník. Všichni zde požádali o azyl pro politické uprchlíky. Zatímco v německém denním tisku to byla událost dne, v československém denním tisku o tom nenajdeme ani slovo. Avšak podobně jako po Bělehradu 1969, tak i po Kolíně 1981 z toho pak byly ve Svazu invalidů vyvozeny důsledky. Rodinným příslušníkům, kteří v ČSSR zůstali, byla například na poště kontrolována korespondence.

Čtrnáctá letní deaflympiáda v Kolíně nad Rýnem se konala od 23. července – 1. srpna 1981 a zúčastnilo se jí 1199 sportovců ze 32 zemí světa. Svou premiéru zde měl například daleký Bangladéš, ale sousední Československo chybělo. Naši fotbalisté tak nemohli obhájit 50 let staré bronzové medaile z třetí letní deaflympiády. Ta se konala r. 1931 v Norimberku. Byla to také poslední deaflympiáda na území Německa.

Sportovci zápolili o medaile v atletice, basketbalu, cyklistice, fotbalu, házené, střelbě, plavání, stolním tenise, tenise, volejbalu, vodním pólu, zápasu ve volném stylu a zápasu řecko-římském.

Tato deaflympiáda v Kolíně nad Rýnem patřila po sportovní stránce k těm nejúspěšnějším, přestože se původně měla konat v Íránu. Ten však na podzim 1979 oznámil, že z politických důvodů v zemi nemůže deaflympiádu zabezpečit.

Během jednoho týdne padlo v Kolíně nad Rýnem 29 světových rekordů neslyšících a to 11 v atletice a 18 v plavání. V lehké atletice si nejvíce medailí odvezli atleti USA (41 medailí) a SSSR (30).

Fotbalisté SSSR hráli od Bělehradu 1969 počtvrté za sebou finále deaflympijského turnaje a potřetí za sebou proměnili svou účast ve zlato.

Ve stolním tenise kralovali Japonci, kteří získali všechna prvenství v soutěži – sedm zlatých medailí. Nejlepší neslyšící stolní tenista té doby – Japonec Ikušima – vyrovnal během účasti na třech deaflympiádách svými 11 zlatými medailemi (dvouhry, čtyřhry, tým) deaflympijský rekord našeho střelce Václava Nudného a o jednu zlatou medaili překonal dalšího Čecha, Jaroslava Dědiče.

Nejpopulárnějším stolním tenistou však byl Pál Löwenstein z Maďarska, pro kterého byl Kolín už sedmou účastí na letních deaflympiádách v řadě. Zúčastnil se deaflympiády v Miláně 1957, Helsinkách 1961, Washingtonu 1965, Bělehradě 1969, Malmö 1973, Bukurešti 1977 a Kolíně 1981. Navíc pokaždé získal medaili. Celkem jich na sedmi deaflympiádách získal 18 (5 – 7 – 6) (*Zpravodaj neslyšících, Plzeň 1981, č. 4, s. 1*).

Novinkou zde bylo po vzoru Mezinárodního olympijského výboru (MOV) zavedení dopingových testů. Historickým mezníkem se stala také první návštěva předsedy MOV, Španěla Juana Antonia Samaranche.

Na kongresu CISS, jenž se konal současně s deaflympiádou, byla poprvé do výkonného výboru CISS zvolena žena, Maria de Bendeguz z Venezuely. CISS se stal první mezinárodní sportovní organizací, která si do svého nejvyššího výkonného orgánu zvolila ženu.

4.6.2 Založení Evropské federace sportu neslyšících, EDSO – 1983

Od padesátých let 20. století dochází v různých sportech k postupnému vzniku jejich mistrovství – evropských šampionátů. Pořadatelem těchto šampionátů jsou většinou jednotlivé národní svazy neslyšících sportovců, které musí žádat deaflympijský výbor CISS o autorizaci. Není totiž v silách CISS, ačkoliv organizovala největší sportovní události neslyšících sportovců, pořádat mistrovství v jednotlivých sportech a na všech kontinentech. Jak se rozvíjel sport neslyšících, nastávala také otázka, v jakém rozsahu se tato mistrovství budou konat – zda to budou mistrovství světa nebo jednotlivých kontinentů. Navíc se stávalo, že se v jednom kalendářním roce sešlo třeba 6 – 10 evropských mistrovství. Některá z nich se termínově kolidovala, jiná měla vážné finanční problémy.

V průběhu 70. let proto vzniká myšlenka na založení samostatné organizace, která by zajišťovala pořádání mistrovství Evropy v různých sportech. Této myšlence však původně nebyl CISS nakloněn. Vnímal ji jako konkurenční organizaci.

Přípravný výbor této budoucí nové evropské organizace pracuje na jejím založení již od roku 1981. Teprve na počátku 80. let, po několika vzájemných jednáních, dává CISS

souhlas k založení takovéto organizace. **Evropská organizace sportu neslyšících – EDSO** (European Deaf Sport Organisation), jak je tato nová organizace nazvána, byla založena 7. července 1983 v jihofrancouzském lázeňském městě Antibes. Zakládajícími členy se staly Belgie, Francie, Německo, Nizozemsko a Velká Británie. Ještě v prvním roce své existence (1983) dosáhla EDSO diplomatického úspěchu, když se jejím členem automaticky stávají i všechny evropské země sdružené v CISS.

V současné době (r. 2009) má EDSO již 43 členských zemí Evropy, které sdružují ve svých cca 1 000 sportovních klubech kolem 50 000 neslyšících sportovců. Jednou z členských zemí je také Česká republika, kterou zastupuje – stejně jako v CISS – Český svaz neslyšících sportovců.

Během své 26leté existence pořádala EDSO zatím 14 kongresů, na nichž se dojednávají především kalendář akcí. Jejich přehled až do roku 2015 lze vidět na <http://www.deafsports-edso.eu/calendar/calendar.php>.

Zatím poslední, čtrnáctý kongres EDSO se konal od 10. – 11. září 2008 na Slovensku v Bratislavě. Konal se u příležitosti 25. výročí založení EDSO. Do nového osmičlenného výboru byl zvolen i jeden Čech – Ota Panský. Sídlo EDSO se nachází v Paříži, prezidentkou je nyní Isabella Malaurie z Irska.

Organizace EDSO pořádá evropské šampionáty v sedmnácti letních a čtyřech zimních sportech. Jsou to alpské lyžování, atletika (v létě pod otevřeným nebem, v zimě halové ME), badminton, basketbal, běžecké lyžování, bowling, cyklistika, fotbal, házená, horská kola, lední hokej, orientační běh, plavání, plážový volejbal, snowboard, stolní tenis, střelba, tenis, vodní pólo, volejbal a zápas.

V současné době se v Evropě koná každoročně v průměru kolem 5 – 7 evropských šampionátů v různých sportech. Základním pravidlem je, že se tato ME s „letními“ nebo „zimními“ sporty nemohou konat ve stejném roce, kdy je pořádána letní nebo zimní deaflympiáda (podle jejich sportovního zaměření). Všechny sporty, které se konají pod patronací EDSO, se řídí mezinárodně uznávanými pravidly mezinárodních sportovních federací.

Největšímu zájmu veřejnosti se těší evropské šampionáty ve fotbale a atletice. Od roku 1995 se atletických mistovství Evropy pravidelně zúčastňuje i Česká republika. Konají se pravidelně každé čtyři roky, vždy dva roky po deaflympiádě.

Zatím poslední, sedmé mistrovství Evropy se uskutečnilo od 8. – 14. července 2007 v hlavním městě Bulharska – Sofii. Česká republika se na něm mezi 17 státy umístila uprostřed – na 8. místě s pěti medailemi (1 – 2 – 2). K tomu jsme přidali ještě čtyři čtvrtá

a dvě pátá místa. O naši jedinou zlatou medaili se zasloužil J. Vacek v hodu kladivem. Stříbro přidaly Margareta Hanne-Trnková ve sprintu na 200 metrů a Pavlína Maléřová v hodu diskem. Bronz vybojovali Pavlína Maléřová v hodu kladivem a Tomáš Pazdera ve vrhu koulí (www.deafsports-edso.eu).

*Obrázek 96: Současný výbor EDSO, druhý zleva Ota Panský z ČR
(zdroj: www.irishdeafsports.net/edso)*

4.6.3 Patnáctá letní deaflympiáda – Los Angeles 1985

XV. Světové hry neslyšících, jak se v té době deaflympiády nazývaly, se konaly v americkém městě Los Angeles od 10. – 20. července 1985. Čechoslováci se jich opět nesměli zúčastnit. Větší štěstí měli sportovci z komunistického Polska, Maďarska a Jugoslávie, jejichž sportovní federace ignorovaly doporučení Moskvy neúčastnit se losangelských her.

Deaflympiády v USA se premiérově zúčastnil Hong Kong, hojně výpravy vyslaly i americké státy Kanada, Kolumbie, Mexiko a Venezuela.

4.6.4 Šestnáctá letní deaflympiáda – Christchurch 1989

Třetí letní deaflympiádou v řadě, které se Československo nemohlo zúčastnit, tentokrát i z finančních důvodů, byly XVI. Světové hry neslyšících ve městě Christchurch na Novém Zélandu. Konaly se tu od 7. – 17. ledna 1989 a byly poznamenány všeobecně slabší účastí sportovců, kterých přijelo poprvé od šedesátých let opět pod tisíc – 954. Premiéru zde měli sportovci Kuvajtu.

Československo se této novozélandské deaflympiády nezúčastnilo, ale mnoho nechybělo a měli bychom tu jednoho zástupce – Kláru Slávikovou z Bratislavy. Rok předtím, v létě 1988, se mladý talent Sláviková stala v italském městě Merano mistryní Evropy v tenise. Na zdejších 6. mistrovství Evropy v tenise neslyšících, kterého se zúčastnilo 11 států, reprezentovala Československo. Ve finále dvouhry porazila domácí Italku Roccovou 6:4 a 6:2 a stala se naší dosud jedinou mistryní Evropy v tenise. Ve čtyřhře navíc přidala bronz, když s domácí hráčkou Ciamagliaovou porazila belgickou dvojici 6:3, 2:6 a 6:0.

Účast mistryně Evropy Kláry Slávikové na této novozélandské deaflympiádě však ÚV ČSTV z finančních důvodů zamítl (*Zpravodaj neslyšících, Plzeň 1988, č. 4, s. 1*).

Na letní deaflympiádě v novozélandském Christchurchu dominovali sportovci z USA. Přivezli si domů rekordních 75 deaflympijských medailí (23 – 28 – 24). Druzí se v hodnocení národů umístili Západní Němci s 56 medailemi (18 – 22 – 16) a třetí byl Sovětský svaz se 60 medailemi (18 – 19 – 23).

4.6.5 Výročí TJN Plzeň – 1983 a 1988

Na domácí sportovní půdě se v 80. letech 20. století, kdy čsl. sport všeobecně stagnoval, mezi neslyšícími sportovci neudálo nic zásadního. Z průměru všedních dnů tak poněkud vybočily dvě větší oslavy výročí plzeňské Tělovýchovné jednoty neslyšících (založena r. 1943) – v letech 1983 a 1988, kdy klub oslavoval své 40. a 45. jubileum.

Ve dnech 28. – 29. října 1983 slavila TJN Plzeň své 40. jubileum a při této příležitosti uspořádala v Plzni čtyři různé sportovní soutěže – ve stolním tenisu, lehké atletice, šachový turnaj a fotbalový zápas.

Turnaj ve stolním tenisu se hrál mezi hráči TJN Plzeň a SK neslyšících z východoněmeckého Halle. V turnaji mužů porazila Plzeň Halle na sety vysoko 10:2, plzeňské ženy remizovaly s Východními Němkami 9:9. Turnaj jednotlivců ve stolním tenisu vyhrál Hoffmann z Halle a Ochsendorfová (mistryně Evropy ve stolním tenisu) z Halle.

V lehkootletických soutěžích se utkali neslyšící sportovci z Plzně, Olomouce a Prahy. V bodování družstev zvítězila domácí Plzeň s 31 body (za 6 prvních, 3 druhá a 1 třetí místo). Druhá byla Olomouc se 17 body a třetí Praha s 8 body. Výborný výkon podal plzeňský J. Holík v běhu na 800 a 1500 m, kdy nechal své soupeře velmi daleko za sebou a byl o třídu lepší.

V bleskovém šachovém turnaji zvítězil mezi deseti šachisty Pavel Říha z Plzně (získal 8 bodů z 9). Překvapením turnaje bylo až sedmé místo bývalého sedminásobného mistra ČSSR neslyšících v šachu Jiřího Schneidera.

Ve fotbale se spolu střetili hráči Plzně a Berlína, druhého nejlepšího družstva neslyšících v NDR. Plzeň vyhrála jednoznačně 5:1 (poločás 3:1) brankami Prskavce (2), Šlajse (2) a Říhy (1).

V sobotu 29. října 1983 se konala slavnostní konference, které se zúčastnilo 200 neslyšících, především z Plzně. Večer následovala taneční zábava (*Zpravodaj neslyšících Plzeň, 1983, č. 4, s. 1 – 5*).

O pět let později, v říjnu 1988, si TJ neslyšících Plzeň připomněla 45. výročí své existence. Oslavy se konaly současně s výročím 75 let od založení Ústavu pro hluchoněmé v Plzni (1913).

Opět se konaly dva sportovní turnaje – tentokrát ve fotbale a stolním tenisu. Fotbalového turnaje (20. – 22. října 1988) se zúčastnily týmy domácí TJN Plzeň a hosté z NDR (Erfurt) a Maďarska (Budapešť). Vítězem fotbalového turnaje se stali plzeňští hráči, kteří porazili Erfurt 5:2 a Budapešť 3:1. Nejvíce branek dali z našich Kyprý a Milfort (oba 3). Druhá se umístila Budapešť, za níž nastoupilo i několik reprezentantů Maďarska. Erfurt porazila 3:1.

Turnaj ve stolním tenisu (21. 10.) hrála Plzeň a Budapešť. Mezi ženskými družstvy zvítězily jednoznačně hráčky Budapešti, které také tvořily základ maďarských mistryň Evropy ve stolním tenise z předchozího evropského šampionátu. Maďarčky porazily plzeňské hráčky 8:2.

Mezi muži byly zápasy vyrovnanější, nakonec zvítězili muži z Plzně, když porazili Budapešť celkově 8:6.

V sobotu 22. 10. se konala vzpomínková beseda. Předseda TJN Plzeň, Stanislav Jiříček, na ní bilancoval 45 uplynulých let, od založení v r. 1943, kdy vznikl samostatný SK hluchoněmých Plzeň. Tento SKH se po reorganizaci po Únoru 1948 přeměnil na Sokol hluchoněmých, později na Slovan neslyšících a Tatran neslyšících. Od 80. let se jmenoval TJ neslyšících Plzeň (*Zpravodaj neslyšících Plzeň: 45 let sportovní organizace neslyšících v Plzni, 1943 – 1988*).

Nejdéle působil oddíl fotbalu – 45 let, již od svého založení r. 1943. Nejúspěšnějším plzeňským hráčem se stal za tu dobu **Jaroslav Ježek** (1927 – 1978), mnohonásobný reprezentant ve fotbale, účastník tří deaflympiád (Kodaň 1949, Miláno 1957 a Helsinky 1961). Za ČSR hrál v reprezentaci dlouhých 16 let. Jaroslav Ježek je také dosud

nepřekonaným plzeňským klubovým rekordmanem v počtu odehraných zápasů (533) a vstřelených branek za klub (165).

Během 45 let (1943 – 1988) plzeňské kopané odehrála TJN Plzeň celkem 180 meziměstských zápasů s celky neslyšících v ČSSR. Vyhrála z nich 59 zápasů a 100x prohrála. Remízou skončilo 21 zápasů. Celkové skóre branek je 345:435. Za setejnou dobu sehrála Plzeň také 26 mezinárodních klubových utkání, především s německými fotbalovými týmy neslyšících. 15x v nich zvítězila, 8x podlehla a 3x remizovala. Skóre branek dosáhlo 65:51.

Úplně první přátelské utkání v historii sehrál SKH Plzeň 15. září 1943 se SK Vochoz a podlehl 2:8. Úplně první branku za SKH Plzeň vstřelil hráč Fajer. První meziměstské utkání s neslyšícími se odehrálo 26. září 1943 v Praze – Kobylisích s I. PSKH. Plzeň prohrála 0:2. První mistrovský zápas se hrál 10. října 1943 se SK Smíchov II. a skončil remízou 3:3. Prvního mezinárodního utkání se hráči TJN Plzeň zúčastnili 9. dubna 1966 ve východoněmecké Geře, kde podlehli slyšícími fotbalistům z Eiheitu Gera 4:6. A první mezinárodní utkání hrané doma v Plzni skončilo vítězstvím Plzeňských 2:1, když 15. července 1967 hostili neslyšící hráče z Rostocku (*Zpravodaj neslyšících Plzeň: 45 let sportovní organizace neslyšících v Plzni, 1943 – 1988*).

Druhým nejstarším oddílem plzeňských neslyšících sportovců byl oddíl stolního tenisu – založený r. 1950. Nejúspěšnějšími hráči stolního tenisu byli Libuše Čmilová s 18 tituly mistra ČSSR a Pešek se sedmi tituly mistra ČSSR. Dvakrát se mistrem ČSSR ve stolním tenisu stali také plzeňský Zdeněk Hytha a Pešková. Na letních deaflympiádách v Bělehradě 1969 a Malmö 1973 se plzeňská hráčka Marie Ježková podílela na obou 4. místech ve čtyřhře.

V r. 1954 je v Plzni založen ještě oddíl odbíjené a r. 1975 oddíl házené mužů, ale oba dva po pěti letech působení zanikly, stejně tak i oddíl lyžařský. Naopak později založené oddíly atletiky, šachu nebo házené žen vydržely i přes 80. léta. Výraznou postavou byl v 80. letech Jiří Chalupa, několikanásobný mistr ČSSR v atletice. Šachista Jiří Schneider byl předtím 7x mistrem ČSSR v šachu neslyšících (poprvé v r. 1955, naposledy v r. 1977).

Nejdelší působení měl však oddíl turistiky, jenž byl založen již v r. 1916 spolu s Podpůrným spolkem hluchoněmých „Oul“. Manželé Alena a Karel Küffnerovi a předseda Václav Novák získali zlaté výkonnostní odznaky „Pěší turista“ za splněných 6000 km (*Zpravodaj neslyšících Plzeň, 1988, č. 3, s. 1 – 3*).

V dubnu 1988 se na poslední chvíli uskutečnil neplánovaný fotbalový zápas neslyšících Plzeň – Libye. Libyjští fotbalisté přijeli do ČSSR neohlášeně v pátek 8. dubna 1988 a zastavili se na ÚV ČSTV. Tehdejší předseda ČSNS, Slovák Ján Began, byl telefonicky uvědoměn a přijel za nimi do Prahy až z Trenčína. Libyjci chtěli sehrát v ČSSR několik fotbalových

utkání a tak nastalo složitější jednání o místě zápasu. O víkendu v té době nebylo možné sehnat volné fotbalové hřiště a na Slovensko Libyjci nechtěli jet (v r. 1986 hrála Libye v Trenčíně, podlehla 0:1).

Nakonec se zápas uskutečnil v Plzni v úterý 12. dubna 1988. Na zápas s exotickými hráči z Afriky se přišlo podívat mnoho diváků. Fotbalový tým Libye byl tvořen výběrem ze dvou měst – Tripolisu a Benghází. Plzeňští fotbalisté zvítězili 2:1 (poločas 0:1) dvěma brankami Zieglera.

O měsíc později, v květnu 1988, se plzeňští fotbalisté zúčastnili fotbalového turnaje v západoněmeckém Augsburgu. Ve dnech 12. – 15. května 1988 byla TJ neslyšících Plzeň hosty sportovního klubu v bavorském Augsburgu. Zápas se hrál v sobotu 15. 5. od 16 h. Plzeň porazila domácí Augsburg 4:2 brankami Kyprého (3) a Chalupy. Fotbalisté si během cesty autobusem tam prohlédli Mnichov a na zpáteční cestě zámek Königschloss u Chiemského jezera (*Zpravodaj neslyšících Plzeň, 1988, č. 2, s. 1 – 3; 5 – 6*).

O rok později, ve dnech 28. dubna – 1. května 1989, jeli plzeňští fotbalisté opět na Západ. Zúčastnili se fotbalového turnaje v Kolíně nad Rýnem. Němečtí sportovci slavili 50. výročí založení své sportovní organizace a při té příležitosti uspořádali fotbalový turnaj. Přihlásilo se 10 družstev a hrálo se ve dvou skupinách. Ve skupině A obsadila Plzeň třetí místo za výsledky 2:0 s Kolínem „A“, 1:2 s Frankenthalem, 4:1 s Braunschweigem a 0:2 s Düsseldorfem. Naším nejlepším střelcem byl Ziegler, jenž vsítil 4 branky ze sedmi. Celkové skóre Plzně bylo 7:5 (*Zpravodaj neslyšících Plzeň, 1989, č. 2, s. 15 – 16*).

4.6.6 Padesát let sportu neslyšících v Brně – 1984

V pátek 16. listopadu 1984 se v Kulturním domě neslyšících v Brně konala slavnostní schůze za účasti více než 90 osob, bývalých i současných členů Vzorné TJ Moravské Slávie Brno a hostů, včetně výpravy sportovců z polské Zabrze. Na ní přednesl Svatopluk Žamboch zprávu o historii sportu neslyšících v Brně. Po projevech hostů byla předána slavnostní vyznamenání a čestná uznání funkcionářům a úspěšným sportovcům, kteří se zasloužili o rozvoj sportu neslyšících v Brně.

Pokusy o vytvoření sportovního kolektivu neslyšících byly v Brně učiněny již roku 1927. Teprve r. 1932, po dlouhých jednáních, vznikla fotbalová jedenáctka hluchoněmých při tehdejším AFK Žižka. V té době to bylo po Praze druhé mužstvo v českých zemích. Teprve

r. 1934 vzniká v Brně samostatný SK Hluchoněmých se 123 členy. Prvním předsedou byl po dobu 14 let František Kopřiva.

Za 50 let existence oddílu kopané bylo k 1. dubnu 1984 sehráno celkem 1359 zápasů.

V sobotu 17. listopadu 1984 dopoledne byl v rámci jubilea sehrán zápas dorostu Brno – Bratislava. Slováci vyhráli 6:0 (3:0).

Odpoledne se hrál zápas v kopané Brno – Zabrze (polští vicemistři ve fotbale z roku 1983) s výsledkem 3:1 (0:0). Dvě z našich branek proměnil v 70. a 80. minutě z penalty Kloc a zvýšil tým na 2:1. Třetí branku přidal v 85. minutě Černochoch. V r. 1981 Brno se stejným soupeřem prohrálo 2:4.

Na závěr oslav svého 50. výročí uspořádala TJ Moravská Slávia Brno společenský večer s hojnou účastí (*Gong 1985. r. 13, č. 2, s. 31 – Ota Panský: 50 let sportu neslyšících v Brně; Zpravodaj neslyšících Plzeň, 1984, č. 4, s. 1; kráceno*).

V. Sport českých neslyšících v letech 1990 – 2009

5.1. Devadesátá léta – doba obnovy

Spolu s pádem komunismu v Listopadu 1989 nastaly nejen v Československu velké společenské změny. Lidem se otevřeli hranice a konečně opět mohli volně cestovat. Platilo to také pro neslyšící sportovce. Opět mohli navázat kontakty se západním světem.

5.1.1 Dvanáctá zimní deaflympiáda – Banff 1991

Jednou z prvních příležitostí, kde mohli prokázat své sportovní umění, se stala dvanáctá zimní deaflympiáda v Kanadě. Sportovci z Československa se nemohli zúčastňovat dlouhých 42 let zimních Světových her neslyšících. Naposledy tomu tak bylo v rakouském Seefeldu 1949. Vedle nedostatečné sportovní výkonnosti a velkých finančních nákladů lze důvody hledat i v zákazu nadřízených orgánů. Všechny dosavadní zimní deaflympiády se totiž konaly buď v západní Evropě (Alpy a Skandinávie) nebo v USA.

Dvanáctá zimní deaflympiáda se konala v kanadském městě Banff od 2. – 9. března 1991. Zúčastnilo se jí 181 sportovců ze 16 zemí. Kromě Kanady, USA, Japonska a Nového Zélandu bylo 12 zemí z Evropy včetně Československa.

Deaflympiáda se na území Kanady konala poprvé a hned se zařadila mezi úspěšné. Volba na městečko Banff v západní části Kanady, na úpatí Skalistých hor, byla výhodná.

Zimní sportovci závodili v alpském lyžování, běžeckém lyžování, hokeji a rychlostním bruslení. Teprve zde v Kanadě, kolébce hokeje, měl hokej svou deaflympijskou premiéru.

Všechny sportovní akce se konaly v Banffu, s výjimkou rychlostního bruslení, které se konalo v Calgary, 120 km východně od Banffu. Sjezd a super obří slalom v alpském lyžování se odehrávaly v lyžařském středisku Sunshine. Obří slalom a slalom se konaly v lyžařském areálu Mount Norquay. Běžkaři závodili na olympijské trati v Canmore, stejně tak hokejový turnaj. Na kongresu CISS byl do dalšího programu zimních deaflympijských her zařazen také curling.

Československo vyslalo dva své nejlepší lyžaře – Slováka Martina Legutského a Češku Gabrielu Ungerovou, kteří sem ve svých jedenadvaceti letech přijeli především sbírat zkušenosti. Čas naší Ungerové přišel až za čtyři roky ve Finsku. Ungerová pak ještě závodila

o osm let později na zimní deaflympiádě v Davosu, ale to už ve službách Itálie, kam se provdala.

5.1.2 Sedmnáctá letní deaflympiáda – Sofia 1993

První letní deaflympiáda po pádu Železné opony, a celkově XVII., se konala v bulharském hlavním městě Sofii od 24. července – 2. srpna 1993. Zúčastnilo se jí rekordních 52 států, které sem vyslaly svých 1680 nejlepších sportovců. Svou premiéru zde měli například Alžírsko, Zimbabwe, Malajsie nebo některé státy bývalého Sovětského svazu.

Společné Československo již půl roku neexistovalo, ale na Hry do Sofie vyslaly své nejlepší sportovce oba dva nástupnické státy ještě společně, dohromady: Česká republika 19 sportovců, Slovensko 14. Česko zde reprezentovali atletky, cyklisté a čtyři fotbalisté. Nejmladším sportovcem v naší výpravě byla teprve patnáctiletá Monika Ťuláková.

Světoví sportovci zde soutěžili v atletice, badmintonu, basketbalu, cyklistice, fotbalu, házené, střelbě, plavání, stolním tenisu, tenisu, volejbalu, vodním pólu, volném stylu a v řecko-římském zápasu.

Po dvaceti letech to byla pro české barvy opět velice zdařilá a úspěšná deaflympiáda. Získali jsme zde celkem sedm deaflympijských medailí: Tři zlata, dvě stříbra a dva bronz. Naší nejúspěšnější atletkou byla sedmadvacetiletá Pavlína Maléřová z Ostravy. Vybojovala zde ve vrhu koulí zlatou a v hodů diskem stříbrnou medaili.

Naši cyklisté zde získali dokonce čtyři deaflympijské medaile. Dieter Šulák zlatou, Jan Čapek dvě bronzové a cyklistické kvarteto mužů ČR (Čapek, Čechman, Čížek a Šulák) další zlato.

Společné fotbalové družstvo ČSFR získalo ve finále stříbrné medaile a navázalo tak na stejně cenný kov z Amsterdamu před 65 lety. Ve skupině jsme nejprve porazili Írán 5:3 a domácí Bulharsko 1:0. V semifinále jsme přehráli Francii 2:0. Až teprve ve finále jsme našli přemožitele – Řecko. ČSFR prohrála 1:2 a umístila se ve fotbalovém turnaji na celkovém druhém místě.

Z českých fotbalistů vyběhli k finálovému zápasu čtyři – Daniel Mikula, Jaromír Milfort, Pavel Verner a nejmladší fotbalista v této reprezentaci, osmnáctiletý Robert Váňa. Sofijská deaflympiáda byla poslední, na níž vystupovali čeští a slovenští fotbalisté společně. Příště už budou stát na hřištích proti sobě jako soupeři. Paradoxem je, že atleti a cyklisté už vystupovali samostatně – za Česko a za Slovensko.

V medailovém hodnocení zemí se Česká republika se sedmi medailemi umístila na desátém místě.

5.1.3 Třináctá zimní deaflympiáda – Ylläs 1995

Dva roky po Sofii se konala třináctá zimní deaflympiáda. Uskutečnila se ve finském městě Ylläs od 13. – 19. března 1995. Sešlo se tu 260 zimních sportovců z 18 států světa. Česká republika vyslala do Finska svých 26 sportovců – premiérově svůj národní hokejový tým a lyžařky. Nejstarším naším sportovcem ve Finsku byl hokejista Petr Duha (40 let), nejmladším byl další hokejista Václav Beránek (18 let).

46 let po rakouském Seefeldu, až na 13. zimní deaflympiádě, se Češi dočkali své první zimní deaflympijské medaile. Naše lyžařka Gabriela Ungerová vybojovala v alpském lyžování dvě medaile. Obě byly bronzové – jedna v obřím slalomu, druhá ve slalomu.

Tato finská deaflympiáda v Ylläs vstoupila do dějin jako nejseverněji konané Světové hry neslyšících. Po skončení Her se také poprvé předávalo ocenění Fair play. Prvním oceněným se stal Američan Paul Malaney.

Na kongresu CISS se jednomyslně odhlasovalo, že CISS vystoupí z Mezinárodního paralympijského výboru a bude zcela nezávislý, jen s podporou MOV.

5.1.4 Osmnáctá letní deaflympiáda – Kodaň 1997

Jedním ze dvou měst na světě, které se může pochlubit tím, že se tam konaly dvakrát v historii deaflympijské hry, je dánské hlavní město Kodaň (tím druhým je norské Oslo). Šestá letní deaflympiáda se zde konala už v r. 1949, tato XVIII. o 48 let později, r. 1997. Důvodem bylo 75. výročí Dánské asociace neslyšících sportovců (DDI, založena r. 1922). Deaflympiády se nejčastěji konaly právě ve Skandinávii. Dánsko, Finsko, Norsko a Švédsko uspořádaly dosud (do r. 2009 včetně) deset deaflympiád z celkových 37 (21 letních a 16 zimních deaflympiád). I tato byla pro české barvy úspěšná a čeští sportovci neodjeli s prázdnou.

Osmnácté letní deaflympiády v Kodani se zúčastnilo rekordních 65 zemí, které do Dánska vyslaly poprvé přes dva tisíce sportovců – 2029. Poprvé se tu představili sportovci například z Ázerbajdžánu, Gruzie, Kazachstánu, Keni nebo Mongolska. Hry se konaly od 13. – 26. července 1997 a zápolilo se ve 14 různých sportech – v atletice, badmintonu, basketbalu, bowlingu, cyklistice, fotbalu, házené, orientačním běhu, střelbě, plavání, stolním tenisu,

tenisu, volejbalu, vodním pólu, zápasu ve volném stylu a v řecko-římském zápasu. Bowling a orientační běh zde měly svou deaflympijskou premiéru.

Českou republiku zde v Kodani reprezentovalo 29 sportovců. Nejstarším byl fotbalista Pavel Říha (38 let), nejmladší byla talentovaná atletka z Olomouce Tereza Wagnerová (18) – a hned úspěšná. Náš reprezentant David Holý ze Zlína je jedním z mála sportovců, který Česko reprezentoval na letních (fotbal) i zimních (hokej) deaflympijských hrách.

Tereza Wagnerová vybojovala v Dánsku tři ze čtyř českých medailí – dvě zlaté a jednu stříbrnou. Stala se deaflympijskou vítězkou v sedmiboji (celkem dosáhla 4281 bodů) a trojskoku (11,34 m). Stříbrná byla ve skoku vysokém (158 cm). V hodu oštěpem, jenž z její ruky doletěl do vzdálenosti 36,12 m, obsadila Wagnerová 5. místo. Další atletka, o rok starší Monika Ťuláková z Prahy, si doběhla v běhu na 800 metrů časem 2:17,38 min. pro bronzovou medaili. Na poloviční trati doběhla Ťuláková šestá (60,03 s) a v běhu na 5000 m sedmá (20:37,3 min.). Sedmý byl také Roman Hudec v běhu na 800 m mezi muži (1:59,06 min.).

Cyklista Josef Merunka vybojoval dvě čtvrtá a jedno páté a šesté místo. Čtvrtý byl v bodovacím závodě na 50 km a v časovce na 35 km. Pátý na stokilometrové trati v pelotonu mužů a šestý v mužském sprintu na 1000 m. Velké štěstí měl v Dánsku náš další cyklista, zkušený šestadvacetiletý Libor Čížek. V časovce jednotlivců na 35 km, která se jela ulicemi Kodaně, zapomněli dánští pořadatelé na jedné křižovatce zabezpečit závodníkům volný průjezd. Právě projíždějící auto zde zmařilo další účast Libora Čížka. Po pádu měl Čížek naštěstí jenom odřeniny, ale ze závodu už musel odstoupit. Na 100 km trati dojel Čížek šestý, hned za Merunkou. Třetí z našich cyklistů, Jan Čapek, vybojoval sedmé místo na trati 50 km a osmé místo na dvojnásobné trati.

Naši fotbalisté ve čtvrtfinále narazili na pozdější deaflympijské vítěze z Turecka, s nimiž ve vyřazovacím utkání prohráli 1:2 (poločas 0:2). Přitom start v základní skupině B, kde se utkali s Koreou, Rumunskem a Itálií, se našim fotbalistům povedl. Koreu porazili jednoznačně 9:0 brankami Holého, Fouse, Mikuly, Řezáče a Probošta. Také Rumunsko porazili snadno 4:0. S Itálií prohráli v nervózním utkání 1:3 (*Unie 1997, r. 6, č. 8, s. 21*).

Ve skupině o 5. – 8. místo jsme potom porazili Rusko 2:1 (poločas také 2:1) a Itálii tentokrát 3:2 (1:1). Na turnaji tak neslyšící fotbalisté ČR obsadili páté místo. Shodou okolností tu stejným výsledkem dopadli také jejich předchůdci před 48 lety na 6. letní deaflympiádě v Kodani 1949.

V medailovém hodnocení zemí se Česká republika umístila se čtyřmi medailemi na 12. místě. O dvě místa si tak od Sofie 1993 pohoršila. O čtyři roky později, v Římě 2001, se Česko umístí na stejném, 12. místě.

Na kongresu CISS v Kodani byl na čtyři roky do výboru zvolen další Čech – předseda ČSNS a Paralympijského výboru Vojtěch Volejník. Po Jaroslavu Říhovi z let 1924 – 1926 měla Česká republika ve výboru CISS dalšího zástupce. Vojtěch Volejník byl před další deaflympiádou v Římě (2001) znovuzvolen na další čtyři roky. Celkem zastával funkci člena výboru CISS osm let, až do ledna 2005.

Obrázky 97 a 98: Emblém (vlevo) a maskot XVIII. letní deaflympiády v Kodani, 1997. Opička se jmenovala Jeff a rukama a nohou znakuje prstovou abecedou zkratku WGD – World Games for the Deaf. Takto se od druhé světové války až po římskou deaflympiádu 2001 oficiálně jmenovaly deaflympijské hry neslyšících. (zdroj: www.deaflympics.com)

5.1.5 Čtrnáctá zimní deaflympiáda – Davos 1999

Zatímco deaflympiády se celkem nejčastěji konají ve Skandinávii, zimní deaflympiády se nejčastěji uskutečnily ve Švýcarsku – už třikrát: v Crans Montaně (1959), Adelbodenu (1971) a nyní v Davosu (1999). Třikrát se deaflympiáda uskutečnila i v jiných státech – Švédsku, Německu a Itálii, ale vždy se jednalo o dvě letní a jednu zimní deaflympiádu (Švédsko 1939, 1973 a 2003, Itálie 1957, 2001 a 1983) nebo o dvě zimní a jednu letní (Německo 1931 a 1955, 1967). Pouze v jediné zemi se deaflympiády uskutečnily už čtyřikrát – v USA (dvě letní, 1965 a 1985, a dvě zimní, 1975 a 2007).

Dvakrát se deaflympiáda uskutečnila už také ve Francii (letní r. 1924 v Paříži, zimní r. 1979 v Meribelu), Dánsku (Kodaň 1949 a 1997), Finsku (Helsinky 1961, Yllas 1995) a Norsku (Oslo 1953 a 1987). V ostatních zemích zatím jenom jednou. Kromě Evropy, kde se deaflympiády konaly už 29x (16 letních a 13 zimních), a USA (4x, 2 + 2) se deaflympiády konaly ještě v Austrálii (letní v Melbourne, 2005), Novém Zélandu (letní v Christchurchu, 1989), Kanadě (zimní v Banffu, 1991) a letos v Tchaj-wanu (letní, 2009).

Davos je lyžařská vesnice přímo v Alpách. Deaflympijský výbor CISS si toto horské panoráma vybral pro svůj jubilejní kongres, aby si touto deaflympiádou připomněl 75. výročí své existence.

Zimní sportovci tu před deseti lety, ve dnech 6. – 14. března 1999, zavodili ve čtyřech sportech – v Alpském lyžování, běžeckém lyžování, hokeji a poprvé i ve snowboardingu.

V Davosu soutěžilo v březnu 1999 celkem 265 sportovců z 18 zemí. Celkem 16 států z 18 zúčastněných tu získalo nejméně jednu deaflympijskou medaili.

Pro Českou republiku se stal Davos velice úspěšnou deaflympiádou, neboť naše lyžařky zde zahájily osmiletou medailovou éru. Reprezentovaly nás zde tři lyžařky – Petra Kurková (1973), Vendula Panská (1976) a Lucie Uhrová (1974).

Nejúspěšnější lyžařkou této deaflympiády se stala Petra Kurková. Vybojovala ve Švýcarsku čtyři zlaté medaile: ve sjezdu (časem 56,07 s; druhá Nancy Bonurová z USA došla se ztrátou 1,64 s), super obřím slalomu (55,11s; druhá Sabina Hmelina ze Slovinska měla ztrátu 0,10 s), obřím slalomu na dvě kola (1:44,54 min.; druhá Rakušanka Marlene Lenzenwögerová došla o 7,75 s později) a slalomu, opět na dvě kola (1:19,71 min.; druhá Japonka Keiko Fiushimi došla s obrovskou ztrátou 16,88 s). Na této trati byla Petra Kurková dokonce rychlejší než vítěz mužského slalomu Slovák Legutský.

Lucie Uhrová došla nejlépe ve sjezdu – na 16. místě (pro srovnání: další Češka, avšak už ve službách Itálie, Gabriela Ungerová došla 13.). V super obřím slalomu se umístila o jedno místo hůře. Obří slalom nedokončila pro zranění kolena a k závěrečnému slalomu už nenašla stoupila.

Vendula Panská došla ve sjezdu 21. a ve slalomu i obřím slalomu shodně na 7. místě. Super obří slalom nedokončila, protože jí při startu vyplou vázání.

Zásluhou čtyř zlatých medailí Petry Kurkové se výprava České republiky umístila na výborném třetím místě (za Ruskem a Rakouskem).

Petru Kurkovou, absolventku Fakulty tělesné kultury Univerzity Palackého v Olomouci, vynesly čtyři zlaté deaflympijské medaile z Davosu také na první místo v anketě o nejlepšího neslyšícího sportovce roku 1999. Tuto anketu vyhlašuje výbor CISS od roku 1996. Kromě Petry Kurkové ji zatím nevyhrál žádný jiný český sportovec. K velkému sportovnímu úspěchu z Davosu blahopřál Kurkové telegramem také prezident republiky Václav Havel: „Milá Petro, raduji se z Vašeho podivuhodného úspěchu a srdečně Vám blahopřeji.“
(*Unie 1999, r. 8, č. 5, s. 20*)

Obrázky 99 a 100: Emblém (vlevo) a maskot XIV. zimní deaflympiády v Davosu, 1999 (zdroj: www.deaflympics.com)

5.2. Ve 21. století

5.2.1 Devatenáctá letní deaflympiáda – Řím 2001

Mluvíme-li o Davosu 1999 jako o zimní deaflympiádě, která nastartovala nadvládu našich zimních lyžařek, pak dva roky poté, v Římě 2001, se dostavil srovnatelný úspěch také pro české letní sportovce.

XIX. letní deaflympiáda se v hlavním italském městě, Římě, konala od 22. července do 1. srpna 2001. Řím se stal prvním městem na světě, které hostilo všechny tři schválené sportovní události MOV. 14. Letní olympijské hry a 2. Paralympijské letní hry se tu konaly v r. 1960. 19. letní deaflympiády se zúčastnilo 2217 sportovců ze 68 států světa. Soupeřili mezi sebou v 16 sportech: atletice, badmintonu, basketbalu, bowlingu, cyklistice, fotbalu, házené, orientačním běhu, střelbě, plavání, stolním tenisu, tenisu, volejbalu, vodním pólu, zápasu ve volném stylu a v řecko-římském zápasu.

Dne 17. května 2001 schválil Mezinárodní olympijský výbor MOV změnu názvu těchto her z „World Games of the Deaf“ (Světové hry neslyšících) na „Deaflympics“ (Deaflympiády). Ještě před zahájením této XIX. deaflympiády se v římském hotelu Hilton konal kongres CISS, jehož se za Českou republiku zúčastnil jeho člen výboru a předseda Českého svazu neslyšících sportovců a Českého paralympijského výboru Vojtěch Volejník. Ve své funkci zde byl potvrzen na další čtyři roky.

Českou republiku zde reprezentovalo celkem 18 sportovců v šesti deaflympijských disciplínách: atletice, badmintonu, cyklistice, orientačním běhu, plavání a stolním tenisu. A v těžké konkurenci se prosadili výborně. Vybojovali 9 medailí: 4 zlaté – 3 stříbrné – 2 bronzové. Tady jsou hlavní výsledky:

Margareta Trnková: dvě zlaté medaile. Pro zlato si doběhla v obou nejkratších hladkých sprintech. Ve sprintu na 100 metrů si časem 12,20 s doběhla pro evropský rekord. Na dvoustovce časem 24,43 dokonce pro světový rekord (za dva roky jej vylepší ještě o 0,20 s). Stala se tak nejrychlejší neslyšící ženou naší planety.

Pavína Maléřová: zlato, stříbro a bronz. Zlatá v hodů diskem (43,00 m), stříbrná v hodů kladivem (38,90 m) a bronzová ve vrhu koulí (11,83 m).

Tereza Wagnerová: zlato a stříbro. První v sedmiboji (4268 bodů), druhá ve skoku vysokém (155 cm).

Josef Merunka: stříbro. V dálkovém cyklistickém závodě na 100 km dojel na druhém místě.

Libor Čížek: bronz. Třetí místo vybojoval v cyklistické časovce na 31 km. Dojel sice na čtvrtém místě, ale po diskvalifikaci třetího závodníka postoupil o místo výše (*Unie 2001, r. 10, č. 8, s. 25*).

Zahajovací ceremoniál této XIX. letní deaflympiády se konal v Římě v neděli 22. července od 21 h. Sportovní svět neslyšících se sešel na Olympijském stadionu Bella na úpatí Monte Mario, nedaleko Vatikánu, který je jinak domovem fotbalistů AS Roma a Lazio Řím.

Největší zastoupení měly tradičně výpravy USA, Německa, Ruska a domácí Itálie. Českou státní vlajku nesl náš nejmladší účastník, osmnáctiletý cyklista František Kocourek. Tiskovou mluvčí české výpravy byla lyžařka Petra Kurková, čtyřnásobně zlatá z předešlé zimní deaflympiády v Davosu. Sportovci také nesly zapálený olympijský oheň a vlajky MOV (Mezinárodní olympijský výbor), CISS a FSSI (Italská federace neslyšících sportovců).

Čeští fotbalisté nepostoupili z evropské kvalifikace do závěrečného deaflympijského turnaje, a tak se největší pozornost početné skupiny českých fanoušků soustředila na atletiku. V ní byla v českých barvách nejúspěšnější se dvěma deaflympijskými medailemi Margareta Trnková. Tato Slovenka z Trenčína s českým pasem ozdobila římskou deaflympiádu i jedním z nejkrásnějších momentů – novým světovým a deaflympijským rekordem ve sprintu na 200 metrů. Druhé zlato přidala v nejkratším sprintu. V běhu na 400 metrů skončila v semifinále. Ve štafetě na 4x 400 m se spolu s diskařkou Maléřovou, zraněnou Ťulákovou a unavenou sedmibojařkou Wagnerovou umístila ve finále v silné konkurenci specialistek na 7. místě.

Další naší medailistkou v atletice byla Pavlína Maléřová, která na své třetí deaflympiádě v řadě získala opět medaile za silový trojboj – zlato v hodu diskem, stříbro v hodu kladivem a bronz za vrh koulí. V kouli ji navíc stříbro uteklo o pouhé 3 centimetry.

Sedmibojařka Tereza Wagnerová obhájila zlato z dánské deaflympiády i v Římě. Počet 4268 bodů znamenal jasné zlato, i když za svým osobním maximem z r. 2000 zaostala téměř o 600 bodů. K vítěznému sedmiboji přidala stříbro za skok vysoký a dvě čtvrtá místa – ve sprintu na 100 m překážek a ve skoku do dálky, jenž absolvovala hned po doběhnutí sedmibojařské půlky. Výkonem 524 cm ji o pouhé 4 cm utekl bronz.

Monika Ťuláková startovala v běhu na 400 m i se zraněním (zánět šlach). Čas 1:02,32 min. znamenal pro naši dvojnásobnou halovou mistryni Evropy na této trati (Řecko, 1998 a Polsko, 2000) stop v semifinále. Za svým vlastním evropským rekordem na této trati (59,74 s) zaostala o 2,58 s.

Lukáš Hošek zaběhl sprint na 100 m v semifinále v čase 11,50 s a obsadil celkově 12. místo. Pro srovnání: čas deaflympijského vítěze, Itala Rodrigueze Osmela Cejase, měl hodnotu 10,85 s. Ve skoku dalekém se výkonem 603 cm umístil na 14. místě. Vítězný Číňan Young Fei skočil ještě o 91 cm dále.

Roman Hudec doběhl na tratích 800 a 1500 m bez medailových ambicí.

Silniční cyklistika patří spolu se střelbou, atletikou a fotbalem na letních deaflympiádách k našim nejúspěšnějším sportům. V Římě 2001 nás reprezentovali Jan Čapek, Libor Čížek, František Kocourek, Josef Merunka a Pavel Pastrnek. Závody se jezdily v okolí rovinatého Říma, což byla pro naše cyklisty, založením spíše vrchaře, nevýhoda. Přesto si zajeli pro dvě medaile – Josef Merunka si v závodě jednotlivců na 100 km časem 2:07,43 h zajel pro stříbro a Libor Čížek v časovce na 31 km pro bronz. Na stokilometrové trati byl Čížek pátý, když ho od bronzu Itala Luigiho Cucca dělila pouhá sekunda. Osmnáctiletý Kocourek si mezi zkušenějšími cyklisty zajel pro osmé místo.

Většina cyklistů však zůstala ve stínu fenomenálního německého cyklisty Geralda Mielkeho, jenž vyhrál většinu dálkových tratí. Ve spurtech zase dominovali Američané Trevor Kosa a Paul Wood.

Našimi reprezentanty ve stolním tenisu byli v římské hale Palestro Tre Fontane u řeky Tibery Jaroslav Helus, Ivo Hůla, Pavel Pešek a Jitka Vejrostová. Celkově se český tým stolních tenistů umístil na 11. místě, když postupně hrál s Rumunskem 0:3, Gruzii kontumačně porazil 3:0, stejně tak i Bulharsko 3:0 a v závěrečných bojích prohrál

s Chorvatskem 2:3 a s Belgií 0:3. V jednotlivcích byli Hůla ve dvouhře i Helus s Vejrostovou vyřazeni ve 2. kole Japoncem Umemurou, který vyhrál soutěž družstev, dvouhru i čtyřhru.

Našimi posledními deaflympijskými medailemi ze stolního tenisu tak stále zůstávají stříbro a bronz Jiřího Škaláka z Milána 1957.

Jediným naším badmintonistou byl v římské hale Villa Flaminia Josef Rubáš, ale ani on se do závěrečných bojů neprobojoval. Úspěšnější byl náš jediný zástupce v netradiční deaflympijské disciplíně – orientačním běhu, ing. Jaroslav Vondrouš. Tento 49letý lesník a geodet se umístil v klasickém běhu časem 01:14,12 h na 8. místě.

Třetím individuálním zástupcem české reprezentace byl náš jediný plavec Otakar Urban. Přestože nevyhrál na padesátce, stovce ani dvoustovce v kraulu, ani 100 m motýlka, vytvořil si několik nových osobních rekordů. Hlavní hvězdou plaveckých disciplín i celé římské deaflympiády však byl německý plavec Nicky Lange. Získal 8 medailí a několik světových a deaflympijských rekordů. Nikdo jiný si z této římské deaflympiády nepřivezl tolik medailí jako on.

Největším smolařem této deaflympiády naopak navždy zůstane vítěz sprintů na 100, 200 i 400 metrů, Kubánc Rodriguez Osmel Cejas. Ten sice žil v Itálii, měl tam ženu i dítě, ale protože v době deaflympiády ještě nevlastnil italský pas, musel vrátit všechny tři zlaté medaile. Částečné satisfakce se však dočká o čtyři roky později, na XX. deaflympiádě v Melbourne, kde si zaběhne pro zlato na 400 metrové trati a pro stříbro v obou nejkratších sprintech.

Nejmladší medailistkou římské deaflympiády se stala teprve 14letá drobná Němka Lidia Bednarek. Ve skoku o tyči vybojovala pro Německo paradoxně jedinou zlatou medaili v atletice. Její skok 2,80 m znamenal i nový světový rekord. Ostatních 9 atletických medailí pro Německo bylo buď stříbrných nebo bronzových. Této deaflympiády se zúčastnila sportovně celá rodina Bednarkových. Otec Miroslaw Bednarek byl mezi muži v kouli bronzový, její sestra Sarah stříbrná ve skoku o tyči a druhá sestra Doris bojovala také o medaili.

Naším úspěšným sportovcům se dostalo značné pozornosti i publicity v denním tisku. V předvečer závěru římské deaflympiády, 31. července 2001, je v Římě přijal český velvyslanec Jan Lorenz. Po návratu pak přímo na letišti kromě čekajících novinářů i senátorka Jaroslava Moserová a večer v pražském Valdštejnském paláci předseda Senátu ČR, JUDr. Petr Pithart.

Na tiskové konferenci označil Vojtěch Volejník, prezident Českého svazu neslyšících sportovců a současně předseda Českého paralympijského výboru, účast českých sportovců na

římské deaflympiádě za nejúspěšnější výsledek v novodobých dějinách samostatného sportu českých neslyšících.

V Římě obsadila česká výprava s devíti medailemi 12. místo (4 – 3 – 2) mezi 68 státy světa, mezi 11. Koreou a 13. Austrálií. První byly Spojené státy americké se 70 medailemi (25 – 22 – 23), druhé Německo se 47 medailemi (13 – 18 – 18) a třetí Rusko se 49 medailemi (13 – 18 – 18). Domácí Itálie dosáhla na celkových 18 medailí (7 – 2 – 9). Pokud bychom počítali pouze medaile z atletiky žen, pak by Česko obsadilo dokonce hned 2. místo, za Ukrajinou s osmi atletickými medailemi (4 – 3 – 1). Nechalo by za sebou velmoci jako USA (2 – 4 – 6), Rusko (2 – 1 – 3), Německo (1 – 3 – 0) nebo třeba Čínu (1 – 1 – 1).

Z historického pohledu se římská deaflympiáda s bilancí 4 zlaté – 3 stříbrné – 2 bronzové zařadila na 3. místo hned za Miláno 1957 (5 – 2 – 3) a Helsinky 1961 (4 – 4 – 3), na nichž však všechny zlaté medaile získali naši střelci.

V přepočtu získaných medailí (9) na počet účastníků (18) patřila naše nevelká výprava v Římě k nejúspěšnějším. Pro srovnání: například Německo vyslalo do Říma celkem 258 sportovců, kteří z Itálie přivezli 47 medailí. V průměru však jen každý šestý německý sportovec se vrátil s medailí, kdežto v české výpravě připadlo na 18 sportovců 9 medailí. Statisticky tedy každý druhý Čech tam byl úspěšný (*Unie 2001, r. 10, č. 9-10, příloha Devět římských medailí*).

Obrázky 101 a 102: Emblém (vlevo) a maskot XIX. letních deaflympijských her v Římě, 2001 (zdroj: www.deaflympics.com)

Obrázky 103, 104, 105 a 106: Naše tři nejúspěšnější atletky na letní deaflympiádě v Římě, 2001. Nahoře zleva: Pavlína Maléřová a Tereza Wagnerová. Dole vlevo: Margareta Trnková. Dole vpravo: Libor Čížek si jede v pelotonu časovky na 31 km pro svůj bronz (zdroj: archiv časopisu Unie; foto: Václav Jirsa)

5.2.2 Patnáctá zimní deaflympiáda – Sundsvall 2003

Patnáctá zimní deaflympiáda se konala opět na severu Evropy, ve švédském Sundsvallu. Od 27. února do 9. března 2003 se zde sešlo 252 zimních sportovců z 21 států světa. Kromě Japonska, Kanady, Turecka a USA bylo ostatních 17 zemí z Evropy. Mezi nimi také Česká republika.

Sportovalo se v alpském lyžování, běžeckém lyžování, snowboardingu a hokeji. Sundsvall nabídnul účastníkům výborné sněhové podmínky a nadstandardně vybavená zimní sportoviště.

Českou republiku reprezentovali zkušená třicetiletá závodnice Petra Kurková a třia-dvacetiletý Pavel Jungmann.

Petra Kurková se opět zařadila mezi nejúspěšnější lyžařky této deaflympiády, přestože špička se od Davosu už velice vyrovnala a přibyly jí silné konkurentky ze Slovinska, Německa a USA. Kurková vybojovala celkem tři deaflympijské medaile – po jedné zlaté, stříbrné a bronzové. Zlatá byla v paralelním slalomu, kde ve finále porazila svou velkou konkurentku, Slovinku Sabinu Hmelinu. Stříbrná skončila ve sjezdu (2 kola), kde za vítěznou Němkou Andreou Eickerovou zaostala pouze o 0,78 s. V obřím slalomu dojela bronzová s výsledným časem 1:10,84 min. za oběma vítěznými Američankami. Na zlatou Amandu Goynovou ztratila po dvou kolech jen 0,43 s a na stříbrnou Kelley Duranovou dokonce pouhých 0,1 s.

Pavel Jungmann dojel nejlépe 16. v mužském slalomu, o 17.–18. místo ve sjezdu se dělil se Švýcarem Stevem Favrem a 21. se umístil v obřím slalomu.

Obrázek 107: Emblém XV. zimních deaflympijských her v Sundsvallu, 2003

(zdroj: www.deaflympics.com)

5.2.3 Dvacátá letní deaflympiáda – Melbourne 2005

Jubilejní XX. letní deaflympiáda se konala v Austrálii, ve městě Melbourne, pro Evropany v netradičním lednu. Navíc ve stejnou dobu, kdy tu probíhalo otevřené tenisové mistrovství Austrálie. Od 5. – 16. ledna 2005 se v Melbourne sešlo 2045 sportovců ze 63 zemí světa. Bylo to tedy o něco méně než o čtyři roky předtím v Itálii. Premiéru zde měli sportovci

samostatného Srbska a Černé Hory, Fidži a Malajsie. O 49 let dříve tu zápolili na své olympiádě také slyšící sportovci.

Diváci si mohli vybrat ze 14 sportovních disciplín: atletiky, badmintonu, basketbalu, plážového volejbalu (měl zde premiéru), bowlingu, cyklistiky, fotbalu, házené, orientačního běhu, střelby, plavání, stolního tenisu, tenisu, volejbalu, vodního póla, zápasu ve volném stylu a řecko-římského zápasu.

Českou republiku zde reprezentoval kromě atletů a cyklistů po osmileté odmlce také reprezentační fotbalový tým. Celkem 32 českých sportovců.

Mnohem úspěšnější než fotbalisté tu opět byly naše atletky. Získaly zde celkem pět ze šesti medailí – tři zlata, jedno stříbro a jeden bronz. Šestou medaili – bronzovou – přidal v časovce na 32 km dvaadvacetiletý cyklista František Kocourek. Josef Merunka v ní dojel pátý, Pavel Pastrnek sedmý, Jan Čapek devátý a Libor Čížek třináctý. V cyklistickém sprintu na 1000 metrů byl z našich nejlépe šestý Čapek. Ten byl z našich cyklistů také nejlepší v silničním závodě na 100 km (pátý) a v bodovacím závodě na 50 km (čtvrtý).

Náš jediný badmintonista Josef Rubáš obsadil v badmintonu 9. místo, když vypadl až v osmifinále s Indem Bhakerem 0:2.

Naší nejúspěšnější atletkou opět byla Margareta Trnková, mezitím už provdaná za německého neslyšícího koulaře Michaela Hanneho, který si z této deaflympiády také přivezl jednu medaili – bronzovou za vrh koulí. Hanne-Trnková si doběhla pro obě zlata v nejkratších sprintech – na 100 m v čase 12,38 s a na dvojnásobné trati o čtyři dny později časem 24,89 s. Za svým světovým a deaflympijským rekordem z Říma 2001 (24,43 s) tedy zaostala o 0,46 sekundy. Hanne-Trnková startovala v Melbourne již na své čtvrté deaflympiádě v řadě. V Sofii 1993 a Kodani 1997 ještě reprezentovala své rodné Slovensko.

Pavčina Malěřová si dohodila pro zlato diskem do dálky 42,16 m. Kladivo hodila ve stejný den do dálky 40,24 metrů a brala stříbrnou medaili. Ve vrhu koulí hodila 11,95 m a obsadila sedmé místo.

Sedmibojářce Tereze Wagnerové se nepodařilo obhájit zlato z předešlé římské deaflympiády. Výkonem 4082 bodů získala v heptatlonu – sedmiboji bronzovou medaili. První byla Estonka Olenko a druhá Běloruska Klimovich. Ve skoku vysokém se Wagnerová umístila šestá za skok vysoký 1,40 cm.

Lukáš Hošek se umístil v desetiboji na 5. místě (5261 b.) a ve skoku o tyči byl devátý (3,40 m).

Naši fotbalisté úspěšní nebyli, nepodařilo se jim zasáhnout do finálových bojů, přestože zahájili nadějně. Ve své skupině však měli za soupeře silné týmy – pozdější

medailisty z Německa a Íránu a k nim hráče Saudské Arábie. V prvním zápase, hraném už 5. ledna dopoledne, porazili Saudskou Arábii 2:1 (poločas 1:1) brankami Ningera a Fišera. O dva dny později však podlehli fotbalistům Německa 0:2, když oba dva góly obdrželi již v prvním poločase. Ve třetím zápase ve skupině, hraném tentokrát 9. ledna večer, jenom remizovali s pozdějším finalistou z Íránu 1:1 (v poločase vedli 1:0). Jediným naším střelcem byl ve 12. minutě Stojan.

V zápasech ve skupině o 9. – 12. místo naši fotbalisté nejprve remizovali 12. ledna s Japonskem v nastaveném čase 2:2 (poločas 1:0). V penaltách byli Češi šťastnějším týmem a Japonce porazili 7:6. Ale v boji o konečné pořadí na 9. – 10. místě podlehla ČR v pátek 14. ledna týmu z USA 0:1 gólem v prvním poločase. Fotbalisté České republiky tak na XX. deaflympiádě v Melbourne obsadili ze 16 týmů konečné 10. místo.

Fotbalový turnaj vyhrála Anglie, která ve finále hraném 16. ledna porazila překvapivě silný Írán 2:1. Bronzové medaile brali fotbalisté Německa, kteří den předtím porazili Irsko 2:0. V ženském fotbalovém turnaji zvítězily fotbalistky USA před Ruskem a Anglií.

O tom, jak je světová špička neslyšících fotbalistů vyrovnaná, svědčí například fakt, že neslyšící fotbalisté z Turecka a Itálie, deaflympijští vítězové fotbalových turnajů z Kodaně 1997 a Říma 2001, tentokrát zůstali před branami finále. Ve vzájemném souboji o páté místo porazili Turci poslední deaflympijské vítěze z Itálie 3:2. Sedmí byli Rusové, kteří porazili Nizozemce 3:1.

Světový fotbal se u neslyšících, stejně jako u slyšících, velmi vyrovnal. Navázat na úspěchy ze 30. let 20. století, tak bude stále těžší. Z dvaceti letních deaflympiád čeští fotbalisté přivezli zatím celkem čtyři medaile – dvakrát stříbro (Amsterdam 1928 a Sofie 1993) a dvakrát bronz (Norimberk 1931 a Helsinky 1961). Přední místo z našich fotbalových výsledků zaujímá také páté místo na kodaňské deaflympiádě 1997, kdy naši fotbalisté porazili v prodloužení Italy, deaflympijské vítěze o čtyři roky později, 3:2.

V celkovém hodnocení zemí se Česká republika ze 68 států umístila v Austrálii na 21. místě za svých šest medailí (3 – 1 – 2), za dvacátou Indií a před dvaadvacátým Estonskem. Slovensko tentokrát zůstalo bez medaile, domácí Austrálie se 13 medailemi (4 – 6 – 3) obsadila 13. místo. Nejvíce zlatých medailí získala Ukrajina (21 – 17 – 14), následovaná Ruskem (13 – 17 – 26), Jihoafrickou republikou (13 – 4 – 2) a Spojenými státy americkými (9 – 12 – 12) (*Unie 2005, r. 14, č. 3-4, s. 21; www.deaflympics.com*).

Obrázky 108 a 109: Emblém (vlevo) a maskot XX. letních deaflympijských her v Melbourne, 2005 (zdroj: www.deaflympics.com)

5.2.4 Šestnáctá zimní deaflympiáda – Salt Lake City 2007

Americké mormonské město Salt Lake City, hlavní město státu Utah, se stalo prvním městem na světě, v němž se konaly zimní olympijské, paralympijské i deaflympijské hry. XIX. zimní olympijské hry, stejně tak jako VIII. zimní paralympijské hry zde proběhly v r. 2002, XVI. zimní deaflympijské hry o pět let později. Zatím poslední zimní deaflympiáda, v pořadí 16., se v americkém Salt Lake City konala od 1. – 10. února 2007. Zúčastnilo se jí 298 zimních sportovců z rekordních 23 států světa. Svou premiéru měli na zimní deaflympiádě například sportovci z Austrálie nebo Pákistánu.

K dosavadním čtyřem zimním sportům (alpské a běžecké lyžování, snowboarding a lední hokej) přibyl pátý – curling. Rychlostní bruslení z programu vypadlo.

Českou republiku v Utahu reprezentovaly čtyři lyžařky – čtyřiatřicetiletá Petra Kurková, jednadvacetiletá Michaela Mejstříková a dvě nejmladší závodní lyžařky – šestnáctiletá Veronika Grygarová a o rok starší Tereza Kmochová.

Naše lyžařky stejně jako v Davosu patřily k absolutně nejlepším, přestože americké lyžařky závodily v domácím prostředí. Češky získaly celkem 9 medailí, z toho 4 zlaté, 3 stříbrné a 2 bronzové. Naši nejúspěšnější lyžařkou v Davosu se stala teprve sedmnáctiletá Tereza Kmochová. Na amerických svazích si vyjezdila dvě zlaté, dvě stříbrné a jednu bronzovou medaili. Jen o jednu medaili – stříbrnou – méně získala naše nejzkušenější závodnice Petra Kurková, která si zajela pro dvě zlaté, jednu stříbrnou a jednu bronzovou. Přitom obří slalom nedojela pro vyjetí z dráhy.

Další dvě naše lyžařky, Veronika Grygarová a Michaela Mejstříková, sice na stupně vítězů nedosáhly, ale například v těžkém superobřím slalomu se umístily na pátém a devátém místě.

Zde jsou hlavní výsledky:

Sjezd (4. 2. 2007, 2 kola; *Veronika Grygarová a Michaela Mejstříková nejely*):

1.	Tereza Kmochová	CZE	1:51,37 min.	
2.	Kelley Duran	USA	1:52,03 min.	– 0,66 s
3.	Petra Kurková	CZE	1:52,32 min.	– 0,95 s

Alpská kombinace (5. 2. 2007, 2 kola; *Veronika Grygarová a Michaela Mejstříková nejely*):

1.	Petra Kurková	CZE	1:28,25 min.	
2.	Tereza Kmochová	CZE	1:28,85 min.	– 0,60 s
3.	Kelley Duran	USA	1:32,17 min.	– 3,92 s

Super obří slalom (6. 2. 2007, 1 kolo):

1.	Amanda Goyne	USA	1:02,76 min.	
2.	Petra Kurková	CZE	1:03,25 min.	– 0,59 s
3.	Tereza Kmochová	CZE	1:04,31 min.	– 1,55 s
5.	Veronika Grygarová	CZE	1:07,56 min.	– 4,80 s
9.	Michaela Mejstříková	CZE	1:09,97 min.	– 7,21 s

Obří slalom (8. 2. 2007, 2 kola; *Petra Kurková nedojela 1. kolo*):

1.	Tereza Kmochová	CZE	1:45,65 min.	
2.	Amanda Goyne	USA	1:48,49 min.	– 2,84 s
3.	Kelley Duran	USA	1:52,25 min.	– 6,60 s
9.	Michaela Mejstříková	CZE	2:01,06 min.	– 15,41 s
15.	Veronika Grygarová	CZE	2:21,14 min.	– 35,49 s

Slalom (9. 2. 2007, 2 kola; *Veronika Grygarová nedojela 1. kolo*):

1.	Petra Kurková	CZE	1:32,65 min.	
-----------	----------------------	------------	---------------------	--

2.	Tereza Kmochová	CZE	1:34,10 min.	- 1,45 s
3.	Rea Hraski	CRO	1:42,71 min.	- 10,06 s
10.	Michaela Mejstříková	CZE	2:00,11 min.	- 27,46 s

Obrázek 110: Emblém XVI. zimních deaflympijských her v Salt Lake City, 2007

(zdroj: www.deaflympics.com)

Obrázky 111 a 112: Nejúspěšnější české neslyšící lyžačky: Petra Kurková (vlevo; Davos, 1999) a Tereza Kmochová (Salt Lake City, 2007)

(zdroj: archiv časopisu Unie, foto: ČTK (vlevo) a Janouch, František – Jenšík, Miloslav:

Z Atén do Pekingu, foto: Václav Jirsa (vpravo))

5.2.5 První mistrovství světa neslyšících v atletice – Izmir 2008

V roce 2008 se konalo historicky první mistrovství světa neslyšících v atletice. Proběhlo od 23. – 28. září 2008 v tureckém městě Izmir. Zúčastnili se jej neslyšící atleti z 32 států světa, mezi nimi také sedmičlenná výprava České republiky: Margareta Hanne-Trnková, Pavlína Maléřová, Martina Musilová, Jakub Nosek, Tomáš Pazdera, Jan Vacek a Tereza Wagnerová.

V Izmiru jsme získali dvě bronzové medaile, což je v současné vyrovnané světové špičce považováno za naše maximum (*Unie 2009, r. 18, č. 5-6, s. 6-7, rozhovor s Petrem Valáškem, vedoucím výpravy atletů*). Margareta Hanne-Trnková si doběhla časem 12,44 s pro bronz ve sprintu na 100 metrů a Tereza Wagnerová výkonem 3762 bodů vybojovala bronz v sedmiboji. Čtvrté místo přidal Jan Vacek v hodu kladivem (47,90 m).

Toto první mistrovství světa v atletice neslyšících se původně mělo konat v jihoamerické Venezuele. Ale kvůli nestabilní politické situaci vlády venezuelského prezidenta Huga Cháveze a nedostatku peněz na toto pořadatelství z celého projektu nakonec sešlo. Organizátorem prvního mistrovství světa neslyšících v atletice se tak stalo Turecko.

5.2.6 Dvacátá první letní deaflympiáda – Taipei 2009

Letos, v září 2009, se sejde svět vrcholových neslyšících sportovců ve městě Chinese Taipei (český přepis: Čínská Tchaj-pej). Taipei, ležící na severu ostrova Tchaj-wan, je hlavním městem samostatné Čínské republiky. (Pozor na záměnu s Čínskou lidovou republikou, která Tchaj-wan považuje za svou odloučenou provincii. Demokratický Tchaj-wan, zastoupený generálem Čankajškem, vyhlásil na centrální komunistické Číně nezávislost v r. 1945.) V současné době je Čínská republika Tchaj-wan oficiálně uznávána 23 státy světa, především ze střední Ameriky a Afriky. Z evropských států ji v současnosti uznává pouze Vatikán.

Neslyšící sportovci se zde sejdou od 5. – 15. září 2009 na XXI. letních deaflympijských hrách. Jedná se o další sportovní milník, neboť poprvé se deaflympiáda uskuteční v Asii. Připraveno je pro ně rekordních 20 sportů, z nichž judo, karate a taekwondo budou mít svou deaflympijskou premiéru.

Česká republika bude mít v Tchaj-peji reprezentanty v atletice, cyklistice, badmintonu, poprvé v bowlingu a po 36 letech také opět ve sportovní střelbě. Vyšle tam 15 svých v současné době nejlepších sportovců se sluchovým postižením. Bude to šest atletů (Margareta Hanne-Trnková, Pavlína Maléřová, Jakub Nosek, Tomáš Pazdera, Jan Vacek a Tereza

Wagnerová), čtyři cyklisté (Jan Čapek, František Kocourek, Josef Merunka a Pavel Pastrnek), tři hráči bowlingu (Jaromír Vohryzka, Jan Zeman a Tomáš Drahoš), jeden badmintonista (Josef Rubáš) a jeden sportovní střelec (Marek Bartošek).

Petr Valášek, vedoucí skupiny českých atletů na posledních čtyř deaflympiádách, se v rozhovoru pro časopis *Unie* (*Unie 2009, r. 18, č. 5-6, s. 6-7*) vyjádřil o současné úrovni světové atletiky neslyšících takto (*kráceno*): „...V dnešní době jsou nejlepší neslyšící atleti v Rusku a Ukrajině. Ukázalo se to i na loňském mistrovství světa v Izmiru. Rusové a Ukrajinci si tam rozdělili skoro všechny medaile. Je to absolutní extratřída.

Do širší světové špičky ještě s menším odstupem patří neslyšící sportovci USA, Japonska a Číny. Teprve potom jsou sportovci z Německa, Francie, Anglie. Česká atletika neslyšících patří do evropského nadprůměru.“

Program sportovních disciplín této 21. letní deaflympiády, nad níž převzal záštitu prezident České republiky Tchaj-wan Ying-Jeou Ma, je na www.2009deaflympics.org.

Zatím poslední vyhlášená letní deaflympiáda, v pořadí 22., se uskuteční ve dnech 31. 7. – 13. 8. 2013 v řeckých Athénách.

Obrázky 113 a 114: Emblém (vlevo) a maskot XXI. letních deaflympijských her v Taipei, 2009 (zdroj: www.deaflympics.com)

5.2.7 Sedmnáctá zimní deaflympiáda – Vysoké Tatry 2011

XVII. Zimní deaflympijské hry by se měly uskutečnit v únoru 2011 na Slovensku na sportovištích v Popradu a sjezdovkách ve Vysokých Tatrách. Přestože se Slovenský svaz neslyšících sportovců (SZNS) v r. 2008 dostal do finančních problémů, Hry 17. zimní

deaflympiády by se měly podle www.deaflympics.com uskutečnit v původním termínu od 11. – 20. února 2011 na původním místě – ve Vysokých Tatrách.

5.3. Dnešní sport neslyšících

5.3.1 Sportovní kluby neslyšících v ČR

Bylo by zřejmě nad rámec této bakalářské práce zmínit se o všech sportovních klubech neslyšících v České republice. Vynechal jsem jich dokonce většinu – především těch, které vznikly v 90. letech 20. století. V současné době jich ČSNS registruje 28. Také některé organizace neslyšících a dalších osob se sluchovým postižením, které se primárně sportu nevěnují – například Česká unie neslyšících nebo Pražský spolek neslyšících –, mají ve svých stacionářích zájmové kluby, které se věnují sportu rekreačně.

Z těch úspěšnějších skutečných sportovních oddílů a klubů, které dosud nezanikly a stále úspěšně fungují, jmenuji alespoň dva zástupce:

Sportovní klub Olympia Praha sluchově postižených sportovců (zkratka SKOP SPS, <http://sk.olympia.sweb.cz/>) v Praze a **Sportovní klub Skivelo Olomouc** (zkratka SKS Olomouc, <http://www.skivelo.webgarden.cz/>) v Olomouci.

První klub, založený v Praze r. 1995, se zaměřuje především na míčové kolektivní sporty (úspěchy ve volejbale mužů i žen), druhý klub, jak již název napovídá, vychovává naše úspěšné neslyšící reprezentanty v cyklistice a lyžování.

5.3.2 Sport neslyšících v ČR

Změnil se nějak sport neslyšících během 90 let od dob Jaroslava Říhy? Obecně nijak výrazně. Zlepšily se pochopitelně rekordy a výkony, ale pravidla, principy a především touha po pohybu, soutěžení i radost z výhry jsou stále stejné.

Mnohem znatelněji se změnila struktura fungování sportovních organizací u nás. Od dob jediného sportovního klubu (I. PSKH), jenž reprezentoval celé Československo na prvních třech letních deaflympiádách, se sport českých neslyšících během devadesáti let vypracoval do poměrně kvalitně fungujícího systému, na jehož vrcholu stojí ČSNS.

Měnila se však také obliba jednotlivých sportů. Kromě fotbalu, jenž se stal již před téměř sto lety nejoblíbenějším a nejrozšířenějším sportem na světě (a o něco málo později také u neslyšících), většina sportů prošla dobou ruku v ruce s módou a úspěchy.

Zatímco v 50. a 60. letech 20. století patřila mezi čsl. neslyšícími k nejoblíbenějším a nejrozšířenějším sportům sportovní střelba, provozovaná prakticky v každém městě, kde měl svou klubovnu Svazarm neslyšících, dnes se s ní mezi neslyšícími vůbec nesetkáte. Nejsou pro ni podmínky. Doslova vymřela. V 70. letech ji v oblíbenosti u neslyšících vystřídala házená. V 80. letech se do módy dostaly kuželky, v 90. letech bowling a šipky a kolem r. 2000 snowboarding a rekreační kanoistika. Nyní dosahuje obliby stolní fotbal a letos sportovní poker (*vlastní průzkum mezi neslyšícími sportovci – pamětníky*).

Zajímavé srovnání nabízí časopis Gong z r. 1985 (r. 14, č. 10, s. 193). V článku nazvaném „Nejpopulárnější sporty“ srovnává popularitu jednotlivých sportů mezi neslyšícími a slyšícími. Zatímco mezi slyšícími jsou podle tohoto článku v r. 1985 nejpopulárnějšími sporty fotbal (560.000 hráčů v celém Československu), lyžování (78.000), volejbal (75.000), lední hokej (66.000), stolní tenis (62.000), tenis (62.000), atletika (43.000), házená (41.000) a basketbal (40.000), tak u neslyšících je pořadí oblíbenosti sportů po fotbalu přeházené:

1. fotbal, 2. házená, 3. kuželky, 4. atletika, 4. šachy, 5. stolní tenis. Tento údaj pochází z r. 1985. Přesná čísla počtu aktivních neslyšících sportovců v těchto sportovních odvětvích však nejsou známá.

A jak je tomu v současné době? Z kolektivních sportů se vedle tradičního fotbalu začíná u neslyšících čím dál většimu zájmu těšit lední hokej, volejbal a plážový volejbal (sportovní kluby) a basketbal (školy).

Z individuálních sportů se největšímu zájmu neslyšících v poslední době těší lyžování a snowboarding. Zájem mezi neslyšícími dále stoupá o silniční a trekovou cyklistiku, tenis, vodní sporty (kanoistika, plavání), šipky a hitem letošní sezóny se může stát sportovní poker.

5.3.3 Celostátní sportovní hry dětí a mládeže

Celostátní sportovní hry sluchově postižených žáků (CSH SPŽ) se konají v českých zemích již od roku 1965. Zúčastňují se jich vybraní žáci všech speciálních škol pro žáky se sluchovým postižením v České republice. Pro žáky jsou připraveny atletické disciplíny a plavání, z míčových her malá kopaná a házená, případně basketbal (podle vývojových trendů nebo zájmu organizátorů). Prvním pořadatelem Celostátních sportovních her sluchově

postižených žáků byl Svaz invalidů. Konaly se v Praze a napoprvé se jich zúčastnil také hned rekordní počet 600 žáků ze 13 škol z celého Československa. Poslední hry, kde vystupovaly ještě děti ze Slovenska, se konaly v r. 1995 v Českých Budějovicích. V letošním roce 2009 (XLIV. ročník) se budou konat v červnu v Praze – Radlicích.

Celostátní sportovní hry sluchově postižené mládeže (CSH SPM) jsou každoročně konány od r. 1980. Hry pořádají střídavě všechny speciální střední školy (včetně učňovských) pro sluchově postiženou mládež. Sporty jsou podobné jako u žáků (dívky hrají volejbal, chlapci fotbal) a atletické disciplíny jsou přiměřeně náročnější. Poprvé se uskutečnily v r. 1980 v Otrokovicích, poslední společné pro českou a slovenskou středoškolskou mládež v r. 1995 v Bratislavě. V květnu r. 2009 (XXVIII. ročník; v letech 1990 a 1991 se nekonaly) je hostitelskou školou Střední pedagogická škola pro sluchově postiženou mládež v Hradci Králové.

Podrobnějšímu přehledu CSH SPŽ a CSH SPM včetně dosažených rekordů v jednotlivých disciplínách se věnovala ve své diplomové práci Monika Ťuláková (*Ťuláková, Monika: Vývoj a stav atletiky neslyšících v ČR. Olomouc, 2006, s. 42-48; přílohy č. 16-21.*).

5.4. Český svaz neslyšících sportovců (ČsSNS)

Když v roce 1934 vzniká **Československý svaz sportu hluchoněmých (ČsSSH)**, existovalo v Evropě nemnoho srovnatelných národních svazů neslyšících sportovců. Mezinárodní výbor sportu neslyšících (CISS) existoval teprve deset let a první čl. sportovní klub neslyšících byl jenom ještě o dva roky starší. A nejstarší evropský sportovní klub neslyšících (fotbalový klub neslyšících z Vídně) existoval na mapě Evropy teprve 33 let.

Již v roce 1924 pomáhali čeští neslyšící sportovci (Jaroslav Říha) zakládat v Paříži CISS. Vlastníme od CISS certifikát, kde je potvrzeno, že Český svaz neslyšících sportovců patří mezi první zakladatele CISS a je členem od roku 1924. V prvním – zakládajícím – výboru pracoval Jaroslav Říha z Prahy jako místopředseda CISS čtyři roky.

ČsSNS měl celorepublikovou činnost. Na žádost CISS koordinoval vztahy mezi CISS, národním svazem neslyšících sportovců a jednotlivými kluby neslyšících. Tyto začaly po první letní deaflympiádě (Paříž, 1924) v celé Evropě rychle přibývat.

V době před druhou světovou válkou měl však ČsSNS, přestože v jeho čele stála výrazná a silná osobnost (Vilém Bohumír Hauner), spíše formální charakter. Tato forma

koordinace mezi jednotlivými československými sportovními kluby neslyšících navíc po skončení války nebyla efektivní. V 50. letech 20. století existoval ČsSNS již jen formálně.

Po roce 1968 byl tento národní sportovní svaz přejmenován na **Svaz neslyšících sportovců (SNS)** a spadal pod II. oddělení **Československého svazu tělesné výchovy (ČSTV)**, kde byly tzv. neolympijské sporty. Z toho pak pramenily pozdější potíže čl. neslyšících sportovců při výjezdech do zahraničí a nesnáze při reprezentaci naší republiky na evropské sportovní scéně – mistrovstvích Evropy a Světových hrách neslyšících (po r. 2001 nazvaných deaflympiády).

Dne 26. května 1984 proběhly v brněnském hotelu Morava oslavy 50. výročí od založení ČsSNS, tehdejšího SNS. Mezi desítkami pozvaných čestných hostů nechyběli ani významné osobnosti sportu neslyšících té doby. Se svými referáty tak vystoupili např. Kazimír Diehl z Polska (2. viceprezident CISS), Jaroslav Paur (z ÚV Svazu invalidů), Vladimír Buberle (předseda Automotoklubu Praha) nebo dr. Kučera, delegát ÚV ČSTV. Předseda SNS, Ján Began, shrnul dosavadní vývoj sportu neslyšících v Československu. Nechyběli ani naši úspěšní sportovci. Mezi mnoha jinými např. trojnásobný mistr světa v šachu dr. Švábenský z Brna, Josef Sýkora ze Zlína (stříbrný cyklista z Helsinek 1961), deaflympionici Libuše Čmilová z Plzně (stolní tenis) nebo František Hamrák z Příbrami (fotbal). Ze zdravotních důvodů se nemohl zúčastnit Bedřich Sigan, který se nejvíce zasloužil o činnost SNS (*Zpravodaj neslyšících Plzeň, 1984, č. 2, s. 1*).

Politická normalizace 70. let zasáhla i velmi tvrdě do sportu neslyšících. Tento nenormální stav ještě vyvrcholil po roce 1986 faktickou ztrátou samostatnosti SNS a jeho začleněním do **Československého svazu zdravotně postižených (ČSZP)** do sekce neslyšících. Zde měl předseda SNS funkci ve výboru ZPS, ale neměl žádné slovo a ani možnost vymoci pro neslyšící sportovce důstojnou reprezentaci ve světě.

V té době (koncem 80. let) proto vzniká zárodek dnešního Českého svazu neslyšících sportovců. V rámci ÚV ČSTV je založena sekce zdravotně postižených sportovců (ZPS). Tento odbor ZP sportovců začal budovat svou strukturu a organizaci soutěží v Čechách a na Moravě za pomoci lidí ze **Sportovně-technické komise (STK)** bývalého SNS. Odbor se staral o rozvoj sportů i členstva, pomáhal zakládat další sportovní kluby.

Po Listopadu 1989 přišla naděje na lepší organizaci čl. sportu neslyšících. Již v roce 1990 vzniká samostatný **Federální svaz neslyšících sportovců (FSNS)** na celorepublikové úrovni. Měl na starosti reprezentaci a mezinárodní záležitosti. Prvním a zároveň i posledním prezidentem FSNS se stal v r. 1990 **Ota Panský** (*1954), jenž řídil FSNS tři roky.

Dále vzniká ve stejném roce (1990) současně i samostatný **Český svaz neslyšících sportovců (ČSNS)**, který organizoval soutěže v českých zemích a rozšiřoval členskou základnu ve sportovních klubech neslyšících. Na Slovensku současně vzniká **Slovenský zväz nepočujúcich športovcov (SZNS)**.

Po rozdělení naší republiky v roce 1993 zanikl k 1. 1. 1993 i Federální svaz neslyšících sportovců společně s **Konfederací sportovních svazů (KSS)** v bývalém Československu. Poslední akcí, kterou řídil ještě FSNS, bylo vystoupení našich sportovních reprezentantů na 17. letní deaflympiádě v Sofii (1993). Úlohu FSNS převzal Český svaz neslyšících sportovců jako nástupnická organizace a zároveň i jako staronový člen CISS od roku 1924.

ČSNS byl založen v r. 1990, kdy byl registrován na Ministerstvu vnitra ČSFR i na ČSTV. Prvním a stále dosud jediným prezidentem ČSNS je v jeho dvacetileté novodobé historii **Vojtěch Volejník** (*1949) z Plzně. V. Volejník se stal po J. Říhovi také druhým Čechem, jenž byl zvolen do výkonného výboru CISS. Stalo se tak na kongresu CISS na 18. letní deaflympiádě v Kodani (1997). V. Volejník pracoval ve výboru CISS celkem osm let. Od Výboru dobré vůle obdržel 6. 5. 1995 z rukou prezidenta republiky Václava Havla Cenu Olgy Havlové za své celoživotní zásluhy o sport neslyšících.

Přes mnohé nesporné úspěchy českého sportu neslyšících na posledních letních i zimních deaflympiádách se čeští neslyšící sportovci potýkají s nejděním problémem. Největším problémem je zřejmě neexistence vlastních sportovních areálů a zařízení potřebných pro rozvoj sportu mládeže neslyšících a sluchově postižených v oblasti tělesné výchovy a sportu. Ani jeden náš sportovní klub neslyšících vůbec nevlastní a nemá ani k dispozici třeba fotbalové hřiště nebo tělocvičnu.

Po roce 1990 měl ČSNS 23 registrovaných klubů s 2150 členy a 10 sportů, Slovenský svaz neslyšících sportovců (SZNS) 5 klubů s 300 členy a 4 sporty. V loňském roce 2008 měl ČSNS celkem 4886 členů, 19 sportů – 17 STK, 4 územní župy a 28 klubů.

Sekretariát ČSNS se nachází v plzeňské čtvrti Skvrňany, v Lábkově ulici, v pavilonu č. 5 (www.paralympic.cz, 30. 4. 2009; *Miroslava Volejníková a kolektiv: Sport neslyšících v České republice a bývalém Československu, 1. díl, Plzeň, 1999; Gabriela Houdková: diplomová práce, Praha, 2008*).

VI. České sportovní úspěchy neslyšících

6.1. České úspěchy z deaflympiád – shrnutí

6.1.1 Historické tabulky deaflympijských her

Zde jsou tři přehledové historické tabulky, které informují o úspěšnosti letních a zimních deaflympiád pro československé a české neslyšící sportovce, o úspěšnosti jednotlivých deaflympijských disciplín a o jednotlivých našich neslyšících deaflympijských medailistech.

Tabulky jsou sestaveny na základě výsledků z letních a zimních deaflympiád tak, jak je zaznamenala historie během 85 let jejich trvání.

1. První tabulka ukazuje pořadí úspěšnosti letních a zimních deaflympiád pro československé a české neslyšící sportovce:

Pořadí	Rok	Místo	Zlato	Stříbro	Bronz	Celkem
1.	1957	Miláno	8	3	3	14
2.	1961	Helsinky	4	4	3	11
3.–4.	2001	Řím	4	3	2	9
	2007	Salt Lake City	4	3	2	9
5.	1999	Davos	4	0	0	4
6.	1993	Sofia	3	2	2	7
7.	2005	Melbourne	3	1	2	6
8.	1997	Kodaň	2	1	1	4
9.	1969	Bělehrad	1	2	1	4
10.	2003	Sundsvall	1	1	1	3
11.	1973	Malmö	0	1	1	2
12.	1928	Amsterdam	0	1	0	1
13.–14.	1949	Kodaň	0	0	2	2
	1995	Yllas	0	0	2	2
15.	1931	Norimberk	0	0	1	1
16.–18.	1949	Seefeld	0	0	0	0

16.–18.	1977	Bukurešť	0	0	0	0
16.–18.	1991	Banff	0	0	0	0
CELKEM MEDAILÍ			34	22	23	79

Z této tabulky vyplývá, že naší absolutně nejúspěšnější deaflympiádou se stala 8. letní deaflympiáda v italském Miláně, 1957. Naši sportovci tam získali celkem 14 medailí (8 – 3 – 3). Ze zimních deaflympiád se stala zatím nejúspěšnější ta poslední, v Salt Lake City, 2007, odkud naše lyžařky přivezly 9 medailí (4 – 3 – 2).

Naopak jen ze tří deaflympiád, kterých jsme se zúčastnili, jsme přijeli bez medaile. Byly to 1. zimní deaflympiáda v rakouském Seefeldu, 1949 (kde sice naši běžkaři dojeli ve štafetě na třetím místě, ale byli ještě ten den diskvalifikováni, neboť jeden náš běžkař jel dva úseky), 13. letní deaflympiáda v rumunské Bukurešti, 1977 a 12. zimní deaflympiáda v kanadském Banffu, 1991. Všechny tři se skórem 0 – 0 – 0.

Naši reprezentanti přivezli během 79 let, od Amsterdamu 1928 do Salt Lake City 2007, celkem 79 cenných kovů (34 – 22 – 23). Z toho z letních deaflympiád přivezli naši sportovci 61 medailí (25 – 18 – 18), ze zimních deaflympiád 18 medailí (9 – 4 – 5). Stačilo jim k tomu dohromady 18 deaflympiád – 12 letních a 6 zimních.

2. Druhá tabulka ukazuje úspěšnost jednotlivých deaflympijských sportů, kterých se zúčastnili českoslovenští a čeští neslyšící sportovci:

Pořadí	Sport	Zlato	Stříbro	Bronz	Celkem
1.	střelba (muži i ženy)	13	8	7	28
2.	atletika (ženy)	10	5	3	18
3.	lyžování (ženy)	9	4	5	18
4.	cyklistika (muži)	2	2	3	7
5.	fotbal (muži)	0	2	2	4
6.	stolní tenis (muži)	0	1	1	2
7.	házená (ženy)	0	1	0	1
8.	tenis (muži)	0	0	2	2
9.	badminton (muži)	0	0	0	0
10.	běh na lyžích (muži)	0	0	0	0

11.	hokej (muži)	0	0	0	0
12.	orientační běh (muži)	0	0	0	0
13.	plavání (muži)	0	0	0	0

Tato tabulka nám ukazuje celkem 13 deaflympijských sportů, v nichž se na deaflympiádě alespoň jednou už představili také českoslovenští nebo čeští sportovci.

Vyplývá z ní, že naším nejúspěšnějším deaflympijským sportem zatím stále zůstává sportovní střelba, která během čtyř letních deaflympiád (Miláno 1957, Helsinky 1961, Bělehrad 1969 a Malmö 1973) získala pro československé státní barvy rekordních 28 medailí. Za sportovní střelbou jen těsně následují ženská atletika a ženské sjezdové lyžování. Vzhledem k tomu, že sportovní střelba se neslyšícími v České republice již nepěstuje, lze předpokládat, že obě dvě deaflympijské disciplíny jednou přeskochí v počtu medailí střelbu. Na úspěchy ve sportovní střelbě se po 36 letech pokusí na 21. letní deaflympiádě v Tchaj-pej navázat nedoslýchavý Marek Bartošek z Plzně.

Naše atletky i lyžařky potřebovaly ke stejnému počtu osmnácti medailí i shodný počet „svých“ letních nebo zimních deaflympiád – čtyři. Tento úspěšný medailový boom nastartovaly až deaflympiády po pádu komunismu.

Stejně tak je tomu i s mužskou silniční cyklistikou, která se sedmi medailemi obsadila čtvrté místo.

Naopak náš dříve nejúspěšnější sport – fotbal – zůstává ve stínu dřívějších letních deaflympiád – dvou předválečných (Amsterdam 1928, Norimberk 1931), Helsinek 1961 a Sofie 1993, která je zatím naším posledním výraznějším úspěchem na mezinárodní fotbalové scéně.

Ostatní naše medailové deaflympijské disciplíny – stolní tenis, házená a tenis – dosáhly svého vrcholu naposledy před čtyřiceti (házenkářky), padesáti (stolní tenis) a sedmdesáti lety (tenis).

Další naše sporty, v nichž jsme někdy reprezentovali na letní nebo zimní deaflympiádě – badminton, běh na lyžích, hokej, orientační běh, plavání – na svůj úspěch zatím čekají.

3. Třetí tabulka ukazuje úspěšnost našich jednotlivých neslyšících reprezentantů na deaflympiádách:

Pořadí	Jméno	Sport	Zlato	Stříbro	Bronz	Celkem
1.	Václav Nudný***	střelba	11	4	0	15
2.	Jaroslav Dědič	střelba	10	5	4	19
3.	Petra Kurková*	lyžování	7	2	2	11
4.	Margareta Hanne-Trnková*	atletika	4	0	0	4
5.	Pavína Maléřová* **	atletika	3	3	1	7
6.	Tereza Wagnerová*	atletika	3	2	1	6
7.	Tereza Kmochová*	lyžování	2	2	1	5
8.	Dieter Šulák	cyklistika	2	0	0	2
9.	František Kala	střelba	1	2	1	4
10.	Josef Pernica	střelba	1	1	2	4
11.	Marie Bajzová	střelba	1	1	0	2
12.	Jan Čapek	cyklistika	1	0	2	3
13.	Libor Čížek*	cyklistika	1	0	1	2
14.–15.	Radek Čechman	cyklistika	1	0	0	1
14.–15.	Karla Kyselová***	střelba	1	0	0	1
16.	fotbalová reprezentace – muži*	fotbal	0	2	2	4
17.–19.	Eduard Mand'ok	střelba	0	1	1	2
17.–19.	Jiří Škalák	stolní tenis	0	1	1	2
17.–19.	Vojtěch Vacek***	tenis	0	1	1	2
20.–24.	Josef Kostka	střelba	0	1	0	1
20.–24.	Josef Merunka*	cyklistika	0	1	0	1
20.–24.	Karel Svoboda	stolní tenis	0	1	0	1
20.–24.	Slavomír Sýkora	cyklistika	0	1	0	1
20.–24.	házenkářská reprezentace - ženy	házená	0	1	0	1
25.	Gabriela Ungerová	lyžování	0	0	2	2
26.–30.	František Kocourek*	cyklistika	0	0	1	1
26.–30.	Bohumil Navrátil	střelba	0	0	1	1
26.–30.	Adolf Nebřenský***	tenis	0	0	1	1
26.–30.	Monika Ťuláková	atletika	0	0	1	1

Poznámky k tabulce:

* = aktivní sportovci, kteří se ještě mohou posunout v historické tabulce výš

** = Pavlína Maléřová musela po Kodani 1997 vrátit 2 zlaté medaile za jí nezaviněný doping

*** = sportovci, kteří již nežijí

Do této tabulky jsou zahrnuti pouze medailisté, nikoliv všichni českoslovenští a čeští reprezentanti, kteří se sice zúčastnili deaflympiády, ale nezískali na ni dosud žádnou medaili. Celkem se tedy jedná o 28 sportovců a týmy fotbalu (muži) a házené (ženy). Celkový počet všech čl. a českých reprezentantů, kteří kdy závodili na deaflympiádách, přesahuje počet 200 osob.

Z pohledu českých reprezentantů je tato tabulka rozdělena jak na čistě individuální sporty (atletika, lyžování), tak i na ryze kolektivní sporty (fotbal, házená). Třetí kategorii zde reprezentují tzv. „smíšené“ sporty, v nichž naši reprezentanti vystupovali na deaflympiádách buď jako jednotlivci (střelba, cyklistika, stolní tenis, tenis), nebo ve čtyřhrách (stolní tenis, tenis) a nebo jako celý reprezentanční tým (střelci, cyklisté).

Z těchto dvou posledně jmenovaných důvodů nekorespondují počty medailí mezi druhou tabulkou, kde jsou jednotlivé sporty, a třetí tabulkou, kde jsou jejich zástupci a naši deaflympijští reprezentanti. Konkrétně se jedná o rozdíly v počtech medailí mezi stolními tenisty, tenisty, střelci a cyklisty. U stolních tenistů a tenistů jsem na každého reprezentanta rozpočítal i medaili za čtyřhru, pokud ji hrál. U střelců a cyklistů je započítána pro každého také medaile za kolektivní výsledek, byl-li členem reprezentačního týmu, který získal medaili.

Z této třetí tabulky vyplývá, že našimi nejúspěšnějšími deaflympijskými sportovci jsou sportovní střelci Václav Nudný a Jaroslav Dědič. Dohromady oba dva získali v padesátých a šedesátých letech dnes již těžko překonatelných 34 deaflympijských medailí. Václav Nudný vybojoval na deaflympiádách rekordních 11 zlatých medailí, Jaroslav Dědič celkově rekordní počet 19 medailí.

Vzhledem k faktu, že oba dva dnes už nezávodí, má šanci je překonat už za dva roky ve Vysokých Tatrách naše lyžařka Petra Kurková, která se jim zatím nejvíce přiblížila se svými jedenácti cennými kovy.

Z tabulky dále vyplývá, že nejúspěšnějšími našimi sportovci jsou střelci, lyžařky, atletky a cyklisté. Stejný závěr lze vyvodit i z tabulky č. 2.

V éře společného Československa získali naši sportovci na deaflympiádách (od Amsterdamu 1928 do Banffu 1991) během 63 let celkem 35 medailí (13 – 11 – 11). Z toho

18 v individuálních sportech (sportovní střelba v Miláně 1957, Helsinkách 1961, Bělehradě 1969 a Malmö 1972, cyklistika v Helsinkách 1961, tenis v Kodani 1949 a stolní tenis v Miláně 1957) a 17 v kolektivních sportech (fotbal mužů v Amsterdamu 1928, Norimberku 1931 a Helsinkách 1961, házená žen v Bělehradě 1961, reprezentační tým střelců v Miláně 1957, Helsinkách 1961, Bělehradě 1969 a Malmö 1973, debl tenistů v Kodani 1949 a debl stolních tenistů v Miláně 1957).

V éře samostatného českého sportu neslyšících (od Sofie 1993 po Salt Lake City 2007) získali naši sportovci během 14 let celkem 44 medailí (21 – 11 – 12). Z toho bylo 42 medailí v individuálních sportech (atletika, lyžování, cyklistika) a jenom 2 medaile v kolektivních sportech (fotbalisté a tým cyklistů v Sofii* 1993; **poznámka: na deaflympiádě v Sofii závodili naši atleti a cyklisté za samostatnou Českou republiku, ale naši fotbalisté ještě spolu se Slováky za tým Československa, které však už půl roku neexistovalo*).

Z tohoto srovnání vyplývají dva fakty:

1. Zatímco v éře Československa byl kladen důraz na kolektivní sport (poměr medailí z deaflympiád mezi individuálními a skupinovými sporty byl těsně vyrovnaný – 18:17), tak po rozdělení federace klade Český svaz neslyšících sportovců větší důraz na individuální sporty – od deaflympiády v Sofii získala Česká republika 42 medailí v individuálních sportech a jen 2 v kolektivních sportech – a to už před 16 lety.
2. Zajímavý je posun prestiže sportů – od sportovní střelby k atletice a lyžování. Pouze fotbal si uchoval svůj zájem po celou dobu sportu českých neslyšících.

Zdroje tabulek 1, 2 a 3:

Unie 1998 (Unie 1998, r. 7, č. 6, rozhovor s Jaroslavem Dědičem, s. 4);

Unie 2001 (Unie 2001, r. 10, č. 9-10, Historické tabulky deaflympijských her, s. 15);

Unie 2008 (Unie 2008, r. 17, č. 7-8, rozhovor s Marií Bajzovou, s. 12);

50. výročí založení Automotoklubu neslyšících Praha 1947 – 1997;

Miroslava Volejníková a kolektiv: Sport neslyšících v České republice a bývalém Československu, 1. díl (Plzeň, 1999);

www.deaflympics.com;

vlastní součty

6.2. České světové a evropské rekordy v atletice neslyšících

Česká republika dosahuje od 90. let 20. století sportovních úspěchů neslyšících především v cyklistice, lyžování a lehké atletice.

Podle Mezinárodního deaflympijského výboru neslyšících CISS jsou čeští neslyšící sportovci držiteli čtyř světových atletických rekordů neslyšících. Dosáhli jich **Margareta Hanne-Trnková** (v kategorii ženy) a **Tomáš Pazdera** (v kategorii junioři).

M. Trnková (*1976) dosáhla světového rekordu ve sprintu na 200 metrů během atletického mítinku v německém Berlíně v r. 2003. T. Pazdera (*1989) vloni na domácích závodech ve vrhu koulí, hodu diskem a hodu kladivem.

První tabulka ukazuje jejich dosažené světové rekordy podle CISS:

Disciplína	Výkon	Kdo	Kdy	Kde	Kategorie (neslyšící)	WR (slyšící)
sprint 200 m	24,23 s	M. Trnková	1. 5. 2003	Berlín, SRN	ženy	21,34 s
vrh koulí (6 kg)	15,09 m	T. Pazdera	5. 5. 2008	Brno, ČR	junioři*	23,12 m
hod diskem	41,11 m	T. Pazdera	21. 6. 2008	Praha, ČR	junioři*	74,08 m
hod kladivem	45,65 m	T. Pazdera	10. 6. 2008	Praha, ČR	junioři*	86,74 m

Zdroj:

www.deaflympics.com;

www.wikipedia.com

Vysvětlivky:

WR = world record, světový rekord

* Tomáš Pazdera je světovým rekordmanem mezi juniory. Hodnota světového rekordu neslyšících v kategorii muži je vyšší.

Sloupec úplně napravo jsem zařadil pro ilustraci. Ukazuje nám absolutní hodnotu světového rekordu, jehož dosáhli slyšící atleti – ženy ve sprintu na 200 metrů a muži (nikoliv junioři) ve vrhu koulí, diskem a kladivem. Ukazuje na stále velký rozdíl mezi špičkovými výkony nejlepších neslyšících a nejlepších slyšících světových atletů.

Rozdíl mezi oběma světovými rekordy ve sprintu žen na 200 metrů činí tři sekundy, což je na krátkou trať velká hodnota. Rozdíly mezi světovými rekordy mužů ve vrhu koulí, hodu diskem a hodu kladivem jsou dokonce téměř dvojnásobné. I když se zde nejedná o stejné kategorie (junioři x muži) a hodnota juniorských rekordů T. Pazdery se přibližuje světovému rekordu neslyšících mužů, má však stále daleko k absolutním světovým rekordům slyšících. Navíc i ve sportu se projevují specializace a na rozdíl od rekordu T. Pazdery dosáhly absolutních světových rekordů tři různí slyšící sportovci.

Výkony obou našich neslyšících atletů však odpovídají také poměrnému zastoupení neslyšících v populaci slyšících.

Čeští neslyšící atleti jsou zároveň také držitelé několika evropských atletických rekordů. Postarali se o ně **Margareta Hanne-Trnková** (*1976; sprinty na 60, 100 a 200 m), **Tereza Wagnerová** (**1979; pětiboj, skok vysoký na halovém ME), **Petr Klus** (*1985; sedmiboj v hale, desetiboj pod širým nebem) a mezi juniory **Tomáš Pazdera** (*1989; koule, disk, kladivo).

Druhá tabulka ukazuje dosažené evropské rekordy podle Evropské federace neslyšících sportovců EDSO:

Disciplína	Výkon	Kdo	Kdy	Kde	Kategorie
sprint 60 m	7,89 s	M. Trnková	16. 2. 2002	Karlsruhe, SRN	ženy
sprint 100 m	12,20 s	M. Trnková	26. 7. 2001	Řím, IT	ženy
sprint 200 m	24,23 s	M. Trnková	1. 5. 2003	Berlín, SRN	ženy
pětiboj	3277 b.	T. Wagnerová	16. 3. 2000	Spala, PL	ženy
skok vysoký*	164 cm	T. Wagnerová	16. 3. 2000	Spala, PL	ženy (hala)
sedmiboj	4425 b.	P. Klus	20. 3. 2004	Sofia, BUL	muži (hala)
desetiboj**	5760 b.	P. Klus	16. 7. 2003	Tallinn, EST	muži
vrh koulí (6 kg)	15,09 m	T. Pazdera	5. 5. 2008	Brno, ČR	junioři
hod diskem	41,11 m	T. Pazdera	21. 6. 2008	Praha, ČR	junioři
hod kladivem	45,65 m	T. Pazdera	10. 6. 2008	Praha, ČR	junioři

Zdroj:

www.deafsports-edso.eu

Vysvětlivky:

ME = mistrovství Evropy

* Tereza Wagnerová je držitelkou evropského rekordu ve skoku vysokém (164 cm) dosaženého na halových evropských šampionátech. Evropský halový rekord dosažený na jiném atletickém mítinku než je mistrovství Evropy má hodnotu 170 cm (Věra Khachadurova z Ruska, 2006). Evropský rekord na otevřeném stadionu během mistrovství Evropy má stejnou hodnotu (170 cm, Claudia Schulz z Německa, 1987). Pro srovnání – absolutní světový rekord neslyšících žen ve skoku vysokém má hodnotu 174 cm.

** Petr Klus dosáhl evropského rekordu na evropských šampionátech v desetiboji (5760 bodů) na mistrovství Evropy v Tallinnu (2003). Držitelem absolutního evropského rekordu v desetiboji je však Miroslav Bednarek z Německa (6951 bodů z r. 1985 v USA).

Kompletní přehled všech českých atletických rekordů neslyšících v kategorii mužů i žen lze najít na nových webových stránkách Českého svazu neslyšících sportovců – STK atletiky: www.csns-atletika.wz.cz.

Závěrem ještě pro úplnost uvádím, že Česká republika má dlouhodobě tři světové rekordmany v atletice (slyšících) – Jarmilu Kratochvílovou v běhu na 800 metrů, Jana Železného v hodu oštěpem a Romana Šebrleho v desetiboji.

6.3. Současné úspěchy české atletiky neslyšících

Atletika, královna sportu, patří v současné době spolu s lyžováním k největším úspěchům sportu českých neslyšících. Od rozdělení Československa v roce 1993 získali naši neslyšící atleti – a byly to výhradně ženy – celkem 18 deaflympijských medailí (10 zlatých, 5 stříbrných, 3 bronzové). Atletika žen se tak zařadila hned na druhé místo v úspěšnosti našich deaflympijských sportů – za sportovní střelbu (28 deaflympijských medailí) a před sjezdové lyžování (také zatím 18 medailí, ale o jednu zlatou méně).

Naše atletky to dokázaly během čtyř letních deaflympiád (od Sofie 1993 přes Kodaň 1997 a Řím 2001 po Melbourne 2005). Nejúspěšnější z těchto čtyř posledních letních deaflympiád byla pro české atletky ta devatenáctá, v Římě 2001:

Pořadí	Kde	Kdy	Zlato	Stříbro	Bronz
1.	Řím	2001	4	2	1
2.	Melbourne	2005	3	1	1
3.	Kodaň*	1997	2	1	1
4.	Sofie	1993	1	1	0
CELKEM: 18			10	5	3

Poznámka:

** Po deaflympiádě v Kodani (1997) musela Pavlína Maléřová za jí nezaviněný dopink vrátit obě zlaté medaile, které vyhrála v hodu diskem a vrhu koulí. Snědla totiž tyčinky, které měly být nezávadné. Obsahovaly však zakázaný efedrin, o čemž však P. Maléřová nevěděla.*

O všech 18 medailí z těchto čtyř deaflympiád se postaraly pouze čtyři naše atletky: Pavlína Maléřová, Margareta Hanne-Trnková, Monika Ťuláková a Tereza Wagnerová.

Nejúspěšnější z nich je se čtyřmi zlaty sprinterka Margareta Hanne-Trnková. Nejzkušenější je Pavlína Maléřová, která Českou republiku reprezentuje už čtvrt století, od poloviny 80. let, ještě z doby Československa. Má také nejvíce deaflympijských medailí – sedm (dvě zlata navíc vracela po 18. letní deaflympiádě v Kodani).

Jméno	Zlato	Stříbro	Bronz	Celkem
Margareta Hanne-Trnková	4	0	0	4
Pavlína Maléřová	3	3	1	7
Tereza Wagnerová	3	2	1	6
Monika Ťuláková*	0	0	1	1

Poznámka:

** Monika Ťuláková ukončila svou aktivní sportovní kariéru v r. 2003.*

K těmto čtyřem atletkám se svými výkony přibližuje Tomáš Pazdera, jeden z největších talentů našeho současného sportu neslyšících.

Margareta Hanne-Trnková (*1976) se narodila na Slovensku v Trenčíně, reprezentuje v atletice neslyšících Českou republiku (má český pas) a žije s manželem v Berlíně, kde závodí za klub KSV 90 Berlin. Hanne-Trnková se narodila jako slyšící, ale v necelém roce ztratila sluch po zápalu plic, který ji doktoři léčili streptomycinem. Domluví se sedmi jazyky (slovensky, česky, anglicky, německy, slovenský ZJ, český ZJ, německý ZJ) a studovala na třech univerzitách (Komenského univerzitu v Bratislavě, City University v Trenčíně a jeden rok na Gallaudetově univerzitě ve Washingtonu).

Se sportem začínala u tenisu. Hrála ho 12 let, až do svých dvaceti, a trénovala například ve světoznámé tenisové akademii Nicka Bolletieriho na Floridě. V tenise také reprezentovala své rodné Slovensko na své první deaflympiádě – v Sofii (1993), vypadla ve druhém kole. To jí bylo teprve 16 let. V Kodani (1997), ještě ve slovenských barvách, doběhla v obou nejkratších sprintech dvakrát pátá. Kromě čtyř deaflympijských zlatých medailí a medailí z mistrovství světa i Evropy je několikanásobnou mistryní ČSFR, Česka i Slovenska ve sprintech na 100 a 200 m (*Unie 2001, r. 10, č. 9-10, s. 8*).

Největší sportovní úspěchy Margarety Hanne-Trnkové (www.csns-atletika.wz.cz):

Kdy	Kde	Co	Disciplína	Umístění
2001	Řím	deaflympiáda	sprint 100 m	1. místo
2001	Řím	deaflympiáda	sprint 200 m	1. místo
2005	Melbourne	deaflympiáda	sprint 100 m	1. místo
2005	Melbourne	deaflympiáda	sprint 200 m	1. místo
1997	Kodaň	deaflympiáda	sprint 100 m	5. místo
1997	Kodaň	deaflympiáda	sprint 200 m	5. místo
1999	Piraeus	mistrovství Evropy	sprint 100 m	1. místo
1999	Piraeus	mistrovství Evropy	sprint 200 m	1. místo
2003	Tallinn	mistrovství Evropy	sprint 100 m	1. místo
2003	Tallinn	mistrovství Evropy	sprint 200 m	1. místo
2007	Sofia	mistrovství Evropy	sprint 100 m	4. místo
2007	Sofia	mistrovství Evropy	sprint 200 m	2. místo
2008	Izmir	mistrovství světa	sprint 100 m	3. místo
2008	Izmir	mistrovství světa	sprint 200 m	semifinále
2000	Spala	halové ME	sprint 60 m	1. místo

2000	Spala	halové ME	sprint 60 m	1. místo
2004	Sofia	halové ME	sprint 60 m	1. místo
2004	Sofia	halové ME	sprint 60 m	1. místo
2003	Berlín	světový rekord ve sprintu na 200 m (24, 23 s)		

Obrázek 115: Margareta Hanne-Trnková v cíli zlatého sprintu na 100 m, Melbourne, 2005 (zdroj: Janouch, František – Jenšík, Miloslav: Z Atén do Pekingu. Praha: Český paralympijský výbor, 2009)

Pavλίna Malěřová (*1966) se narodila v Ostravě a dosud tam také bydlí. Vyučená tiskařka, od narození neslyšící, trénuje v SSK Vítkovice. Už 25 let. Naše nejdéle sportující reprezentantka se zúčastnila svého prvního mistrovství ČSSR již v r. 1984. A hned napoprvé se stala mistryní republiky v hodu diskem, oštěpem a vrhu koulí. Těmto disciplínám se věnuje i dnes, jen oštěp, jenž se hází jinou technikou, nahradila kvůli poraněnému ramenu kladivem.

Vedle silových disciplín koule – disk – kladivo také aktivně hrála házenou a dodnes fotbal. V moravskoslezské župě hájí branku druhotřídního klubu fotbalistek Krnova. Československo poprvé reprezentovala už na mistrovství Evropy v r. 1987 v Mnichově (0 – 1 – 3). Kromě sedmi deaflympijských medailí držela také několik let světový rekord ve své nejsilnější disciplíně – hodu diskem (46,52 m; současný světový rekord neslyšících žen má hodnotu 58,54 m). V koulí má svůj osobní rekord 12,48 m (z r. 1997), v kladivu 40,70 m

(2004) a oštěpu 35,16 m (1987). V r. 2007 byla vyhlášena nejlepší sportovkyní České republiky se zdravotním postižením (*Unie 2001, r. 10, č. 9-10, s. 10*).

Z deaflympiád má Pavlína Maléřová celkem sedm medailí (3 – 3 –1).

Největší sportovní úspěchy Pavlína Maléřové (www.csns-atletika.wz.cz):

Kdy	Kde	Co	Disciplína	Umístění
1993	Sofia	deaflympiáda	disk	1. místo
1993	Sofia	deaflympiáda	koule	2. místo
2001	Řím	deaflympiáda	disk	1. místo
2001	Řím	deaflympiáda	kladivo	2. místo
2001	Řím	deaflympiáda	koule	3. místo
2005	Melbourne	deaflympiáda	disk	1. místo
2005	Melbourne	deaflympiáda	kladivo	2. místo
2005	Melbourne	deaflympiáda	koule	7. místo
1987	Mnichov	mistrovství Evropy	disk	2. místo
1987	Mnichov	mistrovství Evropy	koule	3. místo
1987	Mnichov	mistrovství Evropy	oštěp	3. místo
1987	Mnichov	mistrovství Evropy	4x 400 m	3. místo
1991	Vladimir	mistrovství Evropy	disk	1. místo
1991	Vladimir	mistrovství Evropy	koule	3. místo
1991	Vladimir	mistrovství Evropy	oštěp	4. místo
1995	Lausanne	mistrovství Evropy	disk	1. místo
1995	Lausanne	mistrovství Evropy	koule	1. místo
1999	Piraeus	mistrovství Evropy	disk	1. místo
1999	Piraeus	mistrovství Evropy	koule	1. místo
2003	Tallinn	mistrovství Evropy	disk	1. místo
2003	Tallinn	mistrovství Evropy	kladivo	1. místo
2003	Tallinn	mistrovství Evropy	koule	2. místo
2007	Sofia	mistrovství Evropy	disk	2. místo
2007	Sofia	mistrovství Evropy	kladivo	3. místo
2007	Sofia	mistrovství Evropy	koule	7. místo
2000	Spala	halové ME	koule	2. místo

2004	Sofia	halové ME	koule	3. místo
2008	Izmir	mistrovství světa	disk	6. místo
2008	Izmir	mistrovství světa	kladivo	6. místo
2008	Izmir	mistrovství světa	koule	11. místo

*Obrázek 116: Pavlína Maléřová během stříbrného hodu kladivem, Melbourne, 2005
(zdroj: Janouch, František – Jenšík, Miloslav: Z Atén do Pekingů. Praha: Český
paralympijský výbor, 2009)*

Tereza Wagnerová (*1979) se narodila v Olomouci, kde také vystudovala na Fakultě tělesné kultury Univerzity Palackého obor Aplikovaná tělesná výchova. Od narození je nedoslýchavá. Tato všestranná sportovkyně se dlouhodobě věnuje heptatlonu – sedmiboji. Ženský sedmiboj byl přitom zařazen do programu olympijských her až v r. 1984, kdežto mužský desetiboj už v r. 1912.

Tereza Wagnerová se kromě víceboje (v hale pětiboj, venku sedmiboj) věnuje také běhu na 100 m překážek, hodu oštěpem, skoku dalekému a trojskoku. V trojskoku vytvořila na 18. letní deaflympiádě v Kodani (1999) výkonem 11,34 m nový světový rekord neslyšících, který rozhodčí ohodnotili zlatou medailí. Z Kodaně má také druhou zlatou medaili, za sedmiboj, kdy výkonem 4281 bodů vylepšila tehdejší evropský rekord. Její maximum v sedmiboji činí 4828 bodů. Světový rekord mezi neslyšícími ženami v sedmiboji má dnes hodnotu 5062 bodů (MS v Turecku, Izmir, 2008).

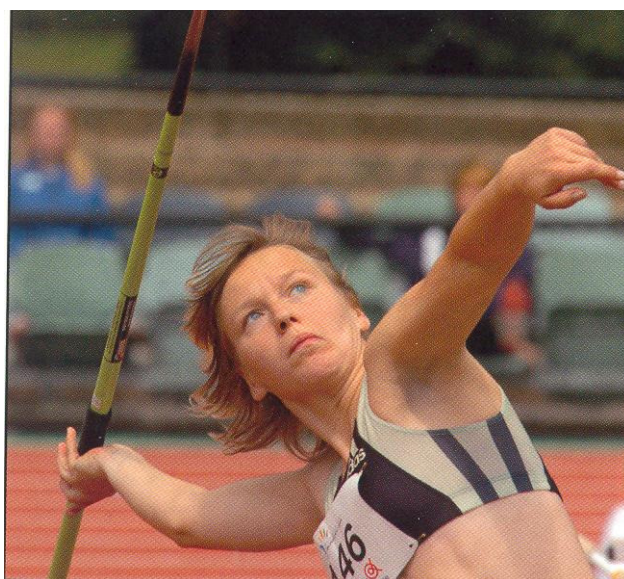
O tom, jak je sedmiboj fyzicky náročná disciplína, svědčí i dosažená maxima Terezy Wagnerové v jeho jednotlivých disciplínách: překážkový běh na 100 m za 15,22 s, skok vysoký 165 cm, koule 11,80 cm, sprint na 200 m za 27,25 s, dálka 558 cm, oštěp 41,07 cm a běh na 800 m za 2:34,70 min.

Z deaflympiád má Wagnerová celkem 6 medailí (3 – 2 –1), další jsou z evropských šampionátů i loňského mistrovství světa (*Unie 2001, r. 10, č. 9-10, s. 9*).

Největší sportovní úspěchy Terezy Wagnerové (www.csns-atletika.wz.cz):

Kdy	Kde	Co	Disciplína	Umístění
1997	Kodaň	deaflympiáda	sedmiboj	1. místo
1997	Kodaň	deaflympiáda	trojskok	1. místo
1997	Kodaň	deaflympiáda	výška	2. místo
1997	Kodaň	deaflympiáda	oštěp	5. místo
2001	Řím	deaflympiáda	sedmiboj	1. místo
2001	Řím	deaflympiáda	výška	2. místo
2001	Řím	deaflympiáda	dálka	4. místo
2001	Řím	deaflympiáda	100 m př.	4. místo
2005	Melbourne	deaflympiáda	sedmiboj	3. místo
2005	Melbourne	deaflympiáda	výška	6. místo
1995	Lausanne	mistrovství Evropy	výška	2. místo
1995	Lausanne	mistrovství Evropy	ostěp	3. místo
1995	Lausanne	mistrovství Evropy	dálka	4. místo
1999	Piraeus	mistrovství Evropy	trojskok	1. místo
1999	Piraeus	mistrovství Evropy	100 m př.	1. místo
1999	Piraeus	mistrovství Evropy	výška	2. místo
1999	Piraeus	mistrovství Evropy	dálka	2. místo
1999	Piraeus	mistrovství Evropy	oštěp	3. místo
2003	Tallinn	mistrovství Evropy	sedmiboj	2. místo
2003	Tallinn	mistrovství Evropy	100 m př.	3. místo
2003	Tallinn	mistrovství Evropy	koule	5. místo
2003	Tallinn	mistrovství Evropy	oštěp	6. místo
2007	Sofia	mistrovství Evropy	sedmiboj	2. místo

2007	Sofia	mistrovství Evropy	100 m př.	4. místo
2007	Sofia	mistrovství Evropy	dálka	5. místo
2000	Spala	halové ME	pětiboj	1. místo
2000	Spala	halové ME	trojskok	1. místo
2000	Spala	halové ME	60 m př.	1. místo
2000	Spala	halové ME	výška	1. místo
2000	Spala	halové ME	dálka	2. místo
2004	Sofia	halové ME	výška	1. místo
2004	Sofia	halové ME	60 m př.	2. místo
2004	Sofia	halové ME	dálka	4. místo
2008	Izmir	mistrovství světa	sedmiboj	3. místo
2008	Izmir	mistrovství světa	oštěp	5. místo
2008	Izmir	mistrovství světa	výška	9. místo

Obrázek 117: Tereza Wagnerová při hodů oštěpem na deaflympiádě v Melbourne, 2005 (Zdroj: Janouch, František – Jenšík, Miloslav: Z Atén do Pekingů. Praha: Český paralympijský výbor, 2009)

Monika Ťuláková (*1978) je stejně jako Tereza Wagnerová od narození nedoslýchavá. Absolventka Fakulty tělesné kultury Univerzity Palackého v Olomouci se zúčastnila tří

deaflympiád. V Sofii (1993) startovala jako patnáctiletá a trať 400 m tam zaběhla za 1:05,44 min. O čtyři roky později v Kodani zaběhla stejnou trať jako čtvrtá v pořadí. Poloviční trať tam zaběhla šestá. Své jediné deaflympijské medaile se dočkala na trati 800 m, kterou zaběhla ve svém osobním rekordu 2:17,38 min. Byla z toho bronzová medaile. Na své poslední deaflympiádě, v Římě 2001, skončila na trati 400 m v semifinále a ve štafetě na 4x 400 m přispěla k sedmému místu (*Unie 2001, r. 10, č. 9-10, s. 11*).

Halová mistryně Evropy z Polska (2000) na trati 400 m a bývalá světová rekordmanka na této trati je momentálně na mateřské dovolené.

Největší sportovní úspěchy Moniky Ťulákové (www.csns-atletika.wz.cz):

Kdy	Kde	Co	Disciplína	Umístění
1993	Sofia	deaflympiáda	400 m	semifinále
1993	Sofia	deaflympiáda	800 m	rozběh
1997	Kodaň	deaflympiáda	800 m	3. místo
1997	Kodaň	deaflympiáda	400 m	6. místo
1997	Kodaň	deaflympiáda	5000 m	7. místo
2001	Řím	deaflympiáda	4x 400 m	7. místo
2001	Řím	deaflympiáda	400 m	semifinále
2001	Řím	deaflympiáda	800 m	semifinále
1995	Lausanne	mistrovství Evropy	200 m	3. místo
1995	Lausanne	mistrovství Evropy	400 m	3. místo
1995	Lausanne	mistrovství Evropy	100 m	6. místo
1995	Lausanne	mistrovství Evropy	800	7. místo
1999	Piraeus	mistrovství Evropy	800 m	2. místo
1999	Piraeus	mistrovství Evropy	1500 m	3. místo
1999	Piraeus	mistrovství Evropy	400 m	4. místo
2000	Spala	halové ME	400 m	1. místo
2000	Spala	halové ME	800 m	3. místo

Tomáš Pazdera (*1989) je nedoslýchavý, studuje 4. rokem na gymnáziu pro SP v Praze – Ječné ulici. Je také podle aktuálních tabulek CISS světovým rekordmanem mezi neslyšícími

juniorů v hodu diskem (světový rekord 41,11 m) a kladivem (světový rekord 45,65 m) a ve vrhu koulí (světový rekord 15,09 m).

Věnuje se také hodu oštěpem (osobní rekord 38,64 m). Ve vrhu koulí je také držitelem českého halového rekordu mezi neslyšícími muži.

Největší sportovní úspěchy Tomáše Pazdery (www.csns-atletika.wz.cz):

Kdy	Kde	Co	Disciplína	Umístění
2008	Izmir	mistrovství světa	disk	6. místo
2008	Izmir	mistrovství světa	koule	7. místo
2008	Izmir	mistrovství světa	kladivo	9. místo
2007	Sofia	mistrovství Evropy	koule	3. místo
2007	Sofia	mistrovství Evropy	kladivo	4. místo
2007	Sofia	mistrovství Evropy	disk	5. místo

Obrázek 118: Česká reprezentace na mistrovství Evropy v Sofii, 2007. Zleva: Jan Vacek, Margareta Hanne-Trnková, Tereza Wagnerová, Pavlína Maléřová, Tomáš Pazdera

(zdroj: www.csns-atletika.wz.cz)

Nejblíží velké atletické akce neslyšících:

Kdy	Kde	Co
5. – 15. 9 2009	Čínská Tchaj-pej (Tchaj-wan)	21. letní deaflympiáda
10. – 16. 7. 2011	Kayseri (Turecko)	8. mistrovství Evropy
22. – 24. 3. 2012	Tallinn (Estonsko)	4. halové mistrovství Evropy

6.4. Fotbalové reprezentace ČSR, ČSSR, ČSFR a ČR – shrnutí

Naším nejpobulárnějším sportem mezi neslyšícími, i když v poslední době nepřilíš úspěšným, stále zůstává fotbal. Po založení I. Pražského sportovního klubu hluchoněmých v r. 1922 až po současnost sehrála československá a od r. 1993 i česká reprezentace velké množství fotbalových zápasů. V této tabulce jsou zapsány všechny dosavadní mezinárodní zápasy našich fotbalistů od r. 1928, kdy se čl. fotbalová reprezentace poprvé představila jako celek. Stalo se tak na II. letní deaflympiádě v Amsterdamu.

Kdy	Kde	Kdo	Výsledek	Událost
18. 8. 1928	Amsterdam	ČSR – Rakousko	0:2 (0:0)	2. letní deaflympiáda
20. 8. 1928	Amsterdam	ČSR – Německo	5:2 (2:0)	2. letní deaflympiáda
25. 8. 1928	Amsterdam	ČSR – Velká Británie	1:2 (1:1)	2. letní deaflympiáda
1929–1930	Fotbalová reprezentace neslyšících ČSR nehrála žádný zápas			
19. 8. 1931	Norimberk	ČSR – Velká Británie	1:0 (1:0)	3. letní deaflympiáda
21. 8. 1931	Norimberk	ČSR – Německo	1:2 (1:2)	3. letní deaflympiáda
23. 8. 1931	Norimberk	ČSR – Francie	6:1 (3:0)	3. letní deaflympiáda
1932–1947	Fotbalová reprezentace neslyšících ČSR nehrála žádný zápas			
5. 7. 1948	Praha	ČSR – Francie	7:0 (4:0)	Výročí 80 let PSH SFS
14. 8. 1948	Budapešť	ČSR* – Maďarsko	2:1 (?:?)	Přátelský zápas
19. 9. 1948	Praha	ČSR – Bulharsko	0:4 (0:1)	Přátelský zápas
4. 6. 1949	Praha	ČSR – Maďarsko	4:5 (4:3)	Přátelský zápas
12. 8. 1949	Kodaň	ČSR – Belgie	0:3 (?:?)	6. letní deaflympiáda
15. 8. 1949	Kodaň	ČSR – Finsko	12:0 (?:?)	6. letní deaflympiáda
17. 8. 1949	Kodaň	ČSR – Švédsko	7:1 (?:?)	6. letní deaflympiáda
1950–1954	Fotbalová reprezentace neslyšících ČSR nehrála žádný zápas			

19. 6. 1955	Gottwaldov	ČSR – NDR	1:0 (1:0)	Přátelský zápas
27. 8. 1955	Záhřeb	ČSR – Jugoslávie	2:8 (?:?)	Přátelský zápas
29. 8. 1955	Lublaň	ČSR – Jugoslávie	1:6 (?:?)	Přátelský zápas
27. 5. 1956	Praha	ČSR – Jugoslávie	2:1 (1:0)	Přátelský zápas
28. 9. 1956	Gera	ČSR – NDR „B“	4:1 (0:1)	Turnajový zápas
30. 9. 1956	Gera	ČSR – NDR „A“	3:2 (1:1)	Turnajový zápas
květen 1957	Trenčín	ČSR – Rumunsko	4:1 (?:?)	Kvalifikace na LDH
16. 6. 1957	Bukurešť	ČSR – Rumunsko	1:3 (0:1)	Kvalifikace na LDH
25. 8. 1957	Miláno	ČSR – Jugoslávie	2:5 (1:3)	8. letní deaflympiáda
27. 8. 1957	Miláno	ČSR – Maďarsko	4:2 (2:0)	8. letní deaflympiáda
29. 8. 1957	Miláno	ČSR – Rakousko	2:1 (1:1)	8. letní deaflympiáda
2. 8. 1958	Berlín	ČSR – NDR	5:1 (2:0)	Přátelský zápas
21. 6. 1959	Praha	ČSR – Maďarsko	0:2 (0:2)	Přátelský zápas
23. 4. 1960	Budapešť	ČSSR – Maďarsko	3:2 (?:?)	Kvalifikace na LDH
12. 6. 1960	Bratislava	ČSSR – Maďarsko	1:1 (0:1)	Kvalifikace na LDH
4. 8. 1961	Helsinky	ČSSR – Itálie	2:1 (1:1)	9. letní deaflympiáda
6. 8. 1961	Helsinky	ČSSR – Belgie	1:3 (1:0)	9. letní deaflympiáda
8. 8. 1961	Helsinky	ČSSR – Velká Británie	10:5 (5:5)	9. letní deaflympiáda
jaro 1962	Vídeň	ČSSR – Rakousko	1:1 (?:?)	Přátelský zápas
24. 6. 1962	Praha	ČSSR – Rakousko	5:2 (3:1)	Přátelský zápas
1963	Fotbalová reprezentace neslyšících ČSSR nehrála žádný zápas			
26. 6. 1964	Trenčín	ČSSR – Jugoslávie	0:3 (0:1)	Přátelský zápas
15. 5. 1965	Sofia	ČSSR – Bulharsko	1:1 (?:?)	Přátelský zápas
1966	Fotbalová reprezentace neslyšících ČSSR nehrála žádný zápas			
28. 10. 1967	Otrokovice	ČSSR – Itálie	1:2 (1:0)	Přátelský zápas
29. 6. 1968	Praha	ČSSR – Maďarsko	1:3 (?:?)	Turnajový zápas
30. 6. 1968	Praha	ČSSR – Bělehrad	0:3 (?:?)	Turnajový zápas
9. 8. 1969	Bělehrad	ČSSR – Itálie	5:0 (2:0)	11.letní deaflympiáda
10. 8. 1969	Bělehrad	ČSSR – Turecko	3:0 (0:0)	11. letní deaflympiáda
11. 8. 1969	Bělehrad	ČSSR – Jugoslávie	0:1 (0:1)	11. letní deaflympiáda
13. 8. 1969	Bělehrad	ČSSR – Velká Británie	7:5 (4:1)	11. letní deaflympiáda
15. 8. 1969	Bělehrad	ČSSR – Rumunsko	4:2 (2:0)	11. letní deaflympiáda
1970–1971	Fotbalová reprezentace neslyšících ČSSR nehrála žádný zápas			

30. 9. 1972	Praha	ČSSR – SSSR	3:4 (3:1)	Kvalifikace na LDH
říjen 1972	Budapešť	ČSSR – Maďarsko	0:1 (0:0)	Kvalifikace na LDH
1973	Fotbalová reprezentace neslyšících ČSSR nehrála žádný zápas			
? . ? . 1974	Florencie	ČSSR – Itálie	3:0 (1:0)	Přátelský zápas
21. 6. 1975	Olomouc	ČSSR – SSSR	2:3 (1:1)	Přátelský zápas
podzim 1976	Bialystok	ČSSR – Maďarsko	0:1 (0:1)	Kvalifikace na LDH
podzim 1976	Bialystok	ČSSR – Polsko	3:1 (1:1)	Kvalifikace na LDH
červen 1977	Hlohovec	ČSR – SSR	2:4 (1:2)	Příprava na NSR
18. 6. 1977	Bratislava	ČSSR – NSR	2:2 (?:?)	Příprava na LDH
17. 7. 1977	Bukurešť	ČSSR – NSR	2:3 (?:?)	13. letní deaflympiáda
19. 7. 1977	Bukurešť	ČSSR – Švédsko	4:5 (?:?)	13. letní deaflympiáda
21. 7. 1977	Bukurešť	ČSSR – Rumunsko	0:2 (?:?)	13. letní deaflympiáda
23. 7. 1977	Bukurešť	ČSSR – Argentina	1:3 (?:?)	13. letní deaflympiáda
1978	Fotbalová reprezentace neslyšících ČSSR nehrála žádný zápas			
léto 1979	Moskva	ČSSR – Maďarsko	3:0 (?:?)	Turnajový zápas
léto 1979	Moskva	ČSSR – SSSR	0:4 (?:?)	Turnajový zápas
léto 1979	Moskva	ČSSR – Bělorusko	4:4 (?:?)	Turnajový zápas
1980–1981	Fotbalová reprezentace neslyšících ČSSR nehrála žádný zápas			
30. 10. 1982	Bayeruth	ČSSR – NSR	1:2 (0:1)	Přátelský zápas
17. 9. 1983	Lučenec	ČSSR – Maďarsko	4:3 (1:2)	Přátelský zápas
18. 8. 1984	Trenčín	ČSSR – Nizozemsko	2:1 (0:1)	Přátelský zápas
21. 9. 1985	Zvolen	ČSR – SSR	1:2 (1:1)	Oslava MDN
19. 11. 1985	Praha	ČSSR** – Libye	1:1 (1:0)	Přátelský zápas
10. 5. 1986	Arnhem	ČSSR – Nizozemsko	2:1 (0:0)	Turnajový zápas
8. 7. 1986	Šopron	ČSSR – Bulharsko	1:0 (?:?)	Turnajový zápas
11. 7. 1986	Šopron	ČSSR – Maďarsko „A“	0:2 (?:?)	Turnajový zápas
12. 7. 1986	Šopron	ČSSR – Maďarsko „B“	2:1 (?:?)	Turnajový zápas
13. 9. 1986	Budapešť	ČSSR*** – Maďarsko	2:4 (?:?)	Přátelský zápas
1987	Fotbalová reprezentace neslyšících ČSSR nehrála žádný zápas			
4. 7. 1988	Vratislav	ČSSR – Polsko	4:0 (3:0)	Turnajový zápas
6. 7. 1988	Vratislav	ČSSR – Maďarsko	1:2 (0:2)	Turnajový zápas
9. 7. 1988	Vratislav	ČSSR – SSSR	1:2 (0:0)	Turnajový zápas
14. 7. 1989	Hildesheim	ČSSR – NSR	1:4 (1:2)	Turnajový zápas

1990	Fotbalová reprezentace neslyšících ČSFR nehrála žádný zápas			
červen 1991	Gent	ČSFR – Kypr	4:0 (1:0)	ME ve fotbale
červen 1991	Gent	ČSFR – Irsko	1:2 (0:0)	ME ve fotbale
červen 1991	Gent	ČSFR – Itálie	1:0 (1:0)	ME ve fotbale
červen 1991	Gent	ČSFR – Velká Británie	2:0 (2:0)	ME ve fotbale
červen 1991	Gent	ČSFR – Dánsko	2:1 (0:1)	ME ve fotbale
15. 11. 1991	Nymburk	ČR – SR	3:6 (2:2)	Přípravný zápas
16. 11. 1991	Nymburk	ČSFR „A“–ČSFR „B“	6:3 (4:1)	Přípravný zápas
30. 5. 1992	Odense	ČSFR – Dánsko	3:1 (2:1)	Kvalifikace na LDH
27. 6. 1992	Nymburk	ČSFR – Itálie	?:? (?:?)	Kvalifikace na LDH
24. 7. 1993	Sofia	ČSFR – Írán	5:3 (?:?)	17. letní deaflympiáda
26. 7. 1993	Sofia	ČSFR – Bulharsko	1:0 (?:?)	17. letní deaflympiáda
29. 7. 1993	Sofia	ČSFR – Francie	2:0 (?:?)	17. letní deaflympiáda
1. 8. 1993	Sofia	ČSFR – Řecko	1:2 (?:?)	17. letní deaflympiáda
jaro 1994	Praha	ČR – Irsko	1:1 (?:?)	Kvalifikace na ME
podzim 1994	Dublin	ČR – Irsko	0:6 (?:?)	Kvalifikace na ME
1995	Fotbalová reprezentace neslyšících ČR nehrála žádný zápas			
jaro 1996	?	ČR – Nizozemsko	5:2 (?:?)	Kvalifikace na LDH
podzim 1996	Praha	ČR – Nizozemsko	4:2 (?:?)	Kvalifikace na LDH
13. 7. 1997	Kodaň	ČR – Korea	9:0 (?:?)	18. letní deaflympiáda
15. 7. 1997	Kodaň	ČR – Rumunsko	4:0 (?:?)	18. letní deaflympiáda
17. 7. 1997	Kodaň	ČR – Itálie	1:3 (?:?)	18. letní deaflympiáda
20. 7. 1997	Kodaň	ČR – Turecko	1:2 (0:2)	18. letní deaflympiáda
22. 7. 1997	Kodaň	ČR – Rusko	2:1 (2:1)	18. letní deaflympiáda
24. 7. 1997	Kodaň	ČR – Itálie	3:2 (1:1)	18. letní deaflympiáda
jaro 1998	Praha	ČR – Řecko	3:1 (?:?)	Kvalifikace na ME
podzim 1998	?	ČR – Gruzie	1:4 (?:?)	Kvalifikace na ME
1999	Fotbalová reprezentace neslyšících ČR nehrála žádný zápas			
2000	Chybí výsledky kvalifikace ČR na 19. LDH v Římě, 2001			
2001	Fotbalová reprezentace neslyšících ČR nehrála žádný zápas			
20. 4. 2002	Kautzen	ČR – Rakousko	4:0 (?:?)	Příprava na kvalifikaci
4. 5. 2002	Budapešť	ČR – Maďarsko	2:1 (1:0)	Kvalifikace na ME
22. 6. 2002	Ostrava	ČR – Chorvatsko	3:0 (?:?)	Kvalifikace na ME

podzim 2002	Záhřeb	ČR – Chorvatsko	4:0 (?:?)	Kvalifikace na ME
podzim 2002	Praha	ČR – Maďarsko	1:0 (?:?)	Kvalifikace na ME
červen 2003	Torremolinos	ČR – Francie	4:5 (2:3)	ME ve fotbale
červen 2003	Torremolinos	ČR – Španělsko	0:2 (0:1)	ME ve fotbale
červen 2003	Torremolinos	ČR – Irsko	0:3 (0:2)	ME ve fotbale
červen 2003	Torremolinos	ČR – Řecko	2:1 (1:0)	ME ve fotbale
červen 2003	Torremolinos	ČR – Dánsko	7:0 (1:0)	ME ve fotbale
podzim 2003	Praha	ČR – Řecko	2:0 (?:?)	Kvalifikace na LDH
jaro 2004	Athény	ČR – Řecko	2:2 (?:?)	Kvalifikace na LDH
5. 1. 2005	Melbourne	ČR – Saudská Arábie	2:1 (1:1)	20. letní deaflympiáda
7. 1. 2005	Melbourne	ČR – Německo	0:2 (0:2)	20. letní deaflympiáda
9. 1. 2005	Melbourne	ČR – Írán	1:1 (1:0)	20. letní deaflympiáda
12. 1. 2005	Melbourne	ČR – Japonsko	2:2 (1:0)	20. letní deaflympiáda
14. 1. 2005	Melbourne	ČR – USA	0:1 (0:1)	20. letní deaflympiáda
24. 6. 2006	Hr. Králové	ČR – Rakousko	5:1 (?:?)	Kvalifikace na ME
23. 9. 2006	Vídeň	ČR – Rakousko	2:2 (?:?)	Kvalifikace na ME
10. 6. 2007	Lisabon	ČR – Portugalsko	6:2 (6:1)	ME ve fotbale
13. 6. 2007	Lisabon	ČR – Velká Británie	0:5 (0:4)	ME ve fotbale
15. 6. 2007	Lisabon	ČR – Maďarsko	3:0 kont.	ME ve fotbale
18. 6. 2007	Lisabon	ČR – Německo	0:3 (0:2)	ME ve fotbale
20. 6. 2007	Lisabon	ČR – Ukrajina	0:2 (0:1)	ME ve fotbale
21. 6. 2007	Lisabon	ČR – Dánsko	1:2 (0:0)	ME ve fotbale
22. 6. 2007 – 12. 6. 2009	Fotbalová reprezentace neslyšících ČR nehrála žádný zápas			
13. 6. 2009	Německo	ČR – Německo	?	Příprava na 21. LDH
jaro 2010	?	ČR – ?	?	Kvalifikace na ME
podzim 2010	?	ČR – ?	?	Kvalifikace na ME

Zdroje:

Zpravodaj neslyšících Plzeň (1984, č. 4, s. 2 – 5; 1985, č. 4, s. 9; 1986, č. 2, s. 8 – 10; 1986, 1988, č. 3, s. 6 – 8; č. 4, s. 5; 1989, č. 3, s. 2; 1991, č. 3, s. 7 – 8; 1991, č. 4, s. 10;

www.deafsports-edso.eu;

časopis Unie 2002, r. 11, č. 6, s. 40 – 41;

Poznámky:

1. *Pod hlavičkou ČSR v utkání s Maďarskem 14. 8. 1948 v Budapešti hráli fotbalisté I. PSKH.

**Pod hlavičkou ČSSR v utkání s Libyí 19. 11. 1985 v Praze hráli fotbalisté SK Slovan Svoboda neslyšících.

***Pod hlavičkou ČSSR v utkání s Maďarskem 13. 9. 1986 v Budapešti hráli fotbalisté TJN Tuřany, mistr ČSSR neslyšících 1986.

Nejsou zde započítány klubové zápasy se zahraničními týmy (například zájezd I. PSKH do Alžírsku v r. 1930).

2. V letech 1929–30, 1932–1947, 1950–54, 1963, 1966, 1970–71, 1973, 1978, 1980–81, 1987, 1990, 1995, 1999, 2001 a 2008 nesehrála fotbalová reprezentace neslyšících ČSR, ČSSR nebo ČSFR žádný reprezentační zápas – ani přátelský, ani soutěžní.

Pro rok 2000 se mi nepodařilo sehnat z dostupných zdrojů výsledky fotbalových zápasů reprezentace neslyšících ČR. Jednalo se o kvalifikaci ČR na 19. letní deaflympiádu v Římě (2001). Česká fotbalová reprezentace neslyšících na ni však nepostoupila.

V roce 2009, k 30. dubnu 2009, zatím fotbalová reprezentace České republiky nesehrála žádný zápas. Nejbližší ohlášený zápas budeme hrát 13. června 2009 v Německu – jako přípravu Němců na 21. letní deaflympiádu v Čínské Tchaj-pej.

V příštím roce (2010) bude hrát ČR dvě kvalifikační utkání o postup na ME ve fotbale neslyšících, které se v r. 2011 uskuteční v Dánsku (Odense).

3. Tučně vytištěné názvy naší reprezentace (ČSR, ČSSR, ČSFR a ČR) znamenají její vítězství.

Naše reprezentace je pro lepší přehlednost uvedena vždy na prvním místě, a to i když hrála venku.

Ve sloupci s výsledky zápasů je uveden vždy konečný výsledek zápasu. V závorce je výsledek z poločasu. Pokud o výsledku zápasu rozhodoval nastavený čas v prodloužení (2x 15 minut) nebo pokutové kopy, není to vyznačeno.

Názvy měst, kde se odehrály zápasy našich reprezentací, jsou uvedena v českém přepisu (například: Wroclaw → Vratislav).

4. Z této tabulky vyplývá, že v letech 1928 – 2007 sehrály fotbalové reprezentace ČSR, ČSSR, ČSFR a ČR celkem **128 mezistátních zápasů**. Z nich **64 zápasů vyhrály**, **12x hrály nerozhodně** a **51 zápasů prohrály**. U jednoho odehraného zápasu (ČSFR – Itálie, hráno 27. 6. 1992 v Nymburce) se mi nepodařilo najít výsledek.

Gólová bilance je rovněž aktivní: **312:243 gólů**.

První prohra našeho reprezentačního celku byla 18. srpna 1928 v Amsterdamu. S Rakouskem jsme prohráli 0:2. Tento zápas byl však ještě ten den večer anulován (Rakousko nastoupilo se dvěma zahraničními státními příslušníky).

První výhra našeho reprezentačního celku byla 20. srpna 1928 v Amsterdamu. Německo jsme porazili 5:2.

První remíza našeho reprezentačního celku byla 12. 6. 1960 v Bratislavě. S Maďarskem jsme remizovali 1:1. Remíza 1:1 je také nejčastější výsledek mezi dvanácti remízami – celkem se opakuje 5x.

Naše **nejvyšší výhra** byla 12:0 proti Finsku (12. 8. 1949 v Kodani). Naše **nejvyšší prohry** byly 2:8 s Jugoslávií (27. 8. 1955 v Záhřebu, přátelský zápas) a 0:6 s Irskem (podzim 1994 v Dublinu, soutěžní zápas).

Naším nejčastějším soupeřem byl reprezentační tým **Maďarska**. Hráli jsme s ním už 18x. Následují reprezentace **Německa** (počítáno NSR a NDR dohromady) s 12 odehranými vzájemnými zápasy a **Itálie** s 11 zápasy. S **Jugoslávií** (včetně Chorvatska) jsme hráli 7x, se **SSSR** (včetně Ruska a Běloruska) 6x, s **Rakouskem** 5x a s **Nizozemskem** 4x.

Nejvzdálenějšími soupeři naší reprezentace byli neslyšící fotbalisté z Argentiny, USA, Japonska, Koree, Íránu, Saudské Arábie, Libye, Gruzie a Turecka.

6.5. Hokejová reprezentace Československa – shrnutí

Přestože patří hokej k nejoblíbenějším a nejrozšířenějším sportům v českých zemích – ať mezi slyšícími nebo neslyšícími – měli neslyšící hokejisté za neslyšícími fotbalisty zpoždění. Mezistátní zápasy začali naši neslyšící hrát až od konce 80. let 20. století. Přitom oddíl hokeje vznikl v I. PSKH již za války – v r. 1941. V 50. letech však přebory neslyšících hokejistů pro malý počet hráčů přestaly a oddíly zanikly.

Úplně první mezistátní zápas v hokeji sehráli neslyšící hráči Československa v březnu 1974. Jejich prvními soupeři byli hokejisté z USA. Hrál se 22. března 1974 v Kopřivnici a 23. března v Přerově. Na zápas v Kopřivnici se přišlo podívat na 500 diváků.

Neslyšící hokejisté USA přijeli do Evropy propagovat první mezinárodní hokejový turnaj, jenž se měl hrát na 8. zimní deaflympiádě v americkém Lake Placid v r. 1975. Během evropského turné sehráli několik propagačních zápasů ve Švédsku, Československu a Sovětském svazu (*Gong 1974, r. 3, č. 6, s. 86*).

Hokej se na této americké deaflympiádě v Lake Placid o rok později skutečně poprvé objevil, ale měl jen propagační charakter, neboť se ho zúčastnila pouze dvě mužstva – Kanada a USA. Hokejový turnaj je součástí zimních deaflympijských her až od r. 1991 (Banff).

Česká reprezentace se poprvé představila v zahraničí až r. 1995 během 13. zimní deaflympiády ve finském městě Ylläs.

První mistrovství světa v hokeji neslyšících se konalo až letos – v r. 2009. Ve dnech 10. – 18. dubna 2009 se hrálo v kanadském Winnipegu a bylo spojené s curlingem. Zúčastnilo se jej premiérově pět států – Finsko, Kanada, Rusko, Slovensko a USA. Některé země, například Švédsko nebo Velká Británie, na poslední chvíli svou účast odřekly. Česká republika chyběla z finančních důvodů.

Prvními mistry světa v hokeji neslyšících se stali Finové, kteří porazili 18. 4. 2009 ve finále Kanadu 5:2. Třetí se umístili hokejisté z USA, čtvrté Rusko. Poslední, pátí, skončili Slováci, kteří ani jeden ze čtyř zápasů nevyhráli a například s Kanadou prohráli 2:88 (www.worlddeafhockeycurling2009.com).

Následující tabulka ukazuje statistiku těchto mezistátních hokejových zápasů československé reprezentace od r. 1974 do r. 1989. Období samostatné České republiky již není zahrnuto.

Kdy	Kde	Kdo	Výsledek	Událost
22. 3. 1974	Kopřivnice	ČSSR – USA	8:4 (?:?, ??:, ??:)	Motivační zápas
23. 3. 1974	Přerov	ČSSR – USA	5:6 (?:?, ??:, ??:)	Motivační zápas
29. 11. 1986	Jihlava	ČSSR – Kanada	3:7 (0:2, 1:4, 2:1)	Přátelský zápas
1. 12. 1986	Brno	ČSSR – Kanada	3:8 (?:?, ??:, ??:)	Přátelský zápas
2. 12. 1986	Brno	ČSSR – Kanada	8:4 (?:?, ??:, ??:)	Přátelský zápas
17.–25. 4. 1989	Voroněž	ČSSR – SSSR	2:21 (1:6, 0:10, 1:5)	Turnajový zápas
17.–25. 4. 1989	Voroněž	ČSSR – Kanada	1:8 (1:3, 0:4, 0:1)	Turnajový zápas
17.–25. 4. 1989	Voroněž	ČSSR – SSSR	2:12 (1:6, 1:2, 0:4)	Turnajový zápas
17.–25. 4. 1989	Voroněž	ČSSR – Kanada	4:14 (2:4, 2:4, 0:6)	Turnajový zápas

Zdroje:

Gong 1974, r. 3, č. 6, s. 86;

Zpravodaj neslyšících Plzeň, 1986, č. 4, s. 8 – 9; 1989, č. 2, s. 1 – 2

Poznámky:

Tučně vytištěné názvy naší reprezentace ČSSR znamenají její vítězství. Náš tým je pro lepší přehlednost uveden vždy na prvním místě, a to i když hrál venku. V tabulce jsou pouze hokejové zápasy československé reprezentace neslyšících. Období samostatné České republiky již není zahrnuto.

*Obrázek 119: Československá hokejová reprezentace v r. 1974 před utkáním s USA
(zdroj: archiv Jaroslava Schmida)*

6.6. Šachy

Ještě v nedávné době dosahovali vynikajících výsledků i naši neslyšící šachisté. K nejlepším světovým šachistům patřil především hodonínský rodák Mojmír Švábenský, od dětství velmi silně nedoslýchavý. V letech 1956, 1965 a 1968 se stal mistrem světa v šachu neslyšících.

PhDr. **Mojmír Švábenský** (1924 – 2002) byl trojnásobným mistrem světa neslyšících šachistů a přední člen Šachového klubu 64 Brno. Šachům se naučil poměrně pozdě – v 17 letech od otce. Od roku 1948 se pravidelně účastňoval etap mistrovství Československa, jako

byly čtvrtfinálové a polofinálové turnaje. V polofinálech startoval 1953 (Jihlava), 1955 (Beroun) a 1958 (Ostrov n. Ohří). Svůj oddíl Zbrojovku Brno reprezentoval v celostátní soutěži družstev, v celostátní a národní lize.

Světovou proslulost získal v soutěžích ICSC (International Committee of Silent Chess; založena před 60 lety r. 1949). Zlaté medaile na mistrovstvích světa neslyšících šachistů vybojoval dr. Švábenský v Zakopaném 1956, Malmö 1965 a Budapešti 1968. Dr. Švábenský však nebyl jen pouhým hráčem, ale zastával v ICSC v letech 1956 až 1964 funkci viceprezidenta a pak do r. 1976 post generálního sekretáře. Výbor ICSC měl patnáct let sídlo v Brně. Dr. Švábenský se zasloužil o rozvoj šachu neslyšících v Československu.

Svým příkladem strhl další zájemce a kromě přebornického titulu v r. 1967 vedl čtyřčlenné družstvo ČSSR na 5. a 6. mistrovství světa neslyšících. V Leksandu 1966 náš tým (ve složení M. Švábenský, J. Schmid, L. Kuzma, J. Schneider) zvítězil a v Turku 1970 obsadil druhé místo.

Šachy hrával dr. Švábenský jako čistý amatér v době své dovolené. V občanském povolání byl především historikem a archivářem. Po absolvování filozofické fakulty nastoupil do Státního oblastního archivu (dnes Moravský zemský archiv) v Brně, kde patřil k největším odborníkům. Je autorem mnoha vědeckých prací, i přes svůj handicap přednášel vysokoškolským studentům.

Znakový jazyk uměl pasivně, plynně však ovládal deset světových jazyků včetně latiny a řečtiny (*Jan Kalendovský, šachový novinář, www.sknbrno.net*).

V současné době je naším nejsilnějším neslyšícím šachistou Jaroslav Schmid (1946), sedmnáctinásobný mistr ČR neslyšících v šachu.

Největší úspěchy českého šachu neslyšících – v družstvech:

Kdy	Kde	Událost	Pořadí ČSSR / ČR
1966	Leksand, Švédsko	5. MS družstev mužů	1. místo
1970	Turku, Finsko	6. MS družstev mužů	2. místo
2006	Nyiregyháze, Maďarsko	3. MS družstev žen	3. místo
1975	Göteborg, Švédsko	2. ME šachových klubů	3. místo (I. PSKN)
1994	Brno, Česká republika	12. MS družstev mužů	4. místo
2001	Lisabon, Portugalsko	15. ME družstev mix	5. místo
2005	Piešťany, Slovensko	17. ME šachových klubů	6. místo (I. PSKN)
1991	Hamburg, Německo	10. ME šachových klubů	10. místo (Ústí nad Labem)

Největší úspěchy českého šachu neslyšících – v jednotlivcích:

Kdy	Kde	Událost	Kdo	Pořadí
1956	Zakopane, Polsko	1. MS jednotlivců – muži	Mojmír Švábenský	1. místo
1965	Malmö, Švédsko	3. MS jednotlivců – muži	Mojmír Švábenský	1. místo
1968	Budapešť, maďarsko	4. MS jednotlivců – muži	Mojmír Švábenský	1. místo
1960	Portorož, Jugoslávie	2. MS jednotlivců – muži	Mojmír Švábenský	2. místo
2000	Zakopane, Polsko	2. MS jednotlivců – ženy	Anna Rývová	2. místo
2004	Malente, Německo	3. MS jednotlivců – ženy	Anna Rývová	2. místo
1972	Lipsko, Německo	5. MS jednotlivců – muži	Jaroslav Schmid	3. místo
1980	Amsterdam, Nizozemsko	7. MS jednotlivců – muži	Jaroslav Schmid	3. místo
1996	Rotterdam, Nizozemsko	1. MS jednotlivců – ženy	Anna Rývová	4. místo
2008	Saint Gallen, Švýcarsko	4. MS jednotlivců – ženy	Anna Rývová	5. místo
1962	Mojmír Švábenský získal titul ICSC mezinárodního velmistra			
1982	Jaroslav Schmid získal titul ICSC mezinárodního velmistra			

Zdroj:

*Časopis Gong 1972 (r. 1, č. 12, s. 185), 1980 (r. 9, č. 8, s. 123) a 1990 (r. 19, č. 10, s. 193);
Časopis Unie 2001 (r. 10, č. 6-7, s. 4, 26), 2004 (r. 13, č. 11-12, s. 25), 2005 (r. 14, č. 9-10, s. 26) a 2006 (r. 15, č. 9-10, s. 27)*

Vysvětlivky zkratk:

MS = mistrovství světa

ME = mistrovství Evropy

ICSC = International Committee of Silent Chess (Mezinárodní federace neslyšících šachistů)

Obrázek 120: Dr. Švábenský za šachovnicí na MS v Leksandu, 1966
(zdroj: archiv Jaroslava Schmida)

6.7. Naše úspěchy v nedeaflympijských sportech

Mám-li vybrat úspěchy českých neslyšících sportovců mimo tzv. deaflympijské sporty (tj. sporty, které se nevyskytují na deaflympiádách), pak to je kromě šachu především sportovní karate. Mezi tzv. silové nedeaflympijské sporty, kde dosáhli neslyšící Češi vynikajících úspěchů, se řadí kromě karate také kulturistika, box a judo.

6.7.1 Karate

Česká republika, i když se na to dnes už pomalu zapomíná, dosáhla v 80. letech 20. století dvou vynikajících úspěchů i na tomto poli nedeaflympijského sportu. Ze sportovního karate (které se trochu liší v pravidlech od karate vyučovaného pro formu sebeobrany) má Česká republika dva tituly mistrů světa mezi neslyšícími. Oba jsou ještě z doby ČSSR – z let 1982 a 1987.

Naším prvním mistrem světa neslyšících v karate se stal **Roman Tovaryš** z Havířova. Stal se mistrem světa v karate na 2. mistrovství světa v karate a judu ve francouzském přístavním městě Dunkerque. Konalo se ve dnech 31. 7. – 1. 8. 1982 a Roman Tovaryš se stal mistrem světa ve váhové kategorii do 75 kg. Při své první účasti na světovém šampionátu

neslyšících karatistů a judistů se mu podařilo porazit i mnohem zkušenější soupeře z vyšších mistrovských tříd.

Druhým Čechem, který dosáhl na titul mistra světa neslyšících v karate, se stal o pět let později neslyšící **Štěpán Petrželka** z Frýdku-Místku. Také on byl členem ZO neslyšících v Havířově a spolu s R. Továryšem trénoval ve sportovním klubu TJ Důl prezidenta Gottwalda v Havířově, kde měli slyšícího trenéra. Štěpán Petrželka se stal mistrem světa v karate neslyšících na 4. mistrovství světa neslyšících v karate, které se konalo v italském městě Rimini ve dnech 13. – 14. června 1987. A také on, stejně jako pět let před ním R. Továryš, zvítězil ve váhové kategorii do 75 kg.

4. MS neslyšících v karate se zúčastnil také zkušenější a starší R. Továryš, ale byl v prvním kole diskvalifikován pro neúmyslné ublížení soupeři. Titul mistra světa v karate neslyšících pro Štěpána Petrželu byl překvapením, neboť intenzívně trénoval teprve poslední tři roky. Navíc měl na tomto 4. MS nejnižší výkonnostní hodnocení ze všech účastníků soutěže. Přesto dokázal porazit nositele nejvyšších pásů z USA a Japonska (*Gong 1982, r. 11, č. 10, s. 154; Gong 1987, r. 16, č. 10, s. 192; Gong 1987, r. 16, č. 11, s. 212*).

6.7.2 Kulturistika

V kulturistice dosáhl na soutěžích mezi slyšícími kulturisty největších úspěchů neslyšící **Otakar Hrdlička** (*1977) z Prahy. Narodil se v Praze, žije v Libčicích nad Vltavou a trénuje v PSA klubu Praha v Jinonicích. Od mala rád sportoval – vystřídal fotbal, atletiku a plavání, až od r. 1992 se naplno věnuje kulturistice.

Vzhledem k tomu, že v České republice je jediným neslyšícím sportovním kulturistou, neexistují u nás – na rozdíl od zahraničí – soutěže v kulturistice pro neslyšící. A tak se Otakar Hrdlička účastní soutěží slyšících, v nichž dosáhl již pozoruhodných úspěchů. Je registrovaným členem Českého svazu kulturistiky (ČSK).

Největšího individuálního úspěchu dosáhl v r. 2000, kdy mu na mistrovství České republiky v kulturistice jen těsně unikl postup na mistrovství Evropy a světa. Odtud už je jen jeden stupínek ještě výš – do nejprestižnější kulturistické soutěže světa – Mr. Olympia.

Největší úspěchy Otakara Hrdličky v kulturistice:

Kdy	Co	Umístění
2001	MČR v kulturistice – páry	1. místo (spolu s Hanou Čermákovou*)
1998	Mistrovství Čech v kulturistice – muži	1. místo
2000	MČR v kulturistice – muži	3. místo
1994	Mistrovství Čech v kulturistice – dorost	3. místo

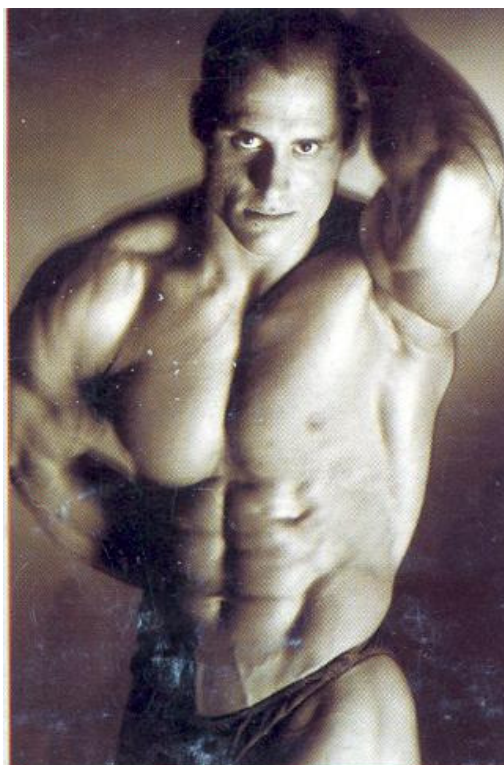
Zdroj:

Časopis Unie 2002, r. 11, č. 5, s. 7

Vysvětlivky:

* Hana Čermáková (slyšící) je vicemistryní světa juniorek z r. 2001. Na MČR v kulturistice žen skončila ve stejném roce třetí.

MČR = Mistrovství České republiky

*Obrázek 121: Neslyšící kulturista Otakar Hrdlička
(zdroj: archiv časopisu Unie)*

6.7.3 Box

Mezi neslyšícími boxery dosáhli z našich sportovců největšího sportovního úspěchu brněnský fotbalový brankář Rostislav Vaněk a lounský poloprofesionál Karel Killich.

Rostislav Vaněk (1905 – 1982) byl všestranný sportovec. Narodil se r. 1905 na Ukrajině, ale rodiče se záhy stěhovali za prací do Prahy. Největšího úspěchu dosáhl jako reprezentační fotbalový brankář. Fotbalovou branku hájil ve druhé polovině 20. let v pražském I. PSKH. Od r. 1932 až do 40. let chytal za SKH Brno. Reprezentoval Československo na 2. a 3. letní deaflympiádě v Amsterdamu (1928) a Norimberku (1931). Z obou přivezl medaile (stříbro a bronz).

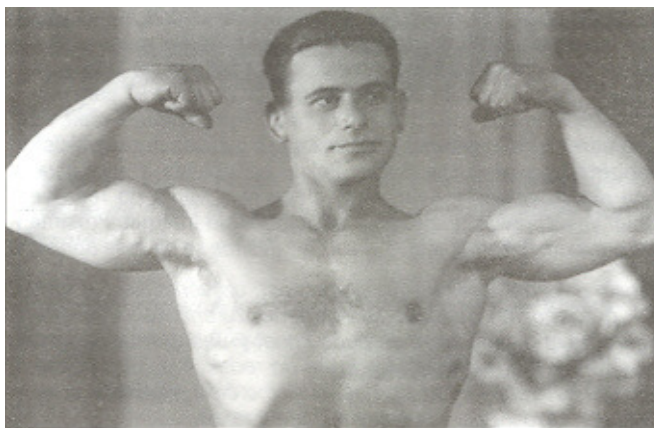
Kromě toho se také věnoval těžké atletice. V brněnském klubu Hellas trénoval vzpírání a box. Na mistrovství Moravy obsadil na začátku 30. let 2. místo ve vzpírání. V boxu byl zařazen do reprezentačního družstva Moravy pro mezinárodní utkání s Polskem, kde se utkal mj. s mistrem Polska v boxu. Na mistrovství Moravy v boxu získal nejlépe 3. místo (*časopis Gong 1982, r. 11, č. 10, s. 155*).

Karel Killich (1909 – 2005) se narodil r. 1909 v Doksanech u Litoměřic jako deváté dítě z jedenácti. Od čtyř let po zápalu mozkových blan zcela neslyšel. Po přestěhování rodiny do Loun v r. 1923 vstoupil ve svých 14 letech do lounského boxerského klubu a zůstal tam plných 17 let, až do r. 1940. Zúčastňoval se pravidelně soutěží slyšících boxerů v ČSR, především v severních Čechách.

Vyučil se řezníkem a obuvníkem, ale ve třicátých letech v době hospodářské krize nenašel vhodnou práci. Proto se začal živit boxem. Cestoval po Evropě a vystupoval na boxerských soutěžích například v Německu, Nizozemsku nebo ve Francii. Boxoval proti slyšícím vyzyvatelům. Přivydělával si také vystupováním na pouťových atrakcích, kde dokazoval svou sílu demonstrativním přetržením milimetrového ocelového lanka.

Za druhé světové války byl nuceně nasazen dva roky v pracovním táboře v Záluží u Mostu a s boxem již musel přestat. Po válce žil v Praze (*časopis Unie 1999, r. 8, č. 1, s. 4*).

Zemřel před čtyřmi lety jako nejstarší pražský neslyšící.

Obrázek 122: Neslyšící boxer Karel Killich

(zdroj: archiv časopisu Unie)

Pěkných sportovních výsledků dosahovali v minulosti naši neslyšící také v judu. **Františka Petrášová** ze Zlína byla v padesátých letech 20. století přebornicí ČSR v judu.

6.8. Deset nejslavnějších okamžiků českého sportu neslyšících

Na základě několika kritérií (hodnota dosaženého výkonu, společenské, sportovní, ekonomické a další podmínky v době jeho dosažení, historické reálie a souvislosti té doby, ovlivnění pozdějšího vývoje sportu neslyšících, ohlas v té době, názory mých konzultantů) jsem se pokusil sestavit tabulku deseti nejkvalitnějších a nejslavnějších sportovních výkonů a okamžiků, dosažených ve sportu českými neslyšícími.

Započítal jsem individuální i kolektivní sporty. Největšího úspěchu dosáhli podle tohoto kritéria fotbalisté, sportovní střelci, lyžařky, atletky, cyklisté a tenisté. Mimo vlastní sportovní výkony jsem zhodnotil také členství Jaroslava Říhy a Vojtěcha Volejníka ve výkonném výboru CISS

Tady je výsledná desítka našich nejlepších sportovních výkonů historie:

Pořadí	Co	Kdy	Kde
1.	Stříbro fotbalistů na 2. LDH	1928	Amsterdam
2.	14 medailí (8 – 3 – 3) střelců na 8. LDH	1957	Miláno
3.	11 medailí (4 – 4 – 3) střelců na 9. LDH	1961	Helsinky
4.	7 zlatých medailí P. Kurkové v lyžování ze ZDH	1999 – 2007	Davos, Sundsvall, Salt Lake City
5.	Úspěchy atletek Trnkové, Maléřové a Wagnerové	2001 – 2005	Řím, Melbourne
6.	Členství J. Říhy a V. Volejníka ve výboru CISS	1924 – 1926, 1997 – 2005	CISS
7.	4 medaile (2 – 0 – 2) cyklistů na 17. LDH	1993	Sofia
8.	Stříbro a bronz tenistů na 6. LDH	1949	Kodaň
9.	Světový rekord M. Trnkové ve sprintu na 200 m	2003	Berlín
10.	Stříbro fotbalistů na 17. LDH	1993	Sofia

Vysvětlivky:

LDH = Letní deaflympijské hry

ZDH = Zimí deaflympijské hry

VII. Sport se sluchovým postižením

7.1. Vliv ztráty sluchu na výkon sportovce

Členové komunity neslyšících vytváří unikátní společenství, někdy těžko pochopitelné slyšící většinovou společností. Při konzultacích mi někteří čeští neslyšící – bývalí i současní sportovci – sdělili, za jakých podmínek trénovali nebo dosud trénují. Ti nejlepší z nich musí trénovat v oddílech slyšících sportovců. A tam se setkali s dotazy, proč vlastně mají neslyšící své samostatné soutěže, až po tu nejvyšší – „vlastní olympiádu“.

Na fotografiích v časopisech nebo i denním tisku (v době deaflympiád) totiž není jejich sluchový handicap většinou vůbec vidět (pokud není zrovna zachycen jejich hovor ve znakovém jazyce). Na rozdíl třeba od hráčů basketbalu – vozíčkářů, koulařů s amputovanou nohou nebo nevidomých lyžařů, před nimiž evidentně jede lyžař – vodič. Nejedna neslyšící sportovec se již setkal s více či méně skrytým dotazem, jaký vliv na jeho sportovní výkon může mít to, že neslyší – buď zcela, nebo zčásti. Bylo by asi nad rámec této bakalářské práce zkoumat vliv ztráty sluchu na výkon sportovce se sluchovým postižením z lékařského hlediska. Pokusím se o to však z pohledu samotných neslyšících – tak, jak mi to sdělili během několika rozhovorů. Protože mi své dojmy sdělovali bez vědomí toho, že by mohly být prezentovány v této bakalářské práci, zveřejním je v obecné rovině. Jednalo se o deset neslyšících konzultantů z různých sportovních odvětví.

Na úvod ještě informaci, že tyto dojmy jsou od sportovců skutečně prelingválně neslyšících, u nichž není pochyb, že zcela neslyší. Podotýkám, že u sportovců se slabší ztrátou sluchu – nedoslýchavých, později ohluchlých nebo třeba šelestářů – může jít, a ve většině případů také jde, o jiné zkušenosti, neporovnatelné se sportovci s prelingvální hluchotou.

Zcela neslyšící sportovci s prelingvální (tedy ještě před vytvořením řeči) ztrátou sluchu mi říkali, že jejich samostatné soutěže jsou zcela oprávněné a logické. Jako nejsilnější argumenty uváděli (řazeno podle počtu shodných sdělení):

- naprostou odlišnost své komunikace (znakový jazyk)
- snížený příjem odborných informací od slyšících trenérů (pokud ti neumí ZJ)
- především v raném období své sportovní kariéry pocíťovaný odstup ze strany slyšících kolegů v oddílu

- ztížené logistické podmínky na závodech slyšících, kdy kromě koncentrace na vlastní sportovní výkon musí vydávat ještě další energii na pozorování situace na závoděšti
- ztížené sportovní podmínky* na závodech slyšících – především v atletice a plavání
- ztíženou možnost porozumění odbornému textu potřebného pro svůj trénink (mluvený jazyk jako cizí jazyk)
- horší platový příjem v zaměstnání, který jim neumožňuje investovat stejné finanční částky do svého tréninku (do zdravé stravy, tréninkových programů, soustředění, apod.) jako u slyšících
- fotbalisté uváděli, že nemohou slyšet taktické volání jako slyšící fotbalisté (například „přihrej!“ nebo „pozor, stojí za tebou!“)
- usnesení Mezinárodní zdravotnické organizace WHO, že hluchota patří k nejtěžším zdravotním postižením; sportovci s velmi těžkým sluchovým handicapem by tudíž logicky měli mít vlastní sportovní soutěže – stejně jako sportovci s jiným smyslovým postižením (třeba nevidomí)

Poznámka:

* Někteří slyšící by mohli namítnout, že neslyšící sportovci – atleti – mohou být naopak teoreticky zvýhodněni a dosahovat lepších výsledků. Mohli by argumentovat tím, že vizuální signalizace na mezinárodních atletických soutěžích (jedná se zejména o sprinty) se provádí buď praporkem, nebo – stále častěji – světelným semaforem, jenž známe z dopravy – červená (stát!), modrá (namísto světlé barvy oranžové (připravit!)), zelená (start!). Start neslyšících sprinterů by tak měl být teoreticky o setiny sekundy rychlejší, než u slyšících sprinterů (světlo se šíří rychleji než zvuk).

S tímto argumentem však oslovení neslyšící atleti – běžci – nesouhlasili. Uváděli, že je to naopak zpomaluje, neboť zdvižená hlava je pro rychlý start nevýhodnější, než skloněná hlava slyšících sprinterů. Tímto lze třeba také vysvětlit jeden z důvodů, proč je rozdíl mezi světovými rekordy ve sprintu neslyšících a slyšících na 100 metrů u mužů více než půl sekundy (slyšící 9,66 s, neslyšící 10,21 s) a u žen dokonce jeden a půl sekundy (10,49 s u slyšících sprinterek, 11,99 s u neslyšících). Na dvojnásobné trati (200 m) je tento rozdíl dokonce ještě markantnější (19,32 s x 21,15 s u mužů a 21,34 s x 24,43 s u žen), i když na to už by rychlost startu neměla mít vliv.

Zajímavému srovnání všech světových rekordů v atletice mezi slyšícími a neslyšícími špičkovými sportovci se ve své diplomové práci věnovala Monika Ťuláková (*Vývoj a stav atletiky neslyšících v ČR. Olomouc, 2006. Přílohy 23 a) a 23 b)*).

Může mít tedy ztráta sluchu vliv na výkon špičkového sportovce? Pokud se jedná o prelingválně neslyšící vrcholové sportovce, pak na základě jejich praktické zkušenosti musím odpovědět, že ano. Pokud by se jednalo o špičkové sportovce s lehčí ztrátou sluchu (viz další kapitola), pak lze o tom spolu se slyšícími sportovci diskutovat.

7.2. Kritéria CISS, EDSO a ČSNS pro účast na mezinárodních soutěžích neslyšících

V České republice eviduje ČSNS více než 4000 členů, kteří více či méně aktivně sportují. Členem ČSNS se může stát každý občan České republiky. Mohou to být nejen lidé s různým typem sluchové vady, ale také lidé s voperovaným kochleárním implantátem. Členy ČSNS se mohou stát i lidé slyšící, kteří mají zájem pomáhat při práci se sluchově postiženými, při rozvoji jejich sportovních aktivit nebo mají zájem spolu s nimi sportovat (*Bystroň, Ladislav: Fotbal jako součást programů pohybových aktivit neslyšících. Diplomová práce. Praha, 1999, s. 5*).

ČSNS (www.paralympic.cz) také pořádá většinu národních sportovních soutěží sportovců se sluchovým postižením v České republice. Na evropské úrovni organizuje tyto soutěže – především mistrovství Evropy v jednotlivých sportech a evropské kvalifikace o účast na deaflympijských hrách – Evropská sportovní organizace neslyšících – EDSO (European Deaf Sport Organisation, www.deafsports-edso.eu). Stejně je tomu i na všech ostatních kontinentech s výjimkou Antarktidy.

Letní a zimní deaflympijské hry a světové šampionáty v různých sportech jsou řízeny Světovou federací neslyšících sportovců – CISS (Le Comité des Internationale Sports Silencieux, www.deaflympics.com).

Na těchto mezinárodních sportovních soutěžích mohou každý stát reprezentovat jenom ti nejlepší sportovci a sportovní výběry sportovců se sluchovým postižením.

Nejdůležitější podmínkou pravidel pro závodní činnost jak v rámci ČSNS, tak i v rámci pravidel CISS a EDSO je pro soutěžící sluchová ztráta minimálně 55 dB na lepším uchu. Tuto podmínku odhlasoval 25. kongres CISS už v r. 1979 a platí stále dosud (www.deaflympics.com). Přejaly ji později také EDSO a ČSNS.

Pravidla CISS o účasti na těchto sportovních soutěžích říkají:

Závodníci, kteří se zúčastní deaflympijských her a všech sportovních akcí v rámci CISS (EDSO, ČSNS), musí dodržovat následující podmínky:

1. Stupeň ztráty sluchu musí být přinejmenším na hladině 55 dB při frekvenci 500, 1000 a 2000 Hz na lepším uchu.

2. Před každými deaflympijskými hrami a dalšími sportovními soutěžemi CISS (EDSO, ČSNS) musí být sekretariátu CISS zaslány audiogramy všech přihlášených závodníků. Tyto audiogramy musí být pořízeny v roce předcházejícím rok konání deaflympijských her.

3. Při konání deaflympijských her bude audiogramy vylosovaných závodníků (10% z každého reprezentačního družstva) ověřovat audiologická komise. Tato komise bude také rozhodovat o případných protestech (*Gong 1979, r. 8, č. 10, s. 155; www.deaflympics.com*).

Tato sluchová ztráta se zjišťuje audiometrickým vyšetřením na lékařsky specializovaných otorinolaryngologických či foniatrických pracovištích. Výsledná sluchová ztráta se zaznamenává do členského průkazu člena ČSNS, který je pak nejdůležitějším dokumentem oprávnujícím ke startům na akcích ČSNS. Při vrcholných mezinárodních akcích je vedle dopingových kontrol běžná i povinnost pro všechny medailisty nebo vylosované hráče kolektivních sportů dostavit se ke kontrolnímu audiometrickému přezkoušení své sluchové ztráty. Ta je vždy předem uvedena na zelené kartě CISS soutěžícího (*Bystroň, Ladislav: Fotbal jako součást programů pohybových aktivit neslyšících. Diplomová práce. Praha, 1999, s. 6*).

Dalším pravidlem na těchto výše uvedených národních i mezinárodních soutěžích je bod, podle něhož soutěžící nesmí při vlastní soutěži či hře používat žádných kompenzačních pomůcek (především sluchadla a kochleární implantáty), pokud je nosí v běžném životě. To je z toho důvodu, aby všichni soutěžící (neslyšící i sportovci s jiným (zpravidla lehčím) sluchovým postižením) měli stejné podmínky pro soutěž.

7.3. Některé odchylky v pravidlech sportu neslyšících

Konkrétními odchylkami a zvláštnostmi v pravidlech sportu neslyšících, která jsou jiná než ve sportu, kterého se účastní pouze slyšící, se velmi podrobně věnovali ve svých diplomových pracích diplomanté Ladislav Bystroň (*Praha, 1999, téma: fotbal neslyšících*), Monika Ťuláková (*Olomouc, 2006, téma: atletika neslyšících*) a Gabriela Houdková (*Praha, 2008, téma: basketbal neslyšících*). Všichni tři navíc jako aktivní sportovci s osobní zkušeností z těchto sportů. Vzhledem k této skutečnosti se této problematice dotknu níže pouze okrajově a obecně.

Hlavním a prakticky jediným na první pohled viditelným rozdílem je vizualizace akustických signálů. Zatímco například na celostátních sportovních hrách sluchově postižených dětí a mládeže se u nás stále ještě k signálu „start!“ v bězích používá buď vzduchová pistole nebo pokyn tlesknutím rozpažených rukou, v mezinárodních atletických soutěžích se již používá výhradně vizuální signalizace s konkrétními pomůckami. Dříve to byl pokyn praporkem, v současné době již formou světelného semaforu, jenž známe z dopravy – červená (stát!), modrá (připravit!), zelená (start!). Tyto silné světelné signální semaforey jsou umístěny buď v cílové rovině krátkých sprintů (100 m) nebo – stále častěji (poprvé na 19. letní deaflympiádě v Římě, 2001) – přímo vedle startovního bloku každého sprintera.

Výhodou tohoto světelného semaforu bylo, že běžci již nemuseli zvedat hlavu ke sledování povelu „pozor!“. Postavení těla v blocích při povelu „pozor!“ je obtížné udržet i pro slyšící sportovce a právě nutné zvednutí hlavy jej činilo ještě obtížnějším pro neslyšící. Jedinou nevýhodou tohoto světelného semaforu mohou být problémy s ostrým slunečním světlem, pokud se závody konají v poledne nebo jsou tratě směřovány dopoledne od východu (start) k západu (cíl) nebo odpoledne opačným směrem.

V míčových kolektivních sportech je dnes na mezinárodních soutěžích neslyšících již zcela standardní používání signalizačního praporku namísto píšťalky hlavním i čárovými rozhodčími. Tyto signální praporky splňují svou normu a mají konkrétní velikost, barvu a tvar. Signální praporek hlavního rozhodčího musí navíc splňovat i podmínky bezpečnosti, aby nedošlo k neúmyslnému zranění hráče. Mezi tyto podmínky patří např. zaoblené konce žerdí praporku, držadlo praporku je z neklouzavého materiálu a praporek je navíc k zápěstí hlavního rozhodčího přichycen poutkem.

Na závodech lyžařů jsou na startu obvykle hodiny, které odpočítávají mezičas startu: 10, 9, 8, 7, 6,... Takže neslyšící lyžaři mají v tomto případě dokonce stejné podmínky se slyšícími lyžaři.

Tolik základní a na první pohled viditelné rozdíly ve sportu neslyšících, jak je ve svých diplomových pracech do podrobnosti rozepsali diplomanti Ladislav Bystroň (pro fotbal), Monika Ťuláková (pro atletiku) a Gabriela Houdková (pro basketbal).

Ladislav Bystroň ve své diplomové práci navíc detailně rozepisuje herní situaci, jaká obvykle nastává v kolektivu neslyšících fotbalistů. Popisované odchylky v herním stylu neslyšících a slyšících fotbalistů jsou však natolik jemné, že laický pozorovatel, jenž není aktivním hráčem fotbalu nebo sportovním trenérem, si jich patrně ani nevšimne. Proto je ani já nebudu ve své bakalářské práci dále uvádět.

7.4. Porovnatelnost sportu neslyšících a slyšících

V jakých dalších konkrétních věcech se tedy liší sport neslyšících od sportu slyšících? Kromě výše uvedených objektivních (světelná signalizace) i subjektivních (názory mých neslyšících konzultantů – sportovců) faktorech, zdá se, že už v ničem.

David Šnajdr, tiskový mluvčí pro sport Českého paralympijského výboru (ČPV) v rozhovoru pro internetový server Aktualně.cz ze dne 3. února 2007 (během 16. zimní deaflympiády v americkém Salt Lake City) odpověděl redaktorce Zuzaně Hronové na její dotaz: „V čem se nejvíce liší sportovní disciplíny neslyšících zařazené na deaflympiádu od těch provozovaných nepostiženými?“ takto:

„Řekl bych, že téměř v ničem. Všechny sporty, které jsou na programu letních i zimních deaflympiád, se řídí pravidly mezinárodních sportovních federací nepostižených – atletika IAAF, basketbal FIBA, fotbal FIFA, lyžování FIS a podobně. Samozřejmě až na zvukové efekty, místo startovních výstřelů a píšťalky rozhodčích se používají signální praporky. Při slavnostních ceremoniálech deaflympiád nevidíte účastníky tleskat, nýbrž třepat rukama nad hlavou.“

Na další dotaz redaktorky Hronové, zda jsou výkony některých neslyšících sportovců souměřitelné s výkony nepostižených, odpověděl tiskový mluvčí ČPV David Šnajdr takto:

„Nesporně ano. Právě to, že používají shodné náčiní a že je rozsah disciplín stejný jako u nepostižených, neslyšícím umožňuje soupeření s nepostiženými“ (*kráceno*).

Dokazuje to i další tisková zpráva, zveřejněná dne 12. srpna 2007 na dalším internetovém serveru – Idnes.cz. Jmenuje se „Hraje v tichu. Německo má neslyšícího fotbalistu“. Zpráva pojednává o tehdy třiatdvacetiletém fotbalovém obránci Stefanu Markolfovi, jenž je od narození zcela neslyšící. Vypracoval se však na takovou sportovní úroveň, že se mohl fotbalu věnovat již jen profesionálně. Dosud hraje druhou německou Bundesligu za tým v Mohuči. Stal se prvním profesionálním fotbalistou v Německu se sluchovým postižením.

V české fotbalové lize takový podobný případ dosud nemáme. Podobná situace však nastala v jiném českém sportu – lyžování. V současné době má Česká republika dvě špičkové lyžařky se sluchovým postižením – Petru Kurkovou a Terezu Kmochovou. Obě dvě naprosto splňují požadavky CISS pro účast na zimních deaflympiádách. Obě dvě mají svou sluchovou vadu větší než je limit 55 dB na lepším uchu. Ale obě dvě také bez problémů a úspěšně lyžují na akcích pořádaných slyšícími lyžaři. Petra Kurková bez problému vystudovala Fakultu tělesné výchovy a sportu na Palackého univerzitě v Olomouci. Tereza Kmochová zase bez větších potíží studuje se slyšícími na gymnáziu v Tanvaldu. V rozhovoru pro časopis *Unie* (Unie 2007, r. 16, č. 5-6, s. 31) Tereza Kmochová mj. uvedla: „Mám oboustrannou 100% hluchotu od narození, normálně však mluvím, spoléhám se na odezírání, takže takhle se i (na závodech) domlouvám.“

To Petra Kurková musela během 14. zimní deaflympiády ve švýcarském Davosu (1999) svou praktickou hluchotu oficiálně dokazovat nadvakrát – před i během deaflympiády. V Davosu totiž dosud neznámá lyžařka Petra Kurková získala ve sjezdovém lyžování hned 4 zlaté medaile najednou. A například ve slalomu druhou Japonku Keikovou nechala po součtu obou kol za sebou o těžko uvěřitelných 17 sekund. Byla dokonce rychlejší než vítěz mužského slalomu Slovák Legutský.

Celostátní deník *Právo* ve svém vydání ze dne 14. března 1999 otiskl rozhovor s Petrou Kurkovou. V článku nazvaném „Soupeři se zmohli jen na protest“ se mj. píše: „Úspěch Petry Kurkové se mnohým nelíbil. A tak protestovali. Některé soupeřky a trenéři netrpělivě čekali na audiogram, kterému se musí všichni sportovci podrobit. Petra totiž budí pozornost tím, že nepoužívá znakový jazyk, odezírá a dobře mluví. Nicméně audiogram měla Petra v pořádku, a tak to někteří zkusili jinak. Objevil se protest, že Petra nešla na start jednoho závodu pěšky, ale sedla si na sněžný skútr, na kterém trenér Kestl vezl lyže. Jury ovšem protest ihned zamítla, protože soutěžní řád oficiálně nic takového nezakazuje“ (kráceno).

Mohou se tedy špičkoví neslyšící sportovci srovnávat se špičkovými slyšícími sportovci? Záleží, koho se zeptáte. I mezi mými neslyšícími konzultanty nepanovala na tuto otázku shoda názorů. Někteří neslyšící mi odpověděli „ano, proč ne?!“. Jiní – stejně tak neslyšící – mi znovu argumentovali, že pro specifické problémy spojené s jejich hluchotou „to možné není“.

Slyšícímu pisateli této bakalářské práce je těžké uvést vlastní názor. Obecně se však přiklání k názoru druhé skupiny lidí, kteří si myslí, že není vhodné, aby neslyšící sportovci soutěžili spolu se slyšícími. I když se to může jevit jako segregáční prvek.

Kulturní a jazyková specifika komunity (prelingválně) neslyšících jsou natolik odlišné, že to může mít i vliv na sportovní přípravu neslyšících sportovců a jejich výkony.

VIII. Závěr

Sport českých neslyšících je dosud málo probádané téma. Stále častěji a stále více se konají další a další závody, sportovní utkání neslyšících. Letní a zimní deaflympijské hry jsou pouze jejich vyvrcholeními. Například pouze v Evropě se každý rok pořádá zhruba 6 – 7 mistrovství Evropy neslyšících. Velmi často se jich zúčastňují také čeští neslyšící. V naší republice se však mezitím koná ještě větší množství sportovních soutěží neslyšících – školních, klubových, městských, okresních i těch celostátních.

Jak se postupně hromadí branky, body a vteřiny, narůstá i potřeba je přehledně třídit, analyzovat, archivovat. Zatímco zápasy a soutěže posledních let lze prakticky bez omezení ukládat do nekonečné databanky internetu, starší výsledky se shání již obtížněji.

Dokonce i takové mezinárodní organizace jako CISS a EDSO, které mají na starost sport neslyšících ve světě a v Evropě, nejsou dosud schopny zpracovat starší výsledky svých vrcholných soutěží – deaflympiád a mistrovství Evropy. Pokud neznáte nějakou konkrétní osobu, která je pamětníkem takové soutěže, nebo se dlouhodobě věnuje archivování starších výsledků sportovních soutěží neslyšících, často nejste úspěšní při pokusu, dopátrat se starších výsledků.

Nejvíce původních informací o sportu československých neslyšících, především od 20. do 80. let 20. století, jsem našel v archivních časopisech neslyšících – Obzoru hluchoněmých, ABC neslyšících, Zpravodaji neslyšících a Gongu. Samotnou kapitolou jsou potom všechny kroniky I. pražského sportovního klubu neslyšících.

Velice cenným zdrojem mi byli i pamětníci. Neslyšící bývalí sportovci, kteří se před mnoha lety zúčastňovali sportovních soutěží. I jim patří velké poděkování za to, že velké úspěchy sportu neslyšících nejsou dosud zapomenuty.

Výsledky a informace o sportu československých a českých neslyšících jsou však roztroušeny do příliš mnoha objektů. Dosud bohužel neexistuje ucelený písemný materiál a kompletní fotobanka, které by obsahovaly vše, co se sportu českých neslyšících, a především jeho historie, týká.

Snad v budoucnu tomu bude lépe. Snad k tomu přispěje alespoň drobným dílem i tato bakalářská práce na téma „Dějiny sportu českých neslyšících“.

IX. Resumé

Bakalářská práce „Dějiny sportu českých neslyšících“ nabízí pouze základní vhled do problematiky sportu československých a českých neslyšících. Jak již ze samotného názvu práce vyplývá, jedná se především o zmapování historie sportu neslyšících v českých zemích.

První zmínky o „sportu“ (v nejobecnějším slova smyslu) čsl. neslyšících pochází už z r. 1910, kdy je při Pražském spolku hluchoněmých Svatého Františka Saleského založen první turistický oddíl neslyšících. V r. 1913 je z něj již samostatný Turistický klub hluchoněmých „Prague“.

První skutečný sportovní klub neslyšících v českých zemích je založen r. 1922 v Praze – I. pražský sportovní klub hluchoněmých. Od té doby měli jeho první funkcionáři mnoho dalších následovníků.

V současné době přibývá téměř každý den na internetu nová informace o nějaké sportovní akci neslyšících – u nás doma i ve světě. Nespadá do rámce této bakalářské práce popsat všechny sportovní události, kterých se čsl. a čeští neslyšící zúčastnili. Dokonce o naprosté většině těchto sportovních akcí tu z prostorových důvodů není uvedena žádná zmínka.

Tato bakalářská práce mapuje dějiny čsl. a českých sportovců z pohledu chronologického. Od r. 1910 po současnost. Zahrnuje tak sto let sportu čsl. neslyšících.

Úvodní část je věnována především historii našeho nejstaršího sportovního klubu – I. PSKH. Jeho pokračovatelem je dnes I. PSKN.

Ve druhé části se věnuji historii založení Světových her neslyšících – dnešních deaflympiád. U jejich zrodu stál opět Čech – Jaroslav Říha z Prahy.

Následují další části věnované podrobněji založení sportovních klubů neslyšících v Brně (fotbal), Praze (tenis) a Československému svazu sportu hluchoněmých (ČsSSH).

V poválečném období je několik kapitol věnováno jednomu z našich nejslavnějších sportů – sportovní střelbě. V této disciplíně, zařazené stále na programu letních deaflympijských her, jsme přivezli dosud nepřekonaných 28 deaflympijských medailí.

Následují kapitoly věnované samostatně každé deaflympiádě – letní i zimní – jíž se Češi zúčastnili.

V dalším bloku této bakalářské práce následují přehledové tabulky, srovnávající z pohledu české účasti úspěšnost jednotlivých deaflympiád, jednotlivých deaflympijských sportů a prezentace českých neslyšících na nich.

Nechybí ani srovnávací tabulka všech odehraných mezistátních fotbalových zápasů československé a české fotbalové reprezentace neslyšících.

Předposlední část je věnována sportům, které dosud nevystoupily ze stínu slavnějšího fotbalu, lyžování a atletiky: hokeji a šachu. Závěrem této části, věnované historii sportu českých neslyšících, jsou kapitoly o nedeaflympijských sportech, v nichž však Češi dosáhli velkého mezinárodního úspěchu – karate, kulturistice a boxu.

Poslední ucelená kapitola je věnována náhledu do problematiky vlivu ztráty sluchu na výkon sportovce. Mohou se špičkoví neslyšící sportovci srovnatelně měřit se špičkovými slyšícími sportovci? Faktem je, že rozdíl absolutních hodnot dosažených sportovních výsledků mezi neslyšícími a slyšícími sportovci je stále ještě propastný v neprospěch neslyšících. Je to způsobeno pouze procentuálním zastoupením skupiny neslyšících ve světové populaci slyšících? Nebo na to má objektivní vliv ztráta sluchu? Ani oslovení neslyšící konzultanti – sami úspěšní bývalí i současní sportovci – na to neměli stejný názor.

Dílním přínosem této bakalářské práce je výběr 122 původních fotografií a obrázků z mnoha archivních zdrojů, spolkových kronik i soukromých sbírek neslyšících sportovců.

Většina zde zveřejněných snímků je publikována vůbec poprvé v historii.

X. Použitá literatura

- Bystroň, Ladislav: *Fotbal jako součást programů pohybových aktivit neslyšících*. Praha, 1999. 49 s. Diplomová práce. Univerzita Karlova. Fakulta tělesné výchovy a sportu. Katedra sportovních her. Vedoucí diplomové práce: PaedDr. Rudolf Psotta.
- Hora, Václav: *60. jubileum Sportovního klubu neslyšících Plzeň (1943 – 2003)*. Plzeň: SKN Plzeň. 25 s. Vlastním nákladem.
- Houdková, Gabriela: *Basketbal jako součást programů pohybových aktivit sluchově postižených na základních a středních školách v České republice*. Praha, 2008. 85 s. Diplomová práce. Univerzita Karlova. Fakulta tělesné výchovy a sportu. Katedra sportovních her. Vedoucí diplomové práce: PaedDr. Michael Velenský, PhD.
- Hrubý, Jaroslav: *Velký ilustrovaný průvodce neslyšících a nedoslýchavých po jejich vlastním osudu*. I. díl. Druhé a přepracované vydání. Praha: Federace rodičů a přátel sluchově postižených, 1999. 396 s. ISBN 80-7216-096-6.
- Janouch, František – Jenšík, Miloslav: *Z Atén do Pekingu*. Praha: Český paralympijský výbor, 2009. 287 s. ISBN 978-80-87027-88-2.
- Jirka, Jan a kolektiv: *Sto let královny*. Olomouc: Iris, 1997. 265 s. ISBN 80-85893-11-8.
- Kolář, František, Dovalil Josef: *Olympismus*. Praha: Olympia, 2004. Počet stran a ISBN nezjištěno.
- Lauermann, Luděk: *65 let kopané neslyšících v Praze (1922 – 1987)*. Praha: TJ Slovan Svoboda Praha, 1987. 31 s. Vlastním nákladem.
- Ostatková, Petra: *Kulturní dědictví neslyšících v ČR*. Praha, 2000. 86 s. Diplomová práce. Univerzita Karlova, Pedagogická fakulta. Katedra speciální pedagogiky. Vedoucí diplomové práce: Mgr. Lenka Nosková.
- Pokorný, Vladislav – Hladík, Oldřich – Hanzlíček, Miroslav: Rozvoj tělovýchovy a sportu neslyšících na Plzeňsku. In: *Plzeň a hluchoněmí*. Plzeň: Československý svaz sluchově postižených – Základní organizace neslyšících v Plzni, 1972. 37 s. Vlastním nákladem.
- Spilková, Markéta: *Historie míčových her ve sportovních klubech neslyšících*. Olomouc, 2003. 47 s. Postupová práce. Univerzita Palackého. Fakulta tělesné kultury. Katedra aplikované tělesné výchovy. Vedoucí postupové práce: Mgr. Svatava Panská.

- Řuláková, Monika: *Vývoj a stav atletiky neslyšících v ČR*. Olomouc, 2006. 80 s., 18 s. příloh.
Diplomová práce. Univerzita Palackého. Fakulta tělesné kultury. Katedra aplikované tělesné výchovy. Vedoucí diplomové práce: prof. Doc. PhDr. Hana Válková, CSc.
- Visco, M.: *International Committee of Silent Chess (1949 – 1999)*. Enschede: International Committee of Silent Chess, 1999. 122 s.
- Volejníková, Miroslava a kolektiv: *Sport neslyšících v České republice a bývalém Československu*. I. díl. Plzeň: Český svaz neslyšících sportovců, 1999. 68. s. Vlastním nákladem.
- Výbor AMKN: *50. výročí založení Automotoklubu neslyšících Praha (1947 – 1997)*. Praha: AMKN, 1997. 193 s.

Časopisy:

- ABC neslyšících (Praha)
Gong (Praha)
Houkačka (Praha) – časopis Automotoklubu neslyšících Praha
Obzor hluchoněmých (Praha)
Unie (Praha)
Zpravodaj Českého svazu neslyšících sportovců (Plzeň)
Zpravodaj neslyšících (Plzeň)
Zpravodaj Svazu československých invalidů (Praha)

Noviny:

- Lidové noviny (vydání ze dne 12. 4. 1922, Praha)

Internet (k 31. 3. 2009):

- www.2009deaflympics.org – Internetová prezentace 21. letní deaflympiády v Tchaj-pej
www.bskn.estranky.cz – Budějovický sportovní klub neslyšících České Budějovice
www.ceskatelevize.cz/ivysilani/205562221800005-televizni-klub-neslysicich/?streamtype=WM2 – Televizní klub neslyšících, díl Historie a současnost špičkového sportu českých neslyšících (vysílán 14. dubna 2005)

www.ciss.org – Mezinárodní výbor neslyšících sportovců
www.csns-atletika.wz.cz – Český svaz neslyšících sportovců – STK atletiky
www.ctsn.ruce.cz – Český tenisový svaz neslyšících (Praha)
www.deaflympics.com – Mezinárodní výbor neslyšících sportovců
www.deafsports-edso.eu – Evropská sportovní organizace neslyšících
www.ipsknp Praha
www.irishdeafsports.net/edso – Irský svaz neslyšících sportovců
www.paralympic.cz – Český paralympijský výbor
www.skivelo.webgarden.cz – Sportovní klub SKIVELO neslyšících Olomouc
www.sknbrno.net – Sportovní klub neslyšících Brno
www.sknhradec.estranky.cz – Sportovní klub neslyšících Hradec Králové
www.sknpplzen.cz – Sportovní klub neslyšících Plzeň
www.sskvitkovice.unas.cz – Sdružení sportovních klubů neslyšících Vítkovice
www.sweb.cz/sk.olympia – Sportovní klub Olympia Praha SPS
www.tjslovanzlin.estranky.cz – TJ Slovan neslyšících Zlín
www.wikipedia.cz – Internetová encyklopedie Wikipedia
www.worlddeafhockeycurling2009.com – Internetová prezentace mistrovství světa v hokeji neslyšících (2009)

XI. Použité zkratky

I. PSKH	– I. pražský sportovní klub hluchoněmých
I. PSKN	– I. pražský sportovní klub neslyšících
AMKN	– Automotoklub neslyšících
CIO	– Committee International Olympique (Mezinárodní olympijský výbor – MOV)
CISS	– Le Comité des Internationales Sports Silencieux (původní název) (Mezinárodní výbor tichých sportů) – Comité International des Sports des Sourds (pozdější název) (Mezinárodní výbor neslyšících sportovců)
CSH SPM	– Celostátní sportovní hry sluchově postižené mládeže
CSH SPŽ	– Celostátní sportovní hry sluchově postižených žáků
ČKD	– Českomoravská-Kolben-Daněk
ČOS	– Česká obec sokolská
ČPR	– Český paralympijský výbor
ČR	– Česká republika
ČSFR	– Československá federativní republika
ČSK	– Český svaz kulturistiky
ČSL.	– Československý
ČsLTA	– Československá Lawn-Tennisová Asociace
ČSNS	– Český svaz neslyšících sportovců
ČSR	– Československá republika
ČsSNS	– Československý svaz neslyšících sportovců
ČSSP	– Československý svaz sluchově postižených
ČSSR	– Československá socialistická republika
ČsSSH	– Československý svaz sportu hluchoněmých
ČSTV	– Český (Československý) svaz tělesné výchovy
ČSZP	– Československý svaz zdravotně postižených
ČUN	– Česká unie neslyšících
dB	– Decibel (jednotka pro měření hladiny intenzity zvuku)
DDI	– Dansk Døve-Idraetsforbund (Dánský svaz neslyšících sportovců)

EDSO	– European Deaf Sport Organization (Evropská sportovní organizace neslyšících)
FIAMS	– Fédération Internationale de Automotoclub Sourds (Mezinárodní federace neslyšících motoristů)
FIBA	– Fédération Internationale de Basketball Amateur (původní název) – International Federation of Basketball (název od r. 1986)
FIFA	– Fédération Internationale de Football Association (Mezinárodní federace fotbalových asociací)
FIS	– Fédération Internationale de Ski (Mezinárodní federace lyžařů)
FSNS	– Federální svaz neslyšících sportovců
FSSI	– Federazione sport sordi Italia (Italská federace neslyšících sportovců)
FSSMF	– Fédération Sportive des Sourds-Muets de France (Francouzská federace hluchoněmých sportovců)
ICSC	– International Committee Silent Chess (Mezinárodní výbor šachu neslyšících)
ICSD	– International Committee of Sports for the Deaf (současný název pro CISS) (Mezinárodní výbor neslyšících sportovců)
JTO	– Jednotná tělovýchovná organizace
KČST	– Klub československých turistů
KSS	– Konfederace sportovních svazů
KSV	– KissingenSportVerein (Sportovní klub v Kissingenu u Berlína; KSV 90 Berlin)
LDH	– Letní deaflympijské hry
ME	– Mistrovství Evropy
MOV	– Mezinárodní olympijský výbor (Committee International Olympique – CIO)
OH	– Olympijské hry
RČS	– Republika československá
SFS	– Svatý František Saleský
SI	– Svaz invalidů
SK	– Sportovní klub
SKH	– Sportovní klub hluchoněmých

SKN	– Sportovní klub neslyšících
SKOP SPS	– Sportovní klub Olympia Praha sluchově postižených sportovců
SKS	– Sportovní klub Skivelo (Olomouc)
SP	– Sluchově postižený
SSK	– Sdružení sportovních klubů (Vítkovice)
STK	– Sportovně technická komise
STVS	– Svaz tělesné výchovy a sportu
SZNŠ	– Slovenský zväz nepočujúcich športovcov
TJ	– Tělovýchovná jednota
TJN	– Tělovýchovná jednota neslyšících
TJS	– Tělovýchovná jednota Sokol
ÚNV	– Ústřední národní výbor
ÚV ČSTV	– Ústřední výbor Českého (Československého) svazu tělesné výchovy
VŽKG	– Vítkovické železářny Klementa Gottwalda
WHO	– World Health Organization (Mezinárodní zdravotnická organizace)
ZDH	– Zimí deaflympijské hry
ZJ	– Znakový jazyk
ZO	– Základní organizace
ZPS	– Zdravotně postižení sportovci